

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-234-02

Druk nr 1162
Warszawa, 25 listopada 2002 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- **o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw**
- wraz z projektami podstawowych aktów wykonawczych.

co do którego Rada Ministrów zadeklarowała, że ma na celu dostosowanie polskiego ustawodawstwa do prawa Unii Europejskiej.

Jednocześnie, zgodnie z wymogami art. 34 ust. 5 Regulaminu Sejmu, przekazuję, przetłumaczone na język polski, teksty przepisów Unii Europejskiej, do których ma być dostosowane prawo polskie.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Pracy i Polityki Społecznej.

Z wyrazami szacunku
(-) Leszek Miller

USTAWA

z dnia.....2002 r.

o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw.¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 135, poz. 1146) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 9 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Postanowienia układów zbiorowych pracy i innych opartych na ustawie porozumień zbiorowych, regulaminów oraz statutów określających prawa i obowiązki stron stosunku pracy, naruszające zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, nie obowiązują.”;

2) art. 11 otrzymuje brzmienie:

„Art. 11. § 1. Nawiązanie stosunku pracy oraz ustalenie warunków pracy i płacy, bez względu na podstawę prawną tego stosunku, wymaga zgodnego oświadczenia woli pracodawcy i pracownika.

§ 2. Zatrudnienie pracownika w niepełnym wymiarze czasu pracy, z naruszeniem zasady dobrowolności z jego strony, narusza przepis § 1.”;

3) art. 11³ otrzymuje brzmienie:

„Art. 11³. Jakakolwiek dyskryminacja w zatrudnieniu, bezpośrednia lub pośrednia, w szczególności ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię, wyznanie oraz orientację seksualną – jest niedopuszczalna.”;

4) art. 13 otrzymuje brzmienie:

„Art. 13. Pracownik ma prawo do godziwego wynagrodzenia za pracę. Warunki realizacji tego prawa określają przepisy prawa pracy oraz polityka państwa w dziedzinie płac, w szczególności przez ustalanie minimalnego wynagrodzenia za pracę.”;

5) w art. 18 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Postanowienia umów o pracę i innych aktów, na podstawie których powstaje stosunek pracy, naruszające zasadę równego traktowania w zatrudnieniu są nieważne. Zamiast takich postanowień stosuje się odpowiednie przepisy prawa pracy, a w razie braku takich przepisów – postanowienia te należy zastąpić odpowiednimi postanowieniami nie mającymi charakteru dyskryminacyjnego.”;

6) w dziale pierwszym rozdział IIa otrzymuje brzmienie:

„Rozdział IIa

Równe traktowanie w zatrudnieniu

Art. 18^{3a}. § 1. Pracownicy, w szczególności bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię, wyznanie oraz orientację seksualną, powinni być równo traktowani w zakresie nawiązania i rozwiązania stosunku pracy, warunków zatrudnienia, awansowania oraz dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

§ 2. Równe traktowanie w zatrudnieniu oznacza niedyskryminowanie w jakikolwiek sposób,

bezpośrednio lub pośrednio, z przyczyn wymienionych w § 1.

- § 3. Dyskryminowanie bezpośrednie istnieje wtedy, gdy pracownik z jednej lub kilku przyczyn wymienionych w § 1 jest lub mógłby być traktowany w porównywalnej sytuacji mniej korzystnie niż inni pracownicy.
- § 4. Dyskryminowaniem ze względu na płeć jest także każde nieakceptowane zachowanie o charakterze seksualnym lub odnoszące się do płci pracownika, którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności lub poniżenie albo upokorzenie pracownika; zachowanie to może zawierać fizyczne, werbalne lub pozawerbalne elementy (molestowanie seksualne).
- § 5. Dyskryminowanie pośrednie istnieje wtedy, gdy na skutek pozornie neutralnego postanowienia, zastosowanego kryterium lub podjętego działania, z jednej lub kilku przyczyn wymienionych w § 1, występują lub mogłyby wystąpić dysproporcje w zakresie warunków zatrudnienia na niekorzyść pracownika, jeżeli dysproporcje te nie mogą być uzasadnione innymi obiektywnymi powodami.
- § 6. Dyskryminowaniem, z przyczyn wymienionych w § 1, jest także działanie polegające na zachęcaniu innej osoby do naruszania zasady równego traktowania w zatrudnieniu lub którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności albo poniżenie lub upokorzenie pracownika (molestowanie).

Art. 18^{3b}. § 1. Za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu, z zastrzeżeniem § 2 i 3, uważa się różnicowanie przez pracodawcę sytuacji pracownika z

jednej lub kilku przyczyn wymienionych w art. 18^{3a} § 1, którego skutkiem jest w szczególności:

- 1) odmowa nawiązania lub rozwiązanie stosunku pracy,
- 2) niekorzystne ukształtowanie wynagrodzenia za pracę lub innych warunków zatrudnienia albo pominięcie przy awansowaniu lub przyznawaniu innych świadczeń związanych z pracą,
- 3) pominięcie przy typowaniu do udziału w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe.

- chyba że pracodawca udowodni, że kierował się innymi względami.

§ 2. Zasady równego traktowania w zatrudnieniu nie naruszają działania polegające na:

- 1) niezatrudnianiu pracownika z jednej lub kilku przyczyn, o których mowa w art. 18^{3a} § 1, jeżeli przy świadczeniu określonej pracy jest to uzasadnione ze względu na jej rodzaj lub warunki wykonywania,
- 2) stosowaniu środków, które różnicują sytuację prawną na korzyść pracownika ze względu na ochronę rodzicielstwa, wiek lub niepełnoprawność pracownika,
- 3) ustalaniu warunków zatrudniania i zwalniania pracowników, zasad wynagradzania i awansowania oraz dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych – z uwzględnieniem stażu pracy.

§ 3. Nie stanowią naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu działania podejmowane przez określony czas, zmierzające do wyrównywania szans wszystkich

lub znacznej liczby pracowników wyróżnionych z uwzględnieniem jednej lub kilku przyczyn wymienionych w art. 18^{3a} § 1, przez zmniejszanie na korzyść takich pracowników rozmiarów faktycznych nierówności, w zakresie określonym w tym przepisie.

Art. 18^{3c}. § 1. Pracownicy mają prawo do jednakowego wynagrodzenia za jednakową pracę lub za pracę o jednakowej wartości.

§ 2. Wynagrodzenie, o którym mowa w § 1, obejmuje wszystkie składniki wynagrodzenia, bez względu na ich nazwę i charakter, a także inne świadczenia związane z pracą, przyznawane pracownikom w formie pieniężnej lub w innej formie niż pieniężna.

§ 3. Pracami o jednakowej wartości są prace, których wykonywanie wymaga od pracowników porównywalnych kwalifikacji zawodowych, potwierdzonych dokumentami przewidzianymi w odrębnych przepisach lub praktyką i doświadczeniem zawodowym, a także porównywalnej odpowiedzialności i wysiłku.

Art. 18^{3d}. Osoba, wobec której pracodawca naruszył zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, ma prawo do odszkodowania w wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę.

Art. 18^{3e}. Skorzystanie przez pracownika z uprawnień przysługujących z tytułu naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu nie może stanowić przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie przez pracodawcę stosunku pracy lub jego rozwiązanie bez wypowiedzenia.”;

7) po art. 22 dodaje się art. 22¹ w brzmieniu:

„Art. 22¹. § 1. Pracodawca ma prawo żądać od osoby ubiegającej się o zatrudnienie podania danych osobowych obejmujących:

- 1) imię (imiona) i nazwisko,
- 2) imiona rodziców,
- 3) datę urodzenia,
- 4) miejsce zamieszkania (adres do korespondencji),
- 5) wykształcenie,
- 6) przebieg dotychczasowego zatrudnienia.

§ 2. Pracodawca ma prawo żądać podania od pracownika, niezależnie od danych osobowych, o których mowa w § 1, także danych osobowych obejmujących:

- 1) inne dane osobowe pracownika, a także imiona i nazwiska dzieci pracownika, jeżeli podanie takich danych warunkuje korzystanie przez pracownika ze szczególnych uprawnień przewidzianych w prawie pracy,
- 2) numer PESEL pracownika nadany przez Rządowe Centrum Informatyczne Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (RCI PESEL).

§ 3. Udostępnienie pracodawcy danych osobowych następuje w formie oświadczenia osoby, której one dotyczą. Pracodawca ma prawo żądać udokumentowania danych osobowych osób, o których mowa w § 1 i 2.

§ 4. Pracodawca może żądać podania innych danych osobowych, niż określone w § 1 i 2, jeżeli obowiązek ich podania wynika z odrębnych przepisów.

§ 5. W zakresie nie uregulowanym w § 1-4 do danych osobowych, o których mowa w tych przepisach, stosuje się przepisy o ochronie danych osobowych.”;

8) art. 25¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 25¹. § 1. Zawarcie kolejnej umowy o pracę na czas określony jest równoznaczne w skutkach prawnych z zawarciem

umowy o pracę na czas nie określony, jeżeli poprzednio strony dwukrotnie zawarły umowę o pracę na czas określony na następujące po sobie okresy, o ile przerwa między rozwiązaniem poprzedniej a nawiązaniem kolejnej umowy o pracę nie przekroczyła jednego miesiąca.

§ 2. Uzgodnienie między stronami w trakcie trwania umowy o pracę na czas określony dłuższego okresu wykonywania pracy na podstawie tej umowy uważa się za zawarcie kolejnej umowy o pracę na czas określony w rozumieniu § 1.

§ 3. Przepis § 1 nie obejmuje umów o pracę na czas określony zawartych:

- 1) na okres co najmniej 12 miesięcy,
- 2) w celu zastępstwa pracownika w czasie jego usprawiedliwionej nieobecności w pracy,
- 3) w celu wykonywania pracy o charakterze dorywczym lub sezonowym albo zadań realizowanych cyklicznie.”;

9) art. 29 otrzymuje brzmienie:

„Art. 29. § 1. Umowa o pracę określa strony umowy, rodzaj umowy, datę jej zawarcia oraz warunki pracy i płacy, w szczególności:

- 1) rodzaj pracy,
- 2) miejsce wykonywania pracy,
- 3) wynagrodzenie za pracę odpowiadające rodzajowi pracy, ze wskazaniem składników tego wynagrodzenia i ich wysokości,
- 4) wymiar czasu pracy,
- 5) termin rozpoczęcia pracy.

- § 2. Umowę o pracę zawiera się na piśmie. Jeżeli umowa o pracę nie została zawarta z zachowaniem formy pisemnej, pracodawca powinien, najpóźniej w dniu rozpoczęcia pracy przez pracownika, potwierdzić pracownikowi na piśmie rodzaj umowy oraz jej warunki.
- § 3. Pracodawca informuje pracownika na piśmie, nie później niż w ciągu 7 dni od dnia zawarcia umowy o pracę, o obowiązującej dobowej i tygodniowej normie czasu pracy, częstotliwości i terminie wypłaty wynagrodzenia za pracę, urlopie wypoczynkowym oraz długości okresu wypowiedzenia umowy.
- § 4. Zmiana warunków umowy o pracę wymaga formy pisemnej.
- § 5. Przepisy § 1-4 stosuje się odpowiednio do stosunków pracy nawiązanych na innej podstawie niż umowa o pracę.”;

10) po art. 29 dodaje się art. 29¹ w brzmieniu:

„Art. 29¹. § 1. Zawarcie z pracownikiem umowy o pracę przewidującej zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy nie może powodować ustalenia jego warunków pracy i płacy w sposób mniej korzystny w stosunku do pracowników wykonujących taką samą lub podobną pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, z uwzględnieniem jednak proporcjonalności wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń związanych z pracą do wymiaru jego czasu pracy.

§ 2. Pracodawca powinien, w miarę możliwości, uwzględnić wnioski pracownika dotyczące zmiany wymiaru czasu pracy określonego w umowie o pracę.”;

11) art. 33 otrzymuje brzmienie:

„Art. 33. § 1. Przy zawieraniu umowy o pracę na czas określony, dłuższy niż 6 miesięcy, strony mogą przewidzieć dopuszczalność wcześniejszego rozwiązania tej umowy za dwutygodniowym wypowiedzeniem.

§ 2. W przypadku, o którym mowa w art. 25 § 1 zdanie drugie, okres wypowiedzenia wynosi 3 dni robocze.”;

12) w art. 36¹ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli wypowiedzenie pracownikowi umowy o pracę zawartej na czas nie określony następuje z powodu ogłoszenia likwidacji lub upadłości pracodawcy albo z innych przyczyn nie dotyczących indywidualnie pracowników, pracodawca może, w celu wcześniejszego rozwiązania umowy o pracę, skrócić okres trzymiesięcznego wypowiedzenia, najwyżej jednak do jednego miesiąca. W takim przypadku pracownikowi przysługuje odszkodowanie w wysokości wynagrodzenia za pozostałą część okresu wypowiedzenia.”;

13) w art. 37 w § 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 2 dni robocze – w okresie dwutygodniowego i jednomiesięcznego wypowiedzenia,”;

14) art. 39 otrzymuje brzmienie:

„Art. 39. Pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę pracownikowi, któremu brakuje nie więcej niż 2 lata do nabycia prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.”;

15) w dziale drugim rozdział IIa otrzymuje brzmienie:

„Rozdział IIa

Warunki zatrudnienia pracowników skierowanych do pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z państwa będącego członkiem Unii Europejskiej

Art. 67¹. § 1. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się w przypadku wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez pracownika skierowanego do tej pracy na określony czas przez pracodawcę mającego siedzibę w państwie będącym członkiem Unii Europejskiej.

§ 2. Pracodawca, o którym mowa w § 1, kierujący pracownika do pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

- 1) w związku z realizacją umowy zawartej przez tego pracodawcę z podmiotem zagranicznym,
- 2) w zagranicznym oddziale (filii) tego pracodawcy,

3) jako agencja pracy czasowej

- zapewnia pracownikowi, w zakresie określonym w art. 67², warunki zatrudnienia nie mniej korzystne niż wynikające z przepisów Kodeksu pracy oraz innych przepisów regulujących prawa i obowiązki pracowników.

Art. 67². § 1. Warunki zatrudnienia dotyczą:

- 1) norm i wymiaru czasu pracy oraz okresów odpoczynku dobowego i tygodniowego,
- 2) wymiaru urlopu wypoczynkowego,
- 3) minimalnego wynagrodzenia za pracę,
- 4) wysokości dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych,
- 5) bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 6) uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem,
- 7) zatrudniania młodocianych,

- 8) zakazu dyskryminacji w zatrudnieniu,
- 9) warunków wykonywania pracy za pośrednictwem agencji pracy czasowej.

§ 2. Do pracowników, o których mowa w art. 67¹, wykonujących wstępne prace montażowe lub instalacyjne poza budownictwem przez okres nie dłuższy niż 8 dni, przepisu § 1 pkt 2-4 nie stosuje się.

Art. 67³. Przepisy art. 67¹ i 67² stosuje się odpowiednio w przypadku wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez pracownika skierowanego do tej pracy przez pracodawcę mającego siedzibę w państwie nie będącym członkiem Unii Europejskiej.”;

16) w art. 68 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Stosunek pracy nawiązuje się na podstawie powołania w przypadkach określonych w odrębnych przepisach.”;

17) w art. 69 w pkt 2 skreśla się lit. b,

18) w art. 72 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przepisy § 2 stosuje się odpowiednio w razie odwołania pracownika, któremu brakuje nie więcej niż 2 lata do nabycia prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych”.

19) w dziale drugim w rozdziale III oddział 3 otrzymuje brzmienie:

„Oddział 3

Stosunek pracy na podstawie mianowania

Art. 76. Stosunek pracy nawiązuje się na podstawie mianowania w przypadkach uzasadnionych szczególnym charakterem pracy, określonych w odrębnych przepisach.”;

20) art. 77³ otrzymuje brzmienie:

„Art. 77³. § 1. Warunki wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w państwowych

jednostkach sfery budżetowej, jeżeli nie są oni objęci układem zbiorowym pracy, określi, w drodze rozporządzenia – w zakresie nie zastrzeżonym w innych ustawach do właściwości innych organów – minister właściwy do spraw pracy na wniosek właściwego ministra.

§ 2. Z dniem wejścia w życie układu zbiorowego pracy, do pracowników państwowych jednostek sfery budżetowej objętych układem nie mają zastosowania przepisy rozporządzenia, o którym mowa w § 1.

§ 3. Rozporządzenie, o którym mowa w § 1, powinno określać:

- 1) wysokość wynagrodzenia zasadniczego pracownika,
- 2) wykaz innych, poza wynagrodzeniem zasadniczym, składników, z jakich może składać się wynagrodzenie pracownika, uwzględniający zwłaszcza dodatek funkcyjny, dodatek za wysługę lat i inne dodatki uzasadnione szczególnymi właściwościami wykonywanej pracy, kwalifikacjami pracownika, warunkami lub miejscem wykonywania pracy, oraz ich wysokość,
- 3) warunki wypłacania wynagrodzenia zasadniczego i innych składników wynagrodzenia, przy uwzględnieniu zwłaszcza rodzaju wykonywanej pracy, wymiaru czasu pracy, kwalifikacji zawodowych pracownika, a w przypadku dodatku za wysługę lat – ograniczenie do wysokości nie przekraczającej 20% wynagrodzenia zasadniczego pracownika,

- 4) sposób obliczania stawki godzinowej wynagrodzenia,
- 5) wysokość oraz warunki wypłacania innych świadczeń związanych z pracą, w tym zwłaszcza w odniesieniu do nagrody jubileuszowej i jednorazowej odprawy pieniężnej przysługującej pracownikowi, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy lub emeryturę,
- 6) w odniesieniu do dodatku za wysługę lat, nagrody jubileuszowej i odprawy emerytalnej lub rentowej – warunki ustalania okresów pracy i innych okresów uprawniających do nabycia prawa do dodatku lub świadczeń oraz sposób ich obliczania.”;

21) w art. 81 w § 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„W żadnym przypadku wynagrodzenie to nie może być jednak niższe od minimalnego wynagrodzenia za pracę.”;

22) w art. 87:

a) skreśla się § 6,

b) po § 7 dodaje się § 8 w brzmieniu:

„§ 8. Potrąceń należności z wynagrodzenia pracownika, w miesiącu, w którym są wypłacane składniki wynagrodzenia za okresy dłuższe niż 1 miesiąc, dokonuje się od łącznej kwoty wynagrodzenia uwzględniającej te składniki wynagrodzenia.”;

23) po art. 87 dodaje się art. 87¹ w brzmieniu:

„Art. 87¹. § 1. Wolna od potrąceń jest kwota wynagrodzenia za pracę w wysokości:

- 1) minimalnego wynagrodzenia za pracę przysługującego pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy, po odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne oraz zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych – przy potrącaniu sum egzekwowanych na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne,
- 2) 75% wynagrodzenia określonego w pkt 1 – przy potrącaniu zaliczek pieniężnych udzielonych pracownikowi,
- 3) 90% wynagrodzenia określonego w pkt 1 – przy potrącaniu kar pieniężnych przewidzianych w art. 108.

§ 2. Jeżeli pracownik jest zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy, kwoty określone w § 1 ulegają zmniejszeniu proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy.”;

24) w art. 94 po pkt 2 dodaje się pkt 2a i 2b w brzmieniu:

- „2a) organizować pracę w sposób zapewniający zmniejszenie uciążliwości pracy, zwłaszcza pracy monotonnej i pracy w ustalonym z góry tempie, w szczególności przez wprowadzenie niezbędnych przerw w pracy, wliczanych do czasu pracy,
- 2b) dążyć do uczynienia zakładu pracy środowiskiem wolnym od dyskryminacji w zatrudnieniu, zwłaszcza ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię, wyznanie oraz orientację seksualną.”;

25) art. 94¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 94¹. Pracodawca udostępnia pracownikom tekst przepisów dotyczących równego traktowania w zatrudnieniu w formie pisemnej informacji rozpowszechnionej na terenie zakładu

pracy lub zapewnia pracownikom dostęp do tych przepisów w inny sposób przyjęty u danego pracodawcy.”;

26) w art. 104¹ w § 1 :

a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) systemy i rozkłady czasu pracy oraz przyjęte okresy rozliczeniowe czasu pracy,”;

b) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) termin, miejsce, czas i częstotliwość wypłaty wynagrodzenia,”;

27) art. 104⁴ otrzymuje brzmienie:

„Art. 104⁴. Pracodawca, który nie ma obowiązku ustalenia regulaminu pracy, informuje pracownika na piśmie o:

1) porze nocnej,

2) miejscu i czasie wypłaty wynagrodzenia,

3) przyjętym sposobie potwierdzania przez pracowników przybycia i obecności w pracy oraz usprawiedliwiania nieobecności w pracy.”;

28) dział szósty otrzymuje brzmienie:

„DZIAŁ SZÓSTY

CZAS PRACY

Rozdział I

Przepisy ogólne

Art. 128. § 1. Czasem pracy jest czas, w którym pracownik pozostaje w dyspozycji pracodawcy w zakładzie pracy lub w innym miejscu wyznaczonym do wykonywania pracy.

§ 2. Ilekroć w przepisach działu jest mowa o:

- 1) pracownikach pracujących na zmiany – należy przez to rozumieć pracowników wykonujących pracę według ustalonego rozkładu czasu pracy przewidującego zmianę pory wykonywania pracy przez poszczególnych pracowników po upływie określonej liczby godzin, dni lub tygodni,
- 2) pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy – należy przez to rozumieć pracowników kierujących jednoosobowo zakładem pracy i ich zastępców lub wchodzących w skład kolegiального organu zarządzającego zakładem pracy oraz głównych księgowych.

§ 3. Do celów rozliczania czasu pracy pracownika:

- 1) przez dobę - należy rozumieć 24 kolejne godziny, poczynając od godziny, w której pracownik rozpoczyna pracę zgodnie z obowiązującym go rozkładem czasu pracy,
- 2) przez tydzień - należy rozumieć 7 kolejnych dni kalendarzowych, liczonych od pierwszego dnia okresu rozliczeniowego.

Rozdział II

Normy i ogólny wymiar czasu pracy

Art. 129. § 1. Czas pracy nie może przekraczać 8 godzin na dobę i przeciętnie 40 godzin w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym nie przekraczającym 4 miesięcy, z zastrzeżeniem § 2 oraz art. 135 - 138, 143 i 144.

§ 2. W rolnictwie i hodowli, a także przy pilnowaniu mienia lub ochronie osób może być wprowadzony

okres rozliczeniowy nie przekraczający 6 miesięcy, a jeżeli jest to dodatkowo uzasadnione nietypowymi warunkami organizacyjnymi lub technicznymi mającymi wpływ na przebieg procesu pracy – okres rozliczeniowy nie przekraczający 12 miesięcy. Nie jest jednak dopuszczalne stosowanie przedłużonego okresu rozliczeniowego w systemach czasu pracy, o których mowa w art. 135 – 138.

§ 3. Ustalenie przedłużonego okresu rozliczeniowego w zakresie i w granicach określonych w § 2 następuje na podstawie układu zbiorowego pracy lub po wyrażeniu na to zgody przez zakładową organizację związkową. Jeżeli u danego pracodawcy taka organizacja nie działa, pracodawca może wprowadzić przedłużony okres rozliczeniowy po uprzednim zawiadomieniu właściwego inspektora pracy.

Art. 130. § 1. Obowiązujący pracownika wymiar czasu pracy w okresie rozliczeniowym, ustalony zgodnie z art. 129, stanowi iloczyn 8 godzin i przypadającej w tym okresie liczby dni kalendarzowych, z wyłączeniem niedziel, świąt i dni wolnych od pracy wynikających z rozkładu czasu pracy w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy, z zastrzeżeniem art. 138 § 3.

§ 2. Wymiar czasu pracy pracownika w okresie rozliczeniowym, ustalony zgodnie z obowiązującymi go normami czasu pracy, ulega w tym okresie obniżeniu o liczbę godzin usprawiedliwionej nieobecności w pracy, przypadających do przepracowania w czasie tej nieobecności, zgodnie z przyjętym rozkładem czasu pracy.

Art. 131. § 1. Tygodniowy czas pracy, łącznie z godzinami nadliczbowymi, nie może przekraczać przeciętnie 48 godzin w przyjętym okresie rozliczeniowym.

§ 2. Ograniczenie przewidziane w § 1 nie dotyczy pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy.

Rozdział III

Okresy odpoczynku

Art. 132. § 1. Pracownikowi przysługuje w każdej dobie prawo do co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku, z zastrzeżeniem § 3 oraz art. 136 § 2 i art. 137.

§ 2. Przepis § 1 nie dotyczy:

- 1) pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy,
- 2) przypadków konieczności prowadzenia akcji ratowniczej w celu ochrony życia lub zdrowia ludzkiego, ochrony mienia lub środowiska albo usunięcia awarii.

§ 3. W przypadkach określonych w § 2 pracownikowi przysługuje, w okresie rozliczeniowym, równoważny okres odpoczynku.

Art. 133. § 1. Pracownikowi przysługuje w każdym tygodniu prawo do co najmniej 35 godzin nieprzerwanego odpoczynku, obejmującego co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku dobowego.

§ 2. W przypadkach określonych w art. 132 § 2 tygodniowy nieprzerwany odpoczynek może obejmować mniejszą liczbę godzin, nie może być jednak krótszy niż 24 godziny.

§ 3. Odpoczynek, o którym mowa w § 1 i 2, powinien przypadać w niedzielę. Niedziela rozpoczyna się w tym dniu od godziny 6.00 i obejmuje 24 kolejne godziny, chyba że u danego pracodawcy została ustalona inna godzina.

§ 4. W przypadkach dozwolonej pracy w niedzielę, odpoczynek, o którym mowa w § 1 i 2, może przypadać w innym dniu niż niedziela.

Art. 134. Jeżeli dobowy wymiar czasu pracy pracownika wynosi co najmniej 6 godzin, pracownik ma prawo do przerwy w pracy, trwającej co najmniej 15 minut, wliczanej do czasu pracy.

Rozdział IV

Systemy i rozkłady czasu pracy

Art. 135. § 1. Jeżeli jest to uzasadnione rodzajem pracy lub jej organizacją może być stosowany system równoważnego czasu pracy, w którym jest dopuszczalne przedłużenie dobowego wymiaru czasu pracy, nie więcej jednak niż do 12 godzin, w okresie rozliczeniowym nie przekraczającym 1 miesiąca. Przedłużony dobowy wymiar czasu pracy jest równoważony krótszym dobowym wymiarem czasu pracy w niektórych dniach lub dniami wolnymi od pracy.

§ 2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, po wyrażeniu na to zgody przez zakładową organizację związkową, a jeżeli taka organizacja nie działa u danego pracodawcy – po uprzednim zawiadomieniu właściwego inspektora pracy, okres rozliczeniowy

może być przedłużony, nie więcej jednak niż do 3 miesięcy.

§ 3. Przy pracach uzależnionych od pory roku lub warunków atmosferycznych okres rozliczeniowy może być przedłużony, w trybie określonym w § 2, nie więcej jednak niż do 4 miesięcy.

Art. 136. § 1. Przy pracach polegających na dozorze urządzeń lub związanych z częściowym pozostawianiem w pogotowiu do pracy może być stosowany system równoważnego czasu pracy, w którym jest dopuszczalne przedłużenie dobowego wymiaru czasu pracy, nie więcej jednak niż do 16 godzin, w okresie rozliczeniowym nie przekraczającym 1 miesiąca.

§ 2. W systemie czasu pracy, o którym mowa w § 1, pracownikowi przysługuje, bezpośrednio po każdym okresie wykonywania pracy w przedłużonym dobowym wymiarze czasu pracy, odpoczynek przez czas odpowiadający co najmniej liczbie przepracowanych godzin, niezależnie od odpoczynku przewidzianego w art. 133.

Art. 137. Do pracowników zatrudnionych przy pilnowaniu mienia lub ochronie osób, a także pracowników zakładowych straży pożarnych i zakładowych służb ratowniczych może być stosowany system równoważnego czasu pracy, w którym jest dopuszczalne przedłużenie dobowego wymiaru czasu pracy do 24 godzin, w okresie rozliczeniowym nie przekraczającym 1 miesiąca. Przepisy art. 135 § 2 i 3 oraz art. 136 § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 138. § 1. Przy pracach, które, ze względu na technologię produkcji, nie mogą być wstrzymane (praca w ruchu ciągłym) może być stosowany system czasu pracy, w którym jest dopuszczalne przedłużenie czasu pracy do

43 godzin przeciętnie na tydzień w przyjętym okresie rozliczeniowym, nie przekraczającym czterech tygodni, a jednego dnia w niektórych tygodniach w tym okresie dobowy wymiar czasu pracy może być przedłużony do 12 godzin. W dniu wykonywania pracy w przedłużonym wymiarze czasu pracy pracownikowi przysługuje, za każdą godzinę pracy powyżej 8 godzin na dobę, dodatek do wynagrodzenia, o którym mowa w art. 151 § 1 pkt 2.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się także w przypadku gdy praca nie może być wstrzymana ze względu na konieczność ciągłego zaspokajania potrzeb ludności.

§ 3. W przypadkach określonych w § 1 i 2 obowiązujący pracownika wymiar czasu pracy w okresie rozliczeniowym stanowi iloczyn 8 godzin i liczby dni kalendarzowych w tym okresie, z wyłączeniem niedziel, świąt oraz dni wolnych od pracy wynikających z rozkładu czasu pracy w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy, powiększony o liczbę godzin odpowiadającą przedłużonemu u danego pracodawcy tygodniowemu wymiarowi czasu pracy, nie przekraczającą jednak 4 godzin na każdy tydzień okresu rozliczeniowego, w którym następuje przedłużenie czasu pracy.

Art. 139. § 1. Jeżeli jest to uzasadnione rodzajem pracy lub jej organizacją, może być stosowany system przerywanego czasu pracy według z góry ustalonego rozkładu przewidującego nie więcej niż jedną przerwę w pracy w ciągu doby, trwającą nie dłużej niż 5 godzin. Przerwy nie wlicza się do czasu pracy, jednakże za czas tej przerwy pracownikowi przysługuje prawo do wynagrodzenia w wysokości połowy wynagrodzenia należnego za czas przestoju.

- § 2. Systemu przerywanego czasu pracy nie stosuje się do pracowników objętych systemem czasu pracy, o którym mowa w art. 135 – 138, 143 i 144.
- § 3. System przerywanego czasu pracy wprowadza się w układzie zbiorowym pracy, z zastrzeżeniem § 4.
- § 4. U pracodawcy będącego osobą fizyczną, prowadzącego działalność w zakresie rolnictwa i hodowli, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, system przerywanego czasu pracy może być stosowany na podstawie umowy o pracę. Pracownikowi przysługuje wynagrodzenie za czas przerwy, o której mowa w § 1, jeżeli wynika to z umowy o pracę.

Art. 140. W przypadkach uzasadnionych rodzajem pracy lub jej organizacją albo miejscem wykonywania pracy, może być stosowany system zadaniowego czasu pracy. Pracodawca, po porozumieniu z pracownikiem, ustala czas niezbędny do wykonania powierzonych zadań, uwzględniając wymiar czasu pracy wynikający z norm określonych w art. 129.

Art. 141. § 1. Pracodawca może wprowadzić jedną przerwę nie wliczaną do czasu pracy, w wymiarze nie przekraczającym 60 minut, przeznaczoną na spożycie posiłku lub załatwienie spraw osobistych.

- § 2. Przerwę, o której mowa w § 1, wprowadza się w układzie zbiorowym pracy lub regulaminie pracy albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu pracy.

Art. 142. Na pisemny wniosek pracownika, pracodawca może ustalić indywidualny rozkład jego czasu pracy w ramach systemu czasu pracy, którym pracownik jest objęty.

- Art. 143. Za zgodą pracownika, może być do niego stosowany system skróconego tygodnia pracy. W tym systemie jest dopuszczalne wykonywanie pracy przez pracownika przez mniej niż 5 dni w ciągu tygodnia, przy równoczesnym przedłużeniu dobowego wymiaru czasu pracy, nie więcej niż do 12 godzin, w okresie rozliczeniowym nie przekraczającym 1 miesiąca.
- Art. 144. Za zgodą pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy, może być do niego stosowany system czasu pracy, w którym praca jest świadczona wyłącznie w piątki, soboty, niedziele i święta. W tym systemie jest dopuszczalne przedłużenie dobowego wymiaru czasu pracy, nie więcej jednak niż do 12 godzin w okresie rozliczeniowym nie przekraczającym 1 miesiąca.
- Art. 145. Zastosowanie do pracownika systemu czasu pracy, o którym mowa w art. 143 i 144, następuje na podstawie umowy o pracę.
- Art. 146. Wykonywanie pracy na zmiany jest dopuszczalne bez względu na stosowany system czasu pracy.
- Art. 147. W systemach czasu pracy, o których mowa w art. 135 – 139, jeżeli przewidują one rozkład czasu pracy obejmujący dozwoloną pracę w niedziele i święta, pracownikom zapewnia się łączną liczbę dni wolnych od pracy w okresie rozliczeniowym odpowiadającą co najmniej liczbie niedziel, świąt oraz dni wolnych od pracy wynikających z rozkładu czasu pracy w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy, przypadających w tym okresie.
- Art. 148. W systemach i rozkładach czasu, o których mowa w art. 135 – 138, 143 i 144, czas pracy:
- 1) pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, na których występują przekroczenia najwyższych

dopuszczalnych stężeń lub natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia,

- 2) pracownic w ciąży,
- 3) pracowników opiekujących się dzieckiem w wieku do lat czterech, bez ich zgody,

- nie może przekraczać 8 godzin. Pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia za czas nie przepracowany w związku ze zmniejszeniem z tego powodu wymiaru jego czasu pracy.

Art. 149. § 1. Pracodawca prowadzi ewidencję czasu pracy pracownika do celów prawidłowego ustalenia jego wynagrodzenia i innych świadczeń związanych z pracą. Pracodawca udostępnia tę ewidencję pracownikowi, na jego żądanie.

§ 2. W stosunku do pracowników objętych systemem zadaniowego czasu pracy, pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy oraz pracowników otrzymujących ryczałt za godziny nadliczbowe lub za pracę w porze nocnej nie ewidencjonuje się godzin pracy.

Rozdział V

Praca w godzinach nadliczbowych

Art. 150. § 1. Praca wykonywana ponad obowiązujące pracownika normy czasu pracy, a także praca wykonywana ponad przedłużony dobowy wymiar czasu pracy, wynikający z obowiązującego pracownika systemu czasu pracy - stanowi pracę w godzinach nadliczbowych. Praca w godzinach nadliczbowych jest dopuszczalna w razie:

- 1) konieczności prowadzenia akcji ratowniczej w celu ochrony życia lub zdrowia ludzkiego, ochrony mienia lub środowiska albo usunięcia awarii,
 - 2) szczególnych potrzeb pracodawcy.
- § 2. Przepisu § 1 pkt 2 nie stosuje się do pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, na których występują przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń lub natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia.
- § 3. Liczba godzin nadliczbowych przepracowanych w związku z okolicznościami określonymi w § 1 pkt 2 nie może przekroczyć dla poszczególnego pracownika 150 godzin w roku kalendarzowym.
- § 4. W układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie pracy albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu pracy, jest dopuszczalne ustalenie innej liczby godzin nadliczbowych w roku kalendarzowym niż określona w § 3.
- § 5. Strony ustalają w umowie o pracę dopuszczalną liczbę godzin pracy ponad określony w umowie wymiar czasu pracy pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy, których przekroczenie uprawnia pracownika, oprócz normalnego wynagrodzenia, do dodatku do wynagrodzenia, o którym mowa w art. 151 § 1.

Art. 151. § 1. Za pracę w godzinach nadliczbowych, oprócz normalnego wynagrodzenia, przysługuje dodatek w wysokości:

- 1) 50% wynagrodzenia – za pracę w godzinach nadliczbowych przypadających w dni powszednie

oraz w niedziele i święta będące dla pracownika dniami pracy zgodnie z obowiązującym go rozkładem czasu pracy,

- 2) 100% wynagrodzenia – za pracę w godzinach nadliczbowych przypadających w nocy, w godzinach nadliczbowych przypadających w niedziele i święta nie będące dla pracownika dniami pracy zgodnie z obowiązującym go rozkładem czasu pracy, a także w godzinach nadliczbowych przypadających w dniu wolnym od pracy udzielonym w zamian za pracę w niedzielę lub w święto będące dla pracownika dniami pracy zgodnie z obowiązującym go rozkładem czasu pracy.

§ 2. Dodatek w wysokości określonej w § 1 pkt 2 przysługuje także za każdą godzinę pracy nadliczbowej z tytułu przekroczenia przeciętnej tygodniowej normy czasu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym, chyba że przekroczenie tej normy nastąpiło w wyniku pracy w godzinach nadliczbowych, za które pracownikowi przysługuje prawo do dodatku w wysokości określonej w § 1.

§ 3. Wynagrodzenie stanowiące podstawę obliczania dodatku, o którym mowa w § 1, obejmuje wynagrodzenie pracownika wynikające z jego osobistego zaszeregowania określonego stawką godzinową lub miesięczną, a jeżeli taki składnik wynagrodzenia nie został wyodrębniony przy określaniu warunków wynagradzania – 60% wynagrodzenia.

§ 4. Dodatek, o którym mowa w § 1 pkt 1, nie przysługuje za pracę w normalnym wymiarze czasu pracy w niedzielę

lub w święto, jeżeli pracownikowi został udzielony w zamian za pracę w takim dniu inny dzień wolny od pracy.

§ 5. W stosunku do pracowników wykonujących stale pracę poza zakładem pracy, wynagrodzenie wraz z dodatkiem, o którym mowa w § 1, może być zastąpione ryczałtem, którego wysokość powinna odpowiadać przewidywanemu wymiarowi pracy w godzinach nadliczbowych.

Art. 151¹. § 1. W zamian za czas przepracowany ponad ustaloną normę pracodawca, na pisemny wniosek pracownika, może udzielić mu w tym samym wymiarze czasu wolnego od pracy.

§ 2. Udzielenie czasu wolnego w zamian za czas przepracowany ponad ustaloną normę może nastąpić także bez wniosku pracownika. W takim przypadku pracodawca udziela czasu wolnego od pracy, najpóźniej do zakończenia okresu rozliczeniowego, w wymiarze o połowę wyższym niż liczba przepracowanych godzin nadliczbowych, jednakże nie może to spowodować obniżenia wynagrodzenia należnego pracownikowi za pełny miesięczny wymiar czasu pracy.

§ 3. W przypadkach określonych w § 1 i 2 pracownikowi nie przysługuje dodatek za pracę w godzinach nadliczbowych.

Art. 151². § 1. Pracownikowi, który ze względu na okoliczności przewidziane w art. 150 § 1 wykonywał pracę w dniu wolnym od pracy wynikającym z rozkładu czasu pracy w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy, przysługuje w zamian inny dzień wolny od pracy

udzielony pracownikowi do końca okresu rozliczeniowego, w terminie z nim uzgodnionym.

§ 2. W razie niewykorzystania dnia wolnego od pracy, zgodnie z § 1, pracownikowi przysługuje dodatkowo, za każdą godzinę pracy w dniu wolnym od pracy, wynikającym z rozkładu czasu pracy w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy, dodatek, o którym mowa w art. 151 § 1 pkt 2.

Art. 151³. W systemach czasu pracy, o których mowa w art. 135 – 137, 143 i 144, za pracę:

- 1) w godzinach przekraczających przedłużony dobowy wymiar czasu pracy, wynikający z obowiązującego pracownika rozkładu czasu pracy,
- 2) w godzinach przekraczających 8 godzin na dobę, jeżeli obowiązujący pracownika rozkład czasu pracy przewiduje w danej dobie pracę przez 8 godzin lub przez czas krótszy niż 8 godzin,
- 3) w godzinach przekraczających przeciętną tygodniową normę czasu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym,

- pracownikowi przysługuje wynagrodzenie wraz z dodatkiem określonym w art. 151 § 1 pkt 2.

Art. 151⁴. § 1. Pracownicy zarządzający w imieniu pracodawcy zakładem pracy i kierownicy wyodrębnionych komórek organizacyjnych wykonują, w razie konieczności, pracę poza normalnymi godzinami pracy bez prawa do wynagrodzenia oraz dodatku z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych, z zastrzeżeniem § 2.

§ 2. Kierownikom wyodrębnionych komórek organizacyjnych za pracę w godzinach nadliczbowych przypadających w niedzielę i święto przysługuje prawo

do wynagrodzenia oraz dodatku z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych w wysokości określonej w art. 151 § 1 pkt 2, jeżeli za pracę w takim dniu nie otrzymali innego dnia wolnego od pracy.

Art. 151⁵. § 1. Pracodawca może zobowiązać pracownika do pozostawania poza normalnymi godzinami pracy w gotowości do wykonywania pracy wynikającej z umowy o pracę w zakładzie pracy lub w innym miejscu wyznaczonym przez pracodawcę (dyżur).

§ 2. Czasu dyżuru nie wlicza się do czasu pracy, jeżeli podczas dyżuru pracownik nie wykonywał pracy. Czas pełnienia dyżuru nie może naruszać prawa pracownika do odpoczynku, o którym mowa w art. 132 i 133.

§ 3. Za czas dyżuru, z wyjątkiem dyżuru pełnionego w domu, pracownikowi przysługuje czas wolny od pracy w wymiarze odpowiadającym długości dyżuru, a w razie braku możliwości udzielenia czasu wolnego – wynagrodzenie wynikające z jego osobistego zaszerogowania, określonego stawką godzinową lub miesięczną, a jeżeli taki składnik wynagrodzenia nie został wyodrębniony przy określaniu warunków wynagradzania – 60% wynagrodzenia.

§ 4. Przepisu § 2 zdanie drugie oraz § 3 nie stosuje się do pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy.

Art. 151⁶. W razie ustania stosunku pracy przed upływem okresu rozliczeniowego, pracownikowi przysługuje, oprócz normalnego wynagrodzenia, prawo do dodatku, o którym mowa w art. 151 § 1, jeżeli w okresie od początku okresu rozliczeniowego do dnia ustania stosunku pracy pracował w wymiarze godzin przekraczającym normy czasu pracy, o których mowa w art. 129.

Rozdział VI

Praca w porze nocnej

Art. 151⁷. § 1. Pora nocna obejmuje 8 godzin między godzinami 21.00 a 7.00.

§ 2. Pracownik, którego rozkład czasu pracy obejmuje w każdej dobie co najmniej 3 godziny pracy w porze nocnej, lub którego 25% czasu pracy w okresie rozliczeniowym przypada na porę nocną, jest pracującym w nocy.

§ 3. Czas pracy pracującego w nocy nie może przekraczać 8 godzin na dobę, jeżeli wykonuje prace szczególnie niebezpieczne albo związane z dużym wysiłkiem fizycznym lub umysłowym.

§ 4. Wykaz prac, o których mowa w § 3, określa pracodawca w porozumieniu z zakładową organizacją związkową, a jeżeli u pracodawcy nie działa zakładowa organizacja związkowa, z przedstawicielami pracowników, wybranymi w trybie przyjętym u danego pracodawcy – oraz po zasięgnięciu opinii lekarza sprawującego opiekę zdrowotną nad pracownikami, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa pracy oraz ochrony zdrowia pracowników.

§ 5. Przepis § 3 nie dotyczy:

- 1) pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy,
- 2) przypadków konieczności prowadzenia akcji ratowniczej w celu ochrony życia lub zdrowia ludzkiego, ochrony mienia lub środowiska albo usunięcia awarii.

Art. 151⁸. § 1. Pracownikowi wykonującemu pracę w porze nocnej przysługuje dodatek do wynagrodzenia za każdą godzinę pracy w porze nocnej w wysokości 20% stawki godzinowej wynikającej z minimalnego wynagrodzenia za pracę.

§ 2. W stosunku do pracowników wykonujących pracę w porze nocnej stale poza zakładem pracy, dodatek, o którym mowa w § 1, może być zastąpiony ryczałtem, którego wysokość odpowiada przewidywanemu wymiarowi pracy w porze nocnej.

Rozdział VII

Praca w niedziele i święta

Art. 151⁹. § 1. Dniami wolnymi od pracy są niedziele i święta określone w przepisach o dniach wolnych od pracy.

§ 2. Za pracę w niedzielę i święto uważa się pracę wykonywaną między godziną 6.00 w tym dniu a godziną 6.00 w następnym dniu, chyba że u danego pracodawcy została ustalona inna godzina.

Art. 151¹⁰. Praca w niedziele i święta jest dozwolona:

- 1) w razie konieczności prowadzenia akcji ratowniczej w celu ochrony życia lub zdrowia ludzkiego, ochrony mienia lub środowiska albo usunięcia awarii,
- 2) w ruchu ciągłym,
- 3) przy pracy zmianowej,
- 4) przy niezbędnych remontach,
- 5) w transporcie i w komunikacji,

- 6) w zakładowych strażach pożarnych i w zakładowych służbach ratowniczych,
- 7) przy pilnowaniu mienia lub ochronie osób,
- 8) w rolnictwie i hodowli,
- 9) przy wykonywaniu prac koniecznych ze względu na ich użyteczność społeczną i codzienne potrzeby ludności, w szczególności w:
 - a) placówkach handlowych,
 - b) zakładach świadczących usługi dla ludności,
 - c) gastronomii,
 - d) zakładach hotelarskich,
 - e) jednostkach gospodarki komunalnej,
 - f) zakładach opieki zdrowotnej i innych placówkach służby zdrowia przeznaczonych dla osób, których stan zdrowia wymaga całodobowych lub całodziennych świadczeń zdrowotnych,
 - g) jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, zapewniających całodobową opiekę,
 - h) zakładach prowadzących działalność w zakresie kultury, oświaty, turystyki i wypoczynku,
- 10) w stosunku do pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy, których rozkład czasu pracy przewiduje pracę wyłącznie w piątki, soboty, niedziele i święta.

Art. 151¹¹. § 1. Pracownikowi wykonującemu pracę w niedziele i święta, w przypadkach, o których mowa w art. 151¹⁰

pkt 1-9, pracodawca jest obowiązany zapewnić inny dzień wolny od pracy:

- 1) w przypadku pracy w niedzielę – w okresie 6 dni kalendarzowych poprzedzających lub następujących po takiej niedzieli,
- 2) w przypadku pracy w święto – w ciągu okresu rozliczeniowego.

§ 2. Jeżeli nie jest możliwe wykorzystanie w terminie wskazanym w § 1 pkt 1 dnia wolnego od pracy w zamian za pracę w niedzielę, pracownikowi przysługuje dzień wolny od pracy do końca okresu rozliczeniowego, a w razie braku możliwości udzielenia dnia wolnego od pracy w tym terminie – dodatek do wynagrodzenia, w wysokości określonej w art. 151 § 1 pkt 2, za każdą godzinę pracy w niedzielę.

§ 3. Jeżeli nie jest możliwe wykorzystanie w terminie wskazanym w § 1 pkt 2 dnia wolnego od pracy w zamian za pracę w święto – pracownikowi przysługuje dodatek do wynagrodzenia, w wysokości określonej w art. 151 § 1 pkt 2, za każdą godzinę pracy w święto.

§ 4. Do pracy w święto przypadające w niedzielę stosuje się przepisy dotyczące pracy w niedzielę.

Art. 151¹². Pracownik pracujący w niedziele powinien korzystać co najmniej raz na cztery tygodnie z niedzieli wolnej od pracy. Nie dotyczy to pracowników zatrudnionych w systemie czasu pracy, o którym mowa w art. 144.”;

29) art. 153 otrzymuje brzmienie:

„Art. 153. § 1. Pracownik podejmujący pracę po raz pierwszy, w roku kalendarzowym, w którym podjął pracę,

uzyskuje prawo do urlopu z upływem każdego miesiąca pracy, w wymiarze 1/12 wymiaru urlopu przysługującego mu po przepracowaniu roku.

§ 2. Prawo do kolejnych urlopów pracownik nabywa w każdym następnym roku kalendarzowym.”;

30) art. 154 otrzymuje brzmienie:

„Art. 154. § 1. Wymiar urlopu wynosi:

1) 20 dni - po roku pracy,

2) 26 dni - po 10 latach pracy.

§ 2. Urlopu udziela się w dni robocze, za które uważa się wszystkie dni, z wyjątkiem niedziel i świąt.

§ 3. Jeżeli pracownik wykonuje dozwoloną pracę w niedziele i święta, z wyłączeniem przypadku określonego w art. 151¹⁰ pkt 1, urlopu udziela się w dni kalendarzowe, które, zgodnie z obowiązującym pracownika rozkładem czasu pracy, są dla niego dniami pracy, z zastrzeżeniem § 4 i 5.

§ 4. Pracownikowi objętemu jednym z systemów czasu pracy, o których mowa w art. 135-137 i 143, jeżeli rozkład jego czasu pracy przewiduje większą liczbę dni wolnych od pracy w okresie rozliczeniowym niż przypadająca w tym okresie łączna liczba niedziel, świąt i dni wolnych od pracy wynikających z rozkładu czasu pracy w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy, urlopu udziela się w dni, które są dla tego pracownika dniami pracy i dniami wolnymi od pracy, w takiej proporcji, w jakiej te dni występują w czasie wykonywania pracy, zgodnie z obowiązującym go rozkładem czasu pracy.

§ 5. Przepis § 4 stosuje się także do pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy,

którego rozkład czasu pracy przewiduje dni pracy i dni, w których nie ma on obowiązku wykonywania pracy.

§ 6. Dni wolnych od pracy wynikających z rozkładu czasu pracy w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy nie wlicza się do urlopu.”;

31) skreśla się art. 159;

32) w art. 171:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przypadku niewykorzystania przysługującego urlopu w całości lub w części z powodu rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy, pracownikowi przysługuje ekwiwalent pieniężny.”;

b) skreśla się § 2;

33) w art. 172 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Za czas urlopu pracownikowi przysługuje wynagrodzenie, jakie by otrzymał, gdyby w tym czasie pracował.”;

34) po art. 172 dodaje się art. 172¹ w brzmieniu:

„Art. 172¹. § 1. Pracownikowi nie przysługuje wynagrodzenie, o którym mowa w art. 172, jeżeli jest on uprawniony do świadczenia pieniężnego za czas urlopu z innego tytułu.

§ 2. Jeżeli świadczenie pieniężne za czas urlopu, o którym mowa w § 1, jest niższe od wynagrodzenia przewidzianego w art. 172, pracodawca jest obowiązany wypłacić pracownikowi kwotę stanowiącą różnicę między tymi należnościami.”;

35) w art. 178 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Pracownika opiekującego się dzieckiem w wieku do czterech lat nie wolno bez jego zgody zatrudniać w godzinach

nadliczbowych ani w porze nocnej, jak również delegować poza stałe miejsce pracy.”;

36) w art. 179 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio do pracodawcy w przypadku, gdy przeciwwskazania zdrowotne do wykonywania dotychczasowej pracy przez pracownicę w ciąży lub karmiącą dziecko piersią wynikają z orzeczenia lekarskiego.”;

37) art. 186 otrzymuje brzmienie:

„Art. 186. § 1. Pracownik zatrudniony co najmniej 6 miesięcy ma prawo do urlopu wychowawczego w wymiarze do 3 lat w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 4 lat życia. Do sześciomiesięcznego okresu zatrudnienia wlicza się poprzednie okresy zatrudnienia.

§ 2. Pracownik mający okres zatrudnienia określony w § 1, bez względu na to, czy korzystał z urlopu wychowawczego przewidzianego w tym przepisie, może skorzystać z urlopu wychowawczego w wymiarze do 3 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 18 lat życia, jeżeli z powodu stanu zdrowia potwierdzonego orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności dziecko wymaga osobistej opieki pracownika.

§ 3. Rodzice lub opiekunowie dziecka, spełniający warunki do korzystania z urlopu wychowawczego, mogą jednocześnie korzystać z takiego urlopu przez okres nie przekraczający 3 miesięcy.

§ 4. Urlopu wychowawczego udziela się na wniosek pracownika.

§ 5. Urlop wychowawczy może być wykorzystany najwyżej w czterech częściach.”;

38) po art. 186 dodaje się art. 186¹-186⁷ w brzmieniu:

„Art. 186¹. § 1. Pracodawca nie może wypowiedzieć ani rozwiązać umowy o pracę w okresie od dnia złożenia przez pracownika wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego do dnia zakończenia tego urlopu. Rozwiązanie przez pracodawcę umowy w tym czasie jest dopuszczalne tylko w razie ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy, a także gdy zachodzą przyczyny uzasadniające rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika.

§ 2. W przypadku złożenia przez pracownika wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego po dokonaniu czynności zmierzającej do rozwiązania umowy o pracę, umowa rozwiązuje się w terminie wynikającym z tej czynności.

Art. 186². § 1. W czasie urlopu wychowawczego pracownik ma prawo podjąć pracę zarobkową u dotychczasowego lub innego pracodawcy albo inną działalność, a także naukę lub szkolenie, jeżeli nie wyłącza to możliwości sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.

§ 2. W razie ustalenia, że pracownik trwale zaprzestał sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, pracodawca wzywa pracownika do stawienia się do pracy w terminie przez siebie wskazanym, nie później jednak niż w ciągu 30 dni od dnia powzięcia takiej wiadomości i nie wcześniej niż po upływie 3 dni od dnia wezwania.

§ 3. Przepis § 2 stosuje się także w razie stwierdzenia przez pracodawcę, że z urlopu wychowawczego korzystają w tym samym czasie oboje rodzice lub

opiekunowie dziecka; nie dotyczy to przypadku określonego w art. 186 § 3.

- Art. 186³. Pracownik może zrezygnować z urlopu wychowawczego:
- 1) w każdym czasie – za zgodą pracodawcy,
 - 2) po uprzednim zawiadomieniu pracodawcy - najpóźniej na 30 dni przed terminem zamierzonego podjęcia pracy.
- Art. 186⁴. Pracodawca dopuszcza pracownika po zakończeniu urlopu wychowawczego do pracy na dotychczasowym stanowisku, a jeżeli nie jest to możliwe na stanowisku równorzędnym z zajmowanym przed rozpoczęciem urlopu lub na innym stanowisku odpowiadającym jego kwalifikacjom zawodowym, za wynagrodzeniem nie niższym od wynagrodzenia za pracę przysługującego pracownikowi w dniu podjęcia pracy na stanowisku zajmowanym przed tym urlopem.
- Art. 186⁵. Okres urlopu wychowawczego, w dniu jego zakończenia, wlicza się do okresu zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia pracownicze.
- Art. 186⁶. Minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, szczególne warunki udzielania urlopu wychowawczego, w tym formę i termin złożenia wniosku w sprawie udzielenia urlopu, biorąc pod uwagę wymagania dotyczące zapewnienia normalnego toku pracy w zakładzie pracy, oraz dodatkowe wymagania dotyczące wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego, w przypadkach określonych w art. 186 § 2 i 3.
- Art. 186⁷. Pracownik uprawniony do urlopu wychowawczego może złożyć pracodawcy wniosek o obniżenie jego wymiaru czasu pracy do wymiaru nie niższego niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy w okresie, w którym mógłby

korzystać z takiego urlopu. Pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownika.”;

39) art. 188 otrzymuje brzmienie:

„Art. 188. Pracownikowi wychowującemu przynajmniej jedno dziecko w wieku do 14 lat przysługuje w ciągu roku zwolnienie od pracy na 2 dni, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia.”;

40) w art. 189¹ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli oboje rodzice lub opiekunowie dziecka są zatrudnieni, z uprawnień określonych w art. 148 pkt 3, art. 178 § 2, art. 186 § 1 i 2, art. 186¹ – 186⁵, art. 186⁷ i art. 188 może korzystać jedno z nich.”;

41) w dziale dziesiątym tytuł rozdziału V otrzymuje brzmienie:

„Czynniki oraz procesy pracy stwarzające szczególne zagrożenie dla zdrowia lub życia”;

42) art. 222 otrzymuje brzmienie:

„Art. 222. § 1. W razie zatrudniania pracownika w warunkach narażenia na działanie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, pracodawca zastępuje te substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne mniej szkodliwymi dla zdrowia lub stosuje inne dostępne środki ograniczające stopień tego narażenia, przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki.

§ 2. Pracodawca rejestruje wszystkie rodzaje prac w kontakcie z substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, określonymi w

wykazie, o którym mowa w § 3, a także prowadzi rejestr pracowników zatrudnionych przy tych pracach.

§ 3. Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, uwzględniając zróżnicowane właściwości substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, ich zastosowanie oraz konieczność podjęcia niezbędnych środków zabezpieczających przed zagrożeniami wynikającymi z ich stosowania, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wykaz substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym i sposób ich rejestrowania,
- 2) sposób prowadzenia rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- 3) prowadzenie rejestru pracowników zatrudnionych przy tych pracach,
- 4) wzory dokumentów dotyczących narażenia pracowników na substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz sposób przechowywania i przekazywania tych dokumentów do podmiotów właściwych do rozpoznawania lub stwierdzania chorób zawodowych,

- 5) szczegółowe warunki ochrony pracowników przed zagrożeniami spowodowanymi przez substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
 - 6) warunki i sposób monitorowania stanu zdrowia pracowników zawodowo narażonych na działanie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.”;
- 43) po art. 222 dodaje się art. 222¹ w brzmieniu:

„Art. 222¹. § 1. W razie zatrudnienia pracownika w warunkach narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne pracodawca stosuje wszelkie dostępne środki eliminujące narażenie, a jeżeli jest to niemożliwe – ograniczające stopień tego narażenia, przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki.

§ 2. Pracodawca prowadzi rejestr prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych oraz rejestr pracowników zatrudnionych przy takich pracach.

§ 3. Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, uwzględniając zróżnicowane działanie czynników biologicznych na organizm człowieka oraz konieczność podjęcia niezbędnych środków zabezpieczających przed zagrożeniami wynikającymi z wykonywania pracy w narażeniu na czynniki biologiczne, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) klasyfikację i wykaz szkodliwych czynników biologicznych,

- 2) wykaz prac narażających pracowników na działanie czynników biologicznych,
- 3) szczegółowe warunki ochrony pracowników przed zagrożeniami spowodowanymi przez szkodliwe czynniki biologiczne, w tym zakres i rodzaje środków niezbędnych do zapewnienia ochrony zdrowia i życia pracowników narażonych na te czynniki, oraz warunki i sposób monitorowania stanu zdrowia narażonych pracowników,
- 4) sposób prowadzenia rejestrów prac i pracowników, o których mowa w § 2, oraz sposób przechowywania i przekazywania tych rejestrów do podmiotów właściwych do rozpoznawania lub stwierdzania chorób zawodowych.”;

44) art. 226 otrzymuje brzmienie:

„Art. 226. Pracodawca:

- 1) ocenia i dokumentuje ryzyko zawodowe, związane z wykonywaną pracą, oraz stosuje niezbędne środki profilaktyczne zmniejszające ryzyko,
- 2) informuje pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą, oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami.”;

45) w art. 227 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Minister właściwy do spraw zdrowia, uwzględniając zróżnicowane działanie na organizm człowieka czynników szkodliwych występujących w środowisku pracy oraz konieczność podjęcia niezbędnych środków zabezpieczających przed ich działaniem, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb, metody, rodzaj i częstotliwość dokonywania badań i pomiarów, o których mowa w § 1 pkt 2,

- 2) przypadki, w których jest konieczne prowadzenie pomiarów ciągłych,
- 3) wymagania, jakie powinny spełniać laboratoria wykonujące badania i pomiary,
- 4) sposób rejestrowania i przechowywania wyników tych badań i pomiarów,
- 5) wzory dokumentów oraz sposób udostępniania wyników badań i pomiarów pracownikom.”;

46) art. 231 otrzymuje brzmienie:

„Art. 231. Pracodawca, na podstawie orzeczenia lekarskiego, przenosi do innej odpowiedniej pracy pracownika, który stał się niezdolny do wykonywania dotychczasowej pracy wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej i nie został uznany za niezdolnego do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis art. 230 § 2 stosuje się odpowiednio.”;

47) w art. 237⁷ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Pracodawca może ustalić stanowiska, na których dopuszcza się używanie przez pracowników, za ich zgodą, własnej odzieży i obuwia roboczego, spełniających wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy.”;

48) w art. 237⁸ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pracodawca ustala rodzaje środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego, których stosowanie na określonych stanowiskach jest niezbędne w związku z art. 237⁶ § 1 i art. 237⁷ § 1, oraz przewidywane okresy użytkowania odzieży i obuwia roboczego.”;

49) w art. 237¹¹ § 1-4 otrzymują brzmienie:

- „§ 1. Pracodawca zatrudniający więcej niż 100 pracowników tworzy służbę bezpieczeństwa i higieny pracy, zwaną dalej „służbą bhp”, pełniącą funkcje doradcze i kontrolne w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, zaś pracodawca zatrudniający do 100 pracowników powierza, z zastrzeżeniem § 2, wykonywanie zadań służby bhp pracownikowi zatrudnionemu przy innej pracy, a w przypadku braku kompetentnego pracownika - specjalistom spoza zakładu pracy.
- § 2. Pracodawca zatrudniający do 20 pracowników, a w przypadku prowadzenia działalności wyłącznie o charakterze biurowym do 50 pracowników, może sam wykonywać zadania służby bhp, jeżeli posiada ukończone szkolenie niezbędne do wykonywania zadań tej służby.
- § 3. Pracownik służby bhp, o której mowa w § 1, oraz pracownik zatrudniony przy innej pracy, któremu, zgodnie z tym przepisem powierzono wykonywanie zadań służby bhp, nie mogą ponosić jakichkolwiek niekorzystnych dla nich następstw z powodu wykonywania zadań i uprawnień służby bhp.
- § 4. Właściwy inspektor pracy może nakazać utworzenie służby bhp przez pracodawcę nie zobowiązanego do jej utworzenia, zgodnie z § 1, jeżeli jest to uzasadnione stwierdzonymi zagrożeniami zawodowymi.”;

50) w dziale dziesiątym rozdział XI otrzymuje brzmienie:

„Rozdział XI

Konsultacje w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz komisja bezpieczeństwa i higieny pracy

Art. 237^{1a}. § 1. Pracodawca konsultuje z pracownikami lub ich przedstawicielami wszystkie działania związane z bezpieczeństwem i higieną pracy, w szczególności dotyczące:

- 1) zmian w organizacji pracy i wyposażeniu stanowisk pracy, wprowadzania nowych procesów technologicznych oraz substancji i preparatów chemicznych, jeżeli mogą stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia pracowników,
- 2) oceny ryzyka zawodowego występującego przy określonych pracach oraz informowania pracowników o tym ryzyku,
- 3) tworzenia służby bezpieczeństwa i higieny pracy lub powierzania wykonywania zadań tej służby innym osobom oraz wyznaczania pracowników do udzielania pierwszej pomocy,
- 4) przydzielania pracownikom środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego,
- 5) szkolenia pracowników w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 2. Pracownicy lub ich przedstawiciele mogą przedstawiać pracodawcy wnioski w sprawie eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zawodowych.

§ 3. Pracodawca zapewnia odpowiednie warunki do przeprowadzania konsultacji, a zwłaszcza zapewnia, aby odbywały się w godzinach pracy. Za czas nie przepracowany w związku z udziałem w konsultacjach pracownicy lub ich przedstawiciele zachowują prawo do wynagrodzenia.

- § 4. Na umotywowany wniosek pracowników lub ich przedstawicieli dotyczący spraw zagrożenia zdrowia i życia pracowników inspektorzy pracy Państwowej Inspekcji Pracy przeprowadzają kontrole oraz stosują środki prawne przewidziane w przepisach o Państwowej Inspekcji Pracy.
- § 5. U pracodawcy, u którego została powołana komisja bezpieczeństwa i higieny pracy – konsultacje, o których mowa w § 1, mogą być prowadzone w ramach tej komisji, natomiast uprawnienia, o których mowa w § 2 i 4, przysługują pracownikom lub ich przedstawicielom wchodzącym w skład komisji.
- § 6. Pracownicy lub ich przedstawiciele nie mogą ponosić jakichkolwiek niekorzystnych dla nich następstw z powodu działalności, o której mowa w § 1, 2 i 4. Dotyczy to również pracowników lub ich przedstawicieli, o których mowa w § 5.
- Art. 237¹². § 1. Pracodawca zatrudniający więcej niż 250 pracowników powołuje komisję bezpieczeństwa i higieny pracy, zwaną dalej „komisją”, jako swój organ doradczy i opiniodawczy. W skład komisji wchodzi w równej liczbie przedstawiciele pracodawcy, w tym pracownicy służby bhp i lekarz sprawujący opiekę zdrowotną nad pracownikami, oraz przedstawiciele pracowników, w tym społeczny inspektor pracy.
- § 2. Przewodniczącym komisji jest pracodawca lub osoba przez niego upoważniona, a wiceprzewodniczącym – społeczny inspektor pracy lub przedstawiciel pracowników.

Art. 237¹³. § 1. Zadaniem komisji jest dokonywanie przeglądu warunków pracy, okresowej oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy, opiniowanie podejmowanych przez pracodawcę środków zapobiegających wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym, formułowanie wniosków dotyczących poprawy warunków pracy oraz współdziałanie z pracodawcą w realizacji jego obowiązków w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 2. Posiedzenia komisji odbywają się w godzinach pracy, nie rzadziej niż raz na kwartał. Za czas nie przepracowany w związku z udziałem w posiedzeniach komisji pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia.

§ 3. Komisja w związku z wykonywaniem zadań wymienionych w § 1 korzysta z ekspertyz lub opinii specjalistów spoza zakładu pracy – w przypadkach uzgodnionych z pracodawcą i na jego koszt.

Art. 237^{13a}. Przedstawiciele pracowników, o których mowa w art. 237^{11a} i art. 237¹², są wybierani przez zakładowe organizacje związkowe, a jeżeli u pracodawcy takie organizacje nie działają – przez pracowników, w trybie przyjętym w zakładzie pracy.”;

51) w art. 241¹¹ § 5³ otrzymuje brzmienie:

„§ 5³. W razie stwierdzenia, że układ został zawarty z naruszeniem przepisów o zawieraniu układów zbiorowych pracy, organ rejestrujący wzywa strony układu do usunięcia tych nieprawidłowości, chyba że ich usunięcie nie jest możliwe.”;

52) w art. 241²⁶ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Układ zakładowy nie może określać warunków wynagradzania pracowników zarządzających w imieniu

pracodawcy zakładem pracy, w rozumieniu art. 128 § 2 pkt 2, oraz osób zarządzających zakładem pracy na innej podstawie niż stosunek pracy.”;

53) w art. 281 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) nie potwierdza na piśmie zawartej z pracownikiem umowy o pracę.”;

54) skreśla się dział czternasty^a;

55) skreśla się art. 298;

56) art. 304¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 304¹. Obowiązki, o których mowa w art. 211, w zakresie określonym przez pracodawcę, ciążą również na osobach fizycznych wykonujących pracę na innej podstawie niż stosunek pracy w zakładzie pracy lub w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę.”;

57) po art. 304⁴ dodaje się art. 304⁵ w brzmieniu:

„Art. 304⁵. § 1. Wykonywanie pracy lub innych zajęć przez dziecko do ukończenia przez nie 16 roku życia na rzecz podmiotu prowadzącego działalność kulturalną, artystyczną, sportową lub reklamową wymaga uprzedniej zgody przedstawiciela ustawowego lub opiekuna tego dziecka, a także zezwolenia właściwego inspektora pracy.

§ 2. Właściwy inspektor pracy wydaje zezwolenie, o którym mowa w § 1, na wniosek podmiotu określonego w tym przepisie.

§ 3. Właściwy inspektor pracy odmawia wydania zezwolenia, jeżeli wykonywanie pracy lub innych zajęć w zakresie przewidzianym w § 1:

- 1) powoduje zagrożenie dla życia, zdrowia i rozwoju psychofizycznego dziecka,
- 2) zagraża wypełnianiu obowiązku szkolnego przez dziecko.

§ 4. Podmiot, o którym mowa w § 1, dołącza do wniosku o wydanie zezwolenia:

- 1) pisemną zgodę przedstawiciela ustawowego lub opiekuna dziecka na wykonywanie przez dziecko pracy lub innych zajęć,
- 2) opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej dotyczącą braku przeciwwskazań do wykonywania przez dziecko pracy lub innych zajęć,
- 3) orzeczenie lekarza stwierdzające brak przeciwwskazań do wykonywania przez dziecko pracy lub innych zajęć,
- 4) jeżeli dziecko podlega obowiązkowi szkolnemu – opinię dyrektora szkoły, do której dziecko uczęszcza, dotyczącą możliwości wypełniania przez dziecko tego obowiązku w czasie wykonywania przez nie pracy lub innych zajęć.

§ 5. Zezwolenie, o którym mowa w § 1, powinno zawierać:

- 1) dane osobowe dziecka i jego przedstawiciela ustawowego lub opiekuna,
- 2) oznaczenie podmiotu prowadzącego działalność w zakresie przewidzianym w § 1,

- 3) określenie rodzaju pracy lub zajęć, które może wykonywać dziecko,
- 4) określenie dopuszczalnego okresu wykonywania przez dziecko pracy lub zajęć,
- 5) określenie dopuszczalnego dobowego wymiaru czasu pracy lub zajęć,
- 6) inne niezbędne ustalenia, wymagane ze względu na dobro dziecka lub rodzaj, charakter albo warunki wykonywania pracy lub zajęć przez dziecko.

§ 6. Na wniosek przedstawiciela ustawowego lub opiekuna dziecka właściwy inspektor pracy cofa wydane zezwolenie.

§ 7. Właściwy inspektor pracy cofa wydane zezwolenie z urzędu, jeżeli stwierdzi, że warunki pracy dziecka nie odpowiadają warunkom określonym w wydanym zezwoleniu.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 6 marca 1981 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1362, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1800 oraz z 2002 r. Nr 166, poz. 1360) w art. 8 po pkt 11a dodaje się pkt 11b i 11c w brzmieniu:

„11b) wydanie zezwolenia i cofnięcie wydanego zezwolenia w przypadkach, o których mowa w art. 304⁵ Kodeksu pracy,

11c) realizowanie zadań instytucji właściwej do informowania obywateli państw Unii Europejskiej o minimalnych warunkach zatrudnienia pracowników na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej,”.

Art. 3. W ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1118, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 19, poz. 239, Nr 22, poz. 291 i Nr 122, poz. 1323, z 2001 r. Nr 111, poz. 1194 i Nr 144, poz. 1615 oraz z 2002 r. Nr 4, poz. 32 i Nr 113, poz. 984) po art. 67 dodaje się art. 67a-67c w brzmieniu:

- „Art. 67a. 1. Z wnioskiem o udzielenie urlopu wychowawczego nauczyciel występuje do organu, który nawiązał z nim stosunek pracy.
2. Wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego powinien być zgłoszony co najmniej na miesiąc przed wskazanym terminem rozpoczęcia tego urlopu.
3. Termin zakończenia urlopu wychowawczego powinien przypadać na dzień poprzedzający rozpoczęcie roku szkolnego; w takim przypadku termin udzielonego urlopu ulega odpowiedniemu skróceniu, a na wniosek nauczyciela – odpowiedniemu przedłużeniu.
4. Przepis ust. 3 nie ma zastosowania, jeżeli urlop wychowawczy został udzielony w wymiarze nie przekraczającym jednego miesiąca.

Art. 67b. 1. Nauczyciel może zrezygnować z udzielonego mu urlopu wychowawczego:

- 1) w każdym czasie – za zgodą organu udzielającego urlopu,
- 2) z początkiem roku szkolnego - po uprzednim zawiadomieniu organu udzielającego urlopu, co najmniej na trzy miesiące przed zamierzonym terminem podjęcia pracy.

Art. 67c. 1. W przypadku wykorzystywania urlopu wychowawczego nauczyciel nabywa prawo do urlopu wypoczynkowego z dniem rozpoczęcia ferii szkolnych przypadających po zakończeniu urlopu wychowawczego.

2. Nauczyciel, który w związku z rozpoczęciem urlopu wychowawczego nie mógł wykorzystać przypadającego w okresie letnich ferii szkolnych urlopu wypoczynkowego, do którego nabył prawo – termin zakończenia urlopu wychowawczego powinien przypadać na koniec zajęć szkolnych.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385, z 1991 r. Nr 104, poz. 450, z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i Nr 63, poz. 314, z 1994 r. Nr 1, poz. 3, Nr 43, poz. 163, Nr 105, poz. 509 i Nr 121, poz. 591, z 1996 r. Nr 5, poz. 34 i Nr 24, poz. 110, z 1997r. Nr 28, poz. 153, Nr 96, poz. 590, Nr 104, poz. 661, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 50, poz. 310, Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1115 i 1118, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1314, z 2001 r. Nr 85, poz. 924, Nr 103, poz. 1129, Nr 111, poz. 1193 i 1194 i Nr 126, poz. 1383 oraz z 2002 r. Nr 4, poz. 33 i 34, Nr 150, poz. 1239 i Nr 153, poz. 1271) po art. 108 dodaje się art. 108a – 108c w brzmieniu:

„Art. 108a.1. Z wnioskiem o udzielenie urlopu wychowawczego nauczyciel akademicki występuje do organu, który go mianował lub zawarł z nim umowę o pracę.

2. Wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego powinien być zgłoszony co najmniej na miesiąc przed wskazanym terminem rozpoczęcia tego urlopu.
3. Termin zakończenia urlopu wychowawczego powinien przypadać na dzień poprzedzający rozpoczęcie roku akademickiego; w takim przypadku termin udzielonego urlopu ulega odpowiedniemu skróceniu, a na wniosek nauczyciela – odpowiedniemu przedłużeniu.
4. Przepis ust. 3 nie ma zastosowania, jeżeli urlop wychowawczy został udzielony w wymiarze nie przekraczającym jednego miesiąca.

Art. 108b. 1. Nauczyciel akademicki może zrezygnować z udzielonego urlopu wychowawczego:

- 1) w każdym czasie – za zgodą organu udzielającego urlopu,
- 2) z początkiem roku akademickiego – po uprzednim zawiadomieniu organu udzielającego urlopu, co najmniej na trzy miesiące przed zamierzonym terminem podjęcia pracy.

Art. 108c. 1. W przypadku wykorzystywania urlopu wychowawczego nauczyciel akademicki nabywa prawo do urlopu wypoczynkowego z dniem rozpoczęcia czasu wolnego od zajęć dydaktycznych po zakończeniu urlopu wychowawczego.

2. Nauczycielowi akademickiemu, który w związku z rozpoczęciem urlopu wychowawczego nie może wykorzystać przypadającego w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych urlopu wypoczynkowego, do którego nabył prawo – termin zakończenia urlopu wychowawczego powinien przypadać na koniec zajęć dydaktycznych.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854, Nr 100, poz. 1080 i Nr 128, poz. 1405 oraz z 2002 r. Nr 135, poz. 1146 i Nr 153, poz. 1271) w art. 30 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Jeżeli w sprawie ustalenia regulaminu wynagradzania, regulaminów nagród i premiovania, regulaminu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, planu urlopów lub regulaminu pracy, a także okresów rozliczeniowych, o których mowa w art. 129 § 2 i art. 135 § 2 i 3 Kodeksu pracy, organizacje związkowe albo organizacje związkowe reprezentatywne w rozumieniu art. 241^{25a} Kodeksu pracy nie przedstawią wspólnie uzgodnionego stanowiska w terminie 30 dni, decyzje w tych sprawach podejmuje pracodawca, po rozpatrzeniu odrębnych stanowisk organizacji związkowych.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408, z 1992 r. Nr 63, poz. 315, z 1994 r. Nr 121, poz. 591, z 1995 r. Nr 138, poz. 682, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, z 1997 r. Nr 104, poz. 661, Nr 121, poz. 769 i Nr 158, poz. 1041, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756 i Nr 162, poz. 1115, z 1999 r. Nr 28, poz. 255 i 256 i Nr 84, poz. 935, z 2000 r. Nr 3, poz. 28, Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 489, Nr 84, poz. 948, Nr 114, poz. 1193 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 5, poz. 45, Nr 88, poz. 961, Nr 100, poz. 1083, Nr 111, poz. 1193, Nr 113, poz. 1207, Nr 126, poz. 1382, 1383 i 1384 i Nr 128, poz. 1407 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 32h ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przyjętym okresie rozliczeniowym, nie dłuższym niż 12 tygodni, czas pracy nie może przekroczyć liczby godzin wynikających z pomnożenia normy dobowej czasu pracy, określonej w art. 32g ust. 1-4, przez liczbę kalendarzowych dni roboczych z wyłączeniem dni wolnych od pracy wynikających z rozkładu czasu pracy w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy oraz niedziel i świąt przypadających w danym okresie rozliczeniowym.”;

2) w art. 32i w ust. 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres rozliczeniowy może być przedłużony w trybie określonym w art. 135 § 2 Kodeksu pracy – nie więcej jednak niż do 12 miesięcy.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123 oraz z 2002 r. Nr 41, poz. 364) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 26c ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W uzasadnionych przypadkach do pracowników, o których mowa w ust. 1, można stosować równocześnie system organizacji czasu pracy określony w art. 135 § 1 Kodeksu pracy.”;

2) art. 26e otrzymuje brzmienie:

„Art. 26e. Do pracowników instytucji kultury nie stosuje się przepisu art. 151¹² zdanie pierwsze Kodeksu pracy.”.

Art. 8. W ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 107, poz. 1127) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 9 otrzymuje brzmienie:

„Art. 9. Do dnia 31 grudnia 2008 r. ponadzakładowy układ zbiorowy pracy ze strony pracodawców zawiera:

- 1) właściwy minister lub centralny organ administracji rządowej – w imieniu pracodawców zatrudniających pracowników państwowych jednostek sfery budżetowej niezrzeszonych w organizacji pracodawców,
- 2) odpowiednio wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta, marszałek województwa oraz przewodniczący zarządu związku międzygminnego lub powiatowego – w imieniu pracodawców zatrudniających pracowników samorządowych jednostek sfery budżetowej niezrzeszonych w organizacji pracodawców.”;

2) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12. Ponadzakładowy układ zbiorowy pracy, zawarty przez organy określone w art. 9 oraz w art. 241¹⁴ § 1 pkt 2 lit. b i lit. c Kodeksu pracy w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy, obowiązuje do dnia 31 grudnia 2008 r. Układ nie obowiązuje jednak u tych pracodawców, których pracownicy zostaną objęci przed tym terminem ponadzakładowym układem zbiorowym pracy zawartym przez organizację pracodawców. Przepis art. 241⁸ § 2 Kodeksu pracy stosuje się.”.

Art. 9. Pracodawca, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, informuje na piśmie pracowników, z którymi zostały zawarte umowy o pracę przed tym

dniem, o warunkach zatrudnienia i uprawnieniach pracowniczych, o których mowa w art. 29 § 3 Kodeksu pracy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 10. Do umów o pracę zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy w innej formie niż pisemna, w zakresie terminu i sposobu potwierdzenia rodzaju umowy i jej warunków, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 11. Do umów o pracę wypowiedzianych przed dniem wejścia w życie ustawy, z zastosowaniem okresu wypowiedzenia krótszego niż 2 tygodnie, w zakresie dotyczącym zwolnienia na poszukiwanie pracy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 12. Do pracowników, którzy do dnia wejścia w życie ustawy nie nabyli prawa do kolejnego urlopu, stosuje się do czasu nabycia prawa do kolejnego urlopu art. 153 Kodeksu pracy w dotychczasowym brzmieniu.

Art. 13. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 77³ ustawy, o której mowa w art. 1, zachowują moc do czasu wydania nowych przepisów wykonawczych i mogą być zmieniane na podstawie upoważnienia w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 14. Ustawa wchodzi w życie z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej, z wyjątkiem art. 1 pkt 49 i art. 8, które wchodzi w życie po upływie 1 miesiąca od dnia ogłoszenia oraz art. 1 pkt 20, który wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

¹⁾Niniejsza ustawa zmienia również:

1. ustawę z dnia 6 marca 1981 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2001 r. Nr 124 z późn. zm., o których mowa w art. 2),
2. ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 z późn. zm., o których mowa w art. 3),

3. ustawę z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385 z późn. zm., o których mowa w art. 4),
4. ustawę z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 z późn. zm., o których mowa w art. 5),
5. ustawę z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408 z późn. zm., o których mowa w art. 6),
6. ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123 z późn. zm., o których mowa w art. 7),
7. ustawę z dnia 9 listopada 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 107, poz. 1127, o której mowa w art. 8).

Uzasadnienie

I.

Projektowana ustawa o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw realizuje następujące cele :

- 1) dostosowanie Kodeksu pracy do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) dostosowanie polskiego prawa pracy do prawa Wspólnot Europejskich, obejmującego następujące dyrektywy:
 - Nr 93/104 (EC) z dnia 23 listopada 1993 r. dotycząca pewnych aspektów organizacji pracy,
 - Nr 91/533 (EEC) z dnia 14 października 1991 r. w sprawie obowiązku pracodawcy dotyczącego informowania pracowników o warunkach stosowanych do umowy lub stosunku pracy,
 - Nr 94/33 (EC) z dnia 22 lipca 1994 r. dotycząca ochrony młodocianych w pracy (w zakresie dotyczącym ochrony dzieci przy wykonywaniu działalności kulturalnej, artystycznej, sportowej lub reklamowej),
 - Nr 97/81 (WE) z dnia 15 grudnia 1997 r. w sprawie Porozumienia ramowego dotyczącego pracy w niepełnym wymiarze czasu,
 - Nr 2000/78 (WE) z dnia 27 listopada 2000 r. w sprawie ustanowienia ogólnych ram równego traktowania przy zatrudnieniu,
 - Nr 2000/43 (WE) z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie wdrożenia zasady równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne,
 - Nr 76/207 (EWG) z dnia 9 lutego 1976 r. w sprawie realizacji zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w zakresie dostępu do zatrudnienia, szkoleń zawodowych, awansu i warunków pracy (w zakresie objętym projektowaną nowelizacją tej dyrektywy),
 - Nr 96/71 (WE) z dnia 16 grudnia 1996 r. dotycząca delegowania pracowników wykonywanego w ramach świadczenia usług,
 - Nr 99/70 z dnia 28 czerwca 1999 r. dotycząca porozumienia ramowego w sprawie umów na czas określony zawartego przez UNICE, CEEP i ETUC,

- Nr 89/391 (EWG) z dnia 12 czerwca 1989 r. o wprowadzeniu środków w celu zwiększania bezpieczeństwa i poprawy zdrowia pracowników podczas pracy,
- Nr 90/394 (EWG) z dnia 28 czerwca 1990 r. dotycząca ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie czynników rakotwórczych w środowisku pracy (ze zm.),
- Nr 2000/54 (UE) z dnia 18 września 2000 r. dotycząca ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie czynników biologicznych w pracy,
- Nr 78/610 (EWG) z dnia 29 czerwca 1978 r. o zbliżeniu przepisów prawnych, regulaminów i postanowień administracyjnych państw członkowskich w dziedzinie ochrony pracowników narażonych na działanie monomeru chlorku winylu.

Ze względu na różnorodność proponowanych zmian w zakresie czasu pracy, wynikających z wymogów prawa Unii Europejskiej, a także konieczności uwzględnienia w unijnej regulacji czasu pracy rozwiązań prawnych wprowadzonych ostatnio ustawami nowelizującymi Kodeks pracy z dnia 1 marca 2001 r. i z dnia 26 lipca 2002 r. – proponuje się nadanie nowego brzmienia działowi szóstemu Kodeksu pracy dotyczącemu problematyki czasu pracy.

Większość z proponowanych zmian dostosowawczych do Konstytucji RP oraz prawa Unii Europejskiej była już przedmiotem rządowej inicjatywy ustawodawczej. Jednakże uchwalona przez Sejm w wyniku tej inicjatywy ustawa z dnia 18 września 2001 r. nie weszła w życie ze względu na jej zawetowanie przez Prezydenta RP (ze względu na kontrowersyjność przyjętych regulacji nie związanych jednak z procesem dostosowawczym).

II.

Projektowana ustawa przewiduje następujące zmiany w Kodeksie pracy w celu jego dostosowania do Konstytucji RP:

- 1) ustawowe umocowanie prawa pracodawcy do żądania od osoby ubiegającej się o zatrudnienie oraz od pracownika – ujawnienia danych osobowych wymaganych w związku z zatrudnieniem – z uwagi na art. 51 Konstytucji RP (art. 1 pkt 7 projektu),
- 2) udostępnienie drogi sądowej pracownikom, którzy niezgodnie z przepisami prawa zostali odwołani ze stanowiska ze skutkiem rozwiązania ich stosunku pracy za

wypowiedzeniem (zagwarantowanie prawa dochodzenia odszkodowania) – z uwagi na art. 77 Konstytucji RP (art. 1 pkt 17 projektu),

3) rezygnację z upoważnienia zawartego w art. 298 Kodeksu pracy, ze względu na konieczność regulowania spraw objętych tym upoważnieniem przepisami rangi ustawowej (art. 1 pkt 55 projektu),

4) przeniesienie do Kodeksu pracy regulacji w zakresie objętym niektórymi aktami wykonawczymi do Kodeksu, ze względu na to, że materia objęta tymi aktami kwalifikuje się do regulacji ustawowej; chodzi tu o problematykę urlopu wychowawczego oraz rozwiązania prawne dotyczące kwot wolnych od potrąceń z innych tytułów, niż świadczenia alimentacyjne (art. 1 pkt 22, 23, 37 i 38 oraz art. 3 i 4 projektu).

III.

Projektowana ustawa przewiduje następujące regulacje wymagane ze względu na dostosowanie przepisów prawa pracy do wymogów wynikających z prawa Unii Europejskiej:

1) w zakresie dyrektyw dotyczących zakazu dyskryminacji w zatrudnieniu:

- rozszerzenie już obowiązujących regulacji dotyczących zakazu dyskryminacji ze względu na płeć – na przypadki dyskryminacji w zatrudnieniu ze względu na wiek, niepełnosprawność, pochodzenie rasowe lub etniczne, orientację seksualną, religię oraz wyznanie,

- wprowadzenie pojęcia dyskryminacji bezpośredniej i uszczegółowienie pojęcia dyskryminacji pośredniej,

- rozszerzenie pojęcia dyskryminacji ze względu na płeć, przez objęcie tym pojęciem także molestowania seksualnego,

- zobowiązanie pracodawcy do tworzenia w zakładzie pracy środowiska wolnego od wszelkiej dyskryminacji

(art. 1 pkt 1, 3, 5, 6, 24 i 25 projektu);

2) w zakresie obowiązku pracodawcy informowania pracowników o warunkach zatrudnienia:

- poszerzenie treści indywidualnej umowy o pracę o brakujące elementy

dotyczące: stron umowy, daty zawarcia umowy, składników wynagrodzenia i ich wysokości, wymiaru czasu pracy,

- zastrzeżenie pisemnej formy dla każdej zmiany warunków zatrudnienia, określonych w umowie o pracę,

- zapewnienie pracownikowi dodatkowej pisemnej informacji o warunkach zatrudnienia wynikających bezpośrednio z przepisów prawa pracy (obowiązująca dobowy i tygodniowa norma czasu pracy, częstotliwość i termin wypłaty wynagrodzenia, wymiar urlopu oraz długość okresu wypowiedzenia),

- zagwarantowanie pracownikom zatrudnionym na innej podstawie niż umowa o pracę, takiej samej ochrony w zakresie dokumentowania warunków zatrudnienia, z jakiej korzystają pracownicy świadczący pracę na podstawie umowy o pracę

(art. 1 pkt 9 i art. 9 projektu)

3) w zakresie czasu pracy i urlopów wypoczynkowych:

- wprowadzenie limitu łączonego czasu pracy (obejmującego normalną pracę wynikającą z norm czasu pracy oraz pracę w godzinach nadliczbowych), wynoszącego przeciętnie 48 godzin w okresie rozliczeniowym,

- przyznanie pracownikom prawa do regularnych okresów odpoczynku, tj. :

- odpoczynku dobowego, trwającego nieprzerwanie co najmniej 11 godzin (albo odpowiednich wyrównawczych okresów odpoczynku w tych systemach czasu pracy, w których ze względu na przedłużony dobowy wymiar czasu pracy nie jest możliwe zapewnienie pracownikowi regularnego odpoczynku w takim wymiarze w każdej dobie; chodzi tu o prace polegające na dozorze urządzeń lub związane z częściowym pozostawaniem w pogotowiu do pracy oraz o prace polegające na pilnowaniu mienia lub ochronie osób),

- odpoczynku tygodniowego, trwającego nieprzerwanie co najmniej 35 godzin i obejmującego co do zasady niedzielę,

- 4 tygodniowego minimalnego wymiaru urlopu wypoczynkowego,

- wyróżnienie kategorii pracowników pracujących w nocy - ze względu na potrzebę wprowadzenia ochrony pracowników przed możliwymi negatywnymi dla zdrowia

skutkami pracy w porze nocnej. Polskie przepisy spełniają standardy prawa Wspólnot Europejskich, jeśli chodzi o zagwarantowanie takim pracownikom bezpłatnych wstępnych i okresowych badań lekarskich oraz przeniesienia na podstawie zalecenia lekarskiego do pracy dziennej, gdy jest to konieczne ze względów zdrowotnych. Proponowane zmiany w przepisach Kodeksu pracy ograniczają się zatem do :

- wprowadzenia definicji pracowników pracujących w nocy,
- stanowienie 8 godzinnego limitu pracy dobowej dla pracowników pracujących w nocy przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych albo związanych z dużym wysiłkiem fizycznym lub umysłowym,
- nałożenie na pracodawców obowiązku takiego organizowania pracy, które łagodzi uciążliwość pracy monotonnej i w stałym tempie, w szczególności przez wprowadzenie niezbędnych przerw przy wykonywaniu takiej pracy, wliczanych do czasu pracy,
- ograniczenie przypadków dopuszczalności wypłacania pracownikom ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy – tylko do ustania zatrudnienia

(art. 1 pkt 24, 28 i 30 oraz art. 9 projektu);

4) w zakresie zatrudniania w niepełnym wymiarze czasu pracy:

- swoboda podejmowania przez pracowników pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy,
- zakaz stosowania praktyk dyskryminacyjnych przy ustalaniu warunków zatrudnienia pracowników świadczących pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy,
- nałożenie na pracodawcę powinności zmiany wymiaru czasu pracy - na wniosek pracownika, o ile istnieją możliwości uwzględnienia takiego wniosku,
- stosowanie w umowach o pracę limitu godzin pracy, powyżej którego pracownik zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy jest uprawniony do wynagrodzenia, jak za pracę nadliczbową

(art. 1 pkt 2, 10 i 28 projektu);

5) w zakresie warunków zatrudnienia pracowników skierowanych do pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z państwa będącego członkiem Unii Europejskiej:

- dostosowanie obecnych regulacji w tym zakresie zawartych w Kodeksie pracy do wymagań prawa unijnego. Chodzi tu zwłaszcza o nałożenie obowiązku stosowania minimalnych warunków zatrudnienia na pracodawców kierujących swoich pracowników z obszaru Unii Europejskiej do wykonywania pracy na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o objęcie analogicznymi obowiązkami pracodawców spoza obszaru unijnego kierujących swoich pracowników do pracy na terenie naszego kraju, a także wskazanie Państwowej Inspekcji Pracy jako instytucji, której obowiązkiem będzie informowanie pracowników delegowanych o warunkach pracy i zatrudnienia w Polsce

(art. 1 pkt 15 oraz art. 2 projektu)

6) w zakresie zatrudniania na czas określony:

- doprecyzowanie warunków wielokrotnego zawierania z pracownikami umów o pracę na czas określony, zwłaszcza poprzez wskazanie przypadków, w których wielokrotne zawieranie takich umów między tymi samymi stronami stosunku pracy nie spowoduje przekształcenia trzeciej terminowej umowy o pracę w umowę o pracę na czas nie określony

(art. 1 pkt 8 projektu);

7) w zakresie dyrektyw dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy:

- wprowadzenie w art. 222 zmian mających na celu umożliwienie pełnego wdrożenia dyrektywy dotyczącej ochrony pracowników przed działaniem czynników rakotwórczych,

- dodanie art. 222¹, z uwzględnieniem upoważnienia dla Ministra Zdrowia, umożliwiającego wdrożenie do prawa polskiego dyrektywy dotyczącej ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z działaniem czynników biologicznych w pracy,

- wprowadzenie do Kodeksu pracy obowiązku oceny i dokumentowania ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą - wynikającego z postanowień dyrektywy ramowej 89/391/EWG (dotychczas obowiązek taki był określony w § 39 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 129, poz. 844 ze zm.),

- sprecyzowanie wymagań dotyczących kwalifikacji pracodawcy wykonującego zadania służby bhp (wdrożenie art. 7 ust. 7 dyrektywy ramowej),

- wzmocnienie konsultacji i uczestnictwa pracowników w działaniach dotyczących

bezpieczeństwa i ochrony zdrowia podczas pracy (art. 11 dyrektywy ramowej)

(art. 1 pkt 42-50 projektu);

8) w zakresie ochrony pracy dzieci:

- wprowadzenie wymogu uzyskania zgody rodzica lub opiekuna dziecka na wykonywanie pracy i zajęć przez dziecko w wieku do lat 16,

- zobowiązanie podmiotu prowadzącego działalność kulturalną, artystyczną, sportową lub reklamową do uzyskania zezwolenia inspektora pracy na wykonywanie, w ramach tej działalności, pracy lub zajęć przez dziecko,

- określenie dokumentów dołączanych do wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie przez dziecko pracy lub innych zajęć,

- określenie elementów treści zezwolenia inspektora pracy na wykonywanie pracy lub zajęć przez dziecko oraz warunków dopuszczalności wydania i cofnięcia takiego zezwolenia.

(art. 1 pkt 57 i art. 2 projektu).

IV.

Ponadto, projektowana ustawa zawiera szereg propozycji rozwiązań prawnych, których celem jest dalsze uelastycznienie przepisów prawa pracy. Chodzi tu zwłaszcza o propozycje następujących nowych rozwiązań prawnych:

- uzupełnienie regulacji dotyczących zawierania umów o pracę na czas określony w celu zastępstwa nieobecnego pracownika – o możliwość rozwiązania takiej umowy przez każdą ze stron za ustawowym 3-dniowym okresem wypowiedzenia; brak takiego rozwiązania oznaczałoby, że jedynie umowy zawarte na czas dłuższy niż 6 miesięcy mogłyby być rozwiązywane z zastosowaniem umownej klauzuli o dwutygodniowym okresie wypowiedzenia (art. 1 pkt 11 projektu),

- zrezygnowanie ze stosowania odrębnych regulacji dotyczących urlopu wypoczynkowego dla pracowników zatrudnionych przy pracach sezonowych; do takich pracowników będą miały zastosowanie powszechne zasady nabywania prawa do urlopu, wymiaru urlopu, oraz zasad jego udzielania, w tym także proponowana zasada urlopu w wymiarze proporcjonalnym w roku kalendarzowym, w którym pracownik podejmuje pierwszą pracę w ramach stosunku pracy (art. 1 pkt 29 i 31 projektu).

Natomiast w zakresie czasu pracy dotyczy to rozwiązań przewidujących:

- sprecyzowanie zasady stosowania pięciodniowego tygodnia pracy, przez wskazanie, że chodzi o przeciętnie pięciodniowy tydzień pracy, co oznacza, że udzielanie pracownikowi dni wolnych od pracy może następować nieregularnie w całym okresie rozliczeniowym czasu pracy,

- skrócenie – z 48 do 43 godzin – czasu pracy w ruchu ciągłym, w związku ze skróceniem podstawowej tygodniowej normy czasu pracy – do 40 godzin, poczynając od dnia 1 stycznia 2003 r.,

- sprecyzowanie zasad stosowania równoważnych norm czasu pracy wobec pracowników zatrudnionych przy pracach polegających na dozorze urządzeń lub związanych z częściowym pozostawianiem w pogotowiu do pracy, a także pracowników zatrudnionych przy pilnowaniu mienia lub osób, jak również pracowników zakładowych straży pożarnych i zakładowych służb ratowniczych, w zakresie: dopuszczalnego przedłużenia dobowego wymiaru czasu pracy, długości okresu rozliczeniowego i stosowania równoważnych okresów odpoczynku,

- wprowadzenie nowych systemów czasu pracy (system skróconego tygodnia pracy, przewidujący wykonywanie pracy przez mniej niż 5 dni w tygodniu, jednak pod warunkiem odpowiedniego wydłużenia dobowego wymiaru czasu pracy, w granicach do 12 godzin, oraz system pracy weekendowej, zakładający wykonywanie pracy przez pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy – tylko w piątki, soboty, niedziele i święta),

- uregulowanie zasad rekompensowania pracy wykonywanej przez pracownika w dniu wolnym od pracy wynikającym z rozkładu czasu pracy w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy,

- uelastycznienie zasad rekompensowania pracy wykonywanej w niedziele i święta, przez wydłużenie okresu, w którym pracodawca jest obowiązany udzielić pracownikowi dnia wolnego od pracy,

- dopuszczenie pracy w niedziele i święta w przypadkach pracy wykonywanej w systemie zmianowym,

- doprecyzowanie pojęcia pracy w godzinach nadliczbowych, przez włączenie do tego pojęcia także pracy wykonywanej ponad przedłużony dobowy wymiar czasu pracy wynikający z obowiązującego pracownika systemu czasu pracy,

- zrezygnowanie z grupowej organizacji pracy, zwłaszcza ze względu na znaczne rozszerzenie możliwości stosowania elastycznych systemów i rozkładów czasu pracy, zaproponowane w przepisach działu szóstego Kodeksu pracy

(art. 1 pkt 28 i 54 projektu).

Projektowana nowelizacja Kodeksu pracy zawiera także dodatkowe propozycje zmian w przepisach prawa pracy. Chodzi tu zwłaszcza o :

- 1) określenie sytuacji prawnej pracowników państwowych jednostek sfery budżetowej, dla których warunki wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą są regulowane w drodze rozporządzenia – w przypadku objęcia takich pracowników układem zbiorowym pracy (art. 1 pkt 20 projektu),

- 2) odmienne, w stosunku do obecnie obowiązujących rozwiązań prawnych, określenie obowiązków pracodawców w zakresie tworzenia służby bhp. Ze względu na potrzebę zharmonizowania polskich rozwiązań prawnych w tym zakresie z wymogami art. 7

dyrektywy 89/391/EWG, a także ich dostosowanie do regulacji już obowiązujących w krajach Unii Europejskiej – konieczne jest skorygowanie zapisów art. 237¹¹ Kodeksu pracy, przyjętych w ustawie z dnia 26 lipca 2002 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 135, poz. 1146) – (art. 1 pkt 49 projektu),

3) przedłużenie terminu umożliwiającego zawieranie ponadzakładowych układów zbiorowych pracy przez inne podmioty niż organizacje pracodawców oraz terminu obowiązywania tych układów. Do chwili obecnej nie obserwuje się bowiem zrzeszania się jednostek sfery budżetowej w organizacjach pracodawców. Istnieje więc uzasadniona obawa, że w jednostkach tych po 2003 r. nie będą mogły być zawierane ponadzakładowe układy zbiorowe pracy, a w już zawartych układach nie będzie można dokonywać zmian. Proponuje się zatem przedłużenie terminu na zawieranie układów ponadzakładowych do 2008 r. oraz przedłużenie obowiązywania układów już zawartych – także do 2008 r. (art. 8 projektu).

4) zmiany o charakterze dostosowawczym w dwóch ustawach regulujących problematykę czasu pracy, wynikające z nadania nowego brzmienia działowi szóstemu Kodeksu pracy, co wpłynęło na zmianę numeracji artykułów dotyczących problematyki czasu pracy (art. 5,6 i 7 projektu).

V.

Projektowana ustawa została przekazana do konsultacji społecznych w trybie przewidzianym przepisami ustawy o związkach zawodowych i ustawy o organizacjach pracodawców.

W trakcie opiniowania projektowanej ustawy zgłoszono następujące uwagi i propozycje nie uwzględnione w przedstawia projekcie:

1. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, a także Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” – zgłosili zastrzeżenia dotyczące dopuszczalności wydłużania dobowego wymiaru czasu pracy – do 16 godzin – przy pracach polegających na dozorze urządzeń lub związanych z częściowym pozostawianiem w pogotowiu do pracy, a także propozycji dopuszczalności przedłużania dobowego wymiaru czasu pracy – do 24 godzin – przy pilnowaniu mienia lub ochronie osób oraz wobec pracowników zakładowych straży pożarnych i zakładowych służb ratowniczych. Projektowane rozwiązanie nie narusza wymogów dyrektywy Nr 93/104. Postanowienia

zawarte w art. 17 tej dyrektywy zezwalają na wyłączenie gwarancji 11 godzinnego dobowego odpoczynku w ww. przypadkach, pod warunkiem, że pracownikom zapewnia się tzw. równoważne okresy odpoczynku. Stosowne gwarancje dla pracowników w zakresie równoważnych okresów odpoczynku są zawarte w projektowanej ustawie. Dodatkowo należy wskazać, że dłuższe dobowe wymiary czasu pracy sprzyjają bardziej ekonomicznemu organizowaniu procesu pracy przez pracodawców, a także obniżają koszty dojazdów pracowników do pracy. Proponowane granice dobowego wydłużenia wymiaru czasu pracy przy dozorze urzędzeń odpowiadają organizacji pracy na stanowiskach pracy wymagających takiego dozoru (16 godzinny dozór urzędnika jest poprzedzany wykonywaniem pracy na danym stanowisku pracy przez innego pracownika przez 8 godzin na dobę).

2. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” zgłosił wątpliwości dotyczące stosowania przerywanego czasu pracy na podstawie umowy o pracę – także u pracodawców prowadzących działalność w zakresie hodowli. Należy wyjaśnić, że poszerzenie możliwości stosowania tego systemu czasu pracy na podstawie umowy o pracę dotyczy wyłącznie pracodawców będących osobami fizycznymi, a zatem zakres działania projektowanego rozwiązania nie będzie znaczny. Stosowanie przerywanego czasu pracy u pracodawców będących osobami fizycznymi prowadzącymi działalność w zakresie hodowli jest uzasadnione specyfiką organizacji pracy przy tego typu działalności (obsługa zwierząt).

3. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” zgłosił wątpliwości wobec propozycji wprowadzenia przepisów dopuszczających stosowanie, za zgodą pracownika, systemu pracy weekendowej, a także systemu skróconego tygodnia pracy. Należy zauważyć, że ww. systemy mogą być stosowane wyłącznie za zgodą pracownika, sprzyjają one lepszemu gospodarowaniu przez pracownika czasem przeznaczonym przez niego na podejmowanie dodatkowych zajęć zarobkowych, a także w żaden sposób nie naruszają przepisów określających normy ochronne w zakresie czasu pracy, zwłaszcza dotyczące okresów odpoczynku. Projektowane rozwiązania prawne są oczekiwane przez pracowników; umożliwią im bowiem bardziej elastyczne dostosowanie się do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy w zakresie ofert pracy, a także mogą wpłynąć na oszczędności w budżecie domowym w zakresie kosztów związanych z dojazdami do pracy.

4. Projektowana ustawa nie uwzględnia także uwagi NSZZ „Solidarność” dotyczącej rezygnacji z 4 godzinnego dobowego limitu pracy w godzinach nadliczbowych. Zachowanie tej regulacji prawnej nie jest zasadne w świetle proponowanych rozwiązań

prawnych wynikających z wymogów prawa unijnego. Wprowadzenie łączonej tygodniowej normy czasu pracy (obejmującej pracę w normalnym czasie pracy, a także pracę w godzinach nadliczbowych) w sposób pośredni określa inny – tygodniowy – limit pracy w godzinach nadliczbowych. Natomiast granice dobowej pracy w godzinach nadliczbowych będą pośrednio wyznaczone przez obowiązek pracodawcy zagwarantowania każdemu pracownikowi (poza nielicznymi wyjątkami przewidzianymi w projekcie, które znajdują uzasadnienie w art. 17 dyrektywy 93/104) – w każdej dobie co najmniej 11 godzinnego nieprzerwanego odpoczynku.

5. Projektowana ustawa nie uwzględnia uwagi NSZZ „Solidarność”, dotyczącej nierozszerzania dopuszczalności pracy w niedzielę i święta – na przypadki pracy wykonywanej w systemie zmianowym. Nieuwzględnienie tej uwagi jest uzasadnione tym, że w projekcie przewiduje się rezygnację z czterobrygadowej organizacji pracy, bowiem obecnie nie ma uzasadnionych podstaw do utrzymywania tego specyficznego systemu czasu pracy. Charakteryzował się on 40 godzinną tygodniową normą czasu pracy. Od dnia 1 stycznia 2003 r. – 40 godzinna tygodniowa norma czasu pracy będzie miała charakter powszechny, zatem ten element czasu pracy nie może już stanowić podstawy do wyróżniania szczególnego systemu czasu pracy. Równocześnie należy dodać, że czterobrygadowa organizacja pracy była jedynym systemem organizacji czasu pracy, ze względu na który była dopuszczalna praca w niedzielę i święta. Z uwagi na uciążliwość czterobrygadowej organizacji pracy - w projekcie rezygnuje się z tego systemu, nie może to jednak spowodować pozbawienia pracodawców możliwości organizacji pracy w niedzielę i święta w tych przypadkach, w których do tej pory stosowano „czterobrygadowkę”. Ze względu na to, że podstawową cechą tego systemu czasu pracy była praca zmianowa – w projekcie proponuje się, zamiast dopuszczalności pracy w niedzielę i święta w czterobrygadowej organizacji pracy – przewidzieć dopuszczalność pracy w takie dni – przy pracy zmianowej.

6. NSZZ „Solidarność” postulował, aby zachować zasadę, że pracownikowi wykonującemu pracę w niedzielę należy zagwarantować co 3 niedzielę wolną od pracy. Projektowana ustawa przewiduje, iż pracownicy wykonujący pracę w niedzielę będą uprawnieni do co 4 niedziel wolnej od pracy. Takie rozwiązanie jest uzasadnione wprowadzeniem innych przepisów gwarantujących pracownikom odpoczynek, zgodnie z prawem unijnym.

7. Projektowana ustawa nie uwzględnia także propozycji NSZZ „Solidarność”, aby

w rozdziale IIa działu pierwszego Kodeksu pracy dotyczącym równego traktowania w zatrudnieniu, uwzględnić kryterium przynależności związkowej. Projektowana ustawa zawiera spójne rozwiązania w zakresie podstawowej zasady prawa pracy zamieszczonej w art. 11³ Kodeksu pracy (zakaz dyskryminacji w zatrudnieniu) i rozdziału IIa określającego w sposób szczegółowy przejawy dyskryminacji oraz uprawnienia pracowników dotkniętych działaniami mającymi charakter dyskryminacyjny. W obu przypadkach wymienia się ten sam katalog kryteriów, ze względu na które jest zakazana jakakolwiek dyskryminacja w zatrudnieniu (płeć, wiek, niepełnosprawność, pochodzenie rasowe lub etniczne, religia, wyznanie, orientacja seksualna). Ochrona pracowników, ze względu na ich przynależność do związku zawodowego oraz prowadzenie działalności związkowej, jest regulowana odrębnymi przepisami ustawy o związkach zawodowych.

8. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych zgłaszało wątpliwości dotyczące projektowanej zmiany art. 39 Kodeksu pracy regulującego ochronę stosunku pracy pracowników w wieku przedemerytalnym przed wypowiedzeniem umowy o pracę. Zgodnie z art. 39 Kodeksu pracy w obecnym brzmieniu, pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę pracownikowi, któremu brakuje nie więcej niż 2 lata do wieku emerytalnego, jeżeli okres zatrudnienia umożliwia mu uzyskanie prawa do emerytury z osiągnięciem tego wieku. Pojęcie „wiek emerytalny” dotyczy normalnego, pełnego wieku emerytalnego – 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz obniżonego wieku emerytalnego dla zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Nie dotyczy natomiast wieku uprawniającego do wcześniejszej emerytury np. dla pracownic, które mają 30 letni staż pracy albo dla pracowników uznanych za całkowicie niezdolnych do pracy. Projektowana zmiana art. 39 Kodeksu pracy, polegająca na objęciu ochroną przed wypowiedzeniem umowy o pracę pracownika, któremu brakuje nie więcej niż 2 lata do nabycia prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, rozszerza ochronę na pracowników nabywających uprawnienia do tzw. wcześniejszej emerytury (realizowane jeszcze do 2006 r.) – nie umniejszając jednak dotychczasowego kręgu pracowników objętych obecnie taką ochroną. W nowym systemie emerytalnym, którego świadczenia będą przyznawane poczynając od 2009 r. (dla urodzonych po 1948 r.), podstawowym warunkiem uzyskania emerytury będzie osiągnięcie wieku emerytalnego – 60 lat dla kobiety i 65 lat dla mężczyzny. Wówczas w praktyce ochrona przewidziana w art. 39 Kodeksu pracy będzie dotyczyć pracowników, którym brakuje nie więcej niż 2 lata do osiągnięcia wieku emerytalnego. Projektowane rozwiązanie prawne znajduje zatem uzasadnienie.

9. Projektowana ustawa nie uwzględnia uwagi OPZZ dotyczącej utrzymania w art. 241¹¹ § 5³ Kodeksu pracy 14 dniowego terminu, w którym organ rejestrujący układ zbiorowy pracy wzywa strony do usunięcia nieprawidłowości. Zrezygnowanie z tego terminu w powołanym przepisie Kodeksu pracy jest uzasadnione potrzebą dostosowania brzmienia tego przepisu do art. 241¹¹ § 5⁴ pkt 2 Kodeksu pracy.

10. Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych postulowała skreślenie przepisu dotyczącego dobrowolności nawiązywania stosunku pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy. Przyjęcie tej propozycji stałoby w sprzeczności z postanowieniami dyrektywy nr 97/81 wymagającej od państw członkowskich podejmowania kroków na rzecz ułatwiania dobrowolnego podejmowania pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy.

11. Projektowana ustawa nie uwzględnia także uwagi Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych zmierzającej do nienakładania na wszystkich pracodawców obowiązku informowania pracowników o niektórych warunkach zatrudnienia. W projektowanej nowelizacji Kodeksu pracy wprowadza się, zgodnie z wymogami dyrektywy 91/533, obowiązek informowania pracowników o niektórych warunkach zatrudnienia, przy czym obowiązek ten dotyczy wszystkich pracodawców, bez względu na liczbę zatrudnionych pracowników. Wymieniona dyrektywa nie zezwala bowiem na różnicowanie sytuacji prawnej pracowników w zakresie informowania o warunkach zatrudnienia w zależności od tego, czy są oni zatrudnieni u dużego, czy też u średniego pracodawcy. Należy dodać, że od regulacji krajowych zależy, które z warunków zatrudnienia szczegółowo wymienionych w art. 2 ust. 2 dyrektywy mają być przedmiotem umowy o pracę, a o których pracownik może być poinformowany w inny sposób.

12. W projektowanej ustawie nie uwzględniono postulatu Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych, aby zdefiniować pojęcie pracy monotonnej, jak również nie wliczać do czasu pracy przerw stosowanych przy takiej pracy. Wprowadzenie do Kodeksu pracy definicji pracy monotonnej nie jest możliwe. Pojęcie to zostało szeroko omówione w literaturze fachowej, np. poradnikach metodycznych, a obowiązek znajomości powyższego zagadnienia wynika z obowiązku odbycia szkoleń BHP, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie szczegółowych zasad szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. Nr 62, poz. 285). Powyższe szkolenia, zgodnie z pkt 4, 5 i 6 ramowego programu szkolenia podstawowego i ramowego programu szkolenia okresowego pracodawców – muszą uwzględniać niniejszą problematykę.

Praca monotonna ma charakter pracy szczególnie uciążliwej, a zatem przerwy w takiej pracy powinny być wliczane do czasu pracy i w konsekwencji płatne.

13. Nie jest także możliwe, jak postuluje to Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych, utrzymanie regulacji prawnych zezwalających na stosowanie przedłużonego – do 6 i do 12 miesięcy – okresu rozliczeniowego czasu pracy w budownictwie, przy wykonywaniu prac społecznie użytecznych lub służących zaspokajaniu codziennych potrzeb ludności, a także uzależnionych od pory roku lub warunków atmosferycznych. Katalog przypadków uzasadniających stosowanie wydłużonego okresu rozliczeniowego czasu pracy, przyjęty w projektowanej ustawie, jest zgodny z wymogami dyrektywy nr 93/104 i jego poszerzenie naruszałoby postanowienia art. 17 tej dyrektywy.

14. W związku z uwagą Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych dotyczącą braku podstaw do rezygnacji w projektowanej ustawie z możliwości stosowania grupowej organizacji pracy należy wyjaśnić, że przepisom dotyczącym tego szczególnego systemu organizacji pracy można postawić zarzut niezgodności z Konstytucją RP. Przepisy dotyczące grupowej organizacji pracy pozwalają bowiem na czynienie daleko idących niekorzystnych dla pracowników odstępstw od przepisów rangi ustawowej w akcie niskiej rangi, jaką jest zakładowy regulamin.

15. W przedstawianym projekcie ustawy nowelizującej Kodeks pracy nie uwzględniono także propozycji Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych zrezygnowania z prawa pracowników do dochodzenia odszkodowania, w przypadku naruszenia przez pracodawcę zasady niedyskryminacji w zatrudnieniu. Należy wyjaśnić, że zasadą prawa unijnego w zakresie dyskryminacji w zatrudnieniu jest pozostawienie państwom członkowskim swobody w wyborze metod i środków gwarantujących osiągnięcie celów wskazanych w dyrektywach. Sankcje te muszą być skuteczne, proporcjonalne i mieć charakter prewencyjny. W przypadku wyboru odszkodowania, jako sankcji na wypadek naruszenia przepisów o zakazie dyskryminacji w zatrudnieniu ze względu na płeć, odszkodowanie takie nie może być limitowane, na co zwraca się uwagę w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich, a także w projekcie dyrektywy nowelizującej dyrektywę Nr 76/207. Ponadto należy dodać, że analogiczne sankcje przewidują dyrektywy Nr 2000/43 i Nr 2000/87 w przypadku naruszenia zakazu dyskryminacji w zatrudnieniu ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, a także ze względu na wiek, niepełnosprawność, religię, wiarę i orientację seksualną.

Projektowana ustawa była także przedmiotem prac na forum Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych. W dniach 17 i 28 października 2002 r. odbyły się posiedzenia Zespołu do Spraw Prawa Pracy i Układów Zbiorowych Pracy tej Komisji, w czasie których partnerzy społeczni uzyskali wyczerpujące wyjaśnienia związane z projektowanymi rozwiązaniami prawnymi, a także prezentowali swoje uwagi i opinie do projektu ustawy.

VI.

Projektowane zmiany w Kodeksie pracy nie spowodują skutków finansowych dla budżetu państwa, z wyjątkiem:

- regulacji przewidującej podwyższenie - z 18 do 20 dni – minimalnego wymiaru urlopu wypoczynkowego. Wprowadzenie takiej regulacji jest jednak niezbędne ze względu na konieczność dostosowania długości odpoczynku rocznego do wymagań prawa Unii Europejskiej (wymaga się co najmniej 4 tygodniowego okresu odpoczynku w każdym roku kalendarzowym). Szacuje się, że zwiększony wymiar minimalnego urlopu wypoczynkowego - o dwa dni – spowoduje wzrost udziału wynagrodzenia za czas urlopu w wynagrodzeniu rocznym z 3,7 do 4,2%. Jak oszacowano dotyczyć to będzie ok. 5,7% ogółu pełnozatrudnionych i spowoduje (przy innych czynnikach na niezmiennym poziomie) wzrost udziału wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy w kosztach pracy w gospodarce narodowej około 0,02%,

- regulacji dotyczących rozszerzenia ochrony antydyskryminacyjnej w zatrudnieniu (możliwość dochodzenia od pracodawców odszkodowania – nie tylko, jak dotąd, w razie dyskryminacji ze względu na płeć, ale także w przypadku dyskryminacji ze względu na wiek, niepełnosprawność, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię, wyznanie, orientację seksualną,

- regulacji dotyczących kontroli pracy dzieci (ewentualna możliwość zwiększenia się kosztów działalności Państwowej Inspekcji Pracy, ze względu na proponowaną nową kompetencję, dotyczącą wydawania zainteresowanym firmom zezwoleń na „zatrudnianie” dzieci w zakresie działalności kulturalnej, artystycznej, sportowej i reklamowej). Obecnie nie jest jednak możliwe ustalenie konkretnych rozmiarów tych kosztów. Planuje się, że na te cele będzie konieczne zwiększenie zatrudnienia – po jednym etacie w każdym okręgu.

Natomiast proponowane rozwiązania przyjęte w art. 222, 222¹ i 227 Kodeksu pracy nie spowodują skutków finansowych dla budżetu państwa.

Jeśli chodzi o ocenę skutków regulacji (OSR), to projektowane zmiany nie będą mieć odczuwalnego wpływu na rynek pracy. Mogą one natomiast wpłynąć pozytywnie na zwiększenie konkurencyjności gospodarki ze względu na stwarzane możliwości bardziej elastycznego organizowania czasu pracy, a także częstszego niż dotychczas, wykorzystywania zatrudnienia pracowników w niepełnym wymiarze czasu pracy. Nie jest natomiast możliwe ustalenie wpływu projektowanej regulacji na sytuację i rozwój regionów; można jednak założyć, że taki wpływ nie wystąpi.

**UZASADNIENIE
DOSTOSOWAWCZEGO CHARAKTERU
PROJEKTU USTAWY O
ZMIANIE USTAWY – KODEKS PRACY ORAZ O ZMIANIE NIEKTÓRYCH
INNYCH USTAW**

Projektowana ustawa wprowadza do prawa polskiego przepisy prawa wspólnotowego z zakresu prawa pracy.

Podstawę unijnego systemu w obszarze prawa pracy tworzą następujące akty wspólnotowego prawa pochodnego:

- Dyrektywa Rady nr 93/104/WE w sprawie pewnych aspektów organizacji czasu pracy,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2000/34/WE z dnia 22 czerwca 2000 r. zmieniająca Dyrektywę Rady nr 93/104/WE w sprawie pewnych aspektów organizacji czasu pracy w sektorach i działalności wyłączonej z tej Dyrektywy,
- Dyrektywa Rady nr 91/533/WE z dnia 14 października 1991 r. w sprawie obowiązku pracodawcy dotyczącego informowania pracowników o warunkach stosowanych do umowy o pracę lub stosunku pracy,
- Dyrektywa Rady nr 94/33/WE z dnia 22 lipca 1994 r. dotycząca ochrony młodocianych w pracy (w zakresie dotyczącym ochrony dzieci przy wykonywaniu działalności kulturalnej, artystycznej, sportowej lub reklamowej),
- Dyrektywa Rady nr 97/81/WE z dnia 15 grudnia 1997 r. dotycząca Umowy ramowej w sprawie zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy zawartej przez Unię Konfederacji Przemysłowców i Pracodawców Europy (UNICE), Europejskie Centrum Przedsiębiorstw Publicznych (CEEP) oraz Europejską Konfederację Związków Zawodowych (ETUC) (w zakresie dotyczącym porozumienia ramowego w sprawie pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy - załącznik do dyrektywy),
- Dyrektywa Rady nr 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. w sprawie ustanowienia ogólnych ram równego traktowania przy zatrudnieniu i wykonywaniu zawodu,
- Dyrektywa Rady nr 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie wdrożenia zasady równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne,
- Dyrektywa Rady nr 76/207/EWG z dnia 9 lutego 1976 r. dotycząca wprowadzenia w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn, w zakresie dostępu do zatrudnienia, szkoleń zawodowych, awansu zawodowego, jak i warunków pracy,

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 96/71/WE z dnia 16 grudnia 1996 r. dotycząca delegowania pracowników wykonywanego w ramach świadczenia usług,
- Dyrektywa Rady nr 99/70 z dnia 28 czerwca 1999 r. dotycząca porozumienia ramowego w sprawie umów na czas określony zawartego przez UNICE, CEEP i ETUC,
- Dyrektywa Rady nr 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. o wprowadzeniu środków w celu zwiększania bezpieczeństwa i poprawy zdrowia pracowników podczas pracy (tzw. „dyrektywa ramowa”),
- Dyrektywy Rada nr 90/394/EWG z dnia 28 czerwca 1990 r. dotycząca ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych podczas pracy (zmieniona Dyrektywą Rady nr 97/42/EWG i Dyrektywą Rady nr 99/38/WE),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2000/54/WE z dnia 18 września 2000 r. dotycząca ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na czynniki biologiczne w miejscu pracy,
- Dyrektywa Rady nr 78/610/EWG z dnia 29 czerwca 1978 r. o zbliżeniu praw, regulaminów i przepisów administracyjnych państw członkowskich w dziedzinie ochrony pracowników narażonych na działanie monomeru chlorku winylu.

Projektowana ustawa reguluje zagadnienia dotyczące kilku aspektów, a mianowicie: zakazu dyskryminacji w zatrudnieniu, obowiązku pracodawcy informowania pracowników o warunkach zatrudnienia, czasu pracy i urlopów wypoczynkowych, zasad zatrudnienia pracowników w niepełnym wymiarze czasu pracy, warunków zatrudniania pracowników skierowanych do prac na terytorium RP z państwa będącego członkiem Unii Europejskiej, wymogów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy oraz warunków ochrony pracy dzieci.

W zakresie zasady zakazu dyskryminacji w zatrudnieniu, projektowane zmiany kodeksu pracy wdrażają do polskiego porządku prawnego postanowienia kilku dyrektyw: Dyrektywy 2000/78/WE, Dyrektywy 2000/207/WE i Dyrektywy 76/207/WE. Dyrektywy te nakładają na Państwa Członkowskie obowiązek równego traktowania pracowników bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, pochodzenie rasowe lub etniczne, orientację seksualną, religię oraz wyznanie. Stosowanie przez pracodawcę jakichkolwiek form dyskryminacji daje poszkodowanemu pracownikowi możliwość odwołania się do sądu. Nowelizowane przepisy są zgodne z wyżej wymienionymi dyrektywami.

Istotnymi z punktu widzenia akcesji Polski do UE, są przepisy rozdziału II a, wprowadzające zasady zatrudniania pracowników skierowanych do pracy na terytorium RP z państwa będącego członkiem UE oraz przewidujące gwarancje dla pracowników w okresie ich oddelegowania. Projektowane przepisy, zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady nr 96/71/WE, zapewniają zatrudnienie na warunkach nie mniej korzystnych od wynikających z przepisów kodeksu pracy oraz innych przepisów prawa pracy.

Kolejnymi zmianami, wynikającymi bezpośrednio z przepisów prawa wspólnotowego, są postanowienia działu X rozdziału V, mające na celu wprowadzenie uregulowań ochronnych w zakresie „Czynników oraz procesów pracy stwarzających szczególne zagrożenie dla zdrowia lub życia” oraz rozdziału IX dotyczącego konsultacji z pracownikami i ich przedstawicielami działań związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy.

W projektowanej nowelizacji kodeksu pracy uregulowano także obligatoryjną treść umowy o pracę. Zmiana ta jest zgodna z postanowieniami Dyrektywy Rady 91/533/EWG.

Kolejna zmiana dotyczy obowiązku pracodawcy do organizowania pracy w sposób zapewniający zmniejszenie uciążliwości pracy, zwłaszcza pracy monotonnej i w ustalonym z góry tempie.

Projektowana ustawa odnośnie czasu pracy przewiduje nowelizację działu VI, w zakresie między innymi: rozliczania czasu pracy, tygodniowego czasu pracy, rozdziału V kodeksu pracy – dotyczącego pracy w godzinach nadliczbowych oraz rozdziału VI regulującego zasady pracy w porze nocnej. Należy uznać, że projektowane zmiany są zgodne z Dyrektywą Rady 93/104/WE.

Nowelizowany jest także artykuł 154 Kodeksu pracy, dotyczący dni wolnych od pracy, który w nowym brzmieniu zgodny jest z Dyrektywą Rady 91/104/WE.

W związku z przedstawionym omówieniem, projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw powinien zostać uznany za projekt dostosowujący polskie prawo do prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy jest również potraktowany priorytetowo w Narodowym Programie Przygotowania do Członkostwa (rozdział 13.2 „Polityka społeczna i zatrudnienie”).

**SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE SPRAW ZAGRANICZNYCH**

Prof. dr hab. Danuta Hübner
Sokr. Min. DH/364/2002/DPE-im

Warszawa, 45. 8. 2002 r.

**Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw, z prawem Unii Europejskiej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

W związku z przedłożonym projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (pismo nr RM-10-234-02), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

- I. Celem przedłożonego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw jest dostosowanie rozwiązań prawa polskiego do standardów unijnych. Zmiany dotyczą kilku aspektów, a mianowicie: zakazu dyskryminacji w zatrudnieniu, obowiązku pracodawcy informowania pracowników o warunkach zatrudnienia, czasu pracy i urlopów wypoczynkowych, zasad zatrudniania pracowników w niepełnym wymiarze czasu pracy, warunków zatrudnienia pracowników skierowanych do pracy na terytorium RP z państwa będącego członkiem Unii Europejskiej, wymogów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy oraz warunków ochrony pracy dzieci. Ponadto, projektowana ustawa zawiera szereg propozycji rozwiązań prawnych, których celem jest uelastycznienie przepisów prawa pracy.

II. Odnosząc się do zmian do kodeksu pracy w zakresie w jakim dotyczą zasady zakazu dyskryminacji w zatrudnieniu, należy stwierdzić, że wdrażają one do polskiego porządku prawnego postanowienia kilku dyrektyw: Dyrektywy 2000/78/WE, Dyrektywy 2000/207/WE i Dyrektywy 76/207/WE. Dyrektywy te nakładają na Państwa Członkowskie obowiązek równego traktowania pracowników bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, pochodzenie rasowe lub etniczne, orientację seksualną, religię oraz wyznanie. Stosowanie przez pracodawcę jakiegokolwiek dyskryminacji bezpośredniej lub pośredniej pociąga za sobą możliwość odwołania się przez poszkodowanego pracownika do sądu.

Przepisy prawa wspólnotowego obligują również pracodawcę do poinformowania pracowników o treści przepisów dotyczących równego traktowania w zatrudnieniu. Projektowana ustawa realizuje nałożony ww. dyrektywami wymóg w art. 94¹.

Projektowana ustawa wdraża postanowienia ww. dyrektyw i realizuje tym samym założenia leżące u podstaw zasady niedyskryminacji pracowników w zatrudnieniu, która zaliczana jest do jednej z najważniejszych zasad wspólnotowego porządku prawnego.

III. Ważnymi, z punktu widzenia przystąpienia Polski do UE, są przepisy rozdziału II a (art. 67¹ i 67³ k.p.) wprowadzające zasady zatrudnienia pracowników skierowanych do pracy na terytorium RP z państwa będącego członkiem UE oraz przewidujące gwarancje dla pracowników w okresie oddelegowania. Realizując założenia Dyrektywy 96/71/WE, przepisy te zapewniają skierowanym do pracy pracownikom zatrudnienie na warunkach nie mniej korzystnych od wynikających z przepisów kodeksu pracy oraz innych przepisów prawa pracy.

IV. Kolejnymi zmianami, wynikającymi bezpośrednio z przepisów prawa wspólnotowego (Dyrektyw nr: 89/391/EWG, 90/679/EWG, 2000/54/WE, 78/610/EWG, 90/349/EWG), jest regulacja rozdziału V mająca na celu wprowadzenie uregulowań ochronnych w zakresie „Czynników oraz procesów pracy stwarzających szczególne zagrożenia dla zdrowia lub życia” oraz rozdziału XI dotyczącego konsultacji z pracownikami i ich przedstawicielami działań związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy.

- V. Ustosunkowując się do treści art. 304⁵ projektowanej ustawy, dotyczącej wykonywania pracy przez dziecko w zakresie działalności kulturalnej, artystycznej i sportowej lub reklamowej, należy stwierdzić, iż jest ona zgodna z postanowieniami Dyrektywy 94/33/EWG.
- VI. Art. 11 § 2 projektu stanowi, iż zatrudnienie pracownika w niepełnym wymiarze czasu pracy, z naruszeniem zasady dobrowolności z jego strony narusza postanowienia art. 11 § 1 kodeksu pracy. Zgodnie z projektowanym art. 29¹ § 1 zawarcie z pracownikiem umowy o pracę przewidującej zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy nie może powodować ustalenia warunków umowy w sposób mniej korzystny w stosunku do porównywalnych warunków pracy i płacy pracowników wykonujących pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, z uwzględnieniem jednak proporcjonalności wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń związanych z pracą do wymiaru czasu pracy. Należy stwierdzić, iż postanowienia ww. artykułów wdrażają postanowienia Dyrektywy Rady 97/81/WE odnośnie zasady dobrowolności oraz porównywalnych warunków pracy i płacy z pracownikami wykonującymi pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.
- VII. Projektowana nowelizacja art. 29 kodeksu pracy reguluje obligatoryjną treść umowy o pracę. Zgodnie z projektowanym art. 29 umowa o pracę powinna określać strony umowy, rodzaj umowy, datę jej zawarcia oraz warunki pracy i płacy, a w szczególności: rodzaj pracy, miejsce wykonywania pracy, wynagrodzenie za pracę odpowiadające rodzajowi pracy, ze wskazaniem składników tego wynagrodzenia i ich wysokości, wymiar czasu pracy, termin rozpoczęcia pracy. Projektowana nowelizacja art. 29 kodeksu pracy jest zgodna z odpowiednimi postanowieniami Dyrektywy Rady 91/533/EWG oraz z pkt 9 Wspólnotowej Karty Podstawowych Praw Socjalnych Pracowników, który stanowi, że: "Warunki zatrudnienia każdego pracownika Wspólnoty Europejskiej będą przewidziane w ustawodawstwie, na mocy układu zbiorowego lub w umowie o pracę, zgodnie z warunkami właściwymi dla każdego kraju".
- VIII. Nowelizacja art. 94 kodeksu pracy (dodanie pkt 2a) nakłada na pracodawcę obowiązek organizowania pracy w sposób zapewniający zmniejszenie uciążliwości pracy, zwłaszcza pracy monotonnej i pracy w ustalonym z góry tempie,

w szczególności przez wprowadzenie niezbędnych przerw w pracy, wliczanych do czasu pracy.

Zgodnie z art. 5 i 6 Dyrektywy Rady 89/391/EWG pracodawca ma obowiązek zapewnić pracownikom bezpieczeństwo i ochronę ich zdrowia w każdym aspekcie związanym z pracą, włączając w to zapobieganie ryzyku zawodowemu, informowanie, organizowanie szkoleń oraz zapewnianie koniecznych środków i właściwej organizacji. Również art. 13 Dyrektywy Rady 93/104/WE nakłada na pracodawcę obowiązek zorganizowania czasu pracy zgodnie z rozkładem, w którym weźmie pod uwagę ogólną zasadę dostosowania pracy do pracownika, zwłaszcza w celu złagodzenia monotonii pracy i z góry określonego tempa pracy, a szczególnie przerwy w czasie pracy.

IX. Projektowana ustawa przewiduje nowelizację działu szóstego dotyczącego czasu pracy:

1. Projektodawca proponuje zmianę regulacji art. 129 kodeksu pracy w zakresie rozliczania czasu pracy. Po pierwsze, w § 1 ww. regulacji projektuje się wydłużenie okresu rozliczeniowego dobowego i tygodniowego wymiaru czasu pracy z 3 do 4 miesięcy. Po drugie, projektodawca proponuje dodanie § 2, dopuszczającego wprowadzenie przez pracodawcę okresu rozliczeniowego nie przekraczającego: a) 6 miesięcy w rolnictwie i hodowli, a także przy pilnowaniu mienia lub ochronie osób, b) 12 miesięcy w przypadkach dodatkowo uzasadnionych nietypowymi warunkami organizacyjnymi lub technicznymi mającymi wpływ na przebieg procesu pracy.

2. Zgodnie z art. 6 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/104/WE wprowadzającej m.in. minimalne wymogi w zakresie bezpieczeństwa i zdrowia w dziedzinie organizacji czasu pracy, przeciętny czas pracy w okresie 7-dniowym, w tym pracy w godzinach nadliczbowych, nie powinien przekraczać 48 godzin. Art. 16 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/104/WE stanowi, iż okres rozliczeniowy nie może w tym przypadku przekraczać czterech miesięcy. Należy jednak zauważyć, iż regulacja ww. dyrektywy daje państwom członkowskim możliwość wyłączenia postanowień art. 16 ust. 2 w enumeratywnie wskazanych przypadkach (pod warunkiem przestrzegania ogólnych zasad dotyczących ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracowników), z przyczyn obiektywnych lub technicznych, dotyczących organizacji pracy, poprzez ustalenie w drodze układów zbiorowych pracy lub porozumień zawieranych przez partnerów społecznych, okresów odniesienia nie przekraczających w żadnym wypadku 12

miesiący. Przypadki uzasadniające przedłużenie okresu rozliczeniowego do 12 miesięcy, obejmują przy tym rodzaje działalności, o których mowa w art. 16 pkt 2.1. ww. dyrektywy oraz okoliczności, wymienione w art. 16 pkt 2.2. Regulacja ww. aktu wspólnotowego prawa pochodnego upoważnia państwa członkowskie do przedłużenia okresu rozliczeniowego z 4 do maksymalnie 12 miesięcy jedynie w przypadku działalności, o których mowa w art. 16 pkt 2.1. lub w okolicznościach, wskazanych w art. 16 pkt 2.2. oraz pod warunkiem, że powyższe wydłużenie jest uzasadnione przyczynami obiektywnymi, technicznymi lub dotyczącymi organizacji pracy.

3. Należy stwierdzić, iż wydłużenie okresu rozliczeniowego do 6 i 12 miesięcy, zaproponowane w przedłożonym projekcie ustawy, jest dopuszczalne w świetle ww. przepisów Dyrektywy Rady 93/104/WE.

X. Zgodnie z projektowanym art. 131 kodeksu pracy, tygodniowy czas pracy, bez względu na obowiązujące pracownika normy czasu pracy, łącznie z godzinami nadliczbowymi (łącznie tygodniowy wymiar czasu pracy), nie może przekraczać przeciętnie 48 godzin w przyjętym okresie rozliczeniowym. Zgodnie z art. 6 Dyrektywy Rady 93/104/WE państwa członkowskie Unii Europejskiej muszą podjąć środki niezbędne do zapewnienia, z uwagi na potrzebę ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracowników, że tygodniowy czas pracy może być ograniczany jedynie w drodze ustawowej, aktów wykonawczych lub administracyjnych albo układów zbiorowych lub porozumień zawartych między pracownikami i pracodawcami. Art. 6 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/104/WE stanowi, że przeciętny czas pracy w okresie tygodniowym, w tym praca w godzinach nadliczbowych, nie przekracza 48 godzin. Należy uznać, iż projektowana nowelizacja art. 133 jest zgodna z ww. dyrektywą.

XI. Projektowana ustawa nowelizuje Rozdział V "Praca w godzinach nadliczbowych" kodeksu pracy. Zgodnie z projektowanym art. 150 § 1, praca wykonywana ponad normy czasu pracy, a także praca wykonywana ponad przedłużony dobowy wymiar czasu pracy stanowi pracę w godzinach nadliczbowych. Praca taka jest dopuszczalna w razie: konieczności prowadzenia akcji ratowniczej dla ochrony życia lub zdrowia ludzkiego albo dla ochrony mienia lub środowiska albo usunięcia awarii (pkt 1), bądź ze względu na szczególne potrzeby pracodawcy (pkt 2). Przepisu § 1 pkt 2 art. 150 nie stosuje się do pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, na których występują przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń lub natężeń czynników

szkodliwych dla zdrowia. Liczba godzin nadliczbowych przepracowanych w związku z okolicznościami określonymi w § 1 pkt 2 nie może przekroczyć dla poszczególnego pracownika 150 godzin w roku kalendarzowym.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/104/WE, przeciętny czas pracy w każdym okresie siedmiu dni, w tym w godzinach nadliczbowych, nie powinien przekraczać 48 godzin. Należy jednak stwierdzić, iż zgodnie z art. 18 ww. dyrektywy, państwa członkowskie mają możliwość wyłączenia stosowania artykułu 6, respektując jednak ogólne zasady ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracowników oraz pod warunkiem, że podejmą one niezbędne działania dla zapewnienia, że:

- żaden pracodawca nie wymaga od pracownika pracy dłużej niż 48 godzin w ciągu okresu siedmiu dni, skalkulowanych średnio dla okresu odniesienia, o którym mowa w artykule 16 ust. 2 dyrektywy, chyba że uzyska uprzednią zgodę pracownika na wykonywanie takiej pracy,
- żaden pracownik nie jest krzywdzony przez pracodawcę za to, że nie wyraża zgody na wykonywanie takiej pracy,
- pracodawca posiada aktualny wykaz wszystkich pracowników, którzy podejmują taką pracę;
- wykazy są oddane do dyspozycji właściwych władz, które mogą, z przyczyn związanych z bezpieczeństwem i/lub zdrowiem pracowników zakazać lub ograniczyć możliwość zwiększania maksymalnego tygodniowego czasu pracy,
- pracodawca dostarczy właściwym władzom, na ich prośbę, informacje na temat przypadków uzyskania zgody pracowników na wykonywanie pracy przekraczającej 48 godzin w okresie siedmiu dni, obliczanego jako średnia dla okresu odniesienia, o którym mowa w art. 16 ust. 2 dyrektywy.

Zgodnie z art. 17 ust. 2.2 Dyrektywy Rady 93/104/WE wyłączenia art. 3 (odpoczynek dzienny), 4 (przerwy), 5 (okres odpoczynku tygodniowego), 8 (długość pracy nocnej) i 16 (okresy odniesienia) dyrektywy są możliwe w warunkach określonych w art. 5 ust. 4 Dyrektywy Rady 89/391/EWG oraz w sytuacjach zaistnienia wypadku lub poważnego zagrożenia wypadkiem.

Wobec powyższego należy uznać, że projektowana nowelizacja art. 150 kodeksu pracy jest zgodna z Dyrektywą Rady 93/104/WE.

- XII. Rozdział VI projektowanej nowelizacji kodeksu pracy reguluje pracę w porze nocnej. Zgodnie z projektowanym art. 151⁷ pora nocna obejmuje 8 godzin pomiędzy godziną

21 i 7. Pracownikiem, który pracuje w porze nocnej jest ten, którego rozkład obejmuje w każdej dobie co najmniej 3 godziny pracy w porze nocnej lub którego 25% czasu pracy w okresie rozliczeniowym przypada na porę nocną. Czas pracy pracującego nie może przekraczać 8 godzin na dobę, jeżeli wykonuje prace szczególnie niebezpieczne albo związane z dużym wysiłkiem fizycznym lub umysłowym lub jeśli występują przekroczenia dopuszczalnych stężeń lub natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia.

W prawie wspólnotowym kwestie te reguluje Dyrektywa Rady 93/104/WE. Zgodnie z art. 8 ust. 1 dyrektywy, państwa członkowskie podejmą działania niezbędne dla zapewnienia, że normalny czas pracy pracowników pracujących w nocy nie przekracza przeciętnie 8 godzin w każdym okresie 24 godzin. Należy podkreślić, iż art. 17 i 18 ww. dyrektywy przewiduje szereg wyłączeń (o których mowa była powyżej), uwzględniając jednak ogólne zasady dotyczące ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracowników. Należy uznać, że projektowana nowelizacja rozdziału VI jest zgodna z Dyrektywą Rady 93/104/WE.

XIII. Projektowana ustawa nowelizuje art. 154 kodeksu pracy.

Zgodnie z § 1 pkt 1 ww. artykułu wymiar urlopu wynosi 20 dni po roku pracy pracownika, 26 dni - po 10 latach pracy (pkt 2).

Art. 7 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/104/WE stanowi, iż państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia, że każdy pracownik jest upoważniony do corocznego płatnego urlopu w wymiarze przynajmniej czterech tygodni (tj. 20 dni roboczych), zgodnie z warunkami nabycia prawa do urlopu i jego udzielania ustalonymi w ustawodawstwie i/lub praktyce krajowej. Należy stwierdzić, że projektowana nowelizacja jest zgodna z art. 7 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/104/WE.

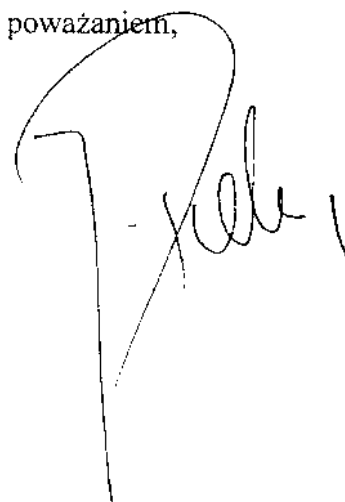
Zgodnie z projektowanym art. 171 kodeksu pracy w razie niewykorzystania przysługującego urlopu w całości lub w części z powodu rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy przysługuje ekwiwalent pieniężny. Zgodnie z art. 7 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/104/WE minimalny okres corocznego płatnego urlopu nie może być zastępowany żadnymi innymi świadczeniami, z wyjątkiem sytuacji, kiedy stosunek pracy jest zakończony. Wobec powyższego projektowany art. 171 kodeksu pracy jest zgodny z art. 7 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/104/WE.

XIV. Opiniowany projekt ustawy w art. 2 wprowadza zmiany do ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy, polegające na wyznaczeniu Państwowej Inspekcji Pracy jako instytucji właściwej w zakresie informowania obywateli państw Unii Europejskiej o minimalnych warunkach zatrudnienia w Polsce pracowników. Obowiązek taki wprowadza Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 96/71/WE z dnia 16 grudnia 1996 r. w sprawie delegowania pracowników w ramach świadczenia usług (art. 4).

Należy stwierdzić, że projektowany artykuł wypełnia zobowiązania wynikające z „Raportu w sprawie dostosowań instytucjonalnych w Polsce do wymogów członkostwa w Unii Europejskiej” przyjętego przez Komitet Integracji Europejskiej 10 kwietnia 2002 r. jak również z Raportu Okresowego Komisji Europejskiej z 9 października 2002 r..

XV. W konkluzji stwierdzam, że projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Jerzy Hausner

Minister Pracy i Polityki Społecznej

Projekt

Rozporządzenie

Ministra Pracy i Polityki Społecznej¹⁾

z dnia

w sprawie szczegółowych warunków udzielania urlopu wychowawczego.

Na podstawie art. 186⁶ w związku z art. 189¹ § 1 Kodeksu pracy zarządza się, co następuje:

§ 1. Wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego składa się pracodawcy na dwa tygodnie przed rozpoczęciem okresu, w którym zamierza się korzystać z urlopu.

§ 2. 1. We wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego pracownik wskazuje:

- 1) datę rozpoczęcia i zakończenia urlopu wychowawczego;
- 2) okres urlopu wychowawczego, który dotychczas został wykorzystany na dane dziecko.

2. Do wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego dołącza się pisemne oświadczenie drugiego z rodziców lub opiekunów dziecka o braku zamiaru korzystania z urlopu wychowawczego przez okres wskazany we wniosku, z zastrzeżeniem ust. 3 - 5.

3. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 2, nie jest wymagane w razie :

- 1) ograniczenia lub pozbawienia drugiego z rodziców władzy rodzicielskiej;
- 2) ograniczenia lub zwolnienia z opieki drugiego z opiekunów;
- 3) gdy zachodzą nie dające się usunąć przeszkody do uzyskania takiego oświadczenia.

4. W przypadkach określonych w ust. 3, pracownik do wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego dołącza dokumenty potwierdzające okoliczności, o których mowa w tym przepisie. Jeżeli dołączenie dokumentów nie jest możliwe, do wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego pracownik dołącza odpowiednie pisemne oświadczenie.

5. W przypadku, gdy rodzice lub opiekunowie dziecka zamierzają jednocześnie korzystać z urlopu wychowawczego, do wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego dołącza się pisemne oświadczenie drugiego z rodziców lub opiekunów dziecka o okresie, w którym zamierza on korzystać z urlopu.

6. Do wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego w przypadku, o którym mowa w art. 186 § 2 Kodeksu pracy, dodatkowo dołącza się orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności dziecka.

§ 3. 1. Pracodawca udziela urlopu wychowawczego po złożeniu przez pracownika wniosku o urlop.

2. Pracodawca udziela urlopu wychowawczego na okres wskazany we wniosku, z zastrzeżeniem ust. 3-4.

3. Jeżeli wniosek zostanie złożony bez zachowania terminu, o którym mowa w § 1, pracodawca udziela urlopu nie później, niż z dniem upływu dwóch tygodni od dnia złożenia przez pracownika wniosku o udzielenie urlopu.

4. Jeżeli wniosek zostanie złożony po dokonaniu czynności prawnej zmierzającej do rozwiązania umowy o pracę, pracodawca udziela urlopu wychowawczego na okres nie dłuższy niż do dnia rozwiązania tej umowy wskutek dokonanej czynności.

§ 4. Pracownik może wycofać wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego nie później niż na 7 dni przed rozpoczęciem tego urlopu; oświadczenie pracownika w tej sprawie powinno nastąpić w formie pisemnej.

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej.²⁾

¹⁾ Minister Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – praca na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej (Dz.U. z 2002 r. Nr 32, poz. 304).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie urlopów i zasiłków wychowawczych (Dz.U. Nr 60, poz. 277 oraz z 1998 r. Nr 25, poz. 131), które traci moc z dniem przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej na podstawie art. 1 pkt 38 ustawy z dnia o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr ..., poz. ...).

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie jest wykonaniem upoważnienia zawartego w art. 186⁶ Kodeksu pracy i określa szczegółowe warunki udzielania urlopu wychowawczego.

Projektowane rozporządzenie uwzględnia w znacznej części regulacje zamieszczone w dotychczas obowiązującym rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie urlopów i zasiłków wychowawczych (Dz. U. Nr 60, poz. 277 oraz z 1998 r. Nr 25, poz. 131).

Projektowane rozporządzenie zawiera dwie zasadnicze propozycje zmian w stosunku do dotychczasowych regulacji prawnych.

Pierwsza zmiana polega na ścisłym określeniu terminu, w którym pracownik zamierzający skorzystać z urlopu wychowawczego, powinien złożyć wniosek o udzielenie urlopu. Proponuje się, aby wniosek był składany na dwa tygodnie przed terminem rozpoczęcia urlopu wychowawczego. Dotychczasowa regulacja, zgodnie z którą wniosek powinien być złożony co najmniej na dwa tygodnie przed terminem urlopu, stwarzała pole do nadużyć w zakresie ochrony trwałości stosunku pracy. Ochrona trwałości zatrudnienia obejmuje bowiem okres od dnia złożenia wniosku o urlop wychowawczy. W przypadku zatem złożenia takiego wniosku z dużym wyprzedzeniem (na kilka, a nawet kilkanaście miesięcy przed terminem rozpoczęcia urlopu) pracownik korzystał z ochrony stosunku pracy w okresie znacznie dłuższym, niż jest to uzasadnione jego sytuacją prawną. Ochrona trwałości stosunku pracy powinna bowiem obejmować okres korzystania z urlopu wychowawczego udzielonego w celu sprawowania opieki nad małym dzieckiem oraz okres bezpośrednio poprzedzający rozpoczęcie takiego urlopu, w czasie którego podejmowane są czynności techniczne, zmierzające do udzielenia urlopu.

Druga zmiana polega na stworzeniu możliwości cofnięcia wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego, gdy w związku z różnego rodzaju sytuacjami życiowymi skorzystanie z urlopu w terminie wskazanym we wniosku, nie byłoby korzystne.

Możliwość wycofania wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego jest korzystna również dla pracodawcy. W związku z tym, że art. 186³ Kodeksu pracy daje pracownikowi prawo do rezygnacji z urlopu wychowawczego, należy uznać, że ze względów organizacyjnych (zapewnienie normalnego toku pracy w zakładzie pracy) korzystniejsze jest, gdy pracownik nie rozpocznie w ogóle urlopu wychowawczego, niż gdy rozpocznie urlop, a następnie niezwłocznie zrezygnuje z urlopu. 7 – dniowy termin na wycofanie wniosku o urlop, poprzedzający termin rozpoczęcia urlopu należy uznać za wystarczający dla pracodawcy dla zapewnienia normalnego toku pracy w zakładzie pracy.

Projektowane rozporządzenie przewiduje także wymóg dołączania do wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego stosownego orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności dziecka, w przypadku, gdy wniosek dotyczy udzielenia urlopu wychowawczego na podstawie art. 186 § 2 Kodeksu pracy, jak również wymóg dołączania do wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego stosownego oświadczenia w przypadku, gdy z urlopu w tym samym czasie korzystaliby oboje rodzice lub opiekunowie dziecka.

Projektowane rozporządzenie nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu Państwa.

**Rozporządzenie
Ministra Zdrowia¹⁾**

z dnia.....

**w sprawie czynników rakotwórczych lub mutagennych oraz ochrony zdrowia
pracowników zawodowo narażonych na te czynniki.**

Na podstawie art. 222 § 3 Kodeksu pracy zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) wykaz substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym i sposób ich rejestrowania;
- 2) sposób prowadzenia rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- 3) prowadzenie rejestru pracowników zatrudnionych przy tych pracach;
- 4) wzory dokumentów dotyczących narażenia pracowników na substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz sposób przechowywania i przekazywania tych dokumentów do podmiotów właściwych do rozpoznawania lub stwierdzania chorób zawodowych;
- 5) szczegółowe warunki ochrony pracowników przed zagrożeniami spowodowanymi przez substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- 6) warunki i sposób monitorowania stanu zdrowia pracowników zawodowo narażonych na działanie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

§ 2.

1. Wykaz procesów technologicznych, w trakcie których dochodzi do uwalniania się czynników rakotwórczych lub mutagennych, stanowiących załącznik nr 1 do niniejszego rozporządzenia.
2. Do wykazu czynników o działaniu rakotwórczym oraz o działaniu mutagennym zalicza się substancje i preparaty chemiczne kategorii 1 i 2 wg kryteriów klasyfikacji określonych w odrębnych przepisach.

§ 3.

1. W każdym przypadku, jeśli podczas wykonywania pracy występuje lub jest prawdopodobne wystąpienie narażenia pracowników na czynniki rakotwórcze lub mutagenne pracodawca jest obowiązany określić rodzaj, wielkość i czas trwania narażenia oraz ocenić ryzyko zdrowotne, a w konsekwencji ustalić środki, jakie winny być podjęte.

2. Ocena ryzyka zdrowotnego winna być prowadzona regularnie przez pracodawcę, nie rzadziej niż raz w roku oraz w każdym przypadku, gdy następuje jakakolwiek zmiana warunków wpływających na narażenie pracowników na czynniki rakotwórcze lub mutagenne.

3. Dokonując oceny ryzyka należy uwzględnić wszystkie drogi narażenia, w tym także szkodliwe działanie wywierane na skórę i wynikające z wchłaniania przez skórę.

§ 4.

1. Jeżeli wyniki oceny, o której mowa w § 3, wskazują na istnienie ryzyka dla zdrowia i bezpieczeństwa pracowników pracodawca jest zobowiązany dążyć do zmniejszania stosowania czynników rakotwórczych lub mutagennych w miejscu pracy przez zastępowanie ich takimi substancjami, preparatami lub procesami, które są bezpieczne lub stwarzają mniejsze ryzyko dla zdrowia i bezpieczeństwa pracowników oraz ograniczać zatrudnienie pracowników na stanowiskach, na których mogą oni mieć kontakt z czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi.

2. Jeżeli zastąpienie czynnika rakotwórczego lub mutagennego substancjami, preparatami lub procesami, które są bezpieczne lub stwarzają mniejsze ryzyko dla zdrowia i bezpieczeństwa pracowników nie jest możliwe, pracodawca jest obowiązany zapewnić, aby czynnik rakotwórczy lub mutagenny stosowany był w systemie zamkniętym, a jeżeli zastosowanie systemu zamkniętego nie jest technicznie możliwe, pracodawca jest zobowiązany zmniejszać narażenie pracowników na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych do możliwie najniższego poziomu.

3. Poziom narażenia na czynniki rakotwórcze lub mutagenne nie powinien przekraczać wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń określonych w odrębnych przepisach.

§ 5.

1. Pracodawca zatrudniający pracowników, w odniesieniu do których ocena narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych, o której mowa w § 3 ust. 1 wskazała na istnienie ryzyka utraty zdrowia, zwany dalej "pracodawcą", prowadzi rejestr tych czynników, zawierający następujące dane:

- 1) wykaz procesów technologicznych, w których czynniki rakotwórcze lub mutagenne są stosowane, produkowane lub występują jako zanieczyszczenia bądź produkt uboczny bądź wykaz czynników rakotwórczych lub mutagennych wraz z podaniem ilościowej wielkości produkcji lub stosowania,
- 2) uzasadnienie konieczności stosowania czynników rakotwórczych lub mutagennych, o których mowa w pkt. 1,
- 3) wykaz i opis stanowisk pracy, na których występuje narażenie na czynniki rakotwórcze lub mutagenne,
- 4) liczbę pracowników pracujących w narażeniu, w tym liczbę kobiet,

- 5) określenie rodzaju czynnika lub czynników powodujących narażenie, wielkość narażenia i jego czas trwania,
 - 6) rodzaje podjętych środków i działań ograniczających poziom narażenia.
2. Pracodawca jest obowiązany przechowywać rejestr pracowników narażonych na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych przez okres 40 lat, a w przypadku likwidacji zakładu pracy - przekazać właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu i wojewódzkiemu ośrodkowi medycyny pracy.
 3. Dane, o których mowa w ust. 1, pracodawca przekazuje właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu oraz inspektorowi pracy niezwłocznie po rozpoczęciu działalności oraz corocznie w terminie do dnia 31 stycznia na druku "Informacja o chemicznych czynnikach rakotwórczych lub mutagennych" według wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do niniejszego rozporządzenia.
 4. Centralny rejestr czynników rakotwórczych lub mutagennych prowadzi, z zastrzeżeniem § 15 pkt. 2, Instytut Medycyny Pracy im. prof. dr J. Nofera na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkich inspektorów sanitarnych.
 5. Dane, o których mowa w ust. 1 są dostępne: 1) lekarzom sprawującym profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami, których dane dotyczą oraz przedstawicielom instytucji odpowiedzialnych z mocy odrębnych przepisów za zdrowie i bezpieczeństwo pracy – bez ograniczeń; 2) pracownikom - w zakresie informacji, które dotyczą ich osobiście, przedstawicielom pracowników – zgodnie z odrębnymi przepisami.

§ 6.

Na stanowiskach pracy, na których występuje narażenie na czynniki rakotwórcze lub mutagenne, pracodawca jest zobowiązany podjąć odpowiednie działania zapobiegające narażeniom, a w szczególności:

- 1) ograniczać rodzaj i ilość stosowanych czynników rakotwórczych lub mutagennych;
- 2) projektować procesy produkcyjne w taki sposób, aby zmniejszyć do minimum emisję czynników rakotwórczych lub mutagennych do środowiska pracy oraz zapewnić odpowiednią kontrolę techniczną tej emisji;
- 3) ograniczać do minimum liczbę pracowników zatrudnionych na tych stanowiskach oraz dbać, aby były one dostępne tylko dla tych pracowników, którzy są obowiązani do wstępu z racji swoich obowiązków lub wykonywanej pracy;
- 4) usuwać czynniki rakotwórcze lub mutagenne u źródła ich emisji przez instalowanie wentylacji miejscowej i ogólnej, pod warunkiem, że metody te nie stoją w sprzeczności z ochroną zdrowia publicznego i środowiska naturalnego;
- 5) stosować odpowiednie metody pomiaru czynników rakotwórczych lub mutagennych, w szczególności metod wczesnego wykrywania narażenia w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych okoliczności lub podczas awarii;
- 6) wprowadzać odpowiednie sposoby i metody pracy ograniczające poziom narażenia pracowników;
- 7) udostępniać odpowiednie środki ochrony zbiorowej lub, gdy nie można uniknąć narażenia w żaden inny sposób, środki ochrony indywidualnej oraz egzekwować ich właściwe stosowanie;
- 8) zapewnić przestrzeganie higienicznych zasad ograniczania narażenia, w szczególności poprzez regularne czyszczenie podłóg, ścian, blatów, półek itp.;
- 9) systematycznie przekazywać pracownikom informacje o poziomie narażenia;

- 10) zapewnić oznaczenie granic obszarów zagrożenia oraz zamieszczenie odpowiednich znaków ostrzegawczych i innych znaków bezpieczeństwa, łącznie ze znakiem "palenie wzbronione" w miejscach, w których pracownicy są lub prawdopodobnie mogą być narażeni na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych;
 - 11) opracować plany działania awaryjnego w sytuacjach, w których mogłyby zaistnieć zbyt wysokie narażenia;
 - 12) zapewnić warunki bezpiecznego składowania i transportu substancji rakotwórczych lub mutagennych, w szczególności przez używanie szczelnych zbiorników, zaopatrzonych w czytelne i dobrze widoczne oznakowania zgodnie z odrębnymi przepisami;
 - 13) zapewnić odpowiednie warunki bezpiecznego zbierania, składowania, transportu i usuwania odpadów substancji rakotwórczych lub mutagennych, z zastosowaniem zasad określonych w pkt. 12.
2. Pracodawca jest zobowiązany informować wszystkich pracowników o instalacjach oraz o zbiornikach zawierających czynniki rakotwórcze lub mutagenne oraz zapewnić, aby wszystkie zbiorniki, opakowania i instalacje zawierające czynniki rakotwórcze lub mutagenne były zaopatrzone w czytelne i dobrze widoczne oznakowania (etykiety) oraz dobrze widoczne znaki ostrzegawcze informujące o zagrożeniu.

§ 7.

W przypadku wystąpienia nieprzewidzianych zdarzeń czy awarii, które mogą spowodować nietypowe narażenie pracowników, pracodawca powinien poinformować pracowników o zaistniałej sytuacji i podjąć odpowiednie środki prewencji, a w szczególności:

- 1) zezwolić na pracę w zagrożonych obszarach tylko tym pracownikom, którzy są niezbędni do wykonywania napraw i innych potrzebnych prac;
- 2) wyposażyć tych pracowników w ubrania ochronne i maski ochronne (respiratory), egzekwując ich stosowanie w obszarach zagrożonych;
- 3) ograniczyć do niezbędnego minimum czas przebywania w obszarach zagrożenia, pracownicy nie zabezpieczeni przed narażeniem, nie powinni być dopuszczani do pracy w obszarze zagrożonym.

§ 8.

1. W przypadku podejmowania niezbędnych czynności, takich jak prace remontowe lub konserwacyjne, podczas wykonywania których można przewidzieć istotny wzrost narażenia pracowników, dla których przewidziano zakres możliwych do zastosowania technicznych działań zapobiegających tym narażeniom, pracodawca określi w uzgodnieniu z pracownikami lub ich przedstawicielami w zakładzie dokonanie redukcji do niezbędnego minimum czasu narażenia pracowników biorących udział w takich czynnościach oraz zapewni ochronę pracownikom.
2. Pracownikom, o których mowa w ust.1 należy zapewnić wyposażenie w ubrania ochronne oraz środki ochrony indywidualnej dróg oddechowych i wyegzekwować obowiązek ich stosowania w miejscach narażenia aż do czasu jego ustąpienia.
3. Narażenie każdego pracownika musi być ograniczone do absolutnie minimalnego okresu i nie może być stosowane w sposób ciągły.
4. Miejsca, w których wykonuje się czynności wymienione w punkcie 1 i w których występuje możliwość zwiększonego narażenia powinny być wyraźnie oznakowane bądź też powinny

być podjęte inne działania uniemożliwiające dostęp do takich miejsc osobom nieupoważnionym.

§ 9.

1. W przypadku wszystkich czynności, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przypadkowego narażenia na czynniki rakotwórcze lub mutagenne, pracodawca jest obowiązany zapewnić stosowanie odpowiednich środków zapobiegawczych, a zwłaszcza:
 - 1)przestrzeganie we wszystkich miejscach, w których istnieje możliwość przypadkowego narażenia na czynniki rakotwórcze lub mutagenne, zakazu spożywania posiłków i napojów oraz palenia tytoniu
 - 2)wyposażenie pracowników w odpowiednią odzież ochronną i inne środki ochrony indywidualnej,
 - 3)wydzielenie miejsc do oddzielnego przechowywania odzieży roboczej i ochronnej oraz odzieży prywatnej,
 - 4)wydzielenie dobrze oznaczonego miejsca do przechowywania środków ochrony indywidualnej oraz zapewnienie ich sprawdzania i czyszczenia po każdorazowym ich użyciu, a gdy jest to możliwe, także przed użyciem,
 - 5)zapewnienie bezwzględnej wymiany lub naprawy uszkodzonych środków ochrony indywidualnej przed każdym ich ponownym użyciem,
 - 6)zapewnienie pracownikom swobodnego dostępu do toalet i umywalni.
2. Działania, o których mowa w ust. 1, podejmowane są na koszt pracodawcy.

§ 10.

1. Pracodawca jest obowiązany zapewnić pracownikom pracującym w warunkach narażenia na czynniki rakotwórcze lub mutagenne odpowiednie przeszkolenie w zakresie:
 - 1) potencjalnego ryzyka dla zdrowia, jakie wynika z oceny narażenia zawodowego oraz z dodatkowego ryzyka wynikającego z palenia tytoniu;
środków ostrożności, które powinny być podejmowane w celu ograniczenia narażenia;
 - 2)wymagań higienicznych, które powinny być spełnione w celu ograniczenia narażenia;
 - 3)konieczności używania środków ochrony indywidualnej oraz noszenia ubrania ochronnego;
 - 4)sposobów zapobiegania wypadkom oraz postępowania pracowników, w tym pełniących obowiązki ratownicze, podczas wypadków i awarii.
2. Szkolenie, o którym mowa w ust. 1 powinno być zgodne ze stanem dostępnej wiedzy i przekazywane głównie w formie informacji oraz instrukcji. Szkolenie należy powtarzać okresowo, zwłaszcza w razie potrzeby uwzględnienia nowego lub zmieniającego się ryzyka;

§ 11.

Pracodawca powinien:

- 1) zapewnić udział pracowników w projektowaniu i realizacji działań zapobiegających narażeniu na czynniki rakotwórcze lub mutagenne lub ograniczających jego poziom;
- 2) stworzyć warunki do dokonania wyboru rodzaju i zakresu stosowania środków ochrony osobistej, jednak bez naruszenia zasad ich skuteczności dla bezpieczeństwa i zdrowia pracowników;

- 3) umożliwić pracownikom i ich przedstawicielom kontrolę stosowania zasad określonych w rozporządzeniu, a w szczególności realizacji działań obowiązujących pracodawcę, o których mowa w § 6-10.
2. Udział pracowników w uzgodnieniach, o których mowa w ust. 1 nie zwalnia pracodawcy od odpowiedzialności za realizację obowiązków określonych prawem.
3. Pracownicy i ich przedstawiciele powinni być bieżąco informowani o narażeniu na czynniki rakotwórcze lub mutagenne, a w przypadkach, o których mowa w § 7 i 8, o przyczynach powstałego lub mogącego powstać narażenia oraz środkach zapobiegawczych, jakie już zostały lub które będą podjęte w celu poprawy sytuacji.

§ 12.

1. Lekarz sprawujący profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami narażonymi na czynniki rakotwórcze lub mutagenne jest obowiązany zapoznać się z warunkami ich pracy i posiadać udokumentowane informacje dotyczące rodzaju i wielkości narażenia.
2. Pracodawca jest obowiązany, na wniosek lekarza, o którym mowa w ust. 1, zlecić prowadzenie biologicznego monitorowania narażenia na czynniki rakotwórcze lub mutagenne oraz zastosowanie innych metod umożliwiających wykrycie wczesnych skutków tego narażenia.
3. Lekarz, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany do udzielania informacji:
 1. każdemu pracownikowi - o wynikach badań i ocenie jego stanu zdrowia oraz o zakresie profilaktycznej opieki zdrowotnej, jakiej powinien się poddać po ustaniu pracy w warunkach narażenia na czynniki rakotwórcze lub mutagenne,
 2. pracodawcy, przedstawicielom pracowników oraz działającej w zakładzie pracy komisji bezpieczeństwa i higieny pracy - o ocenie stanu zdrowia pracowników, dokonanej z uwzględnieniem tajemnicy lekarskiej.

§ 13.

W przypadku rozpoznania lub podejrzenia u pracownika zmian w stanie zdrowia, o których można przypuszczać, że powstały w wyniku narażenia zawodowego na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych, pracodawca, na wniosek lekarza, o którym mowa w § 12 ust. 1, powinien zlecić przeprowadzenie dodatkowych badań stanu zdrowia innych pracowników narażonych w podobny sposób, dokonać weryfikacji uprzedniej oceny narażenia zawodowego oraz zastosować odpowiednie dodatkowe środki zapobiegawcze.

§ 14.

Przepisy § 12 i 13 nie naruszają przepisów dotyczących trybu, zakresu i częstotliwości przeprowadzania badań profilaktycznych pracowników oraz ich dokumentowania i kontroli.

§ 15.

1. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o inspektorze sanitarnym, należy przez to rozumieć również odpowiednio wojskowego inspektora sanitarnego.
2. Rejestry chemicznych czynników rakotwórczych lub mutagennych, występujących w jednostkach organizacyjnych działu obrony narodowej są prowadzone odpowiednio przez Wojskowy Instytut Higieny i Epidemiologii.

§ 16.

Rozporządzenie wchodzi w życie.

MINISTER ZDROWIA

w porozumieniu:

Minister Pracy i Polityki Społecznej

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej – zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz.U. Nr 93, poz. 833).

Wykaz procesów technologicznych

1. Produkcja auraminy.
2. Procesy technologiczne związane z narażeniem na działanie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, obecnych w sadzy węglowej, smołach węglowych i pakach węglowych.
3. Procesy technologiczne związane z narażeniem na działanie pyłów, dymów i aerozoli tworzących się podczas rafinacji niklu i jego związków.
4. Produkcja alkoholu izopropylowego metodą mocnych kwasów.
5. Prace związane z narażeniem na pył drewna twardego.

Załącznik nr 2

INFORMACJA O CZYNNIKACH RAKOTWÓRCZYCH LUB MUTAGENNYCH

A. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAKŁADU PRACY

1. Nazwa pracodawcy (przedsiębiorstwa)

.....
.....

2. NIP □□□□□□□□

3. Adres (numer kodu pocztowego, miejscowość, ulica)

.....
Województwo Gmina

t elefon fax

4. Dział Gospodarki wg EKD □□□□□□□□□□

B. CZYNNIKI RAKOTWÓRCZE LUB MUTAGENNE STOSOWANE LUB UWALNIANE W RÓŻNYCH PROCESACH WYSTĘPUJĄCE NA STANOWISKACH PRACY

I. Substancje rakotwórcze lub mutagenne kat. 1 lub kat. 2 wg załącznika nr 2 do rozporządzenia MZiOS z 21.08.1997 r.(Dz. U, Nr 105, poz. 67)

PRI VA TE } Lp.	Nazwa substancji lub preparatu	Liczba osób narażonych	
		Kobiety	Mężczyźni
1	2	3	4

--	--	--	--

II. Procesy produkcyjne wg listy zamieszczonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia

{PR IVA TE } Lp.	Nazwa procesu produkcyjnego	Liczba osób narażonych	
		Kobiety	Mężczyźni
1	2	3	4

1. Podać uzasadnienie konieczności stosowania czynników rakotwórczych lub mutagennych

.....

2. Podać ilość produkowanych lub stosowanych substancji i/lub preparatów zawierających czynniki rakotwórcze lub mutagenne*:

.....

C. DANE CHARAKTERYZUJĄCE STANOWISKO PRACY

Nazwa stanowiska pracy:

.....

Liczba stanowisk pracy danego typu: ooo

Lokalizacja stanowiska w zakładzie pracy (Dział, Oddział, Wydział):

.....

Liczba osób narażonych na wszystkich zmianach roboczych na danym stanowisku pracy
 mężczyzn ooo

kobiet ooo, w tym kobiet w wieku do 45 lat ooo

Czynniki rakotwórcze lub mutagenne występujące na danym stanowisku pracy (podać nazwy zidentyfikowanych substancji rakotwórczych lub mutagennych (kat. 1 lub kat. 2) -według załącznika nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 21.08.1997 r. (Dz.U. Nr 105, poz. 67 z dn. 10.09.1997)

1.

2.

3.
5.

4.
6.

Dla każdej substancji chemicznej należy wypełnić charakterystykę według wzoru D

*w przypadku trudności w precyzyjnym ustaleniu ilości substancji (lub preparatów) należy podać ilość szacunkową

D. CHARAKTERYSTYKA NARAŻENIA NA CZYNNIKI O DZIAŁANIU RAKOTWÓRCZYM LUB MUTAGENNYM

Nazwa substancji rakotwórczej lub mutagennej

.....

Numer indeksowy substancji*

Ocena narażenia

1/ rodzaj narażenia

inhalacyjne A kontakt ze skórą B

2/ średni czas narażenia godz./zmianę roboczą
..... dni/rok

3/ czy przeprowadzono pomiary stężeń w powietrzu

C tak D nie

4/ rodzaj metody analitycznej

- nr Polskiej Normy

- źródło metody, jeśli stosuje się metodę nienormowaną.....

5/ poziom narażenia na chemiczne czynniki rakotwórcze lub mutagenne najniższe
stwierdzone średnie stężenie ważone czasem 8-godzinnego narażenia

..... mg/m³

najwyższe stwierdzone średnie stężenie ważone czasem 8-godzinnego narażenia

..... mg/m³

6/ poziom narażenia na azbest, naturalne włókna mineralne (erionit)

najniższe stwierdzone średnie stężenie ważone czasem 8-godzinnego narażenia

..... mg/m³ i włókien/cm³

najwyższe stwierdzone średnie stężenie ważone czasem 8-godzinnego narażenia

..... mg/m³ i włókien/cm³

7/ poziom narażenia na pył drewna

najniższe stwierdzone średnie stężenie ważone czasem 8-godzinnego narażenia

..... mg/m³

najwyższe stwierdzone średnie stężenie ważone czasem 8-godzinnego narażenia

..... mg/m³

- wg załącznika nr 2 do rozporządzenia MZiOS z dn. 21.08.1997 r. (Dz.U. Nr 105 poz. 67)

E. ŚRODKI PROFILAKTYCZNE

8. Czy pracodawca informuje pracowników, którzy mieli, mają lub prawdopodobnie będą mieli kontakt z czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi o zagrożeniach ich zdrowia i bezpieczeństwa spowodowanych przez te czynniki

tak E nie

Informacja o zagrożeniach jest przekazywana w formie:

{PR
IVA
TE
}
F instrukcji ustnej G instrukcji pisemnej H materiałów szkoleniowych

9. Czy stosowano niżej podane środki profilaktyczne?

- ograniczenie liczby pracowników mających kontakt oraz prawdopodobnie mających kontakt z czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi do najmniejszej możliwej liczby

tak		nie	
{ P R I V A T E P R I V A T E K	-	stosowanie zapobieżenia lub czynników	{ P R I V A T E P R I V A T E Ł
	tak		nie
	-	odprowadzanie układów powstawania	czynników rakotwórczych lub mutagennych do neutralizujących bezpośrednio z miejsc ich
	tak	-	nie
	☐	☐	
	-	stosowanie miejscowej	wentylacji ogólnej brak wentylacji
	☐	☐	☐

- stosowanie stałej kontroli stężeń umożliwiające wczesne wykrycie wzrostu poziomu narażenia w następstwie nieprzewidzianych zdarzeń i awarii

tak nie

- stosowanie środków ochrony indywidualnej

tak nie

- wyznaczenie obszarów zagrożenia i zaopatrzenie ich w znaki ostrzegawcze i informacyjne, dotyczące bezpieczeństwa pracy

tak	nie	
☐	☐	
- sporządzenie instrukcji postępowania na wypadek awarii lub innych zakłóceń procesów technologicznych
tak	nie	
☐	☐	
- zapewnienie bezpiecznego gromadzenia, przetrzymywania i usuwania odpadów zawierających czynniki rakotwórcze lub mutagenne
tak	nie	
☐	☐	
- zmniejszenie liczby i ilości czynników rakotwórczych lub mutagennych stosowanych w procesach produkcyjnych
tak	nie	
☐	☐	
- wprowadzenie biologicznego monitorowania narażenia
tak	nie	
☐	☐	
- przeprowadzenie profilaktycznych badań lekarskich pracowników
tak	nie	części pracowników
☐	☐	☐
- czy oszacowano wielkość ryzyka choroby nowotworowej w następstwie narażenia zawodowego na czynniki rakotwórcze
tak	nie	
☐	☐	

Uzasadnienie

do projektu Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia w sprawie czynników rakotwórczych lub mutagennych oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki.

Wobec konieczności dostosowania polskich aktów prawnych do wymogów Unii Europejskiej zaistniała potrzeba dokonania zmian przepisów dotyczących czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki.

Obowiązujące dotychczas rozporządzenie MZiOS z dnia 11.09.1996 r. (Dz.U. Nr 121 z dnia 11.10.1996 r.) obejmuje postanowienia dotyczące ochrony zdrowia pracowników narażonych na czynniki rakotwórcze oraz wykazy chemicznych, biologicznych i fizycznych czynników rakotwórczych i niektórych procesów produkcyjnych, w toku których dochodzi do zanieczyszczenia środowiska pracy substancjami i czynnikami rakotwórczymi. Zamieszczone w rozporządzeniu wykazy są zgodne z klasyfikacją dokonaną przez ekspertów IARC.

Rozporządzenie powyższe (MZiOS z dn. 11.09.1996 r.) nie jest zgodne z wymogami obowiązującymi w krajach Unii Europejskiej w których odrębne akty prawne regulują zagadnienia ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie chemicznych czynników rakotwórczych (dyrektywy Rady 90/394/EWG, 97/42/EWG, 99/38/WE) w tym azbestu (dyrektywa Rady 83/477/EWG) i chlorku winylu (dyrektywa Rady 78/610/EWG) oraz biologicznych czynników szkodliwych (dyrektywy Rady 90/679/EWG, 93/88/EWG, 95/30/WE), natomiast ochronę zdrowia i zasady bezpieczeństwa pracowników

narażonych tylko na promieniowanie regulują przepisy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej.

W związku z powyższym przygotowany projekt nowego rozporządzenia obejmuje zalecenia dotyczące ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie tylko chemicznych czynników rakotwórczych oraz chemicznych czynników mutagennych występujących w środowisku pracy. Problemy związane z ochroną pracownika przed ryzykiem związanym z narażeniem na biologiczne czynniki występujące w środowisku pracy powinny być regulowane odrębnymi przepisami. Ochronę pracowników przed szkodliwymi skutkami wynikającymi z narażenia na promieniowanie powinny także regulować odrębne przepisy.

Zapis o ryzyku związanym z narażeniem na czynniki mutagenne w projekcie rozporządzenia został wprowadzony na podstawie dyrektywy Rady 99/38/WE, która zaleca stosowanie jednakowych zabezpieczeń przed narażeniem zarówno na chemiczne czynniki rakotwórcze jak i mutagenne. Należy zaznaczyć, że w rozumieniu dyrektywy 99/38/WE *"mutagenami są substancje, które wywołują trwałe zmiany w ilości lub strukturze materiału genetycznego komórek rozrodczych powodując zmiany w charakterystyce fenotypowej komórki, które mogą być przenoszone do komórek potomnych."*

Większość chemicznych mutagenów dla komórek rozrodczych działa poprzez alkilację DNA zawartego w tych komórkach. Dla czynników o takim mechanizmie działania obecny poziom wiedzy naukowej nie pozwala na ustalenie dopuszczalnej wartości narażenia, brak też uzgodnionego modelu dla ilościowej oceny ryzyka. Wydaje się więc celowe aby dla bezpieczeństwa pracowników narażenie na czynniki zarówno rakotwórcze jak i mutagenne było traktowane jednakowo.

Projektowane rozporządzenie nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu Państwa.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA¹⁾
z dnia**

**w sprawie czynników biologicznych w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia
pracowników zawodowo narażonych na te czynniki.**

Na podstawie art. 222¹ § 3 Kodeksu pracy, zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) wykaz i klasyfikację szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy, zwanych dalej „czynnikami biologicznymi”, stanowiący załącznik nr 1 do rozporządzenia;
- 2) wykaz prac narażających pracowników na działanie czynników biologicznych, stanowiący załącznik nr 2 do rozporządzenia;
- 3) sposób prowadzenia rejestru prac narażających pracowników na działanie czynników biologicznych i rejestru pracowników zatrudnionych przy takich pracach oraz sposób przechowywania i przekazywania tych rejestrów do podmiotów właściwych do rozpoznawania lub stwierdzania choroby zawodowej;
- 4) szczegółowe warunki ochrony pracowników przed zagrożeniami spowodowanymi przez czynniki biologiczne, w tym zakres i rodzaje środków niezbędnych do zapewnienia ochrony zdrowia i życia pracowników narażonych na te czynniki oraz warunki i sposób monitorowania stanu zdrowia tych pracowników.

§ 2.

Czynniki biologiczne klasyfikuje się w zależności od stopnia zagrożenia dla pracowników na cztery grupy:

- 1) grupa 1 obejmuje czynniki biologiczne, w stosunku do których nie udokumentowano dotychczas szkodliwego działania na organizm ludzi;
- 2) grupa 2 obejmuje czynniki biologiczne o udokumentowanym, szkodliwym działaniu na organizm ludzki, które mogą być przyczyną zawodowych chorób zakaźnych, alergicznych i immunologicznych;

- 3) grupa 3 obejmuje czynniki biologiczne, które mogą być przyczyną zawodowych chorób zakaźnych o ciężkim przebiegu i chorób nowotworowych;
- 4) grupa 4 obejmuje czynniki biologiczne, które mogą być przyczyną szczególnie ciężkich zawodowych chorób zakaźnych, prowadzących w większości przypadków do śmierci pracownika.

§ 3.

1. Pracodawca zatrudniający pracowników w warunkach narażenia na czynniki biologiczne, dokonuje okresowej oceny ich ryzyka zawodowego na podstawie badań środowiska pracy, obejmującego określenie obecności i stężeń czynników biologicznych.
2. Metody badań i interpretacji stężeń czynników biologicznych w powietrzu na stanowiskach pracy określają odrębne przepisy.

§ 4.

1. Jeżeli w wyniku oceny o której mowa w § 3 ust. 1 stwierdzono występowanie ryzyka dla zdrowia i bezpieczeństwa pracowników, pracodawca prowadzi rejestr zawierający następujące dane:
 - 1) wyniki przeprowadzonej oceny;
 - 2) wykaz czynności, podczas których pracownik jest lub może być poddany ekspozycji na działanie czynników biologicznych;
 - 3) liczba pracowników poddanych ekspozycji;
 - 4) nazwisko i kwalifikacje osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo i ochronę zdrowia w miejscu pracy;
 - 5) podjęte środki prewencji i ostrożności, łącznie ze stosowanymi procedurami i metodami pracy;
 - 6) plan awaryjny dla ochrony pracowników przed ekspozycją na czynniki biologiczne grupy 3 i 4, w wyniku której może dojść do utraty zdrowia.
2. Dane, o których mowa w ust. 1 pracodawca przekazuje właściwym wojewódzkim inspektorom sanitarnym niezwłocznie po rozpoczęciu działalności oraz corocznie do dnia 31 stycznia na druku „Informacja o pracach wykonywanych w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne”, którego wzór stanowi załącznik nr 3 do rozporządzenia.
3. Centralny rejestr szkodliwych czynników biologicznych prowadzi Instytut Medycyny pracy im. prof. dr J. Nofera na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkich inspektorów sanitarnych.

4. Dane, o których mowa w ust. 1, są dostępne:
- 1) lekarzom sprawującym profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami;
 - 2) przedstawicielom instytucji odpowiedzialnych na mocy odrębnych przepisów za ochronę zdrowia i bezpieczeństwo pracy;
 - 3) pracownikom w zakresie informacji, które dotyczą ich osobiście;
 - 4) przedstawicielom pracowników – zgodnie z odrębnymi przepisami.

§ 5.

Pracodawca, o którym mowa w § 3, zapewnia warunki pracy oraz stosuje środki zabezpieczające w zależności od wymienionej w § 2 grupy czynników biologicznych.

§ 6.

Występowanie w środowisku pracy czynników biologicznych, zaklasyfikowanych, zgodnie z § 2 do grupy 1, nie wymaga stosowania specjalnych środków zabezpieczających oraz innych, niż ogólne warunki bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 7.

1. W razie występowania w środowisku pracy czynników biologicznych, zaklasyfikowanych zgodnie z § 2 do grupy 2, prace z tymi czynnikami muszą być prowadzone w specjalnie wydzielonym obszarze, do którego mają wstęp tylko pracownicy.
2. Na obszarze wydzielonym, o którym mowa w ust. 1:
 - 1) pracownicy obowiązani są stosować środki ochrony osobistej oraz muszą mieć dostęp do pomieszczeń do odkażania i mycia;
 - 2) używane w pracy narzędzia i sprzęt muszą być wykonane z materiałów łatwych do mycia i odpornych na substancje chemiczne;
 - 3) przeprowadza się zabiegi odkażania, dezynfekcji i sterylizacji;
 - 4) czynniki biologiczne przechowuje się w sposób zapobiegający narażeniu na ich działanie.

§ 8.

W środowisku pracy, w którym występują czynniki biologiczne zaklasyfikowane, zgodnie z § 2 do grupy 3, stosuje się warunki określone w § 6, a ponadto:

- 1) prace muszą być prowadzone w pomieszczeniach izolowanych od innych pomieszczeń oraz umieszczonych wewnątrz obszaru wydzielonego;
- 2) do pomieszczeń, o których mowa w pkt 1, wchodzi się przez służę zabezpieczającą;
- 3) w pomieszczeniach, o których mowa w pkt 1, należy wydzielić boksy dla skutecznej izolacji czynników zakaźnych;
- 4) wewnątrz obszaru wydzielonego musi być utrzymywane podciśnienie, obieg powietrza kontrolowany a powietrze wyciągane musi być filtrowane przez filtry HEPA;
- 5) wewnątrz obszaru wydzielonego musi być zorganizowane laboratorium;
- 6) sprzęt i podłogi winny być wykonane z materiałów łatwych do mycia i odpornych na chemikalia;
- 7) pracownicy obowiązani są do mycia się pod natryskiem przed opuszczeniem obszaru zagrożenia.

§ 9.

W środowisku pracy, w którym występują czynniki biologiczne, zaklasyfikowane zgodnie z § 3 do grupy 4, stosuje się warunki określone w § 6 i 7, a ponadto:

- 1) dostęp do obszaru wydzielonego możliwy jest tylko przez zaporę powietrzną;
- 2) obieg powietrza jest kontrolowany, a powietrze wciągane jak i wyciągane podlegają filtracji przez filtry HEPA;
- 3) pracownicy obowiązani są do całkowitej zmiany ubrań przed opuszczeniem obszaru zagrożenia.

§ 10.

1. Pracodawca zobowiązany jest stworzyć warunki do niszczenia materiału zakaźnego, a zwłaszcza żywych czynników biologicznych, wewnątrz pomieszczeń, w których czynniki biologiczne występują.
2. W środowisku pracy, w którym występują genetycznie zmienione mikroorganizmy oraz szczepy mikroorganizmów o nieustalonej przynależności gatunkowej, co do których istnieje podejrzenie, że mogą wykazywać właściwości chorobotwórcze, należy zapewnić warunki, o których mowa w § 7.
3. Rodzaje środków zabezpieczających, które winny być stosowane w zależności od występowania czynników biologicznych, zakwalifikowanych do grup 2-4, określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 11.

Pomieszczenia, w których występują czynniki biologiczne powinny być oznakowane w widocznym miejscu znakiem, którego wzór stanowi załącznik nr 5 do rozporządzenia.

§ 12.

Oprócz środków, o których mowa w § 3-9, pracodawca obowiązany jest do stosowania wszelkich innych środków zmniejszających ryzyko narażenia na biologiczne czynniki szkodliwe w miejscu pracy, a w szczególności:

- 1) hermetyzacji procesu produkcyjnego, zapobiegającej uwalnianiu się do środowiska zewnętrznego biologicznych czynników szkodliwych;
- 2) zaprojektowaniu procesu pracy i technologii, zgodnie z najnowszymi osiągnięciami wiedzy w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 3) bezpiecznym transporcie materiału zakaźnego;
- 4) bezpiecznym usuwaniu i niszczeniu zakaźnych i toksycznych odpadów;
- 5) zmniejszeniu do minimum liczby pracowników zatrudnionych przy niebezpiecznych pracach;
- 6) zastąpieniu niebezpiecznego czynnika biologicznego czynnikiem bezpieczniejszym;
- 7) instalowaniu odpowiednich urządzeń do mycia i dezynfekcji;
- 8) wydzieleniu oddzielnych, bezpiecznych pomieszczeń do spożywania posiłków;
- 9) wydzieleniu oddzielnych toalet wyposażonych w środki dezynfekcyjne i suszarki do rąk.

§ 13.

1. Pracodawca powinien przeprowadzić ocenę, o której mowa w § 3, także w każdym przypadku, gdy występujące zagrożenie czynnikami biologicznymi nie wynika z rodzaju wykonywanej pracy, ale ze specyficznych warunków mikroklimatycznych, występujących w pomieszczeniu pracy, takich jak: wilgotność i wysoka temperatura.
2. Jeżeli w wyniku przeprowadzonych badań zostanie stwierdzone przekroczenie dopuszczalnych norm ustalonych dla szkodliwych czynników biologicznych, pracodawca jest obowiązany do podjęcia działań, zmierzających do obniżenia stężenia szkodliwych czynników biologicznych.

§ 14.

1. W razie zamiaru użycia do celów produkcyjnych (np. wytwarzania szczepionki, lub preparatów diagnostycznych) czynników biologicznych zakwalifikowanych do grupy 3 lub 4, pracodawca obowiązany jest do powiadomienia o tym zamiarze właściwego wojewódzkiego inspektora sanitarnego, podając rodzaj czynnika, nazwę zakładu, przewidywany stopień ryzyka i planowane środki zabezpieczające.
2. Przepisy ust. 1 dotyczą również mikroorganizmów genetycznie zmodyfikowanych.

§ 15.

1. W razie zdarzenia powodującego nagłą ekspozycję na materiał zakaźny pracownik powinien natychmiast zastosować odpowiednie środki profilaktyczne, po czym powiadomić bezpośredniego przełożonego.
2. Pracodawca obowiązany jest do podjęcia natychmiastowych działań w celu likwidacji przyczyn i skutków zaistniałego zdarzenia.
3. Zdarzenia, o których mowa w ust. 1, winny być zgłoszone przez pracodawcę, w zależności od ich rodzaju, do odpowiednich służb medycyny pracy, państwowego powiatowego inspektora sanitarnego i lekarza sprawującego profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami.
4. Pracodawca obowiązany jest prowadzić rejestr wypadków, o których mowa w pkt 1, i przechowywać odnośną dokumentację przez okres nie krótszy niż 20 lat.

§ 16.

Pracownicy pracujący w narażeniu na działanie szkodliwych czynników biologicznych podlegają profilaktycznej opiece zdrowotnej w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

§ 17.

1. Pracodawca ma obowiązek zgłoszenia do państwowego powiatowego inspektora sanitarnego każdego przypadku podejrzenia choroby zawodowej wywołanej przez czynnik biologiczny występujący w miejscu pracy.
2. Obowiązek zgłaszania, o którym mowa w pkt 1, ma także lekarz sprawujący opiekę zdrowotną nad pracownikami.
3. Pracodawca obowiązany jest prowadzić rejestr przypadków, o których mowa w ust. 1, i przechowywać odnośną dokumentację przez okres nie krótszy niż 10 lat.

§ 18.

1. Pracodawca obowiązany jest do sporządzenia listy pracowników narażonych na czynniki biologiczne, zaliczone do 3 i 4 grupy ryzyka z uwzględnieniem rodzaju wykonywanej pracy i rodzaju czynnika biologicznego.
2. Lista, o której mowa w ust. 1, winna być przechowywana przez okres nie krótszy niż 10 lat, a w przypadku czynników wywołujących długotrwałe następstwa chorobowe, w tym nowotworów, przez okres nie krótszy niż 40 lat.
3. W przypadku likwidacji zakładu pracy pracodawca przekazuje listę, o której mowa w ust. 2 właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu i wojewódzkiemu ośrodkowi medycyny pracy.

§ 19.

1. W przypadku występowania, lub możliwości występowania w danym środowisku pracy, czynnika zakaźnego, przeciw któremu jest dostępna efektywna szczepionka, pracodawca obowiązany jest przeprowadzić na swój koszt szczepienia ochronne narażonych pracowników.
2. Pracownik ma prawo odmówić szczepienia na własne ryzyko.

§ 20.

Rozporządzenie wchodzi w życie....

¹⁾Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej – zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz.U. Nr 93, poz. 833).

Załącznik 1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AP1	Priony	Prion wywołujący chorobę Creutzfeldta-Jakoba (gąbczaste zwyrodnienie mózgu u człowieka)	1	3	Ludzie	Bezpośrednie (skaleczenie, wszczepienie)	Z - choroba Creutzfeldta-Jakoba	Dezynfekcja, sterylizacja, ochrony osobiste	0	1	1
AP2	Priony	Odmiana prionu wywołującego chorobę Creutzfeldta-Jakoba, wywołująca również gąbczaste zwyrodnienie mózgu u bydła (BSE)	1	3	Bydło, ludzie	Bezpośrednie (skaleczenie), pokarmowe	Z(ZOO) - choroba Creutzfeldta-Jakoba	Dezynfekcja, sterylizacja, ochrony osobiste	0	1	1
AP3	Priony	Prion wywołujący zespół Gerstmanni-Strausslera-Scheinkera	1	3	Ludzie	Bezpośrednie (skaleczenie, wszczepienie)	Z - zespół Gerstmanni-Strausslera-Scheinkera	Dezynfekcja, sterylizacja, ochrony osobiste	0	1	0
AP4	Priony	Prion wywołujący kuru	1	3	Ludzie	Pokarmowe, bezpośrednie (skaleczenie)	Z - kuru	Dezynfekcja, sterylizacja, ochrony osobiste	0	1	0
AP5	Priony	Prion wywołujący trzęsawkę (scrapie)	0	3	Owce	Bezpośrednie (skaleczenie), pokarmowe	Z(ZOO) - zakaźne, gąbczaste zwyrodnienie mózgu (TSE)	Dezynfekcja, sterylizacja, ochrony osobiste	0	1	0
AP6	Priony	Zbliżone priony wywołujące zakaźne, gąbczaste zwyrodnienie mózgu (TSE): zakaźna encefalopatia nerek i inne	1	3	Ludzie, zwierzęta	Bezpośrednie (skaleczenie), pokarmowe	Z(ZOO) - zakaźne, gąbczaste zwyrodnienie mózgu (TSE)	Dezynfekcja, sterylizacja, ochrony osobiste	0	1	0
AV001	Wirusy (Adenoviridae)	<i>Adenoviridae</i> /adenowirusy	1	2	Ludzie, zwierzęta	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - gorączki adenowirusowe	Ochrony osobiste	0	0	1
AV002	Wirusy (Arenaviridae)	Wirus Lassa	1	4	Zwierzęta (zwłaszcza szczur <i>Mastomys natalensis</i>), ludzie - Zachodnia Afryka	Bezpośrednie (skaleczenie), powietrzne	Z(ZOO) - gorączka Lassa	Ochrony osobiste, tępienie szczurów, dezynfekcja, zabezpieczenie laboratoriów	1	0	1
AV003	Wirusy (Arenaviridae)	Wirus limfocytarnego zapalenia opon i spłotów naczyniowych (LCM, szczepy neurotropowe)	1	3	Gryzonie, ludzie	Bezpośrednie (skaleczenie), powietrzno-pyłowe	Z(ZOO) - limfocytarne zapalenie opon i spłotów naczyniowych (LZOSN)	Ochrony osobiste, tępienie dzikich gryzoni, urządzenia odpylające, dezynfekcja	0	0	1
AV004	Wirusy (Arenaviridae)	Wirus limfocytarnego zapalenia opon i spłotów naczyniowych (LCM, pozostałe szczepy)	1	2	Gryzonie, ludzie	Bezpośrednie (skaleczenie), powietrzno-pyłowe	Z(ZOO) - limfocytarne zapalenie opon i spłotów naczyniowych (LZOSN)	Ochrony osobiste, tępienie dzikich gryzoni, urządzenia odpylające, dezynfekcja	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV005	Wirusy (Arenaviridae)	Wirus Mopeia	1	2	Gryzonie, ludzie	Bezpośrednie (skaleczenie), powietrzne	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna	Ochrony osobiste, tępienie dzikich gryzoni, dezynfekcja	0	0	1
AV006	Wirusy (Arenaviridae)	Pozostałe wirusy kompleksu LCM-Lassa	1	2	Gryzonie, ludzie	Bezpośrednie (skaleczenie), powietrzne	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna	Ochrony osobiste, tępienie dzikich gryzoni, dezynfekcja	0	0	1
AV007	Wirusy (Arenaviridae)	Wirus Flexal	1	3	Gryzonie, ludzie	Bezpośrednie (skaleczenie), powietrzne	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna	Ochrony osobiste, tępienie dzikich gryzoni, dezynfekcja	0	0	0
AV008	Wirusy (Arenaviridae)	Wirus Guanarito	1	4	Gryzonie, ludzie (Ameryka Południowa, zwłaszcza Wenezuela)	Bezpośrednie (skaleczenie), powietrzne	Z(ZOO) - Wenezuelska gorączka krwotoczna	Ochrony osobiste, tępienie dzikich gryzoni, dezynfekcja	0	0	0
AV009	Wirusy (Arenaviridae)	Wirus Junin	1	4	Gryzonie (zwłaszcza myszy polne <i>Calomys musculinum</i>), ludzie (Ameryka Południowa, zwłaszcza Argentyna)	Bezpośrednie (skaleczenie), powietrzne	Z(ZOO) - Argentyńska gorączka krwotoczna	Ochrony osobiste, tępienie dzikich gryzoni, dezynfekcja	1	0	1
AV010	Wirusy (Arenaviridae)	Wirus Machupo	1	4	Gryzonie (zwłaszcza myszy polne <i>Calomys callosus</i>), ludzie (Ameryka Południowa, głównie Boliwia)	Bezpośrednie (skaleczenie), powietrzne	Z(ZOO) - Boliwijska gorączka krwotoczna	Ochrony osobiste, tępienie dzikich gryzoni, dezynfekcja	0	0	0
AV011	Wirusy (Arenaviridae)	Wirus Sabia	1	4	Gryzonie, ludzie	Bezpośrednie (skaleczenie), powietrzne	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna	Ochrony osobiste, tępienie dzikich gryzoni, dezynfekcja	0	0	0
AV012	Wirusy (Arenaviridae)	Inne wirusy kompleksu Takariba	1	2	Gryzonie, ludzie	Bezpośrednie (skaleczenie), powietrzne	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna	Ochrony osobiste, tępienie dzikich gryzoni, dezynfekcja	0	0	0
AV013	Wirusy (Astroviridae)	<i>Astroviridae</i> /astrowirusy	1	2	Ludzie, bydło, owce, świnie, kaczki	Bezpośrednie, powietrzno-kropelkowe	Z - gorączka, biegunki	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
AV014	Wirusy (Bunyaviridae)	Wirus Bhanja	1	2	Kleszcze, ludzie (Afryka, Azja, Europa)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka, zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV015	Wirusy (Bunyaviridae)	Wirus Bynyamwera	1	2	Komary, ludzie (Afryka)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka, objawy grypopodobne	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów	0	0	0
AV016	Wirusy (Bunyaviridae)	Wirus Germiston	1	2	Komary, ludzie (Afryka)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka, objawy grypopodobne	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów	0	0	0
AV017	Wirusy (Bunyaviridae)	Wirus Oropouche	1	3	Kuczmany (<i>Culicoides</i> spp.), ludzie (Ameryka Południowa, głównie Brazylia)	Ukłucie kuczmanów	Z(ZOO) - gorączka, wysypka, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie kuczmanów	0	0	0
AV018	Wirusy (Bunyaviridae)	Wirus Guama	0	3	Komary, ludzie	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka, objawy grypopodobne	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów	0	0	1
AV019	Wirusy (Bunyaviridae)	Wirus C	0	3	Komary, ludzie	Ukłucie komarów	Z(ZOO) – gorączka, bóle mięśni i stawów	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów	0	0	1
AV020	Wirusy (Bunyaviridae)	Wirus kalifornijskiego zapalenia mózgu	1	2	Komary, małe ssaki, ludzie (Ameryka Północna)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów	0	0	0
AV021	Wirusy (Bunyaviridae)	Hantavirus Sin Nombre (SNV)	1	3	Gryznie, ludzie (Ameryka)	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie (skaleczenie)	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna z zespołem nerkowym (HFRS), zespół płucny	Ochrony osobiste, tępienie gryzoni, dezynfekcja	0	0	1
AV022	Wirusy (Bunyaviridae)	Wirus Hantaan (koreańska gorączka krwotoczna)	1	3	Gryznie, ludzie (Azja)	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie (skaleczenie)	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna z zespołem nerkowym (HFRS), zespół płucny	Ochrony osobiste, tępienie gryzoni, dezynfekcja	0	0	1
AV023	Wirusy (Bunyaviridae)	Hantavirus Seul	1	3	Gryznie, ludzie (Azja, Europa)	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie (skaleczenie)	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna z zespołem nerkowym (HFRS)	Ochrony osobiste, tępienie gryzoni, dezynfekcja	0	0	1
AV024	Wirusy (Bunyaviridae)	Hantavirus Puumala	1	2	Gryznie, ludzie (Europa)	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie (skaleczenie)	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna z zespołem nerkowym (HFRS)	Ochrony osobiste, tępienie gryzoni, dezynfekcja	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV025	Wirusy (Bunyaviridae)	Hantavirus Prospect Hill	1	2	Gryzonie, ludzie	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie (skaleczenie)	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna z zespołem nerkowym (HFRS)	Ochrony osobiste, tępienie gryzoni, dezynfekcja	0	0	1
AV026	Wirusy (Bunyaviridae)	Pozostałe Hantawirusy	1	2	Gryzonie, ludzie	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie (skaleczenie)	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna z zespołem nerkowym (HFRS)	Ochrony osobiste, tępienie gryzoni, dezynfekcja	0	0	1
AV027	Wirusy (Bunyaviridae)	<i>Nairovirus Crimea-Congo</i> /wirus krymsko-kongijskiej gorączki krwotocznej	1	4	Kleszcze (zwłaszcza <i>Hyalomma</i>), ludzie (Europa, Azja, Afryka)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy, szczepienia ochronne	1	0	1
AV028	Wirusy (Bunyaviridae)	<i>Nairovirus Hazara</i> /wirus Hazara (choroby owiec z Nairobi)	1	2	Kleszcze, owce, ludzie (Afryka, Azja)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka, duże osłabienie	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy, kwarantanna importowanych owiec	0	0	0
AV029	Wirusy (Bunyaviridae)	<i>Phlebovirus Rift Valley</i> /wirus gorączki doliny Rift	1	3	Zwierzęta udomowione (bydło, owce, kozy, wielbłądy), komary (<i>Aedes</i> spp.), ludzie (Afryka, kraje Bliskiego Wschodu)	Ukłucie komarów, przez krew zwierzęcą	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna, zapalenie mózgu, ślepotą	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie komarów, kwarantanna importowanych zwierząt, szczepienie zwierząt	1	0	1
AV030	Wirusy (Bunyaviridae)	<i>Phlebovirus Papataci</i> /wirus gorączki Papataci	1	2	Muchy piaskowe (<i>Phlebotomus papatasi</i>), ludzie (Europa, Azja, Ameryka Południowa)	Ukłucie much piaskowych	Z(ZOO) - gorączka, zapalenie opon mózgowych	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much piaskowych	0	0	0
AV031	Wirusy (Bunyaviridae)	<i>Phlebovirus Toscana</i> /wirus Toscana	1	2	Muchy piaskowe (<i>Phlebotomus</i> spp.), ludzie (Włochy)	Ukłucie much piaskowych	Z(ZOO) - zapalenie opon mózgowych	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much piaskowych	0	0	0
AV032	Wirusy (Bunyaviridae)	Inne wirusy z rodziny Bunyviridae	1	2	Krwio pijne stawonogi, ssaki domowe i dzikie, ludzie	Ukłucie stawonogów krwio pijnych, powietrzne	Z(ZOO) - gorączka	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, much piaskowych i kleszczy, dezynfekcja	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV033	Wirusy (Caliciviridae)	Wirus zapalenia wątroby typu E (HEV)	1	3	Ludzie, zwierzęta (świnie)	Pokarmowe	Z - zapalenie wątroby	Czystość, gotowanie i/lub odkażanie wody i posiłków, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
AV034	Wirusy (Caliciviridae)	Wirus Norwalk	1	2	Ludzie	Pokarmowe	Z - zapalenie jelit: biegunka, wymioty	Czystość, gotowanie i/lub odkażanie wody i posiłków, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
AV035	Wirusy (Caliciviridae)	Inne wirusy z rodziny Caliciviridae	1	2	Ludzie, zwierzęta	Pokarmowe	Z - zapalenie jelit: biegunka, wymioty	Czystość, gotowanie i/lub odkażanie wody i posiłków, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
AV036	Wirusy (Coronaviridae)	<i>Coronaviridae</i> /koronawirusy	1	2	Ludzie, zwierzęta	Powietrzno-kropelkowe	Z - łagodne choroby górnych dróg oddechowych	Ochrony osobiste	0	0	0
AV037	Wirusy (Filoviridae)	Wirus Ebola	1	4	Małpy, ludzie - Afryka	Bezpośrednie (ugryzienie przez małpę, skaleczenie), powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna o ciężkim, często śmiertelnym przebiegu	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oddzielne laboratoria z obiegiem sterylnego powietrza	0	0	1
AV038	Wirusy (Filoviridae)	Wirus Marburg	1	4	Małpy zielone (<i>Cercopithecus aethiops</i>), ludzie (Afryka)	Bezpośrednie (ugryzienie przez małpę, skaleczenie), powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna o ciężkim, często śmiertelnym przebiegu	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oddzielne laboratoria z obiegiem sterylnego powietrza	0	0	1
AV039	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus australijskiego zapalenia mózgu doliny Murray (MVE)	1	3	Komary (głównie <i>Culex</i> spp.), ptaki, ludzie (Australia)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV040	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus środkowoeuropejskiego kleszczowego zapalenia mózgu	1	3	Kleszcze (głównie <i>Ixodes ricinus</i> i <i>Dermacentor reticulatus</i>), gryzonie, inne ssaki, ludzie (Europa)	Ukłucie kleszczy, pokarmowe (przez mleko kozie)	Z(ZOO) - zapalenie mózgu, gorączka, osłabienie	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, repelenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja, badania serologiczne narażonych grup zawodowych, pasteryzacja mleka, oświata zdrowotna	1	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV041	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus Absettarov	1	3	Kleszcze, zwierzęta, ludzie	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna, zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
AV042	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus Hanzalova	1	3	Kleszcze, zwierzęta, ludzie	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna, zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
AV043	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus Hypr	1	3	Kleszcze, zwierzęta, ludzie	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna, zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
AV044	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus Kumlinge	1	3	Kleszcze, zwierzęta, ludzie	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna, zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
AV045	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus Dengue (typ 1-4)	1	3	Komary (głównie <i>Aedes aegypti</i>), ludzie (głównie strefa klimatu tropikalnego i subtropikalnego)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - Denga: gorączka z wysypką, gorączka krwotoczna, zespół wstrząsowy	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, szczepienia ochronne, dezynfekcja	1	0	0
AV046	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus zapalenia wątroby typu C (HCV)	1	3	Ludzie	Bezpośrednie (skaleczenie, wszczepienne), przez krew, surowicę krwi i inne płyny ustrojowe człowieka	Z - zapalenie wątroby, częsta postać przewlekła, marskość; R - rak wątroby	Ochrony osobiste, używanie sprzętu jednorazowego użytku, automatyzacja pracy w laboratoriach, szczegółowe badania przed transfuzją, dezynfekcja	0	1	1
AV047	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus zapalenia wątroby typu G (HGV)	1	3	Ludzie	Bezpośrednie (skaleczenie, wszczepienne), przez krew, surowicę krwi i inne płyny ustrojowe człowieka	Z - zapalenie wątroby	Ochrony osobiste, używanie sprzętu jednorazowego użytku, automatyzacja pracy w laboratoriach, szczegółowe badania przed transfuzją, dezynfekcja	0	1	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV048	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus japońskiego zapalenia mózgu typu B	1	3	Komary (głównie <i>Culex</i> spp.), świnie, ptaki, ludzie (Azja)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, repelenty, moskitiery, zabezpieczenie chlewni przed komarami, tępienie komarów, dezynfekcja	1	0	1
AV049	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus lasu Kyasanur	1	3	Kleszcze, gryzonie, małpy, ludzie (Indie)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna, zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, repelenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja	1	0	1
AV050	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus Louping ill	1	3	Owce, kleszcze (zwłaszcza <i>Ixodes ricinus</i>), (Wyspy Brytyjskie)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja	0	0	0
AV051	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus omskiej gorączki krwotocznej	1	3	Kleszcze, piżmaki, ludzie (Syberia)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna, zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, repelenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja	1	0	1
AV052	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus Powassan	1	3	Kleszcze, gryzonie, ludzie (Ameryka Północna)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja	0	0	0
AV053	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus Rocio	1	3	Komary, ptaki, ludzie (Ameryka Południowa)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV054	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus rosyjskiego wiosenno-letniego kleszczowego zapalenia mózgu (RSSE)	1	3	Kleszcze, gryzonie, inne ssaki, ludzie (Europa, Azja)	Ukłucie kleszczy, pokarmowe (przez kozie mleko)	Z(ZOO) - zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, repelenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja, oświata zdrowotna	1	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV055	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus zapalenia mózgu St. Louis	1	3	Komary (głównie <i>Culex</i> spp.), ptaki, ludzie (Ameryka)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV056	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus Wesselbron	1	3	Komary, owce, ludzie (Afryka)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka z bólami mięśni i głowy	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV057	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus gorączki Zachodniego Nilu	1	3	Komary (głównie <i>Culex</i> spp.), ptaki, ludzie (Afryka, kraje Bliskiego Wschodu, Europa)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka z limfadenopatią i wysypką	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV058	Wirusy (Flaviviridae)	Wirus żółtej gorączki	1	3	Komary (głównie <i>Aedes</i> spp., <i>Haemophagus</i> spp.), małpy, ludzie (głównie Ameryka Południowa, Afryka)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna, zapalenie wątroby, wysoka śmiertelność	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	1	0	1
AV059	Wirusy (Flaviviridae)	Pozostałe flawiwirusy o znanym działaniu chorobotwórczym	1	2	Krwio pijne stawonogi, zwierzęta, ludzie	Ukłucie krwio pijnych stawonogów	Z(ZOO) - gorączka krwotoczna, zapalenie mózgu i opon mózgowych	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, repelenty, moskitiery, tępienie komarów i kleszczy, dezynfekcja	0	0	0
AV060	Wirusy (Hepadnaviridae)	Wirus zapalenia wątroby typu B (HBV)	1	3	Ludzie, gryzonie, kaczki	Bezpośrednie (skałczenie, wszczepienie), przez krew, surowicę krwi i inne płyny ustrojowe człowieka, zwłaszcza wysięk z rany, ślinę, nasienie i wydzielinę z pochwy; przez stosunek płciowy, z matki na płód	Z - zapalenie wątroby, częsta postać przewlekła, marskość; R - rak wątroby	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, używanie sprzętu jednorazowego użytku, automatyzacja pracy w laboratoriach, szczegółowe badania przed transfuzją, dezynfekcja	1	1	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV061	Wirusy (Hepadnaviridae)	Wirus zapalenia wątroby typu D (HDV = Delta + HBV)	1	3	Ludzie	Bezpośrednie (skaleczenie, wszczepienie), przez krew, surowicę krwi i inne płyny ustrojowe człowieka	Z - zapalenie wątroby, częsta postać przewlekła, marskość	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, używanie sprzętu jednorazowego użytku, automatyzacja pracy w laboratoriach, szczególne badania przed transfuzją, dezynfekcja	1	1	1
AV062	Wirusy (Herpesviridae)	<i>Cytomegalovirus hominis</i> /wirus cytomegalii	1	2	Ludzie	Bezpośrednie, przez kontakt ze śliną i moczem chorych	Z - mononukleozą z gorączką, postać rozsiana u osób z obniżoną odpornością; postać wrodzona: uszkodzenia płodu	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, ochrona pracownic w ciąży przed możliwym kontaktem z zarazkiem, oświata zdrowotna	0	0	1
AV063	Wirusy (Herpesviridae)	<i>Herpesvirus Epstein-Barr</i> /wirus Epsteina i Barr	1	2	Ludzie	Bezpośrednie, przez kontakt ze śliną chorych	Z - klasyczna mononukleozą, zespół proliferacji limfocytów, zespół Duncana, chłoniak Burkitta; RAK - rak jamy nosowo-gardłowej	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
AV064	Wirusy (Herpesviridae)	<i>Herpesvirus simiae</i> /małpi wirus B	1	4	Małpy (<i>Rhesus</i> , <i>Cercopithecus</i>), hodowle tkanek małpich, ludzie	Bezpośrednie (pogryzienie, skaleczenie)	Z(ZOO) - poprzeczne, wstępujące zapalenie rdzenia kręgowego, prawie zawsze śmiertelne	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	1
AV065	Wirusy (Herpesviridae)	<i>Herpes simplex virus (HSV)</i> /wirus opryszczki pospolitej (typ 1 i 2)	1	2	Ludzie	Bezpośrednie: przez pocałunki (najczęściej typ 1), przez stosunek płciowy (najczęściej typ 2), przez uszkodzoną skórę, przez kontakt rąk	Z - opryszczka: pęcherzykowe zapalenie błon śluzowych jamy ustnej i narządów moczowo-płciowych, zapalenie skóry (wypryski i wysypki pęcherzykowe), zapalenie rogówki, zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, dezynfekcja, sterylizacja, bierna immunizacja immunoglobuliną	1	0	1
AV066	Wirusy (Herpesviridae)	Ludzki wirus B-limfotropowy (HBLV - HHV-6)	1	2	Ludzie	Bezpośrednie	Z - wysypka, odrzucanie przeszczepu nerek	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV067	Wirusy (Herpesviridae)	Ludzki herpeswirus 7	1	2	Ludzie	Bezpośrednie	Z - wysypka, odrzucanie przeszczepu nerek	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
AV068	Wirusy (Herpesviridae)	Ludzki herpeswirus 8	1	2	Ludzie	Bezpośrednie	Z - mięsak Kaposiego u pacjentów z AIDS, guzy	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	1	0
AV069	Wirusy (Herpesviridae)	Wirus ospy wietrznej i półpaśca	1	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe	Z - ospa wietrzna, półpasiec	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, dezynfekcja, sterylizacja	1	0	1
AV070	Wirusy (Orthomyxoviridae)	Wirusy grypy (typ A, B, i C)	1	2	Ludzie, zwierzęta domowe (zwłaszcza konie, świnie, kaczki, fretki i tchórzofretki)	Powietrzno-kropelkowe	Z, Z(ZOO) - grypa, zapalenie płuc	Szczepienia ochronne, witaminizacja, izolacja grup wysokiego ryzyka (wcześnieiki, marynarze, wojsko baz specjalnych)	1	0	1
AV071	Wirusy (Orthomyxoviridae)	Orthomyxoviridae przenoszone przez kleszcze: wirusy Dhori i Thogoto	1	2	Kleszcze, ludzie (Afryka)	Ukłucie kleszczy	Z (ZOO) - gorączki Dhori i Thogoto	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja	0	0	0
AV072	Wirusy (Papovaviridae)	Wirusy BK i JC	1	2	Ludzie, zwierzęta	Powietrzno-kropelkowe	Z - zakażenie bezobjawowe nerek, wirus JC może powodować u ludzi z obniżoną odpornością wieloogniskową leukoencefalopatię; guzy nowotworowe u zwierząt, brak dowodów na to u ludzi	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	1	0
AV073	Wirusy (Papovaviridae)	Wirus brodawczaka ludzkiego	1	2	Ludzie	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę, stosunek płciowy)	Z - brodawki skóry i błon śluzowych; R- nowotwory okolicy szyjnej, narządów płciowych	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oświata zdrowotna	0	1	0
AV074	Wirusy (Paramyxoviridae)	Wirus odry	1	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - odra (choroba wieku dziecięcego), możliwe powikłania: zapalenie uszu, płuc, mózgu	Szczepienia ochronne, izolacja chorych	1	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV075	Wirusy (Paramyxoviridae)	Wirus zapalenia przyusznic	1	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zapalenie przyusznic (mumps, choroba wieku dziecięcego i młodzieńczego), możliwe powikłania: zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, mózgu, trzustki, jąder	Szczepienia ochronne, izolacja chorych	1	0	0
AV076	Wirusy (Paramyxoviridae)	<i>Paramyxovirus multiformae</i> /wirus choroby Newcastle (wirus rzekomego pomoru drobiu)	1	2	Ptaki domowe i dzikie, ludzie	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - zapalenie spojówek	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1
AV077	Wirusy (Paramyxoviridae)	Wirusy paragrypy (typ 1-4)	1	2	Ludzie, zwierzęta	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zapalenia dróg oddechowych (zwłaszcza u dzieci)	Ochrony osobiste, izolacja chorych	0	0	0
AV078	Wirusy (Paramyxoviridae)	<i>Pneumovirus RS</i> /wirus RS (RSV)	1	2	Ludzie, małpy	Powietrzno-kropelkowe	Z - zapalenia dróg oddechowych (zwłaszcza u dzieci), zapalenie uszu	Ochrony osobiste, izolacja chorych	0	0	1
AV079	Wirusy (Paramyxoviridae)	Koński wirus Morbilli (EMV)	1	4	Konie, ludzie	Bezpośrednie	Z(ZOO) - zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	1
AV080	Wirusy (Paramyxoviridae)	Wirus Nipah	0	4	Świnie, ludzie	Bezpośrednie	Z(ZOO) - zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	1
AV081	Wirusy (Parvoviridae)	Parwovirus ludzki (B19)	1	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe	Z - gorączka z wysypką (zwłaszcza u dzieci), anemia, poronienia	Ochrony osobiste, izolacja chorych	0	0	0
AV082	Wirusy (Picornaviridae)	Wirus ostrego krwotocznego zapalenia spojówek (AHC)	1	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe	Z - ostre, krwotoczne zapalenie spojówek	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV083	Wirusy (Picornaviridae)	Wirus Coxsackie (grupy A i B)	1	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zapalenia układu oddechowego, angina, gorączki, zapalenia mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych, paraliż, zapalenie wątroby, stany zapalne skóry z wysypką, biegunka, zapalenie mięśnia sercowego i osierdzia (grupa B), pleurodynia (grupa B)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
AV084	Wirusy (Picornaviridae)	Wirusy ECHO	1	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zapalenia układu oddechowego, gorączki, zapalenia mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych, paraliż, zapalenie wątroby i jelit, stany zapalne skóry z wysypką, zapalenie spojówek, biegunka, zapalenie mięśnia sercowego i osierdzia	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
AV085	Wirusy (Picornaviridae)	Wirus zapalenia wątroby typu A (typ 72 ludzkich enterowirusów)	1	2	Ludzie, ścieki	Kałowo-pokarmowe, bezpośrednie	Z - zapalenie wątroby typu A, zapalenie żołądka i jelit (przeważnie u młodzieży)	Szczepienia ochronne, bierne uodparnianie ludzką immunoglobuliną, ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, ase-nizacja kału i ścieków	1	0	1
AV086	Wirusy (Picornaviridae)	Wirus choroby Heinego i Medina (polio, typy 1-3)	1	2	Ludzie, ścieki	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie, pokarmowe	Z - gorączka, zapalenia mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych, paraliż (zwykle u dzieci), inwalidztwo	Szczepienia ochronne, ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, ase-nizacja ścieków	1	0	0
AV087	Wirusy (Picornaviridae)	Inne enterowirusy	0	2	Ludzie, zwierzęta, ścieki	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie, pokarmowe	Z - zapalenia układu oddechowego, gorączki, zapalenia mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych, zapalenie wątroby, jelit, serca i mięśni	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, ase-nizacja, ścieków	0	0	0
AV088	Wirusy (Picornaviridae)	Rynowirusy	1	2	Ludzie, zwierzęta (bydło, świnie, psy, koty, mały i inne)	Bezpośrednie, powietrzno-kropelkowe	Z - łagodne zapalenia górnych i dolnych dróg oddechowych	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV089	Wirusy (Picornaviridae)	<i>Aphthovirus</i> /wirus pryszczycy	0	2	Bydło, owce, kozy, świnie, dzikie zwierzęta parzystokopytne, ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z(ZOO) - zapalenia układu oddechowego i spojówek	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, dezynfekcja, sterylizacja, wybijanie chorych zwierząt, kordony sanitarne	1	0	1
AV090	Wirusy (Poxviridae)	Wirus ospy rzekomej bydła	1	2	Bydło, bawoły, ludzie	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z(ZOO) - zmiany skórne (wysypka, krosty), gorączka	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oświata zdrowotna	1	0	1
AV091	Wirusy (Poxviridae)	Wirus ospy krów	1	2	Bydło, koty, gryzonie, ludzie	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z(ZOO) - zmiany skórne (wysypka, krosty), gorączka	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oświata zdrowotna	1	0	1
AV092	Wirusy (Poxviridae)	Wirus ospy słoni (odmiana wirusa ospy krów)	1	2	Słonie, bydło, ludzie	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z(ZOO) - zmiany skórne (wysypka, krosty), gorączka	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oświata zdrowotna	0	0	1
AV093	Wirusy (Poxviridae)	Wirus guzków dojarek	1	2	Bydło, ludzie	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z(ZOO) - grudkowe zapalenia skóry bez gorączki	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oświata zdrowotna	0	0	1
AV094	Wirusy (Poxviridae)	Wirus niesztowicy	0	2	Owce, kozy, ludzie	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z(ZOO) - pęcherzykowe zapalenia skóry, gorączka	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oświata zdrowotna	0	0	1
AV095	Wirusy (Poxviridae)	Wirus mięczaka zakaźnego	1	2	Ludzie	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę, drogą kontaktów płciowych)	Z - brodawkowe wykwyty skórne	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
AV096	Wirusy (Poxviridae)	Wirus ospy małpiej	1	3	Małpy (<i>Cynomolgus</i>), wiewiórki, ludzie (Afryka)	Bezpośrednie, powietrzno-kropelkowe	Z - zapalenie płuc, gorączka	Szczepienia ochronne, ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	1	0	1
AV097	Wirusy (Poxviridae)	Wirus grudkowego zapalenia jamy ustnej bydła (orf)	1	2	Bydło, ludzie	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z(ZOO) – guzkowate zapalenie skóry	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV098	Wirusy (Poxviridae)	Wirus ospy królików (odmiana wirusa krowianki)	1	2	Króliki, bydło, ludzie	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z(ZOO) - zapalenie skóry, zakażenia uogólnione	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oświata zdrowotna	1	0	1
AV099	Wirusy (Poxviridae)	Wirus krowianki	1	2	Bydło, ludzie	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z(ZOO) - zapalenie skóry, zakażenia uogólnione	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oświata zdrowotna	1	0	1
AV100	Wirusy (Poxviridae)	Wirus ospy prawdziwej i ospy łagodnej	1	4	Ludzie	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z - ospa (od 1978 nie występuje)	Szczepienia ochronne, ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	1	0	1
AV101	Wirusy (Poxviridae)	Wirus ospy łagodnej (Variola virus)	1	4	Ludzie	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z - ospa	Szczepienia ochronne, ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	1	0	0
AV102	Wirusy (Poxviridae)	Wirus Yatapox (Tana i Yaba)	1	2	Zwierzęta (głównie małpy), ludzie (Afryka)	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę), ukłucie stawonogów	Z(ZOO) - choroba gorączkowa ze zmianami oспopodobnymi	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, tępienie krwio pijnych owadów, oświata zdrowotna	0	0	0
AV103	Wirusy (Reoviridae)	Coltiwirus	1	2	Kleszcze (zwłaszcza <i>Dermacentor andersoni</i>), wiewiórki i inne gryzonie, ludzie	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka kleszczowa Kolorado, możliwe powikłania (zapalenie mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych, zapalenie osierdzia)	Ochrony osobiste, repellenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	1
AV104	Wirusy (Reoviridae)	<i>Rotavirus hominis</i> /rotawirus ludzki	1	2	Ludzie	Kałowo-pokarmowe, powietrzno-kropelkowe	Z - zapalenie żołądka i jelit, biegunki (głównie u dzieci)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
AV105	Wirusy (Reoviridae)	Orbiwirusy (Kemerovo, Orungo, Changuinola)	1	3	Kleszcze, komary, muchy piaskowe (<i>Phlebotomus</i> spp.), gryzonie, ludzie	Ukłucie krwio pijnych stawonogów	Z(ZOO) - gorączki, możliwe powikłania (zapalenie mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych, zapalenie osierdzia)	Ochrony osobiste, repellenty, moskitiery, tępienie kleszczy, komarów i much piaskowych, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV106	Wirusy (Reoviridae)	Reowirusy	1	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - gorączki reowirusowe	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	1
AV107	Wirusy (Retroviridae)	Ludzki wirus upośledzenia odporności (typy HIV1, HIV-2)	1	3	Ludzie	Bezpośrednie (przez krew, przez stosunek płciowy homoi heteroseksualny), przez łożysko do płodu	Z - AIDS (zespół nabytego obniżenia odporności): zanik odporności komórkowej przez stopniowe zniszczenie limfocytów T, postępująca neuropatia, infekcje towarzyszące, śmierć; RAK - nowotwory	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, badanie dawców krwi, bezpieczny seks (prezerwatywy), badania serologiczne grup ryzyka, oświata zdrowotna	0	1	1
AV108	Wirusy (Retroviridae)	Ludzkie wirusy białaczek z komórek T (HTLV1, HTLV-2, HTLV-5)	1	3	Ludzie	Bezpośrednie (przez krew, przez stosunek płciowy), pokarmowe (z mlekiem matki)	Z, RAK - białaczka ludzi dorosłych, zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, badanie dawców krwi, oświata zdrowotna	0	1	0
AV109	Wirusy (Retroviridae)	Małpi wirus upośledzenia odporności (SIV)	1	3	Małpy	Bezpośrednie (przez krew)	Z(ZOO) - zespół nabytego obniżenia odporności (?)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	1	0
AV110	Wirusy (Retroviridae)	Małpi wirus piankowaty (SFV)	0	2	Małpy	Bezpośrednie (przez krew)	Z(ZOO) - zakażenie łagodne lub bezobjawowe	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	1
AV111	Wirusy (Retroviridae)	Małpi wirus T-limfotropowy	0	2	Małpy	Bezpośrednie (przez krew)	Z(ZOO) - zakażenie łagodne lub bezobjawowe	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
AV112	Wirusy (Retroviridae)	Małpi wirus D	0	2	Małpy	Bezpośrednie (przez krew)	Z(ZOO) - zakażenie łagodne lub bezobjawowe	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
AV113	Wirusy (Rhabdoviridae)	<i>Lyssavirus canis</i> /wirus wścieklizny	1	3	Lisy, psy, inne ssaki	Bezpośrednie (przez pogryzienie, skaleczenie), rzadko powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - wścieklizna: z reguły śmiertelne zakażenie centralnego układu nerwowego	Szczepienia ochronne narażonych grup zawodowych, szczepienia zwierząt domowych (psy) i dzikich (lisy), dezynfekcja ran, ochrony osobiste	1	0	1
AV114	Wirusy (Rhabdoviridae)	<i>Vesiculovirus bovis</i> /wirus pęcherzykowego zapalenia jamy ustnej bydła	1	2	Bydło, świnie, konie, owady	Bezpośrednie, powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - zakażenie grypopodobne, zapalenia jamy ustnej	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV115	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Wirus wschodniego końskiego zapalenia mózgu (EEE)	1	3	Komary, ptaki, konie, ludzie (Ameryka)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka, zapalenie mózgu	Szczepienia ochronne narażonych grup zawodowych i koni, ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	1	0	0
AV116	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Wirus Bebaru	1	2	Komary, zwierzęta, ludzie (Malaje)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka, zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV117	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Wirus Chikungunya	1	3	Komary, małpy, ludzie (Afryka, Azja)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka, wysypka, bolesne zapalenie stawów (epidemie)	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV118	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Wirus Everglades	1	3	Komary, zwierzęta, ludzie (Ameryka)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV119	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Wirus Mayaro	1	3	Komary, małpy, ludzie (Ameryka Południowa)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka, wysypka, bolesne zapalenie stawów	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV120	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Wirus Mucambo	1	3	Komary, zwierzęta, ludzie (Ameryka Południowa, głównie Brazylia)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV121	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Wirus Ndumu	1	3	Komary, zwierzęta, ludzie (Afryka)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV122	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Wirus O'nyong-nyong	1	2	Komary, małpy, ludzie (Afryka)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka, wysypka, bolesne zapalenie stawów	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV123	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Wirus Ross River	1	2	Komary, ssaki, ludzie (Australia)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka, wysypka, bolesne zapalenie stawów	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV124	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Wirus Semliki Forest	1	2	Komary, ptaki, ludzie (Afryka)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka, rzadko zapalenie mózgu	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV125	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Wirus Sindbis	1	2	Komary, ptaki, ludzie (Europa, Azja, Afryka, Australia)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka, dreszcze, bóle stawów	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV126	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Wirus Tonate	1	3	Komary, zwierzęta, ludzie	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0
AV127	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Wirus wenezuelskiego końskiego zapalenia mózgu (VEE)	1	3	Komary, gryzonie, konie, ludzie (Ameryka)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka, zapalenie mózgu	Szczepienia ochronne narażonych grup zawodowych i koni, ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	1	0	0
AV128	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Wirus zachodniego końskiego zapalenia mózgu (WEE)	1	3	Komary, ptaki, konie, ludzie (Ameryka)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka, zapalenie mózgu	Szczepienia ochronne narażonych grup zawodowych i koni, ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	1	0	0
AV129	Wirusy (Togaviridae, Alphavirus)	Pozostałe znane alfawirusy	1	2	Komary, zwierzęta, ludzie (różne kontynenty)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - gorączka	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, dezynfekcja	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
AV130	Wirusy (Togaviridae, Rubivirus)	<i>Rubivirus hominis</i> /wirus różyczki	1	2	Ludzie (zwłaszcza dzieci)	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - różyczka, zapalenie stawów, uszkodzenia płodu	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, dezynfekcja, sterylizacja, ochrona pracownic w ciąży od możliwego kontaktu z zarazkiem	1	0	1
AV131	Wirusy (Toroviridae)	<i>Toroviridae</i> /Torowirusy	1	2	Ludzie	Bezpośrednie, powietrzno-kropelkowe	Z - gorączka wirusowa, ogólne osłabienie	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
AV132	Wirusy (jeszcze niesklasyfikowane)	Jeszcze nie zidentyfikowane wirusy zapalenia wątroby przenoszone drogą krwi	1	3	Ludzie	Bezpośrednie (przez krew)	Z - zapalenie wątroby	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, stosowanie sprzętu jednorazowego użytku, ograniczenie wskazań do przetaczania krwi	0	1	0
BA001	Bakterie (ziarniaki Gram-ujemne)	<i>Acinetobacter calcoaceticus</i>	0	2	Powłoki roślin i zwierząt, różne substraty organiczne, pył i powietrze (szczególnie w pomieszczeniach hodowli zwierząt i przetwórstwa zwierzęcego), mgła olejowa, gleba, woda	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	AL- reakcje alergiczne; IT-reakcje immunotoksyczne wywołane wdychaną endotoksyną; Z - zakażenia u osób z osłabioną odpornością (najczęściej w szpitalach)	Redukcja zapylenia, ochrony osobiste (respiratory), oświata zdrowotna	0	0	1
BA002	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Actinobacillus actinomycetemcomitans</i>	1	2	Jama ustna człowieka	Doustne, powietrzno-kropelkowe	Z - młodzieńcze zlokalizowane zapalenie ozębnej (LJP = localized juvenile periodontitis)	Zachowanie higieny jamy ustnej, dezynfekcja, ochrony osobiste	0	0	0
BA003	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Actinobacillus lignieresii</i>	0	2	Bydło, owce, konie	Bezpośrednie, przez ugryzienie	Z(ZOO) - zakażenia	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA004	Bakterie (promieniowce)	<i>Actinomadura madurae</i>	1	2	Gleba, rośliny (głównie w strefie klimatu tropikalnego i subtropikalnego)	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z - actinomycetoma (maduramikoza, stopa madurska): guzowate zmiany skórne na kończynie dolnej	Ochrony osobiste (odpowiednie obuwie), szybkie opatrywanie skaleczeń, oświata zdrowotna	0	0	0
BA005	Bakterie (promieniowce)	<i>Actinomadura pelletieri</i>	1	2	Gleba, rośliny (głównie w strefie klimatu tropikalnego i subtropikalnego)	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	(Z - actinomycetoma (maduramikoza, stopa madurska): guzowate zmiany skórne na kończynie dolnej	Ochrony osobiste (odpowiednie obuwie), szybkie opatrywanie skaleczeń, oświata zdrowotna	0	0	0
BA006	Bakterie (promieniowce)	<i>Actinomyces gerencseriae</i>	1	2	Ludzie	Doustne, bezpośrednie (skaleczenia)	Z - promienica, guzkowo-ropne zapalenie węzłów chłonnych	Ochrony osobiste, sterylizacja, dezynfekcja, higiena jamy ustnej	0	0	0
BA007	Bakterie (promieniowce)	<i>Actinomyces israelii</i>	1	2	Ludzie	Doustne, bezpośrednie (skaleczenia)	Z - promienica, guzkowo-ropne zapalenie węzłów chłonnych	Ochrony osobiste, sterylizacja, dezynfekcja, higiena jamy ustnej	0	0	0
BA008	Bakterie (promieniowce)	<i>Actinomyces pyogenes</i>	1	2	Ludzie, zwierzęta domowe (bydło, owce, kozy i inne)	Doustne, bezpośrednie (skaleczenia)	Z - promienica, guzkowo-ropne zapalenie węzłów chłonnych, ropnie skóry; T - toksyczne	Ochrony osobiste, sterylizacja, dezynfekcja, higiena jamy ustnej	0	0	1
BA009	Bakterie (promieniowce)	<i>Actinomyces spp.</i>	1	2	Ludzie, zwierzęta	Doustne, bezpośrednie (skaleczenia)	Z - promienica, guzkowo-ropne zapalenie węzłów chłonnych	Ochrony osobiste, sterylizacja, dezynfekcja, higiena jamy ustnej	0	0	0
BA010	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Aeromonas hydrophila</i>	0	2	Woda, ścieki, zwierzęta (m.in. gady, płazy, ryby, ślimaki), ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	T- zatrucia jelitowe enterotoksyną białkową; Z - różne zakażenia u osób z obniżoną odpornością	Ochrony osobiste, osłony zabezpieczające w oczyszczalni ścieków	0	0	1
BA011	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Alcaligenes faecalis</i>	0	2	Produkty roślinne i zwierzęce, pyły roślinne, powietrze, woda, gleba, przewód pokarmowy zwierząt i ludzi	Powietrzno-pyłowe	AL- alveolitis allergica i inne choroby alergiczne; IT- reakcje immunotoksyczne wywołane wdychaną endotoksyną	Redukcja zapylenia, ochrony osobiste (respiratory), sanityzacja środowiska, oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA012	Bakterie (maczugowce Gram-dodatnie)	<i>Arcanobacterium haemolyticum</i> (<i>Corynebacterium haemolyticum</i>)	1	2	Zwierzęta domowe, ludzie (gardło)	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z(ZOO) - zakażenia gardła i skóry	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA013	Bakterie (maczugowce)	<i>Arthrobacter globiformis</i>	0	2	Gleba, rozkładające się substancje organiczne, ściółka, pył zbożowy i inne pyły organiczne, powietrze	Powietrzno-pyłowe	AL- alveolitis allergica i inne choroby alergiczne	Redukcja zapylenia, ochrony osobiste (respiratory), oświata zdrowotna	0	0	1
BA014	Bakterie (tlenowe laseczki przetrwalnikujące)	<i>Bacillus anthracis</i> /laseczka wąglika	1	3	Bydło, owce, jeleniowate, produkty zwierzęce, pył, powietrze, gleba, woda, rośliny	Bezpośrednie, powietrzno-pyłowe, pokarmowe	Z(ZOO) - wąglik (postać skórna, płucna, jelitowa)	Redukcja zapylenia, ochrony osobiste (respiratory), oświata zdrowotna, szczepienia ochronne ludzi i zwierząt, nadzór weterynaryjny nad importem zwierząt i produktów zwierzęcych, likwidacja chorych zwierząt i ich tusz, dezynfekcja, sterylizacja	1	0	1
BA015	Bakterie (tlenowe laseczki przetrwalnikujące)	<i>Bacillus subtilis</i> /laseczka sienna	0	2	Produkty roślinne i zwierzęce, drewno, pył, powietrze, fabryki enzymatycznych detergentów	Powietrzno-pyłowe	AL - alveolitis allergica i inne choroby alergiczne w wyniku uczulenia na bakterie i ich enzymy proteolityczne (subtilizyna A i B) używane do produkcji środków piorących	Redukcja zapylenia w zakładach produkujących środki piorące i zakładach przemysłu spożywczego, ograniczenie do minimum kontaktu pracowników z enzymami, ochrony osobiste (respiratory), oświata zdrowotna	0	0	1
BA016	Bakterie (tlenowe laseczki przetrwalnikujące)	<i>Bacillus thuringiensis</i> /laseczka turyngska	0	2	Rośliny, owady, pył, powietrze, fabryki bioinsektycydów	Powietrzno-pyłowe	AL - reakcje alergiczne w wyniku uczulenia na bakterie i ich białkową, krystaliczną toksynę używaną do produkcji bioinsektycydów; T - zatrucie toksyną <i>Bacillus thuringiensis</i>	Redukcja zapylenia w zakładach produkujących bioinsektycydy, ograniczenie do minimum kontaktu pracowników zakładów biotechnologicznych i członków brygad ochrony roślin z toksyną, ochrony osobiste (respiratory), oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA017	Bakterie (beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Bacteroides fragilis</i>	1	2	Błony śluzowe człowieka (jama ustna, pochwa)	Endogenne w wyniku skaleczenia, operacji, ugryzienia	Z - zapalenia płuc, jamy ustnej, ozębnej, skóry, żeńskich narządów płciowych, jelit, posocznica	Zachowanie higieny jamy ustnej, staranne opatrzenie skaleczeń, dezynfekcja, ochrony osobiste	0	0	0
BA018	Bakterie (Riketsje)	<i>Bartonella bacilliformis</i>	1	2	Muchy piaskowe (<i>Phlebotomus</i> spp.), ludzie (Płd. Ameryka)	Ukłucie much piaskowych	Z(ZOO) - ostra anemia hemolityczna (choroba Carriona, gorączka Oroya), przewlekłe zmiany skórne (brodawki peruwiańskie)	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much piaskowych, dezynfekcja	0	0	1
BA019	Bakterie (Riketsje)	<i>Bartonella quintana</i> (<i>Rochalimaea quintana</i>)/riketsja gorączki okopowej (pięciodniowej, wołyńskiej)	1	2	Wszy, ludzie	Wtarcie kału wszy	Z(ZOO) - gorączka okopowa	Odwszawianie, zachowanie higieny	0	0	0
BA020	Bakterie (Riketsje)	<i>Bartonella</i> (<i>Rochalimaea</i>) spp.: <i>B. Henselae</i> , <i>B. vinsonii</i> i inne gatunki	1	2	Zwierzęta (koty, gryznie, bydło), ludzie	Bezpośrednie, ugryzienie lub zadrapanie przez kota	Z(ZOO) – zakażenia gorączkowe, choroba kociego pazura, powiększenie węzłów chłonnych, bakteryjna naczyniakowatość i plamica	Ochrony osobiste, opatrzenie ran	0	0	1
BA021	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Bordetella bronchiseptica</i> /pałeczka oskrzelowa	1	2	Króliki, koty, psy	Powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - choroba układu oddechowego przypominająca krztusiec (występująca rzadko)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA022	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Bordetella parapertussis</i> /pałeczka rzekomokrztuszcowa	1	2	Ludzie (głównie dzieci)	Powietrzno-kropelkowe	Z - krztusiec (postać łagodna)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA023	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Bordetella pertussis</i> /pałeczka krztusca	1	2	Ludzie (głównie dzieci)	Powietrzno-kropelkowe	Z - krztusiec (koklusz), możliwe powikłania: zapalenie oskrzeli i płuc, encefalopatia; T - działanie toksyczne przez toksyny białkowe i endotoksynę (LPS)	Szczepienia ochronne, ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	1	0	0
BA024	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Bordetella</i> spp.: <i>B. avium</i> , <i>B. hinzii</i>	0	2	Ptaki (indyki i inne)	Powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - choroba układu oddechowego przypominająca krztusiec (występująca bardzo rzadko)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA025	Bakterie (krętki)	<i>Borrelia burgdorferi</i> /borelia Burgdorfera i zbliżone gatunki	1	2	Kleszcze (głównie <i>Ixodes ricinus</i> w Europie, <i>I. scapularis</i> i <i>I. pacificus</i> w USA), gryznie, jelenie, psy, ludzie	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - borelioza z Lyme: gorączka, rumień wędrujący, zapalenie stawów, serca, nerwów	Ochrony osobiste, szybkie usuwanie przyssanych kleszczy, repelenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja, badania serologiczne narażonych grup zawodowych, oświata zdrowotna	0	0	1
BA026	Bakterie (krętki)	<i>Borrelia duttonii</i>	1	2	Kleszcze (głównie <i>Ornithodoros moubata</i>), ptaki, małpy, ludzie (Afryka)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka nawracająca	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
BA027	Bakterie (krętki)	<i>Borrelia recurrentis</i> /borelia duru powrotnego	1	2	Wszy (<i>Pediculus humanus</i>), ludzie (Afryka, Azja)	Wtarcie cząstek ciała wszy	Z(ZOO) - dur powrotny	Ochrony osobiste, odwszawianie, zachowanie higieny osobistej, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
BA028	Bakterie (krętki)	<i>Borrelia</i> spp.: <i>B. garinii</i> , <i>B. hispanica</i> , <i>B. parkeri</i> , <i>B. persica</i> , <i>B. turicatae</i> , <i>B. hermsii</i> i inne	1	2	Kleszcze (głównie <i>Ornithodoros</i> spp.), zwierzęta, ludzie (Europa, Azja, Afryka, Ameryka)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączki nawracające, borelioza	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	1
BA029	Bakterie (maczugowce)	<i>Brevibacterium linens</i>	0	2	Produkty roślinne i zwierzęce (ziarno zbóż, produkty mleczne), pył organiczny	Powietrzno-pyłowe	AL- alveolitis allergica	Redukcja zapylenia, ochrony osobiste (respiratory), oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA030	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Brucella abortus</i> /pałeczka ronienia bydła	1	3	Bydło	Bezpośrednie (przez pozornie nie uszkodzoną skórę i błony śluzowe), powietrzno-kropelkowe, rzadziej pokarmowe (przez mleko)	Z(ZOO) - bruceloza: falista gorączka, przewlekłe stany zapalne różnych narządów	Ochrony osobiste, wybijanie chorych sztuk, dezynfekcja, sterylizacja, badania serologiczne narażonych grup zawodowych, szczepienia ochronne zwierząt (w uzasadnionych przypadkach ludzi), bezpieczny obieg powietrza w rzeźniach, edukacja zdrowotna	1	0	1
BA031	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Brucella canis</i> /pałeczka brucelozy psów	1	3	Psy	Bezpośrednie (przez pozornie nie uszkodzoną skórę i błony śluzowe), powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - bruceloza: falista gorączka, przewlekłe stany zapalne różnych narządów	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, edukacja zdrowotna	0	0	1
BA032	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Brucella melitensis</i> /pałeczka gorączki maltańskiej	1	3	Owce, kozy (kraje śródziemnomorskie, Azja, pld. Ameryka)	Bezpośrednie (przez pozornie nie uszkodzoną skórę i błony śluzowe), powietrzno-kropelkowe, rzadziej pokarmowe (przez mleko)	Z(ZOO) - bruceloza (gorączka maltańska): falista gorączka, przewlekłe stany zapalne różnych narządów, często śmiertelna	Ochrony osobiste, nadzór weterynaryjny nad importem owiec i kóz oraz produktów z tych zwierząt, dezynfekcja, sterylizacja, szczepienia ochronne zwierząt, edukacja zdrowotna	0	0	1
BA033	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Brucella suis</i> /pałeczka ronienia świń	1	3	Świnie, zające, renifery, świnki morskie	Bezpośrednie (przez pozornie nie uszkodzoną skórę i błony śluzowe), powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - bruceloza: falista gorączka, przewlekłe stany zapalne różnych narządów	Ochrony osobiste, wybijanie chorych sztuk, dezynfekcja, sterylizacja, bezpieczny obieg powietrza w rzeźniach, edukacja zdrowotna	0	0	1
BA034	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Burkholderia mallei</i> (<i>Pseudomonas mallei</i>)/pałeczka nosacizny	1	3	Konie, osły, muły	Bezpośrednie (przez pozornie nie uszkodzoną skórę i błony śluzowe), powietrzno-kropelkowe, rzadziej pokarmowe	Z(ZOO) - nosacizna: gorączka, wrzodziejące grudki lub guzki na skórze i błonach śluzowych	Ochrony osobiste, wybijanie chorych sztuk, dezynfekcja, sterylizacja, redukcja zapylenia w zakładach przerabiających włosie końskie, edukacja zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA035	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Burkholderia pseudomallei</i> (<i>Pseudomonas pseudomallei</i>)/pałeczka melioidozy (nosacizny rzekomej)	1	3	Gryzonie (szczury i inne, Azja pld. wsch.)	Bezpośrednie (przez pozornie nie uszkodzoną skórę i błony śluzowe), powietrzno-kropelkowe, powietrzno-pyłowe, rzadziej pokarmowe	Z(ZOO) - melioidoza: ostre lub przewlekłe zapalenie węzłów chłonnych	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, de-ratyzacja, edukacja zdrowotna	0	0	1
BA036	Bakterie (warunkowo beztlenowe przecinkowce Gram-ujemne)	<i>Campylobacter fetus</i> /mątwik płodowy	1	2	Bydło, owce, inne zwierzęta	Pokarmowo-wodne, bezpośrednie	Z(ZOO) - zapalenie jelit, biegunka; powikłania: zapalenie opon, wsierdza, płuc, stawów	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, gotowanie pokarmów, pasteryzacja mleka, przestrzeganie higieny, edukacja zdrowotna	0	0	0
BA037	Bakterie (warunkowo beztlenowe przecinkowce Gram-ujemne)	<i>Campylobacter jejuni</i>	1	2	Zwierzęta domowe (bydło, owce, świnie, psy, indyki i inne), zwierzęta dzikie (gryzonie i inne)	Pokarmowo-wodne, bezpośrednie	Z(ZOO) - zapalenie jelit i żołądka; następstwem zakażenia może być neurologiczny syndrom Guillain-Barr	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, gotowanie pokarmów, pasteryzacja mleka, przestrzeganie higieny, edukacja zdrowotna	0	0	1
BA038	Bakterie (warunkowo beztlenowe przecinkowce Gram-ujemne)	<i>Campylobacter</i> spp.: <i>C.coli</i> , <i>C. lari</i>	1	2	Bydło, owce, inne zwierzęta	Pokarmowo-wodne, bezpośrednie	Z(ZOO) - zapalenie jelit i żołądka	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, gotowanie pokarmów, pasteryzacja mleka, przestrzeganie higieny, edukacja zdrowotna	0	0	0
BA039	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Cardiobacterium hominis</i>	1	2	Ludzie (błony śluzowe nosogardzieli)	Powietrzno-kropelkowe	Z - zapalenie wsierdza	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA040	Bakterie (chlamydie)	<i>Chlamydia pneumoniae</i> /chlamydia zapalenia płuc	1	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe	Z - zapalenia płuc, oskrzeli, gardła, miazdżyca (?)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA041	Bakterie (chlamydie)	<i>Chlamydia psittaci</i> /chlamydia ornitozy (szczepy ptasie)	1	3	Ptaki (kaczki, kury, papugi, gołębie, indyki, gęsi, inne ptaki, łącznie około 140 gatunków)	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - ornitoza: śródmiąższowe zapalenia płuc	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, wybijanie chorych ptaków, redukcja zapylenia w zakładach drobiarskich, edukacja zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA042	Bakterie (chlamydie)	<i>Chlamydia psittaci</i> /chlamydia ornitozy (pozostałe szczepy)	1	2	Ssaki (owce, koty, inne)	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - ornitoza: śródmiąższowe zapalenia płuc	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA043	Bakterie (chlamydie)	<i>Chlamydia trachomatis</i> /chlamydia jaglicy	1	2	Ludzie, owce, bydło	Bezpośrednie (dospojówkowe), przez stosunek płciowy	Z - jaglica, wtretowe zapalenie spojówek, zakażenia dróg rodnych	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, bezpieczny seks	0	0	0
BA044	Bakterie (beztlenowe laseczki przetrwalnikujące)	<i>Clostridium botulinum</i> /laseczka jadu kielbasianego	1	2	Gleba, przewody pokarmowe człowieka i zwierząt, konserwy mięsne, rybne i roślinne	Pokarmowe, bezpośrednie (przyranne)	Z - botulizm; T- działanie toksyczne przez bardzo silne neurotoksyny białkowe, powodujące porażenie układu nerwowego i mięśni	Kontrola żywności, gotowanie produktów spożywczych	0	0	0
BA045	Bakterie (beztlenowe laseczki przetrwalnikujące)	<i>Clostridium perfringens</i> /laseczka zgorzeli gazowej	1	2	Gleba, kał, ścieki	Bezpośrednie (przyranne)	Z - zgorzel gazowa z rozpadem tkanek, zapalenie tkanki łącznej, posocznica; T- działanie toksyczne przez toksyny białkowe	Szybkie opatrywanie ran, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA046	Bakterie (beztlenowe laseczki przetrwalnikujące)	<i>Clostridium tetani</i> /laseczka tężca	1	2	Przewód pokarmowy zwierząt (zwłaszcza koni), nawóz, gleba	Bezpośrednie (przyranne)	Z - tężec; T- działanie toksyczne przez trzy rodzaje toksyn białkowych, zwłaszcza silną neurotoksyczną tetanospazminę	Szczepienia ochronne, ochrony osobiste, opatrywanie ran, podawanie anatoksyny i antytoksyny tężcowej osobom zranionym przy pracach ziemnych	1	0	1
BA047	Bakterie (beztlenowe laseczki przetrwalnikujące)	<i>Clostridium</i> spp: <i>C. difficile</i> , <i>C. septicum</i> , <i>C. novyi</i> , <i>C. histolyticum</i> i inne/grupa laseczek obrzęku złośliwego	1	2	Gleba, kał	Bezpośrednie (przyranne), pokarmowe	Z - obrzęk złośliwy ran, zapalenie jelit	Szybkie opatrywanie ran, dezynfekcja, sterylizacja, kontrola żywności, gotowanie produktów spożywczych	0	0	0
BA048	Bakterie (maczugowce)	<i>Corynebacterium diphtheriae</i> /maczugowiec błonicy	1	2	Ludzie (złazszcza dzieci)	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - błonica (angina błonicza, błonica przyranna, błonica narządów moczowo-płciowych i in.); T- egzotoksyna błonicza powodująca większość objawów chorobowych	Szczepienia ochronne, ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja,	1	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA049	Bakterie (maczugowce)	<i>Corynebacterium minutissimum</i>	1	2	Ludzie	Bezpośrednie (przez skórę)	Z - powierzchowne zakażenia skóry (erythrasma) w okolicy pachowej i łonowej	Ochrony osobiste, przestrzeganie zasad higieny	0	0	0
BA050	Bakterie (maczugowce)	<i>Corynebacterium pseudotuberculosis</i> /maczugowiec rzekomogruźliczy	1	2	Owce, rzadziej bydło, konie, kozy	Bezpośrednie (przyranne)	Z(ZOO) - zapalenie węzłów chłonnych, ropnie	Ochrony osobiste, opatrywanie ran, dezynfekcja, edukacja zdrowotna	0	0	1
BA051	Bakterie (maczugowce)	<i>Corynebacterium</i> spp.: <i>C. equi</i> /maczugowiec koński, <i>C. ulcerans</i> , <i>C. pyogenes</i> /maczugowiec ropotwórczy, <i>C. xerosis</i> /maczugowiec skórny i inne	1	2	Zwierzęta (konie, bydło, drób i in.), ludzie	Bezpośrednie, powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - anginy, czyraczyce, zapalenie ucha; AL- reakcje alergiczne układu oddechowego (<i>C. xerosis</i>)	Ochrony osobiste, opatrywanie ran, dezynfekcja, redukcja zapylenia w zakładach drobiarskich, edukacja zdrowotna	0	0	1
BA052	Bakterie (riketsje)	<i>Coxiella burnetii</i> /riketsja gorączki Q	1	3	Owce, bydło, gryznie, torbacze, kleszcze	Powietrzno-pyłowe, bezpośrednie (dospojówkowe), ukłucie kleszczy, pokarmowe (przez mleko owcze)	Z(ZOO) - gorączka Q: w stadium ostrym najczęściej gorączka i zapalenie płuc, w stadium przewlekłym często zapalenie wsierdza, możliwe zakażenia innych narządów	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, redukcja zapylenia w środowisku pracy, zwalczanie kleszczy, repelenty, ścisły nadzór weterynaryjny nad importem owiec, skór i wełny	1	0	1
BA053	Bakterie (śluzowce)	<i>Cytophaga allerginae</i>	0	2	Woda, szlam, powietrze	Powietrzno-kropelkowe	AL- reakcje alergiczne; IT-reakcje immunotoksyczne wywołane endotoksyną	Konserwacja, czyszczenie i dezynfekcja urządzeń nawilżających, ochrony osobiste	0	0	1
BA054	Bakterie (promieniowce)	<i>Dermatophilus congolensis</i>	0	2	Zwierzęta kopytne (bydło, owce, konie), zwłaszcza w strefie tropikalnej i subtropikalnej	Bezpośrednie (kontakt skóry z chorym zwierzęciem)	Z(ZOO) - streptotrychoza: krostowate, czyrakowate lub złuszczone zapalenie skóry, zazwyczaj na dłoniach i przedramionach	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1
BA055	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Edwardsiella tarda</i>	1	2	Woda, przewod pokarmowy ryb, ssaki	Pokarmowe, bezpośrednie	Z(ZOO) - rzadkie zakażenia oportunistyczne	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA056	Bakterie (riketsje)	<i>Ehrlichia sennetsu (Rickettsia sennetsu)</i>	1	2	Ludzie (Japonia, Malajza)	Bezpośrednie	Z - gorączka, wysypka, rozrost tkanki limfoidalnej, syndrom przypominający mononukleozę	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA057	Bakterie (riketsje)	<i>Ehrlichia</i> spp.: <i>E. chaffeensis</i> , <i>E. phagocytophilia</i>	1	2	Owce, bydło, jelenie, kleszcze (zwłaszcza <i>Amblyomma americanum</i> i <i>Ixodes scapularis</i>)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka, zapalenie okołonaczyniowe, granulocytoza, mononukleozą	Ochrony osobiste, zwalczanie kleszczy, repelenty, edukacja zdrowotna	0	0	1
BA058	Bakterie (beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Eikenella corrodens</i>	1	2	Ludzie	Bezpośrednie, powietrzno-kropelkowe	Z - Zakażenia jamy ustnej i jelit	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA059	Bakterie (pałeczki Gram-ujemne)	Endotoksyna bakteryjna: makrocząsteczkowy związek lipopolisacharydowy znajdujący się w zewnętrznej błonie ściany komórkowej bakterii Gram-ujemnych	0	2	Przewód pokarmowy zwierząt i ludzi, rośliny, produkty roślinne, pył, powietrze, woda	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe	IT - reakcja zapalna w tkance płucnej, zapoczątkowana aktywacją makrofagów płucnych i uwolnieniem mediatorów, powodująca ODTS, bisynożę, gorączkę nawilżaczową i zbliżone choroby	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji i systemów filtracyjnych powietrza, hermetyzacja i automatyzacja produkcji choroby	0	0	1
BA060	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Enterobacter aerogenes/cloacae</i>	1	2	Kał ludzi i zwierząt, gleba, woda, ścieki, produkty roślinne i zwierzęce, pył, powietrze, środowisko szpitalne	Pokarmowe, bezpośrednie (często przez sprzęt medyczny), powietrzno-kropelkowe, powietrzno-pyłowe	Z - oportunistyczne zapalenia dróg moczowych, żołądka i jelit, płuc, innych narządów (często zakażenia wewnątrzszpitalne); IT-reakcje immunotoksyczne wywołane endotoksyną	Przestrzeganie zasad higieny w szpitalach i laboratoriach (mycie rąk, dezynfekcja, sterylizacja), mycie produktów spożywczych, chlorowanie wody, ochrony osobiste, osłony zabezpieczające w oczyszczalniach ścieków	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA061	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Enterobacter</i> spp.	1	2	Kał ludzi i zwierząt, gleba, woda, ścieki, produkty roślinne i zwierzęce, pył, powietrze, środowisko szpitalne	Pokarmowe, bezpośrednie (często przez sprzęt medyczny), powietrzno-kropelkowe, powietrzno-pyłowe	Z - oportunistyczne zapalenia dróg moczowych, żołądka i jelit, płuc, innych narządów (często zakażenia wewnątrzszpitalne); IT-reakcje immunotoksyczne wywołane endotoksyną	Przestrzeganie zasad higieny w szpitalach i laboratoriach (mycie rąk, dezynfekcja, sterylizacja), mycie produktów spożywczych, chlorowanie wody, ochrony osobiste, osłony zabezpieczające w oczyszczalniach ścieków	0	0	0
BA062	Bakterie (ziarniaki Gram-dodatnie)	<i>Enterococcus</i> spp.: <i>E. faecalis</i> , <i>E. faecium</i> /paciorkowce kałowe (enterokokki)	1	2	Przewody pokarmowe ludzi i zwierząt, kał, produkty spożywcze, rośliny, pył, powietrze	Pokarmowe, bezpośrednie (często przez sprzęt medyczny), powietrzno-kropelkowe, powietrzno-pyłowe	Z - oportunistyczne zapalenia dróg moczowych, pęcherzyka żółciowego, wsierdza, rzadziej bakteriemia (często zakażenia szpitalne)	Przestrzeganie zasad higieny w szpitalach i laboratoriach (mycie rąk, dezynfekcja, sterylizacja), mycie produktów spożywczych, ochrony osobiste, redukcja zapylenia w zakładach drobiarskich (zwłaszcza w wylęgarniach)	0	0	0
BA063	Bakterie (pałeczki Gram-dodatnie)	<i>Erysipelothrix rhusiopathiae</i> /włoskowiec różycy	1	2	Świnie, owce, bydło, gryznie, drób (kury, indyki, kaczki), dzikie ptaki (przepiórki), ryby, skorupiaki, inne zwierzęta, mięso świń, skóra, ścieki, woda, nawóz, gleba	Bezpośrednie (przyranne), rzadko pokarmowe	Z(ZOO) - różycza, najczęściej postać skórna, rzadziej powikłania w postaci zapalenia wsierdza i stawów	Ochrony osobiste, bezzwłoczne opatrywanie skaleczeń, dezynfekcja chlewni, odkażanie skór w garbarniach i fabrykach obuwia	0	0	1
BA064	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Escherichia coli</i> /pałeczka okrężnicy (szczepy wytwarzające Verocytotoksyny: 0157:H7, 0103)	1	3	Przewody pokarmowe ludzi i zwierząt, kał, gleba, woda, ścieki, środowisko szpitalne	Pokarmowe, bezpośrednie (często przez sprzęt medyczny), powietrzno-kropelkowe	Z - krwotoczne zapalenie okrężnicy (krwawa biegunka), hemolityczna uremia (często zakażenia wewnątrzszpitalne); T - zatrucia silnymi enterotoksynami białkowymi; IT-reakcje immunotoksyczne wywołane endotoksyną	Przestrzeganie zasad higieny w szpitalach i laboratoriach (mycie rąk, dezynfekcja, sterylizacja), mycie produktów spożywczych, chlorowanie wody, ochrony osobiste, osłony zabezpieczające w oczyszczalniach ścieków	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA065	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Escherichia coli</i> / pałeczka okrężnicy (pozostałe szczepy)	1	2	Przewody pokarmowe ludzi i zwierząt, kał, gleba, woda, ścieki, środowisko szpitalne	Pokarmowe, bezpośrednie (często przez sprzęt medyczny), powietrzno-kropelkowe	Z - oportunistyczne zapalenia jelit, biegunki (często zakażenia wewnątrzszpitalne); IT- reakcje immunotoksyczne wywołane endotoksyną	Przestrzeganie zasad higieny w szpitalach i laboratoriach (mycie rąk, dezynfekcja, sterylizacja), mycie produktów spożywczych, chlorowanie wody, ochrony osobiste, osłony zabezpieczające w oczyszczalniach ścieków	0	0	1
BA066	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Flavobacterium meningosepticum</i>	1	2	Woda, gleba, ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie (często przez sprzęt medyczny)	Z - zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, posocznica (zwłaszcza u małych dzieci)	Ochrony osobiste, przestrzeganie zasad higieny w szpitalach i laboratoriach, dezynfekcja	0	0	0
BA067	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Flavobacterium</i> spp.	0	2	Woda, aerozol kropelkowy, zwierzęta (świnie)	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie (ugryzienie)	IT- "gorączka nawilżaczowa": reakcje immunotoksyczne wywołane wdychaną endotoksyną; Z(ZOO) - ropnie skórne	Ochrony osobiste, należyta konserwacja i czyszczenie urządzeń nawilżających, oświata zdrowotna	0	0	1
BA068	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Fluoribacter bozemanæ</i> (<i>Legionella bozemanæ</i>)	1	2	Woda, zwłaszcza ciepła (20-45°C), ścieki, wilgotna gleba	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zapalenie płuc (legioneloza), rzadziej gorączka grypo-podobna (Pontiac fever)	Ochrony osobiste, stosowanie biocydów, oświata zdrowotna	0	0	0
BA069	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Francisella tularensis</i> (typ A)/pałeczka tularemii (typ A)	1	3	Zające, drobne gryzonie (karczowniki ziemnowodne, polniki, myszy polne), owce, kleszcze, woda, gleba, pył - głównie półkula wschodnia	Bezpośrednie (przez pozornie nienaruszoną skórę i błony śluzowe), powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe, ukłucie kleszczy, pokarmowe	Z(ZOO) - tularemia, która może przebiegać pod postacią: gruczołowo-wrzodziejącą (najczęściej), oczno-gruczołową, migdałkowo-gruczołową, gruczołową, durową i płucną	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne żywą szczepionką, zwalczanie gryzoni i kleszczy, repelenty, dezynfekcja, oświata zdrowotna	1	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA070	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Francisella tularensis</i> (typ B)/pałeczka tularemii (typ B)	1	3	Dziki królik, gryzoni (wiewiórki i inne), owce, ślepaki (<i>Chrysops</i> spp.), kleszcze, woda, gleba, pył - głównie półkula zachodnia	Bezpośrednie (przez pozornie nie-naruszoną skórę i błony śluzowe), powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe, ukłucie ślepeków i kleszczy, pokarmowe	Z(ZOO) - tularemia, która może przebiegać pod postacią: gruczołowo-wrzodziejącą (najczęściej), oczno-gruczołową, migdałkowo-gruczołową, gruczołową, durową i płucną	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne żywą szczepionką, zwalczanie gryzoni i kleszczy, repelenty, dezynfekcja, oświata zdrowotna	1	0	1
BA071	Bakterie (beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Fusobacterium necrophorum</i>	1	2	Błony śluzowe ludzi	Bezpośrednie, endogenne (w wyniku naruszenia tkanek)	Z - zakażenia jamy ustnej, zębów, układu oddechowego, układu moczowo-płciowego, skóry, tkanki łącznej, kości, jelit	Szybkie opatrywanie ran, dezynfekcja, ochrony osobiste	0	0	0
BA072	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Gardnerella vaginalis</i> /pałeczka pochwowa	1	2	Ludzie	Bezpośrednie	Z - Zapalenie pochwy	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA073	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Haemophilus ducreyi</i> /pałeczka wrzodu miękkiego (Ducreya)	1	2	Ludzie	Bezpośrednie, przez stosunek płciowy	Z - wrzód weneryczny miękki	Bezpieczny seks, stosowanie prezerwatyw, edukacja zdrowotna	0	0	0
BA074	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Haemophilus influenzae</i> /pałeczka gryzy	1	2	Ludzie (często dzieci)	Bezpośrednie, powietrzno-kropelkowe	Z - zapalenie układu oddechowego, zatok, ucha, nagłośni, opon, tkanki łącznej	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, dezynfekcja, sterylizacja	1	0	0
BA075	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Haemophilus</i> spp. (<i>H. parainfluenzae</i> , <i>H. aegyptius</i>)	1	2	Ludzie	Bezpośrednie, powietrzno-kropelkowe	Z - zapalenie płuc, wsierdzia, spojówek, brazylijska gorączka purpurowa	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA076	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Helicobacter pylori</i>	1	2	Ludzie	Kałowo-pokarmowe, bezpośrednie	Z - zapalenie żołądka, wrzód żołądka i dwunastnicy; RAK - rak żołądka, chłoniak (czynnik predysponujący)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	1
BA077	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Helicobacter</i> spp. (<i>H. cinaedi</i> , <i>H. fennelliae</i>)	0	2	Ludzie	Kałowo-pokarmowe, bezpośrednie	Z - zapalenie jelit	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA078	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Klebsiella oxytoca</i>	1	2	Gleba, woda, produkty roślinne i zwierzęce, pył, powietrze, ludzie, zwierzęta	Powietrzno-kropelkowe, powietrzno-pyłowe, bezpośrednie (m. in. przez sprzęt szpitalny)	Z - zakażenia dróg moczowych i innych narządów; IT- reakcje immunotoksyczne wywołane wdychaną endotoksyną	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, używanie sprzętu jednorazowego użytku, redukcja zapylenia	0	0	1
BA079	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Klebsiella pneumoniae</i> /pałeczka zapalenia płuc (Friedländera)	1	2	Gleba, woda, przewody pokarmowe ludzi i zwierząt	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie (m. in. przez sprzęt szpitalny)	Z - zapalenie płuc	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, używanie sprzętu jednorazowego użytku	0	0	0
BA080	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Klebsiella</i> spp.: <i>K. rhinoscleromatis</i> /pałeczka twardzieli, <i>K. ozaenae</i> (pałeczka ozeny)	1	2	Gleba, woda, produkty roślinne i zwierzęce, pył, powietrze, ludzie, zwierzęta	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie (m. in. przez sprzęt szpitalny)	Z - twardziel nosa, cuchnący nieżyt nosa (ozena), inne zakażenia	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, używanie sprzętu jednorazowego użytku	0	0	0
BA081	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Legionella pneumophila</i> /pałeczka legionelozy	1	2	Woda, zwłaszcza ciepła (20-45°C), ścieki, wilgotna gleba, kopalnie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zapalenie płuc (legioneloza), rzadziej gorączka grypo-podobna (Pontiac fever)	Ochrony osobiste, stosowanie biocydów, oświata zdrowotna	0	0	1
BA082	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Legionella</i> spp. (<i>L. micdadei</i> , <i>L. ansia</i> , <i>L. feelei</i> , <i>L. longbeachae</i> i inne)	1	2	Woda, zwłaszcza ciepła (20-45°C), ścieki, gleba, trociny, mgła olejowa	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zapalenie płuc (legioneloza), rzadziej gorączka grypo-podobna (Pontiac fever)	Ochrony osobiste, stosowanie biocydów, oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA083	Bakterie (krętki)	<i>Leptospira interrogans</i> (wszystkie serotypy)/leptospira	1	2	Gryznie, świnie, psy, bydło, ryby, gleba, woda, ścieki	Bezpośrednie (przez skórę i błony śluzowe), rzadziej pokarmowe	Z(ZOO) - leptospirozy (gorączka błotna, choroba Weila i inne)	Ochrony osobiste, zwalczanie gryzoni, osuszanie terenów podmokłych, ochrona wód przed zanieczyszczeniem, szczepienia ochronne ludzi i zwierząt, dezynfekcja, oświata zdrowotna	1	0	1
BA084	Bakterie (pałeczki Gram-dodatnie)	<i>Listeria monocytogenes</i> /pałeczka listeriozy	1	2	Różne zwierzęta (owce, bydło, świnie, gryznie, ptaki), kiszonki, gleba, woda, ścieki, nawóz, produkty spożywcze	Bezpośrednie, powietrzno-pyłowe, pokarmowe	Z(ZOO) - listerioza, mogąca przebiegać pod postacią zapalenia opon i mózgu, anginy z posocznicy, zapalenia skóry, spojówek i węzłów oraz przewlekłego zapalenia narządu rodowego	Ochrony osobiste, zwalczanie gryzoni, usuwanie zepsutych kiszonek, sterylizacja, ochrona pracownik w ciąży od możliwego kontaktu z zarazkiem	0	0	1
BA085	Bakterie (pałeczki Gram-dodatnie)	<i>Listeria ivanovii</i>	1	2	Różne zwierzęta (owce, bydło, świnie, gryznie, ptaki), kiszonki, gleba, woda, ścieki, nawóz, produkty spożywcze	Bezpośrednie, powietrzno-pyłowe, pokarmowe	Z(ZOO) - zakażenia oportunistyczne	Ochrony osobiste, zwalczanie gryzoni, usuwanie zepsutych kiszonek, sterylizacja	0	0	0
BA086	Bakterie (tlenowe ziarniaki Gram-ujemne)	<i>Moraxella catarrhalis</i>	0	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zapalenie płuc, wsierdzia, opon	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA087	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Morganella morganii</i>	1	2	Przewód pokarmowy ludzi i zwierząt, gleba, ścieki	Bezpośrednie (m.in. przez zakażone instrumenty szpitalne), pokarm	Z - zakażenia dróg moczowych, układu oddechowego, skóry	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA088	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium africanum</i>	1	3	Ludzie (Afryka)	Powietrzno-kropelkowe	Z - gruźlica płuc, rzadziej innych narządów	Szczepienia BCG, ochrony osobiste, sprawna wentylacja i filtracja pomieszczeń zabiegowych i laboratoryjnych, sterylizacja, dezynfekcja, okresowe badania lekarskie narażonego personelu, redukcja zapylenia w miejscu pracy	1	0	1
BA089	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium avium/intracellulare</i> /prątek gruźlicy ptasiej	1	2	Ptaki domowe i dzikie	Powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - nietypowe zakażenia płuc, posocznica	Ochrony osobiste, sterylizacja, dezynfekcja	0	0	1
BA090	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium bovis</i> /prątek gruźlicy bydłowej	1	3	Zwierzęta domowe (bydło, świnie, psy, koty) i dzikie (borsuki, oposy)	Powietrzno-kropelkowe, pokarmowe (mleko), kontakt bezpośredni	Z(ZOO) - gruźlica płucna i pozapłucna (kostno-stawowa, węzłów chłonnych, skóry i opon mózgowo-rdzeniowych)	Szczepienia BCG, ochrony osobiste, sprawna wentylacja i filtracja pomieszczeń zabiegowych i laboratoryjnych, sterylizacja, dezynfekcja, okresowe badania lekarskie narażonego personelu, wybijanie zakażonego bydła, zachowanie higieny w oborach, pasteryzacja mleka	1	0	1
BA091	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium chelonae</i>	1	2	Gryzonie, gleba	Powietrzno-kropelkowe, kontakt bezpośredni	Z(ZOO) - mikobakterioza	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA092	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium fortuitum</i> /prątek przypadkowy	1	2	Zwierzęta domowe (bydło) i dzikie (gryzonie), ludzie, gleba	Bezpośrednie, powietrzno-kropelkowe	Z - mikobakterioza skóry, rzadziej oczu i płuc	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA093	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium kansasii</i>	1	2	Woda, zwierzęta, ludzie	Powietrzno-kropelkowe, powietrzno-pyłowe	Z - mikobakterioza płuc, rzadziej przewodu pokarmowego	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA094	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium leprae</i> /prątek trądu	1	3	Ludzie, zwierzęta (pancerniki, małpy)	Bezpośrednie (przez nienaruszoną skórę, błony śluzowe, rany), powietrzno-kropelkowe	Z - trąd	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	1
BA095	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium malmoeense</i>	1	2	Woda, gleba, zwierzęta	Bezpośrednie (przez skórę), powietrzno-kropelkowe, powietrzno-pyłowe	Z - mikobakterioza	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA096	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium marinum</i>	1	2	Woda, ryby	Bezpośrednie (przez skórę)	Z - mikobakterioza skóry	Ochrony osobiste	0	0	1
BA097	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium microti</i> /prątek gruźlicy gryzoni	1	3	Gryzonie (norniki)	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z(ZOO) - mikobakterioza	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA098	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium paratuberculosis</i>	1	2	Zwierzęta domowe (bydło, owce)	Bezpośrednie, powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - mikobakterioza	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA099	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium scrofulaceum</i>	1	2	Ludzie, zwierzęta, gleba	Bezpośrednie, powietrzno-kropelkowe	Z - mikobakterioza węzłów szyjnych, rzadziej skóry	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA100	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium simiae</i>	1	2	Małpy	Bezpośrednie, powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - mikobakteriozy	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA101	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium szulgai</i>	1	2	Woda, gleba, zwierzęta	Bezpośrednie (przez skórę), powietrzno-kropelkowe, powietrzno-pyłowe	Z - mikobakterioza	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA102	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium tuberculosis</i> /prątek gruźlicy ludzkiej	1	3	Ludzie, małpy	Powietrzno-kropelkowe	Z - gruźlica płuc, rzadziej innych narządów	Szczepienia BCG, ochrony osobiste, sprawna wentylacja i filtracja pomieszczeń zabiegowych i laboratoryjnych, sterylizacja, dezynfekcja, okresowe badania lekarskie narażonego personelu, redukcja zapylenia w miejscu pracy	1	1	1
BA103	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium ulcerans</i>	1	3	Ludzie	Bezpośrednie	Z - mikobakterioza skóry	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA104	Bakterie (prątki)	<i>Mycobacterium xenopi</i> , <i>Mycobacterium</i> spp.	1	2	Woda, ścieki, nawóz, powietrze, mgła olejowa, płazy, ludzie	Powietrzno-kropelkowe	Z - przewlekłe zakażenie płuc, alveolitis allergica	Ochrony osobiste, asenizacja ścieków przeznaczonych dla rolnictwa	0	0	1
BA105	Bakterie (mikoplazmy)	<i>Mycoplasma caviae</i>	1	2	Zwierzęta (świnki morskie), hodowle tkanek (kontaminant)	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zakażenia błon śluzowych	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA106	Bakterie (mikoplazmy)	<i>Mycoplasma hominis</i> /mikoplazma ludzka	1	2	Ludzie, hodowle tkanek (kontaminant)	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zakażenia błon śluzowych	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA107	Bakterie (mikoplazmy)	<i>Mycoplasma pneumoniae</i> /mikoplazma zapalenia płuc	1	2	Ludzie, hodowle tkanek (kontaminant)	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zapalenie płuc	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA108	Bakterie (tlenowe ziarniaki Gram-ujemne)	<i>Neisseria flavescens</i>	0	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zapalenie opon, posocznica	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA109	Bakterie (tlenowe ziarniaki Gram-ujemne)	<i>Neisseria gonorrhoeae</i> /dwoinka rzeżączki (gonokok)	1	2	Ludzie	Bezpośrednie (stosunek płciowy)	Z - rzeżączka	Bezpieczny seks, stosowanie prezerwatyw, edukacja zdrowotna, ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA110	Bakterie (tlenowe ziarniaki Gram-ujemne)	<i>Neisseria meningitidis</i> /dwoinka zapalenia opon mózgowych (meningokok)	1	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zapalenie opon	Szczepienia ochronne, ochrony osobiste, dezynfekcja	1	0	0
BA111	Bakterie (promieniowce)	<i>Nocardia asteroides</i>	1	2	Gleba	Bezpośrednie	Z - nocardioza skóry i tkanki podskórnej (maduromikoza, stopa madurska)	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA112	Bakterie (promieniowce)	<i>Nocardia brasiliensis</i>	1	2	Gleba (głównie strefa tropikalna)	Bezpośrednie	Z - nocardioza skóry i tkanki podskórnej (maduromikoza, stopa madurska)	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA113	Bakterie (promieniowce)	<i>Nocardia farcinica</i>	1	2	Gleba	Bezpośrednie	Z - nokardioza	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA114	Bakterie (promieniowce)	<i>Nocardia nova</i>	1	2	Gleba	Bezpośrednie	Z - nokardioza	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA115	Bakterie (promieniowce)	<i>Nocardia otitidiscaviarum</i>	1	2	Gleba	Bezpośrednie	Z - nokardioza	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA116	Bakterie (riketsje)	<i>Orientia (Rickettsia) tsutsugamushi/</i> riketsja japońskiej gorączki rzecznej	1	3	Roztocze (<i>Leptotrombidium</i> spp.), gryzonie (Azja, Oceania)	Ukłucie roztoczy	Z(ZOO) - japońska gorączka rzeczna	Ochrony osobiste, repelenty, tepienie roztoczy i gryzoni, oświata zdrowotna	0	0	1
BA117	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Pantoea agglomerans</i> (synonimy: <i>Erwinia herbicola</i> , <i>Enterobacter agglomerans</i>)	0	2	Rośliny, produkty roślinne (zwłaszcza ziano zbóż), pył	Powietrzno-pyłowe	AL- alveolitis allergica i inne choroby alergiczne; IT- reakcje immunotoksyczne wywołane wdychaną endotoksyną	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapyleń, oświata zdrowotna	0	0	1
BA118	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Pasteurella multocida</i>	1	2	Zwierzęta (bydło, owce, świnie, króliki, psy, koty, drób)	Bezpośrednie (ugryzienie), powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - ropnie, rzadziej zapalenie płuc, posocznica	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	1
BA119	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Pasteurella</i> spp. (<i>P. aerogenes</i> , <i>P. haemolytica</i>)	1	2	Zwierzęta (bydło, świnie, owce, konie, króliki, psy, koty, drób)	Bezpośrednie (ugryzienie), powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - ropnie, rzadziej zapalenie płuc, jelit, posocznica	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	1
BA120	Bakterie (beztlenowe ziarniaki Gram-dodatnie)	<i>Peptostreptococcus anaerobius</i>	1	2	Ludzie, zwierzęta (jama ustna, błony śluzowe, przewód pokarmowy)	Bezpośrednie, powietrzno-kropelkowe	Z - zakażenia ropne	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA121	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Plesiomonas shigelloides</i>	1	2	Ryby i inne zwierzęta wodne, ssaki	Bezpośrednie, powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - zapalenie żołądka i jelit, biegunki	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA122	Bakterie (beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Porphyromonas spp.</i>	1	2	Ludzie (jama ustna)	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zakażenia endogenne jamy ustnej i kanałów zębowych	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA123	Bakterie (beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Prevotella spp.</i>	1	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zakażenia endogenne błon śluzowych	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA124	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Proteus mirabilis</i> /odmieniec dziwaczny	1	2	Przewód pokarmowy ludzi i zwierząt, gleba, ścieki	Bezpośrednie (m.in. przez zakażone instrumenty szpitalne), pokarmowe, powietrzno-kropelkowe	Z - zakażenia dróg moczowych, rzadziej innych narządów	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA125	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Proteus penneri</i>	1	2	Przewód pokarmowy ludzi i zwierząt, gleba, ścieki	Bezpośrednie (m.in. przez zakażone instrumenty szpitalne), pokarmowe, powietrzno-kropelkowe	Z - zakażenia dróg moczowych, rzadziej innych narządów	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA126	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Proteus vulgaris</i> /odmieniec pospolity	1	2	Przewód pokarmowy ludzi i zwierząt, gleba, ścieki	Bezpośrednie (m.in. przez zakażone instrumenty szpitalne), pokarmowe, powietrzno-kropelkowe	Z - zakażenia dróg moczowych, rzadziej innych narządów	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA127	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Providencia alcalifaciens</i>	1	2	Przewód pokarmowy ludzi i zwierząt, gleba, ścieki	Bezpośrednie (m.in. przez zakażone instrumenty szpitalne), pokarmowe, powietrzno-kropelkowe	Z - zakażenia dróg moczowych, przewodu pokarmowego (biegunki), skóry	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA128	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Providencia rettgeri</i> /pałeczka Rettgera	1	2	Przewód pokarmowy ludzi i zwierząt, gleba, ścieki	Bezpośrednie (m.in. przez zakażone instrumenty szpitalne), pokarmowe, powietrzno-kropelkowe	Z - zakażenia dróg moczowych, przewodu pokarmowego (biegunki), skóry	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA129	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Providencia spp.</i>	1	2	Przewód pokarmowy ludzi i zwierząt, gleba, ścieki	Bezpośrednie (m.in. przez zakażone instrumenty szpitalne), pokarmowe, powietrzno-kropelkowe	Z - zakażenia dróg moczowych, przewodu pokarmowego (biegunki), skóry	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA130	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Pseudomonas aeruginosa</i> /pałeczka ropy błękitnej	1	2	Gleba, woda, rośliny, pył organiczny, zwierzęta, ludzie	Bezpośrednie (m.in. przez wodę, zakażone instrumenty szpitalne), pokarmowe, powietrzno-kropelkowe	Z - oportunistyczne (często wewnątrzszpitalne) zakażenia dróg moczowych, zapalenia płuc, zakażenia skóry (ropnie), zapalenie wsierdzia	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	1
BA131	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Pseudomonas fluorescens</i>	0	2	Gleba, woda, rośliny, produkty roślinne, pył organiczny, powietrze	Powietrzno-pyłowe	IT- reakcje immunotoksyczne wywołane wdychaną endotoksyną	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, oświata zdrowotna	0	0	1
BA132	Bakterie (tlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Pseudomonas spp. (Ps. syringae, Ps. stutzeri, Ps. putida i inne)</i>	0	2	Gleba, woda, rośliny, produkty roślinne, pył organiczny, powietrze, mgła olejowa	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe	IT- reakcje immunotoksyczne wywołane wdychaną endotoksyną	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, stosowanie biocydów, oświata zdrowotna	0	0	1
BA133	Bakterie (promienioyce)	<i>Rhodococcus equi</i>	1	2	Gleba, nawóz, pył organiczny, zwierzęta, ludzie	Bezpośrednie, powietrzno-pyłowe	Z - zakażenia oportunistyczne	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
BA134	Bakterie (riketsje)	<i>Rickettsia akari</i> /riketsja ospowa	1	3	Roztocze (<i>Liponyssoides sanguineus</i>), myszy	Ukłucie roztocy	Z(ZOO) - ospa riketsjowa	Ochrony osobiste, tępienie roztocy i myszy	0	0	0
BA135	Bakterie (riketsje)	<i>Rickettsia canada</i>	1	3	Kleszcze, dzikie gryzonie (Ameryka)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka wysypkowa (plamista)	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy i gryzoni, oświata zdrowotna	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA136	Bakterie (riketsje)	<i>Rickettsia conorii</i> /riketsja gorączki śródziemnomorskiej	1	3	Kleszcze, psy i inne ssaki (basen Morza Śródziemnego, Afryka, Indie)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka śródziemnomorska	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy, oświata zdrowotna	0	0	0
BA137	Bakterie (riketsje)	<i>Rickettsia montana</i>	1	3	Kleszcze (<i>Dermacentor andersoni</i> , <i>Dermacentor variabilis</i>), dzikie gryznie (Ameryka)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka wysypkowa	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy, oświata zdrowotna	0	0	0
BA138	Bakterie (riketsje)	<i>Rickettsia typhi</i> (<i>mooseri</i>)/riketsja duru endemicznego	1	3	Pchły, szczury	Wtarcie kału pcheł	Z(ZOO) - dur endemiczny (szczury)	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, repelenty, tępienie pcheł i szczurów, oświata zdrowotna	1	0	1
BA139	Bakterie (riketsje)	<i>Rickettsia prowazekii</i> /riketsja duru wysypkowego	1	3	Wszy, ludzie	Wtarcie kału wszy	Z(ZOO) - dur wysypkowy (plamisty)	Odwszawianie, szczepienia ochronne, utrzymywanie czystości	1	0	1
BA140	Bakterie (riketsje)	<i>Rickettsia rickettsii</i> /riketsja gorączki Gór Skalistych	1	3	Kleszcze (<i>Dermacentor andersoni</i> , <i>Dermacentor variabilis</i>), dzikie gryznie (Ameryka)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka wysypkowa Gór Skalistych	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, repelenty, tępienie kleszczy i gryzoni, oświata zdrowotna	1	0	1
BA141	Bakterie (riketsje)	<i>Rickettsia slovaca</i> /riketsja słowacka	0	2	Kleszcze (<i>Ixodes ricinus</i> , <i>Dermacentor</i> spp., <i>Argas persicus</i> , <i>Haemaphysalis inermis</i>), drobne ssaki, ludzie (Europa Środkowa, Armenia)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - riketsjoza słowacka: gorączka, wysypka	Ochrony osobiste, repelenty, zwalczanie kleszczy	0	0	0
BA142	Bakterie (riketsje)	<i>Rickettsia</i> spp. (<i>R. australis</i> , <i>R. japonica</i> , <i>R. sibirica</i> i inne)	1	3	Kleszcze, dzikie gryznie	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - gorączka wysypkowa	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy i gryzoni, oświata zdrowotna	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA143	Bakterie (termofilne promieniowce)	<i>Saccharomonospora viridis</i>	0	2	Zagrzone pasze (siano, ziarno, kiszonki), kompost, pył	Powietrzno-pyłowe	AL - alveolitis allergica	Szybki zbiór siana i zboża z pól, suszenie przemokniętego siana, przechowywanie pasz w niskiej temperaturze i wilgotności, ochrony osobiste (respiratory), oświata zdrowotna	0	0	1
BA144	Bakterie (termofilne promieniowce)	<i>Saccharopolyspora rectivirgula</i> (synonimy: <i>Micropolyspora faeni</i> , <i>Faenia rectivirgula</i>)	0	2	Zagrzone pasze (siano, ziarno, kiszonki), kompost, pył	Powietrzno-pyłowe	AL - alveolitis allergica, główny czynnik przyczynowy "płuca rolnika"	Szybki zbiór siana i zboża z pól, suszenie przemokniętego siana, przechowywanie pasz w niskiej temperaturze i wilgotności, ochrony osobiste (respiratory), oświata zdrowotna	0	0	1
BA145	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Salmonella choleraesuis var. arizonae</i>	1	2	Woda, gleba, ścieki, produkty roślinne i zwierzęce, zwierzęta	Pokarmowo-wodne, rzadko powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - salmoneloza (zapalenie żołądka i jelit, zatrucia pokarmowe)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, ase-nizacja ścieków przeznaczonych dla rolnictwa, instalacja osłon zabezpieczających w oczyszczalniach ścieków, przestrze-ganie zasad czystości i higieny w miejscu pra-cy, kontrola produktów żywnościowych, oświata zdrowotna	0	0	0
BA146	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Salmonella choleraesuis var. enteritidis</i>	1	2	Woda, gleba, ścieki, produkty roślinne i zwierzęce, zwierzęta	Pokarmowo-wodne, rzadko powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - salmoneloza (zapalenie żołądka i jelit, zatrucia pokarmowe)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, ase-nizacja ścieków przeznaczonych dla rolnictwa, instalacja osłon zabezpieczających w oczyszczalniach ścieków, przestrze-ganie zasad czystości i higieny w miejscu pra-cy, kontrola produktów żywnościowych, oświata zdrowotna	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA147	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Salmonella choleraesuis</i> var. <i>typhimurium</i> /pałeczka duru mysiego	1	2	Woda, gleba, ścieki, produkty roślinne i zwierzęce, zwierzęta	Pokarmowo-wodne, rzadko powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - salmoneloza (zapalenie żołądka i jelit, zatrucia pokarmowe)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, ase-nizacja ścieków przeznaczo-nych dla rolnictwa, instalacja osłon zabezpieczających w oczyszczalniach ścieków, przestrze-ganie zasad czystości i higieny w miejscu pra-cy, kontrola produktów żywnościowych, oświata zdrowotna	0	0	0
BA148	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Salmonella choleraesuis</i> var. <i>paratyphi</i> A, B i C/pałeczka duru rzekomego (paraduru) A, B i C	1	2	Woda, gleba, ścieki, produkty roślinne i zwierzęce, ludzie	Pokarmowo-wodne, rzadko powietrzno-kropelkowe	Z - dur rzekomy (paradur) typu A, B i C	Ochrony osobiste, szczepienia ochronne, dezynfekcja, sterylizacja, ase-nizacja ścieków przeznaczo-nych dla rolnictwa, instalacja osłon zabezpieczających w oczyszczalniach ścieków, przestrze-ganie zasad czystości i higieny w miejscu pra-cy, kontrola produktów żywnościowych, oświata zdrowotna	1	0	0
BA149	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Salmonella choleraesuis</i> var. <i>typhi</i> /pałeczka druru brzuszego	1	3	Woda, gleba, ścieki, produkty roślinne i zwierzęce, ludzie	Pokarmowo-wodne, rzadko powietrzno-kropelkowe	Z - dur brzuszny	Szczepienia ochronne, ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, ase-nizacja ścieków przeznaczo-nych dla rolnictwa, instalacja osłon zabezpieczających w oczyszczalniach ścieków, przestrze-ganie zasad czystości i higieny w miejscu pra-cy, kontrola produktów żywnościowych, oświata zdrowotna	1	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA150	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Salmonella choleraesuis</i> : inne odmiany (serotypy)	1	2	Woda, gleba, ścieki, produkty roślinne i zwierzęce, zwierzęta	Pokarmowo-wodne, rzadko powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - salmoneloza (zapalenie żołądka i jelit, zatrucia pokarmowe)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, ase-nizacja ścieków przeznaczonych dla rolnictwa, instalacja osłon zabezpieczających w oczyszczalniach ścieków, przestrzeganie zasad czystości i higieny w miejscu pracy, kontrola produktów żywnościowych, oświata zdrowotna	0	0	1
BA151	Bakterie (krętki)	<i>Serpulina</i> spp.	1	2	Świnie, inne zwierzęta (przewód pokarmowy)	Bezpośrednie, pokarmowe, powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - zakażenia przewodu pokarmowego	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA152	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Shigella boydii</i> /pałeczka czerwonki	1	2	Ludzie (zwłaszcza dzieci)	Pokarmowo-wodne	Z - czerwonka bakteryjna (zapalenie jelita grubego z krwawą biegunką)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oświata zdrowotna, utrzymanie czystości i higieny	0	0	0
BA153	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Shigella dysenteriae</i> (typ 1)/pałeczka czerwonki (typ 1)	1	3	Ludzie (zwłaszcza dzieci)	Pokarmowo-wodne	Z - czerwonka bakteryjna (zapalenie jelita grubego z krwawą biegunką); T - b. silna egzotoksyna białkowa (cytotoksyna Shigi)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oświata zdrowotna, utrzymanie czystości i higieny	0	0	0
BA154	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Shigella dysenteriae</i> (pozostałe typy)/pałeczka czerwonki (pozostałe typy)	1	2	Ludzie (zwłaszcza dzieci)	Pokarmowo-wodne	Z - czerwonka bakteryjna (zapalenie jelita grubego z krwawą biegunką)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oświata zdrowotna, utrzymanie czystości i higieny	0	0	0
BA155	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Shigella flexneri</i> /pałeczka czerwonki	1	2	Ludzie (zwłaszcza dzieci)	Pokarmowo-wodne	Z - czerwonka bakteryjna (zapalenie jelita grubego z krwawą biegunką); T - enterotoksyny białkowe	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oświata zdrowotna, utrzymanie czystości i higieny	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA156	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Shigella sonnei</i> /pałeczka czerwoni	1	2	Ludzie (zwłaszcza dzieci)	Pokarmowo-wodne	Z - czerwonka bakteryjna (zapalenie jelita grubego z krwawą biegunką)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, oświata zdrowotna, utrzymanie czystości i higieny	0	0	1
BA157	Bakterie (Gram-dodatnie ziarniaki)	<i>Staphylococcus aureus</i> /gronkowiec złocisty	1	2	Powłoki ludzi i zwierząt, pył, powietrze, woda, ścieki, żywność	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie (m. in. przez instrumenty medyczne - zakażenia szpitalne), pokarmowe	Z - zakażenia ropne, stany zapalne dróg oddechowych i innych narządów, zatrucia pokarmowe, posocznica; AL- alergja skóra	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, indywidualne autoszczepionki, przestrzeganie zasad czystości i higieny w miejscu pracy, kontrola produktów żywnościowych, oświata zdrowotna, opatrywanie ran, redukcja zapylenia w pomieszczeniach hodowlanych i przetwórstwa zwierzęcego, stosowanie utleniających mydeł zapobiegających alkalizacji skóry	0	0	1
BA158	Bakterie (krętki)	<i>Spirillum minus</i> /śrubowiec mniejszy	0	2	Szczury	Bezpośrednie (ugryzienie przez szczura),	Z(ZOO) - gorączka szczurza (sodoku)	Ochrony osobiste, deratyzacja	0	0	1
BA159	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Streptobacillus moniliformis</i>	1	2	Szczury dzikie i laboratoryjne (jama nosowo-gardłowa)	Bezpośrednie (ugryzienie przez szczura), pokarmowe	Z(ZOO) - gorączka Haverhill (osutka na skórze, zapalenie stawów)	Ochrony osobiste, deratyzacja	0	0	1
BA160	Bakterie (Gram-dodatnie ziarniaki)	<i>Streptococcus agalactiae</i> /paciorkowiec bezmleczności	1	2	Bydło, ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z(ZOO) - zapalenie dróg moczowych, skóry, wsierdzia, opon	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, przestrzeganie zasad czystości i higieny w miejscu pracy, opatrywanie ran, oświata zdrowotna	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA161	Bakterie (Gram-dodatnie ziarniaki)	<i>Streptococcus pneumoniae</i> / paciorkowiec zapalenia płuc (dwoinka zapalenia płuc, diplokok)	1	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zapalenie płuc, opon, rzadziej bakteriemia - zwykle u osób z obniżoną odpornością	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, przestrzeganie zasad czystości i higieny w miejscu pracy, opatrywanie ran, oświata zdrowotna	1	0	0
BA162	Bakterie (Gram-dodatnie ziarniaki)	<i>Streptococcus pyogenes</i> /paciorkowiec ropotwórczy	1	2	Ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie (często przyranne, przez instrumenty medyczne)	Z - angina, zakażenia ropne skóry, róża, płonica, posocznica, choroba reumatyczna, zapalenie kłębuszków nerkowych, zapalenie wsierdza; T- wytwarza liczne toksyny zwiększające patogenność (erytrotoksyna, strepto-lizyny, białko M i inne)	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, przestrzeganie zasad czystości i higieny w miejscu pracy, opatrywanie ran, oświata zdrowotna	0	0	1
BA163	Bakterie (Gram-dodatnie ziarniaki)	<i>Streptococcus suis</i> /paciorkowiec świni	1	2	Świnie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z(ZOO) - zapalenie opon, stawów, płuc, wsierdza, głuchota	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, przestrzeganie zasad czystości i higieny w miejscu pracy, opatrywanie ran, oświata zdrowotna	0	0	1
BA164	Bakterie (Gram-dodatnie ziarniaki)	<i>Streptococcus</i> spp. (<i>S. bovis</i> , <i>S. equi</i> , <i>S. mutans</i> , <i>S. salivarius</i> i inne)	1	2	Zwierzęta, ludzie	Powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	Z - zapalenie płuc, wsierdza, jamy ustnej, dróg moczowych i innych narządów, próchnica zębów	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, przestrzeganie zasad czystości i higieny w miejscu pracy, opatrywanie ran, oświata zdrowotna	0	0	0
BA165	Bakterie (promieniowce)	<i>Streptomyces albus</i>	0	2	Gleba, surowce roślinne (zboże, nasiona), ściółka, pył	Powietrzno-pyłowe	AL - alveolitis allergica	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapyleń w miejscu pracy	0	0	1
BA166	Bakterie (promieniowce)	<i>Streptomyces</i> spp. (<i>S. olivaceus</i> i inne)	0	2	Gleba, surowce roślinne (zboże, nasiona), ściółka, pył	Powietrzno-pyłowe	AL - alveolitis allergica	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapyleń w miejscu pracy	0	0	1
BA167	Bakterie (termofilne promieniowce)	<i>Thermoactinomyces sacchari</i>	0	2	Bagass (przegrzane wytloki trzciny cukrowej) - Ameryka Środkowa	Powietrzno-pyłowe	AL - alveolitis allergica (bagazjoza)	Szybkie suszenie wytlaków, niedopuszczenie do ich przegrzania, ochrony osobiste (respiratory), oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA168	Bakterie (termofilne promieniowce)	<i>Thermoactinomyces thalpophilus</i>	0	0	Zagrzone pasze (siano, ziarno, kiszonki), kompost, pył	Powietrzno-pyłowe	AL - alveolitis allergica (płuco rolnika)	Szybki zbiór siana i zboża z pól, suszenie przemokniętego siana, przechowywanie pasz w niskiej temperaturze i wilgotności, ochrony osobiste (respiratory), oświata zdrowotna	0	0	1
BA169	Bakterie (termofilne promieniowce)	<i>Thermoactinomyces vulgaris</i>	0	0	Zagrzone pasze (siano, ziarno, kiszonki), kompost, pył	Powietrzno-pyłowe	AL - alveolitis allergica (płuco rolnika)	Szybki zbiór siana i zboża z pól, suszenie przemokniętego siana, przechowywanie pasz w niskiej temperaturze i wilgotności, ochrony osobiste (respiratory), oświata zdrowotna	0	0	1
BA170	Bakterie (termofilne promieniowce)	<i>Thermomonospora</i> spp.	0	0	Zagrzany kompost do hodowli pieczarek i innych grzybów jadalnych	Powietrzno-pyłowe	AL - alveolitis allergica (płuco hodowcy grzybów)	Ochrony osobiste (respiratory), oświata zdrowotna	0	0	1
BA171	Bakterie (krętki)	<i>Treponema carateum</i> /krętek pinty	1	2	Ludzie (głównie dzieci), Ameryka środkowa i Południowa	Bezpośrednie (nieseksualny kontakt człowieka z człowiekiem)	Z - pinta: zakażenia skóry	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA172	Bakterie (krętki)	<i>Treponema pallidum subsp. pallidum</i> /krętek błądy (krętek kiły)	1	2	Ludzie	Bezpośrednie (kontakt seksualny)	Z - kiła	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, bezpieczny seks (prezerwatywy), oświata zdrowotna	0	0	0
BA173	Bakterie (krętki)	<i>Treponema pallidum subsp. pertenue</i> /krętek frambezi (malinicy)	1	2	Ludzie (głównie dzieci i młodzież), kraje tropikalne	Bezpośrednie (nieseksualny kontakt człowieka z człowiekiem)	Z - frambezia (malinica): zakażenia skóry, tkanek miękkich, kości	Ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA174	Bakterie (Gram-ujemne przecinkowce)	<i>Vibrio cholerae</i> (włącznie z El Tor)/przecinkowiec cholery	1	2	Woda, przewod pokarmowy ludzi i zwierząt	Pokarmowo-wodne	Z - cholera, biegunki; T- enterotoksyna białkowa	Zachowanie zasad czystości i higieny, odkażanie i gotowanie wody, szczepienia ochronne, dezynfekcja, sterylizacja	1	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA175	Bakterie (Gram-ujemne przecinkowce)	<i>Vibrio parahaemolyticus</i>	1	2	Woda morska, zwierzęta morskie i pochodząca z nich żywność	Pokarmowe	Z(ZOO) - zapalenie żołądka i jelit	Zachowanie zasad czystości i higieny, gotowanie produktów morskich, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA176	Bakterie (Gram-ujemne przecinkowce)	<i>Vibrio vulnificus</i>	0	2	Woda morska, zwierzęta morskie i pochodząca z nich żywność	Bezpośrednie (przez skórę, przyranne)	Z(ZOO) - zakażenie skóry, rzadziej zapalenie jelit i bakteriemia	Zachowanie zasad czystości i higieny, opatrywanie ran, ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	0
BA177	Bakterie (Gram-ujemne przecinkowce)	<i>Vibrio</i> spp.	1	2	Woda, zwierzęta, ludzie	Pokarmowo-wodne, bezpośrednie	Z - zakażenia jelitowe i pozajelitowe	Zachowanie zasad czystości i higieny, odkażanie i gotowanie wody i pokarmów, opatrywanie ran, ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja, sanityzacja środowiska życia ludzi	0	0	0
BA178	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Yersinia enterocolitica</i>	1	2	Woda, gleba, liczne zwierzęta kręgowce i bezkręgowce (m.in. bydło, świnie, jelenie, ptaki)	Pokarmowo-wodne, bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z(ZOO) - jersinioza: zapalenie żołądka i jelit, zatrucia pokarmowe, ropnie, inne zakażenia pozajelitowe	Zachowanie zasad czystości i higieny, odkażanie i gotowanie wody i pokarmów, pasteryzacja mleka, opatrywanie ran, ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	1
BA179	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Yersinia pestis</i> /pałeczka dzumy	1	3	Szczury i inne gryzonie, pchły (<i>Xenopsylla cheopis</i> i inne gatunki)	Ukłucie pcheł, powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - dzuma	Szczepienia ochronne, tępienie gryzoni i pcheł, rygorystyczne zabezpieczenia w laboratoriach, ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	1	0	1
BA180	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Yersinia pseudotuberculosis</i> /pałeczka rodencjozy	1	2	Gryzonie, ptaki, inne zwierzęta	Pokarmowo-wodne, bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z(ZOO) - rodencjoza: zapalenie jelit, węzłów chłonnych, stawów	Zachowanie zasad czystości i higieny, tępienie gryzoni, odkażanie i gotowanie wody i pokarmów, pasteryzacja mleka, opatrywanie ran, ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
BA181	Bakterie (warunkowo beztlenowe pałeczki Gram-ujemne)	<i>Yersinia</i> spp.	1	2	Woda, gleba, liczne zwierzęta kręgowce i bezkręgowce (m.in. bydło, świnie, jelenie, ptaki)	Pokarmowo-wodne, bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z(ZOO) - jersinioza: zapalenie żołądka i jelit, zatrucia pokarmowe, ropnie, inne zakażenia pozajelitowe	Zachowanie zasad czystości i higieny, odkażanie i gotowanie wody i pokarmów, pasteryzacja mleka, opatrywanie ran, ochrony osobiste, dezynfekcja, sterylizacja	0	0	1
GRZ01	Grzyby (sprzężniaki)	<i>Absidia corymbifera</i> (synonim: <i>Absidia ramosa</i>)	0	2	Surowce roślinne, pył, gleba	Powietrzno-pyłowe, bezpośrednie	Z - zygomikoza (mukormikoza) płuc, centralnego układu nerwowego, przewodu pokarmowego i innych narządów, zwykle u osób z obniżoną odpornością; AL - reakcje alergiczne układu oddechowego	Ochrona produktów roślinnych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ02	Grzyby (podstawczaki)	<i>Agaricus bisporus</i> /pieczarka	0	2	Plantacje, łąki	Powietrzno-pyłowe (wdychanie zarodników)	AL - alergia układu oddechowego	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia	0	0	1
GRZ03	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Alternaria alternata</i>	0	2	Rośliny, surowce roślinne (m.in. ziarno zbóż), drewno, powietrze	Powietrzno-pyłowe, bezpośrednie (przez skórę)	AL- alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa; T- wytwarza szkodliwe mikotoksyny (alternariol, altenuen, kwas tenuazonowy); Z - alternarioza: ziarniak w skórze	Ochrona produktów roślinnych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory) w czasie prac polowych i w magazynach	0	0	1
GRZ04	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Arthrinium phaeospermum</i>	0	2	Rośliny, surowce roślinne	Powietrzno-pyłowe	AL- alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa	Ochrona produktów roślinnych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory) w czasie prac polowych i w magazynach	0	0	1
GRZ05	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Arthroderma vanbreuseghemii</i>	0	2	Króliki	Bezpośrednie	Z(ZOO) - grzybica skóry	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
GRZ06	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Aspergillus candidus</i> /kropidlak biały	0	2	Surowce roślinne (zwłaszcza zboże i produkty zbożowe), pył, powietrze	Powietrzno-pyłowe	AL - reakcje alergiczne; IT - ODS	Ochrona produktów roślinnych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ07	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Aspergillus clavatus</i> /kropidlak maczugowaty	0	2	Surowce roślinne, mąka, gleba, pył	Powietrzno-pyłowe	AL - alveolitis allergica	Ochrona produktów roślinnych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ08	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Aspergillus flavus</i> /kropidlak żółty	0	3	Surowce roślinne (zwłaszcza orzeszki ziemne, kukurydza), drewno	Powietrzno-pyłowe	Z - grzybica płuc; AL - alveolitis allergica, astma oskrzelowa; T, RAK - wytwarza mikotoksyny (aflatoksyny) o działaniu toksycznym i rakotwórczym	Ochrona produktów roślinnych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji, dezynfekcja i sterylizacja pomieszczeń laboratoryjnych	0	0	1
GRZ09	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Aspergillus fumigatus</i> /kropidlak popielaty	1	2	Gleba, surowce roślinne, kompost, odpady, drewno bukowe	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe	Z - aspergiloza płuc; AL - alveolitis allergica, astma, alergiczny nieżyt nosa; T- wytwarza mikotoksyny (fumigilina, gliotoksyna, kwas helwelowy)	Ochrona produktów roślinnych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji, dezynfekcja i sterylizacja pomieszczeń laboratoryjnych	0	0	1
GRZ10	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Aspergillus niger</i> /kropidlak czarny	0	2	Gleba, surowce roślinne, pył, zakłady biotechnologiczne	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe	Z - zakażenie ucha, układu oddechowego; AL- alergia układu oddechowego (wywołana m.in. przez enzymy: fytazę i ksylanazę); T- wytwarza toksyny (malformina C, nafto-gamma-chinony i inne)	Ochrona produktów roślinnych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja aerozolu w pomieszczeniach przemysłowych, doskonalenie wentylacji	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
GRZ11	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Aspergillus ochraceus</i> /kropidlak ochrowaty	0	2	Surowce roślinne (ziarno zbóż), gleba, powietrze	Powietrzno-pyłowe	T - wytwarza mikotoksyny (ochratoksyny A, B, C)	Ochrona produktów roślinnych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ12	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Aspergillus oryzae</i> /kropidlak ryżowy	0	2	Surowce roślinne, zakłady biotechnologiczne	Powietrzno-pyłowe	AL- astma wywołana przez enzymy; T - mikotoksyny (maltoryzyna i inne)	Ochrona produktów roślinnych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja aerozolu w pomieszczeniach przemysłowych, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ13	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Aspergillus terreus</i>	0	2	Gleba, rośliny, surowce roślinne, powietrze	Powietrzno-pyłowe, bezpośrednie	Z - zakażenia układu oddechowego, ucha, skóry i paznokci; AL - alveolitis allergica; T - mikotoksyny (cytrynina, cytrewirydy-na, patulina i inne)	Ochrona produktów roślinnych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ14	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Aspergillus umbrosus</i> (synonimy: <i>Aspergillus rubrobrunneus</i> , <i>Eurotium rubrum</i>)	0	2	Surowce roślinne, zwłaszcza siano (głównie na terenie Skandynawii)	Powietrzno-pyłowe	AL - alveolitis allergica	Ochrona produktów roślinnych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ15	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Aspergillus versicolor</i>	0	2	Produkty roślinne i zwierzęce, drewno	Powietrzno-pyłowe	AL - alveolitis allergica; T- drażniące związki drobnocząsteczkowe (VOCs)	Ochrona produktów roślinnych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
GRZ16	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Blastomyces dermatitidis</i> (<i>Ajellomyces dermatitidis</i>)/drożdżowiec skórny	1	3	Gleba (głównie USA)	Powietrzno-pyłowe	Z - blastomikoza: zakażenia płuc, skóry, układu kostnego i innych narządów	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapyleń, dezynfekcja i sterylizacja pomieszczeń laboratoryjnych	0	0	1
GRZ17	Grzyby (podstawczaki)	<i>Boletus edulis</i> /borowik	0	2	Las, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe (wdychanie zarodników)	AL - alergia układu oddechowego	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapyleń, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ18	Grzyby (grzyby niedoskonałe, drożdżaki)	<i>Candida albicans</i> /bielniek biały	1	2	Ludzie, zwierzęta	Bezpośrednie	Z - kandydoza skóry, paznokci, jamy ustnej, pochwy, rzadziej narządów wewnętrznych - zwykle oportunistyczne w specyficznych warunkach mikroklimatycznych (wysoka wilgotność i temperatura) oraz przy obniżonej odporności; AL- endogenne reakcje alergiczne	Profilaktyczne stosowanie mydeł i zasypek z dodatkiem środków przeciugrzybiczych, używanie przewiewnej odzieży, doskonalenie wentylacji, kąpiel po pracy	0	0	1
GRZ19	Grzyby (grzyby niedoskonałe, drożdżaki)	<i>Candida tropicalis</i> /bielniek tropikalny	1	2	Ludzie, zwierzęta	Bezpośrednie	Z - kandydoza skóry, paznokci, jamy ustnej, pochwy, rzadziej narządów wewnętrznych - zwykle oportunistyczne w specyficznych warunkach mikroklimatycznych (wysoka wilgotność i temperatura) oraz przy obniżonej odporności	Profilaktyczne stosowanie mydeł i zasypek z dodatkiem środków przeciugrzybiczych, używanie przewiewnej odzieży, doskonalenie wentylacji, kąpiel po pracy	0	0	0
GRZ20	Grzyby (workowce)	<i>Chaetomium spp.</i>	0	2	Gleba, szczątki roślinne, papier (starodruki), pył	Powietrzno-pyłowe	AL - alergiczny nieżyt nosa, astma atopowa	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapyleń, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ21	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Chrysosporium keratinophilum</i>	0	2	Gleba	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	Z - grzybica skóry i paznokci	Ochrony osobiste, opatrywanie ran i skaleczeń	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
GRZ22	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Cladophialophora bantiana</i> (synonimy: <i>Xylohypha bantiana</i> , <i>Cladosporium bantianum</i>)	1	3	Rośliny, drewno	Bezpośrednie	Z - zakażenia skóry i narządów wewnętrznych	Ochrony osobiste, dezynfekcja i sterylizacja pomieszczeń laboratoryjnych	0	0	0
GRZ23	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Cladosporium carrionii</i>	0	2	Gleba, szczątki roślinne (najczęściej w krajach tropikalnych)	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z - chromoblastomikoza: zakażenia skóry właściwej i naskórka	Ochrony osobiste, opatrwanie ran i skaleczeń, kąpiel po pracy, oświata zdrowotna	0	0	1
GRZ24	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Cladosporium fulvum</i>	0	2	Warzywa (pomidory)	Powietrzno-pyłowe	AL- astma oskrzelowa	Ochrony osobiste (respiratory)	0	0	1
GRZ25	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Cladosporium herbarum</i>	0	2	Rośliny (trawy), szczątki roślinne, gleba, powietrze	Powietrzno-pyłowe	AL- alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa	Ochrony osobiste (respiratory)	0	0	1
GRZ26	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Coccidioides immitis</i>	1	3	Gleba (Ameryka)	Powietrzno-pyłowe	Z - kokcydiodomikoza: zazwyczaj ostra choroba płuc; AL - reakcje alergiczne	Ochrony osobiste, instalowanie osłon przeciwpyłowych przy pracach ziemnych, dezynfekcja i sterylizacja w pomieszczeniach laboratoryjnych	0	0	1
GRZ27	Grzyby (grzyby niedoskonałe, drożdżaki)	<i>Cryptococcus neoformans</i> var. <i>neoformans</i> (<i>Filobasidiella neoformans</i>)/kryptokok	1	2	Gleba, rośliny, zwierzęta, odchody ptaków (zwłaszcza gołębi), pył	Powietrzno-pyłowe, rzadziej bezpośrednie (przez skórę) i pokarmowe	Z - Kryptokokozą: zapalenie płuc i opon, zwykle u osób z osłabioną odpornością	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	0
GRZ28	Grzyby (grzyby niedoskonałe, drożdżaki)	<i>Cryptococcus neoformans</i> var. <i>gattii</i> (<i>Filobasidiella bacillispora</i>)/kryptokok	1	2	Szczątki drzew eukaliptusowych (Australia)	Powietrzno-pyłowe, rzadziej bezpośrednie (przez skórę) i pokarmowe	Z - Kryptokokozą: zapalenie płuc i opon, zwykle u osób z osłabioną odpornością	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	0
GRZ29	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Cryptostroma corticale</i>	0	2	Pod korą drzew (zwłaszcza klonów)	Powietrzno-pyłowe	AL- alveolitis alergica (choroba drwali okorowujących klony)	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
GRZ30	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Emmonsia parva var. parva</i>	1	2	Gleba, drobne ssaki	Powietrzno-pyłowe, bezpośrednie (kontakt ze zwierzętami)	Z(ZOO) - adiaspiromikoza	Ochrony osobiste	0	0	0
GRZ31	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Emmonsia parva var. crescens</i>	1	2	Gleba, drobne ssaki	Powietrzno-pyłowe, bezpośrednie (kontakt ze zwierzętami)	Z(ZOO) - adiaspiromikoza	Ochrony osobiste	0	0	0
GRZ32	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Epidermophyton floccosum</i>	1	2	Ludzie	Bezpośrednie	Z - grzybica skóry (dermatofitoza); AL - skórne reakcje alergiczne	Profilaktyczne stosowanie zasypek i maści przeciwgrzybiczych, kąpiel po pracy, ochrony osobiste	0	0	0
GRZ33	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Fonsecaea compacta</i>	1	2	Gleba, szczątki roślinne (najczęściej w krajach tropikalnych)	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z - chromoblastomikoza: zakażenia skóry i tkanki podskórnej	Ochrony osobiste, opatrzenie ran i skaleczeń, kąpiel po pracy, oświata zdrowotna	0	0	1
GRZ34	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Fonsecaea pedrosoi</i>	1	2	Gleba, szczątki roślinne (najczęściej w krajach tropikalnych)	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z - chromoblastomikoza: zakażenia skóry i tkanki podskórnej	Ochrony osobiste, opatrzenie ran i skaleczeń, kąpiel po pracy, oświata zdrowotna	0	0	1
GRZ35	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Fusarium spp.</i>	0	2	Rośliny, produkty roślinne (ziarna zbóż i inne), gleba	Powietrzno-pyłowe, pokarmowe	T - wytwarzają toksyczne mikotoksyny : trichoteceny (toksyna T-2, nivalenol, dezoksynivalenol, dwuacetylosycyrypenol) oraz zearalenon	Ochrona upraw przez stosowanie fungicydów, ochrona produktów roślinnych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	0
GRZ36	Grzyby (grzyby niedoskonałe, workowce)	Glukany (1,3-beta-D-glukany): wielkocząsteczkowe polimery glukozy, stanowiące składnik ściany komórkowej grzybów i niektórych bakterii	0	2	Substraty roślinne i zwierzęce, pomieszczenia przemysłowe i laboratoryjne, gleba, pył, powietrze	Powietrzno-pyłowe	IT - reakcja zapalna w tkance płucnej powodująca ODTS, przewlekłe zapalenie oskrzeli	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, odgrzybianie pomieszczeń produkcyjnych, dezynfekcja	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
GRZ37	Grzyby (podstawczaki)	<i>Gyromitra esculenta</i> /piestrzenica kasztanowata	0	2	Las	Powietrzno-pyłowe	T - zatrucia giromitryną, toksyną ulatniającą się podczas suszenia grzybów	Oświata zdrowotna, należyta wentylacja podczas suszenia grzybów	0	0	1
GRZ38	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Histoplasma capsulatum var. capsulatum</i> (<i>Ajellomyces capsulatus</i>)	1	3	Gleba, nawóz ptasi i kał nietoperzy, pierze, rozkładające się drewno (Ameryka)	Powietrzno-pyłowe	Z - histoplazmoza: zakażenie płuc, rzadziej innych narządów	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia	0	0	1
GRZ39	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Histoplasma capsulatum var. duboisii</i>	1	3	Gleba, nawóz ptasi i kał nietoperzy, pierze, rozkładające się drewno (Afryka)	Powietrzno-pyłowe	Z - histoplazmoza: skóry, kości, węzłów limfatycznych, rzadziej układu oddechowego	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia	0	0	1
GRZ40	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	Lotne związki organiczne (Volatile Organic Compounds = VOCs): drobnocząsteczkowe związki lotne (aldehydy, alkohole, ketony i inne) wytwarzane w dużych ilościach przez grzyby pleśniowe	0	2	Substraty roślinne i zwierzęce, pomieszczenia przemysłowe i laboratoryjne, pył, powietrze	Powietrzno-kropelkowe, powietrzno-pyłowe	T - zatrucia z objawami ogólnymi (nudności, złe samopoczucie etc.)	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, odgrzybianie pomieszczeń produkcyjnych, dezynfekcja	0	0	1
GRZ41	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Madurella grisea</i>	1	2	Szczątki roślinne, gleba (najczęściej Ameryka)	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z - maduromikoza (stopa madurska): zakażenia skóry i tkanki podskórnej (najczęściej stóp) z charakterystycznym, czarnym przebarwieniem	Oświata zdrowotna, ochrony osobiste (należyte obuwie)	0	0	0
GRZ42	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Madurella mycetomatis</i>	1	2	Szczątki roślinne, gleba (najczęściej Afryka, Azja)	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z - maduromikoza (stopa madurska): zakażenia skóry i tkanki podskórnej (najczęściej stóp) z charakterystycznym, czarnym przebarwieniem	Oświata zdrowotna, ochrony osobiste (należyte obuwie)	0	0	0
GRZ43	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Microsporum canis</i> /drobnozarodnikowiec psi	0	2	Psy, koty, króliki	Bezpośrednie	Z(ZOO) - zakażenia skóry (dermatofitoza); AL - działanie alergizujące	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
GRZ44	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Microsporium gypsum</i> / drobnozarodnikowiec pobielany	0	2	Gleba	Bezpośrednie	Z - zakażenia skóry (dermatofitoza); AL - działanie alergizujące	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1
GRZ45	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Microsporium nanum</i> / drobnozarodnikowiec mały	0	2	Świnie	Bezpośrednie	Z(ZOO) - zakażenia skóry (dermatofitoza); AL - działanie alergizujące	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1
GRZ46	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Microsporium</i> spp.	1	2	Ssaki, ptaki (różne gatunki)	Bezpośrednie	Z(ZOO) - zakażenia skóry (dermatofitoza); AL - działanie alergizujące	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	0
GRZ47	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	Mikotoksyny: drobnocząsteczkowe związki cykliczne (aflatoksyny, ochratoksyny, trichoteceny i inne), wytwarzane przez wiele gatunków grzybów pleśniowych, zwłaszcza z rodzajów <i>Aspergillus</i> , <i>Penicillium</i> i <i>Fusarium</i>	0	3	Substraty roślinne i zwierzęce (głównie orzeszki ziemne, kukurydza), pomieszczenia przemysłowe i laboratoryjne, pył	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe, bezpośrednie	T - mikotoksykozy, zatrucie organów wewnętrznych (głównie wątroby, płuc, nerek) ; RAK - działanie rakotwórcze	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, odgrzybianie pomieszczeń produkcyjnych, dezynfekcja	0	0	1
GRZ48	Grzyby (sprzężniaki)	<i>Mucor</i> spp.	0	2	Produkty roślinne i zwierzęce, gleba, pył	Powietrzno-pyłowe, bezpośrednie	Z - zygomikoza (mukormikoza) płuc, centralnego układu nerwowego, przewodu pokarmowego i innych narządów, zwykle u osób z obniżoną odpornością; AL - reakcje alergiczne układu oddechowego	Ochrona produktów roślinnych i zwierzęcych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ49	Grzyby (workowce)	<i>Neotestudina rosatii</i>	1	2	Szczątki roślinne, gleba	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z - maduromikoza (stopa madurska): zakażenia skóry i tkanki podskórnej (najczęściej stóp)	Oświata zdrowotna, ochrony osobiste (należyte obuwie)	0	0	0
GRZ50	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Paracoccidioides brasiliensis</i> (<i>Blastomyces brasiliensis</i>)/drożdżowiec brazylijski	1	3	Gleba, szczątki roślinne (Ameryka Południowa)	Powietrzno-pyłowe, bezpośrednie	Z - parakoccidioidomikoza: zakażenia płuc, węzłów limfatycznych, błon śluzowych i innych narządów	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
GRZ51	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Phialophora verrucosa</i>	0	2	Gleba, szczątki roślinne (najczęściej w krajach tropikalnych)	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z - chromoblastomikoza: zakażenia skóry i tkanki podskórnej	Ochrony osobiste, opatrywanie ran i skaleczeń, kąpiel po pracy, oświata zdrowotna	0	0	1
GRZ52	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Penicillium casei</i>	0	2	Sery	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe	AL - alveolitis alergica: choroba wytwórców serów	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ53	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Penicillium glabrum (P. frequentans)</i>	0	2	Naturalny korek (kora dębu korkowego)	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe	AL - alveolitis alergica: korkowica	Ochrona korka przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ54	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Penicillium marneffei</i>	1	2	Gryzanie (wschodnia Azja)	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe	Z - grzybica płuc, rzadziej innych narządów; AL - reakcje alergiczne układu oddechowego	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	0
GRZ55	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Penicillium spp./pędzlak</i>	0	2	Surowce roślinne i zwierzęce, gleba, pył, powietrze, stare książki	Powietrzno-pyłowe	AL- alveolitis alergica, astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa; T- liczne gatunki wytwarzają szkodliwe mikotoksyny: cytryninę, cytreowirydynę, kwas cyklopiazonowy, kwas sekalonowy D (SAD), patulinę, rubratoksyny A i B, wirydyntę	Ochrona produktów roślinnych i zwierzęcych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ56	Grzyby (podstawczaki)	<i>Pleurotus ostreatus</i> /bocznik ostrygowaty	0	2	Drewno, plantacje	Powietrzno-pyłowe (wdychanie zarodników)	AL - alergiczna choroba płuc	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji, oświata zdrowotna	0	0	1
GRZ57	Grzyby (podstawczaki)	<i>Puccinia graminis</i> /rdza żdźbłowa	0	2	Pasożyt zboża	Powietrzno-pyłowe	AL - astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa	Ochrona upraw przez stosowanie fungicydów, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
GRZ58	Grzyby (sprzężniaki)	<i>Rhizopus microsporus</i>	0	2	Drewno	Powietrzno-pyłowe	AL - alergia układu oddechowego, IT - ODTS	Ochrona drewna przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji, oświata zdrowotna	0	0	1
GRZ59	Grzyby (sprzężniaki)	<i>Rhizopus spp.</i>	0	2	Surowce roślinne i zwierzęce, gleba, pył	Powietrzno-pyłowe, bezpośrednie	Z - zygomikoza (mukormikoza) płuc, centralnego układu nerwowego, przewodu pokarmowego i innych narządów, zwykle u osób z obniżoną odpornością; AL - reakcje alergiczne układu oddechowego	Ochrona produktów roślinnych i zwierzęcych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ60	Grzyby (workowce)	<i>Saccharomyces cerevisiae</i> /drożdże piekarnicze	0	2	Zakłady przemysłu spożywczego i biotechnologicznego	Powietrzno-pyłowe	AL - alergia układu oddechowego; IT - wytwarzają glukany o potencjalnie silnym działaniu immunotoksycznym	Ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ61	Grzyby (workowce)	<i>Scedosporium apiospermum (Pseudallescheria boydii)</i>	1	2	Szczątki roślinne, gleba, gnojowica, ścieki, drewno	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z - maduromikoza (stopa maderska): zakażenia skóry i tkanki podskórnej (najczęściej stóp), rzadziej zakażenia płuc i innych narządów	Oświata zdrowotna, ochrony osobiste (należyte obuwie), kąpiel po pracy	0	0	0
GRZ62	Grzyby (workowce)	<i>Scedosporium prolificans (S. inflatum)</i>	1	2	Szczątki roślinne, gleba, gnojowica, ścieki, drewno	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę)	Z - maduromikoza (stopa maderska): zakażenia skóry i tkanki podskórnej (najczęściej stóp), rzadziej zakażenia płuc i innych narządów	Oświata zdrowotna, ochrony osobiste (należyte obuwie), kąpiel po pracy	0	0	0
GRZ63	Grzyby (podstawczaki)	<i>Scopulariopsis brevicaulis</i>	0	2	Gleba, produkty roślinne (ziarno zbóż, tytoń), produkty zwierzęce, owoce, nawóz, produkty mleczne, wnętrza domów, pył	Powietrzno-pyłowe, bezpośrednie	AL- alveolitis allergica, astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt oskrzeli; Z - zakażenia skóry i paznokci	Ochrona produktów roślinnych i zwierzęcych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
GRZ64	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Scytalidium dimidiatum</i> (<i>Hendersonula toruloidea</i>)	0	2	Rośliny (strefa tropikalna i subtropikalna)	Bezpośrednie	Z - grzybica skóry	Oświata zdrowotna, ochrony osobiste	0	0	0
GRZ65	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Sporothrix schenckii</i>	1	2	Gleba, rośliny (często torfowce), rozkładające się surowce roślinne, drewno	Bezpośrednie (przez uszkodzoną skórę), powietrzno-pyłowe	Z - sporotrychoza: przewlekła choroba naczyń i węzłów chłonnych, skóry i tkanki podskórnej, płuc, błon śluzowych, kości i innych narządów	Ochrona produktów roślinnych i zwierzęcych przed spleśnieniem, ochrony osobiste, opatrywanie ran i skaleczeń, odgrzybianie stempli w kopalniach, oświata zdrowotna	0	0	1
GRZ66	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Stachybotrys chartarum</i> (<i>S. atra</i>)	0	2	Gleba, surowce roślinne, papier, tekstylia	Powietrzno-pyłowe	T- wytwarza silne mikotoksyny (stachybotriotoksyna i inne)	Ochrona produktów roślinnych i zwierzęcych przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ67	Grzyby (podstawczaki)	<i>Tilletia tritici</i> /śnieć zbożowa	0	2	Pasożyt zboża	Powietrzno-pyłowe	AL- astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa	Ochrona upraw przez stosowanie fungicydów, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
GRZ68	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Trichoderma viride</i>	0	2	Gleba, ściółka, drewno	Powietrzno-pyłowe	AL- alveolitis allergica, inne choroby alergiczne układu oddechowego	Ochrona drewna i innych produktów przed spleśnieniem, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
GRZ69	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Trichophyton equinum</i>	0	2	Konie	Bezpośrednie	Z(ZOO) - grzybica skóry (dermatofitoza), grzybica paznokci	Zwalczanie grzybicy koni przy zastosowaniu fungicydów, dezynfekcja pomieszczeń hodowlanych i laboratoryjnych, ochrony osobiste, używanie przewiewnej odzieży, profilaktyczne stosowanie mydeł i zasypek z dodatkiem środków przeciwgrzybiczych, kąpiel po pracy	0	0	1
GRZ70	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Trichophyton mentagrophytes</i>	0	2	Ssaki (liczne gatunki, zwłaszcza gryzonie)	Bezpośrednie	Z(ZOO) - grzybica skóry (dermatofitoza)	Zwalczanie grzybicy zwierząt przy zastosowaniu fungicydów, dezynfekcja pomieszczeń hodowlanych i laboratoryjnych, ochrony osobiste, używanie przewiewnej odzieży, profilaktyczne stosowanie mydeł i zasypek z dodatkiem środków przeciwgrzybiczych, kąpiel po pracy	0	0	0
GRZ71	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Trichophyton rubrum</i> /grzyb czerwony	1	2	Ludzie	Bezpośrednie	Z - grzybica skóry (dermatofitoza)	Dezynfekcja pomieszczeń laboratoryjnych i leczniczych, ochrony osobiste, używanie przewiewnej odzieży, profilaktyczne stosowanie mydeł i zasypek z dodatkiem środków przeciwgrzybiczych, kąpiel po pracy	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
GRZ72	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Trichophyton verrucosum</i> /grzyb brodawkowaty	0	2	Bydło, rzadko inne zwierzęta domowe, gryzonie	Bezpośrednie	Z(ZOO) - grzybica skóry (dermatofitoza)	Zwalczanie grzybicy bydła przy zastosowaniu fungicydów, zwalczanie gryzoni, dezynfekcja pomieszczeń hodowlanych i laboratoryjnych, ochrony osobiste, używanie przewiewnej odzieży, profilaktyczne stosowanie mydeł i zasypek z dodatkiem środków przeciwgrzybiczych, kąpiel po pracy	0	0	0
GRZ73	Grzyby (grzyby niedoskonałe)	<i>Trichophyton</i> spp.	1	2	Zwierzęta, ludzie	Bezpośrednie	Z(ZOO) - grzybica skóry (dermatofitoza)	Zwalczanie grzybicy zwierząt przy zastosowaniu fungicydów, dezynfekcja pomieszczeń hodowlanych i laboratoryjnych, ochrony osobiste, używanie przewiewnej odzieży, profilaktyczne stosowanie mydeł i zasypek z dodatkiem środków przeciwgrzybiczych, kąpiel po pracy	0	0	0
GRZ74	Grzyby (podstawczaki)	<i>Ustilago</i> spp. (<i>U. avenae</i> , <i>U. esculenta</i> , <i>U. hordei</i> , <i>U. nuda</i>)/głównie	0	2	Pasożyty zboża	Powietrzno-pyłowe	AL - astma oskrzelowa, alveolitis allergica, alergiczny nieżyt nosa	Ochrona upraw przez stosowanie fungicydów, ochrony osobiste (respiratory), redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
PAS01	Pasożyty (pierwotniaki, pełzaki)	<i>Acanthamoeba castellani</i>	1	2	Gleba, ciepła woda słodka i słona	Bezpośrednie (kontakt z wodą), powietrzno-kropelkowe, powietrzno-pyłowe (wdychanie cyst)	Z - zapalenie płuc, mózgu, skóry u osób z osłabioną odpornością; zapalenie rogówki	Dezynfekcja wody w zbiornikach i urządzeniach nawilżających, oświata zdrowotna	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS02	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Ancylostoma brasiliense</i> /tegoryjec brazylijski	0	2	Psy, koty, gleba (głównie pas subtropikalny)	Bezpośrednie (wnikanie larw przez skórę)	Z - ankylostomoza brazylijska (pełzająca wysypka): zapalenie skóry i tkanki podskórnej (spowodowane przez larwy wędrujące)	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1
PAS03	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Ancylostoma duodenale</i> /Tegoryjec dwunastnicy	1	2	Gleba, ludzie (głównie w klimacie tropikalnym i subtropikalnym)	Bezpośrednie (wnikanie larw filarioidalnych przez skórę)	Z - ankylostomoza (choroba tunelowa): anemia, biegunki; zapalenie płuc (spowodowane przez larwy wędrujące)	Ochrony osobiste (odpowiednie obuwanie), sanitarne odprowadzanie odchodów ludzkich, dezynfekcja gleby i wody, oświata zdrowotna	0	0	1
PAS04	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Angiostrongylus cantonensis</i>	1	2	Szczury, ślimaki (głównie Azja, Ameryka)	Pokarmowe (przez spożycie surowych ślimaków zawierających inwazyjne larwy)	Z - angiostrongiloza: zapalenie mózgu i opon, zakażenie oczu	Deratyzacja, gotowanie ślimaków, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS05	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Angiostrongylus costaricensis</i>	1	2	Szczury, ślimaki (głównie Ameryka)	Pokarmowe (przez spożycie warzyw skażonych przez ślimaki inwazyjnymi larwami)	Z - angiostrongiloza: zapalenie jelit, rzadziej wątroby	Deratyzacja, mycie warzyw, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS06	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Anisakis simplex</i>	0	2	Ryby, mączka rybna	Powietrzno-kropelkowe, powietrzno-pyłowe	AL - astma oskrzelowa	Ochrony osobiste (respiratory), poprawa wentylacji, redukcja zapylenia, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
PAS07	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Ascaris lumbricoides</i> /glista ludzka	1	2	Ludzie, gleba	Pokarmowe	Z - glistnica (inwazja przewodu pokarmowego); zapalenie płuc (spowodowane przez larwy wędrujące); AL- reakcje alergiczne	Asenizacja odchodów ludzkich, przestrzeganie zasad higieny (mycie i gotowanie produktów żywnościowych), dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS08	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Ascaris suum</i> /glista świńska	1	2	Świnie, gleba	Pokarmowe	Z - zapalenie płuc, wątroby (spowodowane przez larwy wędrujące); AL- reakcje alergiczne	Przestrzeganie zasad higieny (mycie i gotowanie produktów żywnościowych), dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS09	Pasożyty (pierwotniaki, zarodnikowce)	<i>Babesia divergens</i>	1	2	Gryznie, bydło, kleszcze (zwłaszcza <i>Ixodes ricinus</i>)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - babezjoza: niedokrwistość hemolityczna, żółtaczką, niewydolność nerek	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy i gryzoni, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS10	Pasożyty (pierwotniaki, zarodnikowce)	<i>Babesia microti</i>	1	2	Gryznie, kleszcze (zwłaszcza <i>Ixodes dammini</i>)	Ukłucie kleszczy	Z(ZOO) - babezjoza: niedokrwistość hemolityczna, żółtaczką, niewydolność nerek	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie kleszczy i gryzoni, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS11	Pasożyty (pierwotniaki, pelzaki)	<i>Balamuthia mandrillaris</i>	0	2	Gleba, ciepła woda słodka i słona	Bezpośrednie (kontakt z wodą), powietrzno-kropelkowe, powietrzno-pyłowe (wdychanie cyst)	Z - zapalenie płuc, mózgu, skóry u osób z osłabioną odpornością; zapalenie rogówki	Dezynfekcja wody w zbiornikach i urządzeniach nawilżających, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS12	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Baylisascaris procyonis</i>	0	3	Szopy-pracze (Ameryka)	Pokarmowe	Z - zapalenie mózgu i opon (spowodowane przez larwy wędrujące)	Dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS13	Pasożyty (pierwotniaki, orzęski)	<i>Balantidium coli</i> /balantidium okrężnicy	1	2	Ludzie	Pokarmowe	Z - balantydioza: biegunka, czerwotka	Asenizacja odchodów ludzkich, przestrzeganie zasad higieny (mycie i gotowanie produktów żywnościowych), dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS14	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Brugia malayi</i>	1	2	Ludzie, małpy, psy, koty, komary (głównie <i>Mansonia</i> spp.) - Azja	Ukłucie komarów (wprowadzenie filarii)	Z(ZOO) - filarioza malajska: zapalenie i obrzęk węzłów chłonnych, wodniak jądra, słoniowaczka	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie komarów	0	0	0
PAS15	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Brugia pahangi</i>	1	2	Ludzie, małpy, psy, koty, komary (głównie <i>Mansonia</i> spp.) - Azja	Ukłucie komarów (wprowadzenie filarii)	Z(ZOO) - filarioza malajska: zapalenie i obrzęk węzłów chłonnych, wodniak jądra, słoniowaczka	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie komarów	0	0	0
PAS16	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Capillaria philippinensis</i>	1	2	Słodkowodne ryby, ludzie - Azja, Oceania	Pokarmowe (spożycie nie dogotowanych ryb)	Z(ZOO) - zapalenie jelita cienkiego	Gotowanie ryb, asenizacja odchodów ludzkich, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS17	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Capillaria hepatica</i>	0	2	Gleba, szczury, ludzie (głównie w pasie subtropikalnym i tropikalnym)	Pokarmowe	Z(ZOO) - zapalenie wątroby (spowodowane przez larwy wędrujące)	Asenizacja odchodów ludzkich, przestrzeganie zasad higieny (mycie i gotowanie produktów żywnościowych), dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS18	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Capillaria spp.</i>	1	2	Gleba, szczury, ludzie (głównie w pasie subtropikalnym i tropikalnym)	Pokarmowe	Z(ZOO) - inwazja przewodu pokarmowego i innych narządów	Asenizacja odchodów ludzkich, przestrzeganie zasad higieny (mycie i gotowanie produktów żywnościowych), dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS19	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Clonorchis sinensis</i> /przywra chińska	1	2	Słodkowodne ryby, ślimaki, ludzie - Wschodnia Azja	Pokarmowe (spożycie nie dogotowanych ryb)	Z(ZOO) - przywrycza chińska: zarobaczenie wątroby i przewodów żółciowych	Gotowanie ryb, asenizacja odchodów ludzkich, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS20	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Clonorchis (Opisthorchis) viverrini</i>	1	2	Słodkowodne ryby, ssaki dzikie i domowe, ludzie	Pokarmowe (spożycie nie dogotowanych ryb)	Z(ZOO) - zarobaczenie wątroby	Gotowanie ryb, asenizacja odchodów ludzkich, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS21	Pasożyty (pierwotniaki, zarodnikowce)	<i>Cryptosporidium parvum</i>	1	2	Różne zwierzęta (gryznie, bydło, konie, drób), ludzie	Pokarmowo-wodne, rzadziej bezpośrednie, powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - kryptosporidioza: zapalenie żołądka i jelit, biegunki (choroba ma szczególnie ciężki przebieg u osób z osłabioną odpornością)	Asenizacja odchodów ludzkich i zwierzęcych, przestrzeganie zasad higieny (mycie i gotowanie produktów żywnościowych, spożywanie posiłków w wydzielonych, czystych pomieszczeniach), dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS22	Pasożyty (pierwotniaki, zarodnikowce)	<i>Cryptosporidium</i> spp.	1	2	Różne zwierzęta (gryznie, bydło, drób), ludzie	Pokarmowo-wodne, rzadziej bezpośrednio, powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe	Z(ZOO) - kryptosporidioza: zapalenie żołądka i jelit, biegunki (choroba ma szczególnie ciężki przebieg u osób z osłabioną odpornością)	Asenizacja odchodów ludzkich, przestrzeganie zasad higieny (mycie i gotowanie produktów żywnościowych, spożywanie posiłków w wydzielonych, czystych pomieszczeniach), dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS23	Pasożyty (pierwotniaki, zarodnikowce)	<i>Cyclospora cayatanensis</i>	1	2	Zwierzęta, ludzie	Pokarmowo-wodne	Z(ZOO) - cyclosporoza: zapalenie żołądka i jelit, biegunki	Asenizacja odchodów ludzkich, przestrzeganie zasad higieny (mycie i gotowanie produktów żywnościowych, spożywanie posiłków w wydzielonych, czystych pomieszczeniach), dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS24	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Dipetalonema streptocerca</i> (synonimy: <i>Mansonella streptocerca</i> , <i>Acanthoceilonema streptocerca</i>)	1	2	Ludzie, zwierzęta kręgowce, komary (strefa tropikalna i subtropikalna)	Ukłucie komarów (wprowadzenie filarii)	Z(ZOO) - dipetalonemioza: zapalenie jamy otrzewnej i innych jam ciała	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie komarów	0	0	0
PAS25	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Dipetalonema perstans</i>	0	2	Ludzie, zwierzęta kręgowce, komary	Ukłucie komarów (wprowadzenie filarii)	Z(ZOO) - dipetalonemioza: zapalenie jamy otrzewnej i innych jam ciała	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie komarów	0	0	1
PAS26	Pasożyty (robaki, tasiemce)	<i>Diphyllobothrium latum</i> /bruzdogłowiec szeroki	1	2	Skorupiaki, słodkowodne ryby, różne ssaki (psy, koty, niedźwiedzie) ludzie	Pokarmowe (spożycie nie dogotowanych ryb)	Z(ZOO) - tasiemczyca jelita cienkiego	Gotowanie ryb, asenizacja odchodów ludzkich i ścieków, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS27	Pasożyty (robaki, tasiemce)	<i>Dipylidium caninum</i> /tasiemiec psi	0	2	Psy, koty, pchły	Pokarmowe (połknięcie rozgniecionych pcheł lub wszy z kotów lub psów)	Z(ZOO) - tasiemczyca jelita cienkiego, wągrzyca	Tępienie pcheł, repelenty, asenizacja odchodów psich, przestrzeganie zasad higieny, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS28	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Dracunculus medinensis</i> /riszta (robak medyczny)	1	2	Skorupiaki (oczliki), ludzie (Afryka, Azja)	Pokarmowo-wodne (połknięcie zarażonych oczlików z wodą)	Z(ZOO) - drakunkuloza: zapalenie skóry i tkanki podskórnej (pęcherze, ropnie)	Gotowanie i odkażanie wody pitnej przed spożyciem, unikanie kontaktu ropni z wodą	0	0	0
PAS29	Pasożyty (robaki, tasiemce)	<i>Echinococcus granulosus</i> /tasiemiec bąblowcowy psi	1	3	Psy, owce	Pokarmowe, powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu zawierającego wyschnięty kał psów)	Z(ZOO) - bąblowica wątroby, rzadziej płuc, mózgu lub innych narządów	Odrobaczenie psów, asenizacja odchodów psich, przestrzeganie zasad higieny w kontaktach z psami, dezynfekcja pomieszczeń laboratoryjnych, oświata zdrowotna	0	0	1
PAS30	Pasożyty (robaki, tasiemce)	<i>Echinococcus multilocularis</i> /tasiemiec bąblowcowy lisi	1	3	Lisy, gryznie, rzadziej psy, wilki	Pokarmowe, powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu zawierającego wyschnięty kał lisów, lub psów)	Z(ZOO) - bąblowica wątroby, rzadziej płuc, mózgu lub innych narządów	Odrobaczenie hodowanych lisów, asenizacja odchodów lisich, ochrony osobiste (respiratory), przestrzeganie zasad higieny w kontaktach z psami, dezynfekcja pomieszczeń laboratoryjnych, oświata zdrowotna	0	0	1
PAS31	Pasożyty (robaki, tasiemce)	<i>Echinococcus vogeli</i> /tasiemiec bąblowcowy Vogela	1	3	Psy, lisy, gryznie	Pokarmowe, powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu zawierającego wyschnięty kał psów, lub lisów)	Z(ZOO) - bąblowica wątroby, rzadziej płuc, mózgu lub innych narządów	Odrobaczenie hodowanych lisów i psów, asenizacja odchodów psich i lisich, ochrony osobiste (respiratory), przestrzeganie zasad higieny w kontaktach z psami, dezynfekcja pomieszczeń laboratoryjnych, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS32	Pasożyty (pierwotniaki, pełzaki)	<i>Entamoeba histolytica</i> /pełzak czerwonki	1	2	Ludzie, woda, produkty spożywcze	Pokarmowo-wodne, bezpośrednie (przez kontakt ściowy)	Z - czerwotka pełzakowa	Gotowanie i odkażanie wody pitnej, mycie i gotowanie produktów spożywczych, asenizacja odchodów ludzkich, oświata zdrowotna	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS33	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Fasciola gigantica</i> /przywra olbrzymia	1	2	Ssaki, ślimaki, rośliny wodne	Pokarmowe (spożycie wodnych roślin z metacerkariami)	Z - zapalenie wątroby	Oświata zdrowotna, nie spożywanie roślin wodnych, dezynfekcja, ochrony osobiste	0	0	0
PAS34	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Fasciola hepatica</i> /motylica wątrobowa	1	2	Owce, bydło, inne przeżuwacze, ślimaki, rośliny wodne	Pokarmowe (spożycie wodnych roślin z metacerkariami)	Z - zapalenie wątroby	Oświata zdrowotna, nie spożywanie roślin wodnych, dezynfekcja, ochrony osobiste	0	0	0
PAS35	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Fasciolopsis buski</i>	1	2	Świnie, ślimaki, rośliny wodne (głównie Azja)	Pokarmowe (spożycie wodnych roślin z metacerkariami)	Z - zapalenie jelita cienkiego	Oświata zdrowotna, nie spożywanie roślin wodnych, dezynfekcja, ochrony osobiste	0	0	0
PAS36	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Giardia lamblia</i> (<i>Giardia intestinalis</i>)/lamblia (wielkowiec jelitowy)	1	2	Ludzie, zwierzęta (bobry)	Pokarmowo-wodne	Z - lamblioza: zapalenie błony śluzowej dwunastnicy i jelita czczego z biegunką ostrą, lub przewlekłą	Gotowanie i odkażanie wody pitnej, mycie i gotowanie produktów spożywczych, asenizacja odchodów ludzkich, oświata zdrowotna	0	0	1
PAS37	Pasożyty (robaki, tasiemce)	<i>Hymenolepis diminuta</i> /tasiemiec szczerzy	1	2	Gryzonie (szczury, myszy), owady żerujące na zianie zbóż, ludzie	Pokarmowe (przypadkowe połknięcie zakażonego owada)	Z(ZOO) - tasiemczyca jelita cienkiego	Deratyzacja, zwalczanie owadów pasożytujących na zbożu, przestrzeganie zasad higieny	0	0	0
PAS38	Pasożyty (robaki, tasiemce)	<i>Hymenolepis nana</i> /tasiemiec karłowaty	1	2	Gryzonie, psy, owady (pchły, owady żerujące na zbożu), woda, ścieki	Pokarmowo-wodne (także przez przypadkowe połknięcie zakażonego owada)	Z(ZOO) - tasiemczyca jelita cienkiego	Gotowanie i odkażanie wody pitnej, mycie i gotowanie produktów spożywczych, zwalczanie gryzoni, pcheł i owadów pasożytujących na zbożu, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS39	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Leishmania amazonensis</i>	0	2	Ssaki, muchy piaskowe (głównie <i>Lutzomia</i> spp.), Ameryka Południowa	Ukłucie much piaskowych	Z(ZOO) - leiszmanioza skórna: owrzodzenia, niekiedy rozsiane zmiany guzkowe	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much piaskowych, dezynfekcja laboratoriów	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS40	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Leishmania brasiliensis</i>	1	3	Ssaki (gryznie, psy, konie, muły), muchy piaskowe (głównie <i>Lutzomia</i> spp.), Ameryka Południowa	Ukłucie much piaskowych	Z(ZOO) - leiszmanioza śluzówkowo-skórna (brazylijska, espundo): rozległe owrzodzenia, głównie jamy ustnej i nosa	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much piaskowych, dezynfekcja laboratoriów	0	0	0
PAS41	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Leishmania donovani</i>	1	3	Ssaki (gryznie, psy), muchy piaskowe (głównie <i>Phlebotomus</i> spp.), głównie w strefie subtropikalnej i tropikalnej	Ukłucie much piaskowych	Z(ZOO) - leiszmanioza trzewna (kala-azar): inwazja wątroby, śledziona, szpiku kostnego, gruczołów chłonnych	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much piaskowych, dezynfekcja laboratoriów	0	0	0
PAS42	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Leishmania ethiopica</i>	1	2	Ssaki (gryznie, górali), muchy piaskowe (głównie <i>Phlebotomus</i> spp.), Afryka, Azja	Ukłucie much piaskowych	Z(ZOO) - leiszmanioza skórna (wrzód wschodni): owrzodzenia, niekiedy rozsiane zmiany guzkowe	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much piaskowych, dezynfekcja laboratoriów	0	0	0
PAS43	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Leishmania guyanensis</i>	0	2	Ssaki, muchy piaskowe (głównie <i>Lutzomia</i> spp.), Ameryka Środkowa i Południowa	Ukłucie much piaskowych	Z(ZOO) - leiszmanioza skórna: przewlekłe owrzodzenia, niekiedy z zaatakowaniem węzłów chłonnych	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much piaskowych, dezynfekcja laboratoriów	0	0	0
PAS44	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Leishmania major</i>	1	2	Ssaki (gryznie, górali), muchy piaskowe (głównie <i>Phlebotomus</i> spp.), Afryka, Azja	Ukłucie much piaskowych	Z(ZOO) - leiszmanioza skórna (suchy wrzód wschodni): owrzodzenia	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much piaskowych, dezynfekcja laboratoriów	0	0	0
PAS45	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Leishmania mexicana</i>	1	2	Ssaki (głównie gryznie), muchy piaskowe (głównie <i>Lutzomia</i> spp.), Ameryka Południowa i Środkowa	Ukłucie much piaskowych	Z(ZOO) - leiszmanioza skórna (wrzód chiclero): owrzodzenia (głównie ucha), niekiedy rozsiane zmiany guzkowe	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much piaskowych, dezynfekcja laboratoriów	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS46	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Leishmania panamensis</i>	0	2	Ssaki (głównie leniwcę), muchy piaskowe (głównie <i>Lutzomia</i> spp.), Ameryka Południowa i Środkowa	Ukłucie much piaskowych	Z(ZOO) - leiszmanioza skórna: przewlekłe owrzodzenia, niekiedy z zaatakowaniem węzłów chłonnych	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much piaskowych, dezynfekcja laboratoriów	0	0	0
PAS47	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Leishmania peruviana</i>	1	2	Ssaki, muchy piaskowe (głównie <i>Lutzomia</i> spp.), Ameryka Południowa	Ukłucie much piaskowych	Z(ZOO) - leiszmanioza skórna: owrzodzenia ("uta")	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much piaskowych, dezynfekcja laboratoriów	0	0	0
PAS48	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Leishmania tropica</i>	1	2	Ssaki (gryznie, góralki), muchy piaskowe (głównie <i>Phlebotomus</i> spp.), Afryka, Azja	Ukłucie much piaskowych	Z(ZOO) - leiszmanioza skórna (wilgotny wrzód wschodni): owrzodzenia	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much piaskowych, dezynfekcja laboratoriów	0	0	0
PAS49	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Leishmania</i> spp. (<i>L. infantum</i> , <i>L. chagasi</i>)	1	2	Ssaki (gryznie, psy), muchy piaskowe (głównie <i>Lutzomia</i> spp., <i>Phlebotomus</i> spp.), głównie w strefie subtropikalnej i tropikalnej	Ukłucie much piaskowych	Z(ZOO) - leiszmanioza trzewna (kala-azar): inwazja wątroby, śledziony, szpiku kostnego, gruczołów chłonnych	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much piaskowych, dezynfekcja laboratoriów	0	0	0
PAS50	Pasożyty (robaki, nicianie)	<i>Loa loa</i>	1	2	Ludzie, zwierzęta, muchy (<i>Chrysops</i> spp.), Afryka	Ukłucie much (wprowadzenie filarii)	Z(ZOO) - loaza: guzki kalabarskie, zarobaczenie oczu	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie much-wektorów	0	0	0
PAS51	Pasożyty (robaki, nicianie)	<i>Mansonella ozzardi</i>	1	2	Ludzie, zwierzęta, komary (Ameryka Środkowa i Południowa)	Ukłucie komarów (wprowadzenie filarii)	Z(ZOO) - mansoneloza: zapalenie jamy otrzewnowej i innych jam ciała	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów	0	0	0
PAS52	Pasożyty (robaki, nicianie)	<i>Mansonella perstans</i>	1	2	Ludzie, zwierzęta, komary (Afryka i Ameryka Południowa)	Ukłucie komarów (wprowadzenie filarii)	Z(ZOO) - mansoneloza: zapalenie jamy otrzewnowej i innych jam ciała	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS53	Pasożyty (pierwotniaki, pełzaki)	<i>Naegleria fowleri</i>	1	3	Gleba, ciepła woda słodka	Bezpośrednie (kontakt z wodą), powietrzno-kropelkowe, powietrzno-pyłowe (wdychanie cyst)	Z - pełzakowe zapalenie mózgu i opon	Dezynfekcja wody w zbiornikach i urządzeniach nawilżających, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS54	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Nanophyetus salmincola</i>	0	2	Ryby (łososiowate)	Pokarmowo-wodne	Z(ZOO) - zapalenie żołądka i jelit, biegunka	Ochrony osobiste, przestrzeganie zasad higieny	0	0	1
PAS55	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Necator americanus</i>	1	2	Gleba, ludzie (głównie w klimacie tropikalnym i subtropikalnym)	Bezpośrednie (wnikanie larw filarioidalnych przez skórę)	Z - ankylostomoza (choroba tunelowa): anemia, biegunki; zapalenie płuc (spowodowane przez larwy wędrujące)	Ochrony osobiste (odpowiednie obuwie), asenizacja odchodów ludzkich, dezynfekcja gleby i wody, oświata zdrowotna	0	0	1
PAS56	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Onchocerca volvulus</i>	1	2	Meszki (<i>Simuliidae</i>), Afryka, Ameryka Południowa i Środkowa (w sąsiedztwie rzek i strumieni)	Ukłucie meszek (wprowadzenie filarii)	Z(ZOO) - onchocerkoz (ślepoty rzecznej): guzki skórne, ślepoty, zapalenie skóry	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie meszek	0	0	1
PAS57	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Opisthorchis felineus/przywra kocia</i>	1	2	Słodkowodne ryby, koty	Pokarmowe (spożycie nie dogotowanych ryb)	Z(ZOO) - opistorchidoza: zarobaczenie wątroby	Gotowanie ryb, asenizacja odchodów ludzkich, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS58	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Opisthorchis</i> spp.	1	2	Słodkowodne ryby, różne ssaki	Pokarmowe (spożycie nie dogotowanych ryb)	Z(ZOO) - opistorchidoza: zarobaczenie wątroby	Gotowanie ryb, asenizacja odchodów ludzkich, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS59	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Paragonimus westermani</i> /przywra płucna	1	2	Ssaki (różne gatunki), skorupiaki (kraby, raki i inne), ślimaki - głównie strefa subtropikalna i tropikalna	Pokarmowe (spożycie nie dogotowanych skorupiaków)	Z(ZOO) - paragonimozą: zarobaczenie płuc, rzadziej mózgu i innych narządów	Gotowanie skorupiaków, asenizacja odchodów ludzkich, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS60	Pasożyty (pierwotniaki, zarodnikowce)	<i>Plasmodium falciparum</i> /zarodziec sierpowy	1	3	Ludzie, komary (<i>Anopheles</i> spp.)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - zimnica (malaria): trzeciaczka złośliwa, nieregularny cykl krwinkowy i napady (36-48 godz.), ciężki przebieg	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów i likwidacja ich miejsc lęgowych, profilaktyczne zazywanie chemioterapeutyków	0	0	1
PAS61	Pasożyty (pierwotniaki, zarodnikowce)	<i>Plasmodium</i> spp., gatunki ludzkie i małpie: <i>P. vivax</i> /zarodziec ruchliwy, <i>P. malariae</i> /zarodziec pasmowy, <i>P. ovale</i> /zarodziec owalny, <i>P. knowlesi</i> / zarodziec Knowlesa	1	2	Ludzie, komary (<i>Anopheles</i> spp.)	Ukłucie komarów	Z(ZOO) - zimnica (malaria): cykl krwinkowy i napady (24-72 godz. w zależności od gatunku)	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów i likwidacja ich miejsc lęgowych, profilaktyczne zazywanie chemioterapeutyków	0	0	1
PAS62	Pasożyty (pierwotniaki, zarodnikowce)	<i>Sarcocystis suis hominis</i> (<i>Isospora hominis</i>)	1	2	Liczne zwierzęta domowe (bydło, świnie, owce, konie, psy, koty) i dzikie	Pokarmowe (najczęściej przez spożycie nie dogotowanego mięsa)	Z(ZOO) - zapalenie mięśni, uszkodzenie mięśnia serca, obrzęki podskórne	Gotowanie mięsa, przestrzeganie zasad higieny, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS63	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Schistosoma haematobium</i> /przywra żylna	1	2	Ludzie, ślimaki słodkowodne (<i>Biomphalaria</i> spp., <i>Oncomelania</i> spp., <i>Bulinus</i> spp.) - Afryka, kraje Bliskiego Wschodu	Bezpośrednie (w wodzie, wnikanie cerkarii przez skórę)	Z(ZOO) - schistosomatoza pęcherza moczowego i jelit	Zwalczanie ślimaków-wektorów, wprowadzanie nowoczesnych metod nawadniania pól ryżowych i innych plantacji wykluczających rozwój ślimaków, ochrony osobiste, masowe odrobaczanie ludności na obszarach endemicznych, asenizacja odchodów ludzkich, oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS64	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Schistosoma intercalatum</i>	1	2	Ludzie, ślimaki słodkowodne (<i>Biomphalaria</i> spp., <i>Oncomelania</i> spp., <i>Bulinus</i> spp.) - Afryka równikowa	Bezpośrednie (w wodzie, wnikanie cercarii przez skórę)	Z(ZOO) - schistosomatoza jelit, wątroby, śledziony, nerek	Zwalczanie ślimaków-wektorów, wprowadzanie nowoczesnych metod nawadniania pól ryżowych i innych plantacji wykluczających rozwój ślimaków, ochrony osobiste, masowe odrobaczanie ludności na obszarach endemicznych, aseptyzacja odchodów ludzkich, oświata zdrowotna	0	0	1
PAS65	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Schistosoma japonicum</i>	1	2	Ludzie, zwierzęta kregowe, ślimaki słodkowodne (<i>Biomphalaria</i> spp., <i>Oncomelania</i> spp., <i>Bulinus</i> spp.) - wschodnia Azja, Oceania	Bezpośrednie (w wodzie, wnikanie cercarii przez skórę)	Z(ZOO) - schistosomatoza jelit, wątroby, śledziony, nerek	Zwalczanie ślimaków-wektorów, wprowadzanie nowoczesnych metod nawadniania pól ryżowych i innych plantacji, wykluczających rozwój ślimaków, ochrony osobiste, masowe odrobaczanie ludności na obszarach endemicznych, aseptyzacja odchodów ludzkich, oświata zdrowotna	0	0	1
PAS66	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Schistosoma mansoni</i>	1	2	Ludzie, ślimaki słodkowodne (<i>Biomphalaria</i> spp., <i>Oncomelania</i> spp., <i>Bulinus</i> spp.) - Afryka, kraje Bliskiego Wschodu, Ameryka Południowa i Środkowa	Bezpośrednie (w wodzie, wnikanie cercarii przez skórę)	Z(ZOO) - schistosomatoza jelit, wątroby, śledziony, nerek	Zwalczanie ślimaków-wektorów, wprowadzanie nowoczesnych metod nawadniania pól ryżowych i innych plantacji, wykluczających rozwój ślimaków, ochrony osobiste, masowe odrobaczanie ludności na obszarach endemicznych, aseptyzacja odchodów ludzkich, oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS67	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Schistosoma mekongi</i>	1	2	Ludzie, ślimaki słodkowodne (<i>Biomphalaria</i> spp., <i>Oncomelania</i> spp., <i>Bulinus</i> spp.) – Południowo-wschodnia Azja	Bezpośrednie (w wodzie, wnikanie cercarii przez skórę)	Z(ZOO) - schistosomatoza jelit, wątroby, śledziony, nerek	Zwalczanie ślimaków-wektorów, wprowadzanie nowoczesnych metod nawadniania pól ryżowych i innych plantacji, wykluczających rozwój ślimaków, ochrony osobiste, masowe odrobaczanie ludności na obszarach endemicznych, asenizacja odchodów ludzkich, oświata zdrowotna	0	0	1
PAS68	Pasożyty (robaki, przywry)	<i>Schistosoma</i> spp.	0	2	Ssaki, ptaki, ślimaki słodkowodne (<i>Biomphalaria</i> spp., <i>Oncomelania</i> spp., <i>Bulinus</i> spp.) - kraje strefy tropikalnej i subtropikalnej	Bezpośrednie (w wodzie, wnikanie cercarii przez skórę)	Z(ZOO) - zapalenie skóry wywołane przez cercarie	Zwalczanie ślimaków-wektorów, wprowadzanie nowoczesnych metod nawadniania pól ryżowych i innych plantacji, wykluczających rozwój ślimaków, ochrony osobiste, masowe odrobaczanie ludności na obszarach endemicznych, asenizacja odchodów ludzkich, oświata zdrowotna	0	0	1
PAS69	Pasożyty (robaki, tasiełce)	<i>Spirometra</i> spp. (<i>S. mansonioides</i> , <i>S. erinacei</i>)	0	2	Ssaki (psy, koty, rysie, jeże, żaby, ryby)	Bezpośrednie (wniknięcie larw przy kontakcie skóry z zakażonym mięsem żab, lub ryb), pokarmowe	Z(ZOO) - sparganoza: zarażenie różnych tkanek larwami	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS70	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Strongyloides stercoralis</i> /węgorek jelitowy	1	2	Gleba, zwierzęta (psy), ludzie	Bezpośrednie (wnikanie larw filarioidalnych przez skórę)	Z - węgorecznica: zapalenie jelit, zapalenie płuc, biegunki, rzadziej zapalenie opon	Ochrony osobiste (odpowiednie obuwie), asenizacja odchodów ludzkich, dezynfekcja gleby i wody, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS71	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Strongyloides</i> spp.	1	2	Gleba, zwierzęta, ludzie	Bezpośrednie (wnikanie larw filarioidalnych przez skórę)	Z - węgorecznica: zapalenie jelit, zapalenie płuc, biegunki, rzadziej zapalenie opon	Ochrony osobiste (odpowiednie obuwie), asenizacja odchodów ludzkich, dezynfekcja gleby i wody, oświata zdrowotna	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS72	Pasożyty (robaki, tasiemce)	<i>Taenia saginata</i> /tasiemiec nieuzbrojony	1	2	Bydło, ludzie	Pokarmowe (przez spożycie nie dogotowanego mięsa wołowego)	Z(ZOO) - tasiemczyca jelita cienkiego	Gotowanie mięsa wołowego przed spożyciem, kontrola weterynaryjna mięsa	0	0	0
PAS73	Pasożyty (robaki, tasiemce)	<i>Taenia solium</i> /tasiemiec uzbrojony	1	3	Świnie, ludzie	Pokarmowe (przez spożycie nie dogotowanego mięsa wieprzowego, lub pokarmu zanieczyszczonego kałem ludzkim)	Z(ZOO) - tasiemczyca jelita cienkiego; wągrzyca (cysticerkoza): zarażenie larwami tasiemca (<i>cysticercus cellulosae</i>) mózgu, opon mózgowo-rdzeniowych, oka, mięśni, tkanki podskórnej	Gotowanie mięsa wołowego przed spożyciem, kontrola weterynaryjna mięsa, asenizacja odchodów ludzkich, dezynfekcja, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS74	Pasożyty (robaki, tasiemce)	<i>Taenia multiceps</i> /tasiemiec krętkowy	0	2	Psy, lisy, wilki, owce, ludzie	Pokarmowe (przez spożycie pokarmu zanieczyszczonego kałem psa)	Z(ZOO) - wągrzyca (<i>coenuroza</i>) zarażenie larwami tasiemca (<i>coenurus</i>) mózgu, opon mózgowo-rdzeniowych, oka i innych narządów	Odrobaczenie psów, asenizacja odchodów psich, przestrzeganie zasad higieny w kontaktach z psami, dezynfekcja pomieszczeń laboratoryjnych, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS75	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Toxocara canis</i> /glista psia	1	2	Gleba, psy, ludzie (głównie dzieci)	Pokarmowe (przez spożycie pokarmu zanieczyszczonego kałem psa)	Z(ZOO) - toksokaroza: zarażenie larwami migrującymi wątroby, śledziony, oka, mózgu, opon mózgowo-rdzeniowych, płuc i innych narządów	Odrobaczenie psów, asenizacja odchodów psich, przestrzeganie zasad higieny w kontaktach z psami, dezynfekcja pomieszczeń laboratoryjnych, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS76	Pasożyty (pierwotniaki, zarodnikowce)	<i>Toxoplasma gondii</i> /toksoplazmoza	1	2	Liczne gatunki zwierząt domowych (koty, psy, owce, świnie, bydło i inne) i dzikich (gryzonie i inne), ludzie	Pokarmowe (przez spożycie nie dogotowanego mięsa lub pokarmu zanieczyszczonego kałem kota zawierającym oocysty pasożyta), bezpośrednie, przelężyskowe	Z(ZOO) - toksoplazmoza wrodzona: śmierć płodu lub znaczne wady rozwojowe ośrodkowego układu nerwowego i narządu wzroku; toksoplazmoza nabyta: zapalenie węzłów chłonnych, zapalenie naczynek i siatkówki oka, zapalenie mózgu przy obniżonej odporności	Gotowanie mięsa przed spożyciem, asenizacja odchodów kociach, ochrona osobiste, dezynfekcja i sterylizacja w laboratoriach, ochrona pracowników w ciąży przed możliwym kontaktem z zarażeniem, oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS77	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Trichinella spiralis</i> /Włosień kręty	1	2	Świnie, szczury, ludzie	Pokarmowe (przez spożycie nie dogotowanego mięsa wieprzowego)	Z(ZOO) - włośnica: bóle mięśni, gorączka, obrzęk	Gotowanie mięsa wieprzowego przed spożyciem, kontrola weterynaryjna mięsa (trychinoskopia), oświata zdrowotna	0	0	0
PAS78	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Trichuris trichiura</i> /Włosogłówka	1	2	Ludzie	Pokarmowe	Z - włosogłowczycza jelita cienkiego: biegunki, anemia	Asenizacja odchodów ludzkich, mycie i gotowanie produktów spożywczych, oświata zdrowotna	0	0	0
PAS79	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Trypanosoma brucei brucei</i> /świdrowiec śpiączki	1	2	Różne gatunki ssaków, ludzie, muchy tse-tse (<i>Glossina</i> spp.) - Afryka	Ukłucie much tse-tse	Z(ZOO) - śpiączka afrykańska: zapalenie centralnego układu nerwowego	Tępienie much tse-tse, repelenty, ochrony osobiste	0	0	0
PAS80	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Trypanosoma brucei gambiense</i> /świdrowiec śpiączki gambijskiej	1	2	Różne gatunki ssaków, przeważnie domowych (świnie, bydło, psy), ludzie, muchy tse-tse (<i>Glossina palpalis</i>) - Afryka zachodnia	Ukłucie much tse-tse	Z(ZOO) - śpiączka afrykańska: zapalenie centralnego układu nerwowego	Tępienie much tse-tse, repelenty, ochrony osobiste	0	0	0
PAS81	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Trypanosoma brucei rhodesiense</i> /świdrowiec śpiączki rodezyjskiej	1	3	Różne gatunki ssaków, przeważnie dzikich (antylopy, lwy, hieny), ludzie, muchy tse-tse (<i>Glossina morsitans</i>) - Afryka wschodnia	Ukłucie much tse-tse	Z(ZOO) - śpiączka afrykańska: zapalenie centralnego układu nerwowego o ciężkim przebiegu	Tępienie much tse-tse, repelenty, ochrony osobiste	0	0	0
PAS82	Pasożyty (pierwotniaki, wiciowce)	<i>Trypanosoma cruzi</i>	1	3	Różne gatunki ssaków domowych (psy, koty) i dzikich (oposy, pancerniki, gryzonie), ludzie, pluskwiaki krwio pijne (<i>Triatoma</i> spp., <i>Rhodnius</i> spp., <i>Panstrongylus</i> spp.) - Ameryka Południowa	Bezpośrednie (przez wtarcie do skóry lub błon śluzowych kału zarażonych pluskwiaków)	Z(ZOO) - choroba Chagasa: zapalenie mięśnia sercowego i innych mięśni, węzłów chłonnych i innych narządów wewnętrznych	Tępienie pluskwiaków-wektorów, repelenty, ochrony osobiste	0	0	0

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
PAS83	Pasożyty (robaki, nicienie)	<i>Wuchereria bancrofti</i>	1	2	Ludzie, małpy, komary - kraje strefy tropikalnej i subtropikalnej	Ukłucie komarów (wprowadzenie filarii)	Z(ZOO) - filarioza: zapalenie i obrzęk węzłów chłonnych, gorączka, słońowacizna	Ochrony osobiste, repelenty, tępienie komarów	0	0	0
ROS01	Rośliny (nasienne)	<i>Abrus precatorius</i>	0	2	Uprawy, magazyny, pomieszczenia przetwórcze	Bezpośrednie (kontakt skóry z nasionami rośliny, zawierającymi toksalbuminę abrynę)	AL - zapalenie skóry	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS02	Rośliny (nasienne, pospolite warzywa z różnych rodzin)	<i>Allium cepa</i> /cebula	0	2	Ogrody, szklarnie, sprzedaż, gastronomia	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - wyprysk kontaktowy	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS03	Rośliny (nasienne, pospolite warzywa z różnych rodzin)	<i>Allium sativum</i> /czosnek	0	2	Ogrody, szklarnie, sprzedaż, gastronomia	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - wyprysk kontaktowy	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS04	Rośliny (nasienne, ozdobne z różnych rodzin)	<i>Alstroemeria ligtu</i> /alstremeria	0	2	Ogrody, szklarnie, sprzedaż	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - zapalenie skóry (dermatitis phytogenes)	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS05	Rośliny (nasienne)	<i>Amorphophalus Konjac</i> /"konnyaku" ("mayko")	0	2	Uprawy, pomieszczenia przetwórcze (głównie Japonia)	Powietrzno-pyłowe (wdychanie sproszkowanych bulw konnyaku)	AL - astma oskrzelowa	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia	0	0	1
ROS06	Rośliny (nasienne, pospolite warzywa z różnych rodzin)	<i>Apium graveolens</i> /seler	0	2	Ogrody, szklarnie, sprzedaż, gastronomia	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	T, AL - zapalenie skóry (fotodermatoza)	Ochrony osobiste (zwłaszcza przy pracy w słońcu)	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ROS07	Rośliny (nasionne, pospolite warzywa z różnych rodzin)	<i>Capsicum annuum</i> /papryka	0	2	Uprawy, pomieszczenia przetwórcze	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu ze sproszkowanej papryki zawierającego toksyczny alkaloid - kapsaicynę), bezpośrednie (kontakt ze skórą)	T, AL - objawy ogólne w wyniku zatrucia, zapalenie skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia	0	0	1
ROS08	Rośliny (nasionne)	<i>Ceiba pentadra</i> /drzewo kapokowe	0	2	Plantacje, przemysł przetwórczy	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu z włókien, otrzymanych z owoców drzewa kapokowego)	AL - astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS09	Rośliny (nasionne)	<i>Cephalis ipecacuanha</i> /wymiotnica ipekakuana	0	2	Uprawy, przemysł przetwórczy	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu ze sproszkowanego korzenia ipekakuany)	AL - astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS10	Rośliny (nasionne, ozdobne z różnych rodzin)	<i>Chrysanthemum</i> spp./chryzantemy	0	2	Ogrody, szklarnie, sprzedaż	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - wyprysk kontaktowy	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS11	Rośliny (nasionne)	<i>Cinnamomum camphora</i> /drzewko kamforowe	0	2	Plantacje, przemysł przetwórczy	Powietrzno-kropelkowe (wdychanie par kamfory)	T, AL - zatrucie, reakcje alergiczne	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS12	Rośliny (nasionne)	<i>Cinnamomum zeylanicum</i> /cynamonowiec	0	2	Plantacje, przemysł przetwórczy	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu ze sproszkowanego cynamonowca zawierającego toksyczny aldehyd cynamonowy)	T, AL - zatrucie, reakcje alergiczne	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS13	Rośliny (nasionne)	<i>Coffea</i> spp./drzewko kawowe	0	2	Plantacje, przemysł przetwórczy	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu ze sproszkowanych ziaren kawy)	AL - astma oskrzelowa, alveolitis allergica	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS14	Rośliny (nasionne)	<i>Compositae</i> /złożone (rodzina obejmująca bardzo dużo gatunków)	0	2	Naturalne biotopy, ogrody	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - zapalenie skóry (<i>Compositae</i> dermatitis)	Ochrony osobiste	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ROS15	Rośliny (nasionne, wilczomleczowate)	<i>Croton tiglium</i> /kroton	0	2	Plantacje, przemysł przetwórczy	Bezpośrednie (kontakt skóry z nasionami, stanowiącymi surowiec do wyrobu olejku krotonowego)	AL, T - zapalenie skóry (dermatitis phytogenes)	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS16	Rośliny (nasionne, pospolite warzywa z różnych rodzin)	<i>Cucumis sativus</i> /ogórek	0	2	Ogrody, szklarnie, sprzedaż, gastronomia	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - wyprysk kontaktowy	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS17	Rośliny (nasionne, ozdobne z różnych rodzin)	<i>Dahlia</i> spp./dalia	0	2	Ogrody, szklarnie, sprzedaż	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - zapalenie skóry (dermatitis phytogenes)	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS18	Rośliny (nasionne, pospolite warzywa z różnych rodzin)	<i>Daucus carota</i> /marchew	0	2	Ogrody, szklarnie, sprzedaż, gastronomia	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - wyprysk kontaktowy	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS19	Rośliny (nasionne, obrazkowate)	<i>Dieffenbachia seguine</i> (ozdobna roślina pochodzenia tropikalnego)	0	2	Ogrody, szklarnie	Bezpośrednie (kontakt skóry z sokiem rośliny)	T, AL - ciężkie stany zapalne skóry i błon śluzowych	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS20	Rośliny (nasionne)	<i>Digitalis purpurea</i> /naparstnica purpurowa	0	2	Naturalne biotopy, pomieszczenia przemysłowe	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu ze sproszkowanych liści naparstnicy, zawierających glikozydy kardenolidowe)	T - objawy ogólne w wyniku zatrucia	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS21	Rośliny (nasionne)	Enzymy roślinne (proteazy) wytwarzane w postaci sproszkowanej przez przemysł biotechnologiczny i farmaceutyczny, m.in. papaina z owoców papai (<i>Carica papaya</i>) i bromelina z ananasa (<i>Ananas comosus</i>)	0	2	Zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu ze sproszkowanych enzymów)	AL - astma oskrzelowa	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ROS22	Rośliny (nasionne, wilczomleczowate)	<i>Euphorbiaceae</i> /wilczomleczowate (Liczne gatunki, w tym rośliny ozdobne)	0	2	Ogrody, szklarnie	Bezpośrednie (kontakt skóry i błon śluzowych z sokiem mlecznym roślin zawierającym toksyczno-żrący składnik żywiczny (eforbinę))	T - zapalenie skóry, zapalenie oczu (niekiedy grożące ślepotą)	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS23	Rośliny (nasionne)	<i>Fagopyrum esculentum</i> /gryka	0	2	Uprawy, magazyny, pomieszczenia przemysłowe	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu z gryki), bezpośrednie (kontakt skóry z ziarnem gryki)	AL- alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry; T- fotodermatoza: zapalenie skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS24	Rośliny (nasionne)	<i>Ficus benjamina</i> /fikus	0	2	Ogrody, szklarnie	Powietrzno-pyłowe, bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS25	Rośliny (nasionne)	<i>Fragaria</i> spp./truskawka	0	2	Ogrody, szklarnie, sprzedaż, gastronomia	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - wyprysk kontaktowy	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS26	Rośliny (nasionne, ozdobne z różnych rodzin)	<i>Fresia</i> spp./frezja	0	2	Ogrody, szklarnie, sprzedaż	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - wyprysk kontaktowy	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS27	Rośliny (wątrobowce)	<i>Frullania</i> spp.	0	2	Kora drzew	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - zapalenie skóry	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS28	Rośliny (nasionne)	<i>Helianthus annuus</i> /słonecznik	0	0	Plantacje, ogrody, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe, bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS29	Rośliny (nasionne)	<i>Hevea brasiliensis</i> /drzewko kauczukowe	0	2	Plantacje, zakłady przetwórcze	Bezpośrednie (kontakt skóry z mleczkiem kauczukowym)	AL - alergiczne zapalenie skóry, reakcje ogólne	Ochrony osobiste, edukacja zdrowotna	0	0	1
ROS30	Rośliny (nasionne)	<i>Hibiscus esculentus</i>	0	2	Plantacje, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe, bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS31	Rośliny (nasionne)	<i>Humulus lupulus</i> /chmiel	0	2	Uprawy, magazyny, pomieszczenia przemysłowe	Bezpośrednie (kontakt skóry z szyszkami chmielu), powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe (wdychanie pyłu i lotnych olejków z szyszek chmielu)	AL - zapalenie skóry, reakcje alergiczne układu oddechowego	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ROS32	Rośliny (nasionne, liliowate)	<i>Hyacinthus</i> spp./hiacynt	0	2	Ogrody, szklarnie	Bezpośrednie (kontakt skóry z toksycznym sokiem hiacynta zawierającym igły szczawianu wapnia)	T, AL - zapalenie skóry (dermatitis phytogenes)	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS33	Rośliny (nasionne)	<i>Juniperus sawina</i> /jałowiec sabina	0	2	Ogrody, parki	Bezpośrednie (kontakt skóry z jałowcem), powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe (wdychanie toksycznego olejku eterycznego)	T, AL - zapalenie skóry, zatrucia ogólne	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS34	Rośliny (nasionne)	<i>Laburnum anagyroides</i> /złotokap	0	2	Uprawy, pomieszczenia przemysłowe	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu ze złotokapu zawierającego toksyczne alkaloidy: cytyzynę i metylocytyzynę)	T - zatrucia ogólne	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS35	Rośliny (nasionne, pospolite warzywa z różnych rodzin)	<i>Lactuca sativa</i> /sałata	0	2	Ogrody, szklarnie, sprzedaż, gastronomia	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - wyprysk kontaktowy	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS36	Rośliny (nasionne, pokrzywowate)	<i>Laportea</i> spp. (ozdobna roślina pochodzenia tropikalnego)	0	2	Ogrody, szklarnie	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	T - zapalenie skóry (dermatitis phytogenes)	Ochrony osobiste, edukacja zdrowotna	0	0	1
ROS37	Rośliny (nasionne)	Lateks (produkt otrzymany z mlecza kauczukowego)	0	2	Zakłady przetwórcze, placówki służby zdrowia	Bezpośrednie (kontakt skóry z lateksem i rękawicami lateksowymi zawierającymi alergizujące białko)	AL - alergiczne zapalenie skóry, reakcje ogólne	Zastępowanie lateksu innymi surowcami	0	0	1
ROS38	Rośliny (nasionne, liliowate)	<i>Narcissus</i> /narcyz	0	2	Ogrody, szklarnie	Bezpośrednie (kontakt skóry z toksycznym sokiem narcyza zawierającym igły szczawianu wapnia)	T, AL - zapalenie skóry (dermatitis phytogenes)	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS39	Rośliny (nasionne)	<i>Nicotiana tabacum</i> /tytoń	0	2	Plantacje, magazyny, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu z tytoniu zawierającego toksyczny alkaloid - nikotynę), bezpośrednie (kontakt zielonych liści tytoniu ze skórą)	T - zatrucia ogólne, zapalenie skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS40	Rośliny (nasionne, trawy)	<i>Oryza sativa</i> /ryż	0	2	Uprawy, magazyny, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu z ziaren ryżu)	AL - astma oskrzelowa	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ROS41	Rośliny (nasionne)	<i>Papaver</i> spp./mak	0	2	Uprawy, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu z maku zawierającego toksyczne alkaloidy)	T - zatrucia ogólne	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS42	Rośliny (porosty)	<i>Parmelia</i> spp.	0	2	Kora drzew	Bezpośrednie (kontakt skóry z porostami)	AL, T - alergiczne zapalenie skóry, fotodermatoza	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS43	Rośliny (nasionne, pospolite warzywa z różnych rodzin)	<i>Pastinaca sativa</i> /pasternak	0	2	Ogrody, szklarnie, sprzedaż, gastronomia	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - wyprysk kontaktowy	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS44	Rośliny (nasionne, pospolite warzywa z różnych rodzin)	<i>Petroselinum hortense</i> /pietruszka	0	2	Ogrody, szklarnie, sprzedaż	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - wyprysk kontaktowy	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS45	Rośliny (glony, bruzdnice)	<i>Pfiesteria piscicida</i>	0	2	Woda, ryby	Bezpośrednie	T - wytwarza neurotoksynę powodującą encefalopatię	Ochrony osobiste, odkażanie wody	0	0	1
ROS46	Rośliny (nasionne)	<i>Phaseolus vulgaris</i> /fasola	0	2	Uprawy, magazyny, zakłady przetwórcze	Bezpośrednie (kontakt skóry z nasionami fasoli, zawierającymi toksalbuminę fazynę)	T, AL - zapalenie skóry (świerzb fasołowy)	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji	0	0	1
ROS47	Rośliny (nasionne, liliowate)	<i>Phytolacca decandra</i> /szkarłatka	0	2	Ogrody, szklarnie	Bezpośrednie (kontakt skóry z toksycznym sokiem szkarłatki zawierającym igły szczawianu wapnia)	T, AL - zapalenie skóry (dermatitis phytogenes)	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS48	Rośliny (nasionne)	<i>Piper nigrum</i> /pieprz	0	2	Plantacje, magazyny, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu z ziaren pieprzu zawierającego toksyczny alkaloid piperynę)	T - zatrucia ogólne	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS49	Rośliny (nasionne)	<i>Plantago</i> spp./babka	0	2	Biotopy naturalne, zakłady przetwórcze, placówki ochrony zdrowia	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu ze sproszkowanych nasion babki, używanych jako środek oczyszczający)	AL - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ROS50	Rośliny (glony, zielenice)	<i>Prototheca</i> spp.	0	2	Tkanki drzew	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	Z - zakażenia skóry i innych narządów	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS51	Rośliny (glony, chryzofity)	<i>Prymnesium</i> spp.	0	2	Wody słodkie (m. in. stawy rybne)	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	T - zatrucia	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS52	Rośliny (nasionne, drzewa)	Pył drzewny z drewna dębu (<i>Quercus</i> spp.) i buka (<i>Fagus</i> spp.)	0	3	Lasy, zakłady przemysłu drzewnego, warsztaty stolarskie i ciesielskie	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu drzewnego)	RAK - gruczolakorak nosa, rzadziej inne postacie nowotworów; AL - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia i poprawa wentylacji w zakładach przemysłu drzewnego i warsztatach stolarskich, automatyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS53	Rośliny (nasionne, drzewa)	Pył drzewny z drewna innych drzew liściastych rosnących w klimacie umiarkowanym: orzecha, robinii akacjowej, jawora, płatanu, wiązu, jesionu, kasztanowca i innych	0	2	Lasy, zakłady przemysłu drzewnego, warsztaty stolarskie i ciesielskie	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu drzewnego)	AL, T - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia i poprawa wentylacji w zakładach przemysłu drzewnego i warsztatach stolarskich, automatyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS54	Rośliny (nasionne, drzewa)	Pył z drewna sosny (<i>Pinus sylvestris</i>) i różnych produktów przetwarzania tego drewna	0	2	Lasy, zakłady przemysłu drzewnego, warsztaty stolarskie i ciesielskie, destylarnie, spawalnictwo (używanie kalafonii)	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe (wdychanie pyłu drzewnego z sosny, a także aerozolu z żywicy, terpentyny, olejków eterycznych i kalafonii)	AL - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia i poprawa wentylacji w zakładach przemysłu drzewnego i warsztatach stolarskich, automatyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS55	Rośliny (nasionne, drzewa)	Pył drzewny z drewna tui zachodniej (<i>Thuja plicata</i>)	0	2	Lasy, zakłady przemysłu drzewnego, warsztaty stolarskie i ciesielskie	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu drzewnego z drewna tui zachodniej, zawierającego silne składniki alergizujące i toksyczne)	AL, T - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia i poprawa wentylacji w zakładach przemysłu drzewnego i warsztatach stolarskich, automatyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ROS56	Rośliny (nasienne, drzewa)	Pył drzewny z drewna innych drzew iglastych rosnących w klimacie umiarkowanym: jodły, cisa, sekwoi i innych	0	2	Lasy, zakłady przemysłu drzewnego, warsztaty stolarskie i ciesielskie	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu drzewnego)	AL - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia i poprawa wentylacji w zakładach przemysłu drzewnego i warsztatach stolarskich, automatyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS57	Rośliny (nasienne, drzewa)	Pył drzewny z drewna innych drzew liściastych i iglastych rosnących w klimacie tropikalnym: hebanu, mahonia, palisandra, iroko, obeche, kejaat i innych	0	2	Lasy, zakłady przemysłu drzewnego, warsztaty stolarskie i ciesielskie	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu drzewnego z drewna egzotycznego, zawierającego silne składniki alergizujące i toksyczne)	AL, T - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia i poprawa wentylacji w zakładach przemysłu drzewnego i warsztatach stolarskich, automatyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS58	Rośliny (nasienne)	Pył zbożowy (z pszenicy, żyta, owsa, jęczmienia, kukurydzy i innych gatunków)	0	2	Uprawy, magazyny, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe	AL, IT - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, zapalenie spojówek, zapalenie skóry (głównie wywoływane przez pył z jęczmienia), syndrom toksyczny wywołany pyłem organicznym	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia i poprawa wentylacji w spichrzach, magazynach i młynach zbożowych, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS59	Rośliny (nasienne)	Pył z ziół (z szalwi, dziurawca, mięty, pokrzywy i innych gatunków)	0	2	Uprawy, magazyny, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe	AL, IT - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, zapalenie spojówek i skóry, syndrom toksyczny wywołany pyłem organicznym	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia i poprawa wentylacji w zakładach przemysłu zielarskiego, hermetyzacja i automatyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS60	Rośliny (nasienne)	Pył z bawełny, lnu, konopi	0	2	Uprawy, magazyny, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe	IT, AL - bisynoza (bawełnica), alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia i poprawa wentylacji w zakładach przemysłu włókienniczego, hermetyzacja i automatyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ROS61	Rośliny (nasienne)	Pyłki kwiatowe różnych gatunków roślin, zwłaszcza żyta, pospolitych traw łąkowych, drzew okrytozalążkowych, warzyw i chwastów dwuliściennych	0	2	Powietrze przestrzeni otwartej, szklarnie - w okresie kwitnienia roślin	Powietrzno-pyłowe	AL - pyłkowica (sezonowy, alergiczny nieżyt nosa), wyprysk powietrzno-pochodny (airborne dermatitis), zapalenie spojówek, astma oskrzelowa	Ochrony osobiste, należyta wentylacja w szklarniach, profilaktyczne zażywanie leków w okresie sianokosów	0	0	1
ROS62	Rośliny (wątrobowce)	<i>Radula</i> spp.	0	2	Kora drzew	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - zapalenie skóry	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS63	Rośliny (nasienne)	<i>Ranunculaceae</i> /jaskrowate: jaskier (<i>Ranunculus</i>), zawilec (<i>Anemone</i>), sasanka (<i>Pulsatilla</i>), powój (<i>Clematis</i>) i inne	0	2	Naturalne biotopy, ogrody	Bezpośrednie (kontakt skóry z tkankami i sokiem roślin jaskrowatych zawierających toksyczny lakton protoanemoninę)	T, AL - zapalenie skóry (dermatitis phytogenes)	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS64	Rośliny (nasienne)	<i>Raphia pedunculata</i> /palma rafiowa	0	2	Plantacje, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu z włókien, otrzymanych z liści palmy rafiowej)	AL - astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS65	Rośliny (nasienne)	<i>Ricinus communis</i> /rącznik	0	2	Plantacje, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu z nasion rącznika zawierających toksalbuminę i silne alergeny), bezpośrednie (kontakt nasion rącznika ze skórą)	T, AL - astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS66	Rośliny (nasienne)	<i>Rosa</i> spp./róza	0	2	Plantacje, zakłady przetwórcze (produkcja witaminy C z owoców róży)	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu z owoców róży), bezpośrednie (kontakt owoców róży ze skórą)	AL - astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek i skóry (pokrzywka)	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS67	Rośliny (nasienne, rutowate)	<i>Ruta graveolens</i> /ruta zwyczajna	0	2	Plantacje, zakłady przetwórcze	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	T, AL - zapalenie skóry (fotodermatoza)	Ochrony osobiste (zwłaszcza przy pracy w słońcu)	0	0	1
ROS68	Rośliny (nasienne)	<i>Saponaria officinalis</i> /mydlnica lekarska	0	2	Uprawy, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu z mydlnicy zawierającego toksyczne glikozydy saponinowe)	T - objawy ogólne w wyniku zatrucia	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ROS69	Rośliny (nasienne, liliowate)	<i>Scilla</i> spp./cebulica	0	2	Ogrody, szklarnie	Bezpośrednie (kontakt skóry z toksycznym sokiem cebulicy zawierającym igły szczawianu wapnia)	T, AL - zapalenie skóry (dermatitis phytogenes)	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS70	Rośliny (nasienne, pospolite warzywa z różnych rodzin)	<i>Solanum tuberosum</i> /ziemniak	0	2	Uprawy, zakłady przetwórcze	Bezpośrednie (kontakt ze skórą), powietrzno-kropelkowe (wdychanie cząstek ziemniaka w zakładach przetwórczych)	AL - wyprysk kontaktowy, reakcje alergiczne układu oddechowego	Ochrony osobiste, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS71	Rośliny (nasienne, trawy)	<i>Stipa tenacissima</i> /trawa esparto	0	2	Łąki, uprawy (basen Morza Śródziemnego)	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu z trawy esparto)	AL - alveolitis alergica (stypatoza)	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia	0	0	1
ROS72	Rośliny (nasienne)	<i>Thea sinensis</i> /herbata	0	2	Plantacje, magazyny, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu z liści herbaty)	AL - astma oskrzelowa	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS73	Rośliny (nasienne)	<i>Toxicodendron radicans</i> /sumak jadowity	0	2	Pola, łąki, lasy - głównie Ameryka Północna	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	T, AL - zapalenie skóry, reakcje ogólne	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1
ROS74	Rośliny (nasienne, liliowate)	<i>Tulipa</i> spp./tulipan	0	2	Plantacje, ogrody, szklarnie	Bezpośrednie (kontakt skóry z toksycznym sokiem tulipana zawierającym igły szczawianu wapnia)	T, AL - zapalenie skóry ("palce tulipanowe")	Ochrony osobiste	0	0	1
ROS75	Rośliny (nasienne)	<i>Vanilia</i> spp./wanilia (<i>V. planifolia</i> , <i>V. pompona</i>)	0	2	Uprawy, magazyny, zakłady przetwórcze	Bezpośrednie (kontakt skóry z owocami wanilii zawierającymi toksyczną substancję wanilinę)	T - zapalenie skóry (wanilizm)	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ROS76	Rośliny (nasienne)	<i>Veratrum sabadillae</i> /sabadyła	0	2	Uprawy, magazyny, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe (wdychanie pyłu z nasion sabadyli zawierających toksyczny alkaloid weratrynę)	T - zatrucia ogólne	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ROS77	Rośliny (nasienne)	<i>Voacanga africana</i>	0	2	Uprawy, magazyny, zakłady przetwórcze	Powietrzno-pyłowe (wdechanie pyłu ze sproszkowanych nasion)	AL - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji, hermetyzacja procesu produkcyjnego	0	0	1
ZOO01	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Acarus siro</i> /rozkruszek mączny	0	2	Zmagazynowane produkty spożywcze (mąka, ziarno zbóż, nasiona, zioła, sery)	Powietrzno-pyłowe (wdechanie wydalin i cząstek ciała roztoczy)	AL - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry (świąd magazynierów)	Przechowywanie produktów spożywczych w pomieszczeniach suchych i czystych z dobrą wentylacją, zwalczanie rozkruszków środkami chemicznymi i fizycznymi, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO02	Zwierzęta (czulkowce, mszywioly)	<i>Alcyonidium</i> sp.	0	2	Morza	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	T- zapalenie skóry (pokrzywka, wysypka)	Ochrony osobiste	0	0	1
ZOO03	Zwierzęta (kręgowce, ryby)	Alergeny białkowe ryb, znajdujące się w śluzie i na powierzchni ciała, a także w rozdrobnionych tkankach (aerozolu kropelkowym i mączce rybnej) w przetwórnich	0	2	Wody słodkie i słone, przetwórnice	Bezpośrednie (kontakt ze skórą i śluzem ryb), powietrzno-kropelkowe (wdechanie drobnych cząstek ciała i kropelek śluzu ryb), powietrzno-pyłowe (wdechanie mączki rybnej)	AL- alergiczne zapalenie skóry (pokrzywka, wyprysk kontaktowy), astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, alergiczne zapalenie spojówek	Ochrony osobiste, poprawa wentylacji, redukcja zapylenia i hermetyzacja procesu produkcyjnego w zakładach przetwórczych, kąpiel po pracy	0	0	1
ZOO04	Zwierzęta (kręgowce, płazy)	Alergeny białkowe płazów (głównie żab) znajdujące się w śluzie i w ciele tych zwierząt	0	2	Woda i tereny przyległe, hodowle laboratoryjne	Bezpośrednie (kontakt ze skórą i tkankami płazów)	AL- reakcje alergiczne skóry (pokrzywka, wyprysk kontaktowy)	Ochrony osobiste	0	0	1
ZOO05	Zwierzęta (kręgowce, ptaki)	Alergeny białkowe drobiu i innych ptaków udomowionych	0	2	Pomieszczenia hodowlane, przetwórnice	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe (wdechanie cząstek wydzielin, wydalin, naskórka i pierza ptaków)	AL - alveolitis alergica ("płuco hodowcy ptaków"), astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, poprawa wentylacji i redukcja zapylenia w pomieszczeniach hodowlanych, utrzymywanie czystości tych pomieszczeń, automatyzacja czynności produkcyjnych	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ZOO06	Zwierzęta (kręgowce, ptaki)	Alergeny białkowe dzikich ptaków hodowanych	0	2	Różne biotopy, hodowle	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe (wdychanie cząstek wydzielin, wydaliny, naskórka i pierza ptaków)	AL - alveolitis alergica ("płuco hodowców ptaków"), astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia	0	0	1
ZOO07	Zwierzęta (kręgowce, ssaki)	Alergeny białkowe gryzoni laboratoryjnych (szczurów, myszy, świnek morskich, królików)	0	2	Wiwaria, laboratoria	Powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe (wdychanie cząstek moczu, kału, naskórka i sierści gryzoni laboratoryjnych)	AL - zespół LAA (Laboratory Animal Allergy): astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie skóry (wysypka), zapalenie spojówek; alveolitis allergica	Ochrony osobiste, poprawa wentylacji i redukcja zapylenia w wivariach i laboratoriach, utrzymywanie czystości tych pomieszczeń, dezynfekcja	0	0	1
ZOO08	Zwierzęta (kręgowce, ssaki)	Alergeny białkowe krów	0	2	Pomieszczenia hodowlane, przemysł mięsny i mleczarski	Bezpośrednie (kontakt skóry z mięsem, jelitami, płynem owodniowym i produktami mlecznymi), powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe (wdychanie cząstek moczu, kału, mleka, naskórka i sierści krów)	AL- alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie skóry (protein dermatitis), alergiczne zapalenie spojówek	Ochrony osobiste, poprawa wentylacji i redukcja zapylenia w pomieszczeniach hodowlanych, utrzymywanie czystości tych pomieszczeń, dezynfekcja	0	0	1
ZOO09	Zwierzęta (kręgowce, ssaki)	Alergeny białkowe owiec	0	2	Pomieszczenia hodowlane, przemysł mięsny i mleczarski	Bezpośrednie (kontakt skóry z mięsem, jelitami, płynem owodniowym i produktami mlecznymi), powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe (wdychanie cząstek moczu, kału, mleka, naskórka i sierści owiec)	AL- alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, poprawa wentylacji i redukcja zapylenia w pomieszczeniach hodowlanych, utrzymywanie czystości tych pomieszczeń, dezynfekcja	0	0	1
ZOO10	Zwierzęta (kręgowce, ssaki)	Alergeny białkowe świń	0	2	Pomieszczenia hodowlane, przemysł mięsny	Bezpośrednie (kontakt skóry z mięsem, jelitami i płynem owodniowym świń), powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe (wdychanie cząstek moczu, kału, naskórka i szczeciny świń)	AL- alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie skóry (protein dermatitis), alergiczne zapalenie spojówek	Ochrony osobiste, poprawa wentylacji i redukcja zapylenia w pomieszczeniach hodowlanych, utrzymywanie czystości tych pomieszczeń, dezynfekcja	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ZOO11	Zwierzęta (kręgowce, ssaki)	Alergeny białkowe różnych innych ssaków udomowionych	0	2	Pomieszczenia hodowlane, przemysł mięsny	Bezpośrednie (kontakt skóry z mięsem, jelitami i płynem owodniowym), powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe (wdychanie cząstek moczu, kału, mleka, naskórka i sierści zwierząt)	AL- alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, poprawa wentylacji i redukcja zapylenia w pomieszczeniach hodowlanych, utrzymywanie czystości tych pomieszczeń, dezynfekcja	0	0	1
ZOO12	Zwierzęta (kręgowce, ssaki)	Alergeny białkowe dzikich ssaków (głównie hodowanych w zoo)	0	2	Pomieszczenia hodowlane	Bezpośrednie (kontakt skóry z ciałem zwierząt), powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe (wdychanie cząstek moczu, kału, mleka, naskórka i sierści zwierząt)	AL- alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, poprawa wentylacji i redukcja zapylenia w pomieszczeniach hodowlanych, utrzymywanie czystości tych pomieszczeń, dezynfekcja	0	0	1
ZOO13	Ludzie	Alergeny białkowe człowieka	0	2	Środowisko bytowania człowieka	Bezpośrednie, powietrzno-pyłowe, powietrzno-kropelkowe (wdychanie cząstek naskórka, włosów, szlifowanych paznokci etc.)	AL- alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste	0	0	1
ZOO14	Zwierzęta (stawonogi, błonkówki)	<i>Apis mellifica</i> /pszczoła miodna	0	2	Pasieki	Użądlenie pszczoł, powietrzno-pyłowe (wdychanie alergenów pszczelich), bezpośrednie	AL- alergia na jad pszczoły; alergiczny nieżyt nosa, astma i alergiczne zapalenie spojówek i skóry po kontakcie z produktami ciała tych owadów	Używanie kompletnego stroju ochronnego, stosowanie maści odstraszającej pszczoły, profilaktyczne stosowanie środków przeciwalergiczných	0	0	1
ZOO15	Zwierzęta (stawonogi, kleszcze)	<i>Argas spp./</i> obrzeżki (<i>Argas polonicus</i> , <i>Argas reflexus</i>)	0	2	Ptaki, stare budynki	Ukucie kleszczy	T- zapalenie skóry, objawy ogólne	Zwalczanie kleszczy, repelenty, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO16	Zwierzęta (stawonogi, skorupiaki)	<i>Artemia salina</i> /słonaczek	0	2	Bardzo słone wody śródlądowe, zakłady produkujące pokarm dla ryb akwariowych	Powietrzno-pyłowe (wdychanie cząstek pyłu z suszonych słonaczków)	AL - astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, wysypka	Redukcja zapylenia, poprawa wentylacji i automatyzacja produkcji w zakładach wyrabiających pokarm dla ryb akwariowych, ochrony osobiste	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ZOO17	Zwierzęta (osłonice)	<i>Ascidacea/zachwy (Ciona intestinalis, Halocynthia roretzi, Styela clava, Styela plicata)</i>	0	2	Dna mórz, skorupy małży	Powietrzno-kropelkowe (wdychanie kropel płynu jamy ciała podczas czyszczenia i otwierania skorup małży)	AL- astma oskrzelowa (astma "hoya" w Japonii)	Ochrony osobiste, automatyzacja otwierania skorup ostryg i perłopławów	0	0	1
ZOO18	Zwierzęta (mięczaki, małże)	<i>Bivalvia/małże</i>	0	2	Wody słone i słodkie, zakłady przetwórcze, skorupy używane jako surowiec w rzemiośle artystycznym (wyrób pamiątek, guzików z masy perłowej etc.)	Powietrzno-kropelkowe (wdychanie cząstek ciała małży "scampi"), powietrzno-pyłowe (wdychanie cząstek masy perłowej i ciała małży)	AL- alveolitis allergica, astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji	0	0	1
ZOO19	Zwierzęta (stawonogi, karaczany)	<i>Blattodea/karaczany (Periplaneta americana, Blattella germanica, Eurycotis decipiens i inne)</i>	0	2	Budynki, hodowle do celów doświadczalnych	Powietrzno-pyłowe, bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL- astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie skóry	Ochrony osobiste, dobra wentylacja pomieszczeń hodowlanych i laboratoriów	0	0	1
ZOO20	Zwierzęta (stawonogi, motyle)	<i>Bombyx mori/jedwabnik morwowy</i>	0	2	Hodowle, fabryki jedwabiu	Powietrzno-pyłowe (wdychanie cząstek nici i wydzielin jedwabników)	AL - astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa	Ochrony osobiste, hermetyzacja i automatyzacja procesu produkcyjnego, redukcja zapylenia, doskonalenie wentylacji w pomieszczeniach produkcyjnych	0	0	1
ZOO21	Zwierzęta (stawonogi, skorupiaki)	<i>Chionoecetes opilio/krab kosarz</i>	0	2	Morza, przetwórnice	Powietrzno-kropelkowe (wdychanie alergenów kraba)	AL- astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek i skóry (pokrzywka)	Ochrony osobiste, poprawa wentylacji i hermetyzacja procesu produkcyjnego w zakładach przetwórczych	0	0	1
ZOO22	Zwierzęta (stawonogi, muchówki)	<i>Chironomidae/ochotkowate</i>	0	0	Woda, w sąsiedztwie zbiorników wodnych	Powietrzno-pyłowe (wdychanie wydaliny i cząstek ciała larw i postaci dojrzałych muchówek)	AL- alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Ochrony osobiste, repellenty	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ZOO23	Zwierzęta (stawonogi, muchówki)	<i>Culicidae</i> /komary	0	2	W sąsiedztwie zbiorników wodnych	Ukłucie komarów	T- reakcja zapalna skóry; WEK - wektory licznych chorobotwórczych wirusów, pierwotniaków i robaków, zwłaszcza w strefie tropikalnej i subtropikalnej	Ochrony osobiste, repelenty, moskitiery, tępienie komarów, osuszanie mokradeł	0	0	1
ZOO24	Zwierzęta (stawonogi, pluskwiaki)	<i>Dactylopius coccus</i> /czerwiec	0	2	Warsztaty artystyczne (wytwarzanie naturalnego barwnika)	Powietrzno-pyłowe (wdychanie drobnych cząstek sproszkowanych owadów)	AL - astma oskrzelowa	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji	0	0	1
ZOO25	Zwierzęta (stawonogi, skorupiaki)	<i>Daphnia</i> spp./rozwiłtiki	0	2	Wody słodkie (składnik planktonu), zakłady produkujące pokarm dla ryb akwariowych	Powietrzno-pyłowe (wdychanie cząstek pyłu z suszonych rozwiłtek)	AL- Astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, wysypka	Redukcja zapylenia, poprawa wentylacji i automatyzacja produkcji w zakładach wyrabiających pokarm dla ryb akwariowych, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO26	Zwierzęta (stawonogi, kleszcze)	<i>Dermacentor</i> spp. (<i>D. reticulatus</i> , <i>D. andersoni</i> , <i>D. variabilis</i>)	0	2	Lasy, łąki śródleśne	Ukłucie kleszczy	T- zapalenie skóry, objawy ogólne (paraliż kleszczowy); WEK - wektory licznych chorobotwórczych wirusów i bakterii	Zwalczanie kleszczy, repelenty, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO27	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Dermanyssus gallinae</i> /ptaszyniec	0	2	Pasożyt drobiu	Ukłucie roztoczy, powietrzno-pyłowe (wdychanie wydalin i cząstek ciała ptaszyńców)	T- zapalenie skóry (rumień, grudki, owrzodzenia) w miejscu ukłucia, zapalenie ucha; WEK- wektor chorobotwórczych wirusów; AL- astma oskrzelowa	Zwalczanie roztoczy, dezynfekcja kurników, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO28	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Dermatophagoides</i> spp. (<i>D. farinae</i> , <i>D. pteronyssinus</i>)/roztocze kurzu domowego	0	2	Pomieszczenia domowe i użyteczności publicznej	Powietrzno-pyłowe (wdychanie wydalin i cząstek ciała roztoczy)	AL- astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek i skóry	Zwalczanie roztoczy, częste odkurzanie i wietrzenie pomieszczeń	0	0	0
ZOO29	Zwierzęta (stawonogi, chrząszcze)	<i>Dermestidae</i> /skórnikowate	0	2	Produkty spożywcze (zboże i inne), skóry, wełna	Powietrzno-pyłowe (wdychanie włosków chrząszczy)	AL- astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Zwalczanie skórnikowatych - szkodników różnych surowców roślinnych i zwierzęcych, ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ZOO30	Zwierzęta (stawonogi, motyle)	<i>Ephestia kuehniella</i> /mklik mączny	0	2	Mąka, produkty mączne	Powietrzno-pyłowe (wdychanie wydaliny, nici i cząstek ciała gąsienic mklików)	AL- alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Zwalczanie mklików - szkodników mąki, ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1
ZOO31	Zwierzęta (kręgowce, ssaki)	Enzymy ssaków (trypsyna, pepsyna i inne) wytwarzane w postaci sproszkowanej przez przemysł biotechnologiczny i farmaceutyczny	0	2	Pomieszczenia przemysłowe	Powietrzno-pyłowe (wdychywanie sproszkowanych enzymów)	AL - astma oskrzelowa	Ochrony osobiste, poprawa wentylacji i redukcja zapylenia w pomieszczeniach przemysłowych	0	0	1
ZOO32	Zwierzęta (stawonogi, motyle)	<i>Euproctis chrysorrhoea</i> /kuprówka rudnica	0	2	Lasy	Bezpośrednie (kontakt skóry z włoskami parzącymi gąsienic), powietrzno-pyłowe (wdychanie cząstek włosków parzących i wyschniętych kropelek toksyn)	AL, T - zapalenie skóry, astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek	Zwalczanie gąsienic - szkodników drzewostanów, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO33	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Glycyphagus domesticus</i> /roztoczek domowy	0	2	Gruboziarniste produkty roślinne (zboże, ziola, nasiona, suszone owoce, siano), meble, materace	Powietrzno-pyłowe (wdychanie wydaliny i cząstek ciała roztoczy)	AL- alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Przechowywanie produktów spożywczych w pomieszczeniach suchych i czystych z dobrą wentylacją, zwalczanie roztoczek środkami chemicznymi i fizycznymi, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO34	Zwierzęta (pierścienice, pijawki)	<i>Haemadipsa</i> spp. (<i>H. ornata</i> , <i>H. picta</i> , <i>H. zeylanica</i>)	0	2	Poszycie lasów, głównie dżungli tropikalnych	Ukąszenie pijawek	T - miejscowa reakcja zapalna skóry, ubytek krwi	Ochrony osobiste, repelenty	0	0	0
ZOO35	Zwierzęta (stawonogi, muchówki)	<i>Hypoderma bovis</i> /giez bydlęcy	0	2	Bydło (stadium larwalne)	Ukłucie gza	Z(ZOO) - muszka śluzówki tkanki podskórnej, rzadziej oka i opon mózgowo-rdzeniowych, wywołana przez larwy gza	Zwalczanie muszycy bydła, ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1
ZOO36	Zwierzęta (stawonogi, kleszcze)	<i>Ixodes ricinus</i> /kleszcz pospolity	0	2	Lasy liściaste i mieszane (Europa)	Ukłucie kleszczy	T- zapalenie skóry, objawy ogólne; WEK - wektory licznych chorobotwórczych wirusów (m. in. kleszczowego zapalenia mózgu) i bakterii (m. in. <i>Borrelia burgdorferi</i>)	Zwalczanie kleszczy, repelenty, ochrony osobiste	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ZOO37	Zwierzęta (stawonogi, kleszcze)	<i>Ixodes persulcatus</i> /kleszcz tajgowy	0	2	Lasy (Europa wschodnia, Azja)	Ukłucie kleszczy	T- zapalenie skóry, objawy ogólne; WEK - wektory licznych chorobotwórczych wirusów i bakterii	Zwalczanie kleszczy, repelenty, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO38	Zwierzęta (kręgowce, ryby)	Jady ryb (<i>Dasyatidae</i> , <i>Scorpaenidae</i> , <i>Trachinidae</i> , <i>Chaetodontidae</i>)	0	2	Strefa przybrzeżna mórz, głównie ciepłych	Ukłucie kolcem jadowym	T- objawy ogólne (gorączka, skurcz mięśni, spadek ciśnienia krwi, arytmia serca, dreszcze, duszność), czasem poważne następstwa	Ochrony osobiste	0	0	1
ZOO39	Zwierzęta (kręgowce, gady)	Jady węży	0	2	Lasy (głównie w strefie tropikalnej i subtropikalnej), sawanny, pustynie, ciepłe morza, hodowle	Ukąszenie jadowitego węża	T - objawy ogólne, często poważne następstwa	Ochrony osobiste, posiadanie w pogotowiu surowic przeciwjadowych	0	0	1
ZOO40	Zwierzęta (kręgowce, ssaki)	Kość słoniowa	0	0	Warsztaty artystyczne	Powietrzno-pyłowe (wdychanie drobnych cząstek sproszkowanej kości przy jej obróbce)	AL - alveolitis allergica, astma oskrzelowa	Ochrony osobiste, redukcja zapylenia, poprawa wentylacji	0	0	1
ZOO41	Zwierzęta (stawonogi, pająki)	<i>Latrodectus mactans tredcinguttatus</i> /karakurt	0	2	Pola uprawne, ugory, stepy, pustynie (Europa, Afryka, Azja)	Wprowadzenie jadu przez ukąszenie	T- araneizm (latrodektyzm): objawy miejscowe (martwica skóry) i ogólne (skurcze mięśni, nudności, dreszcze, potliwość, czasem porażenia i drgawki), niekiedy z ciężkimi następstwami	Ochrony osobiste, posiadanie w pogotowiu surowic przeciwjadowych, mechanizacja prac rolnych	0	0	1
ZOO42	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Lepidoglyphus destructor</i> /roztoczek owłosiony	0	2	Gruboziarniste produkty roślinne (zboże, ziola, nasiona, suszone owoce)	Powietrzno-pyłowe (wdychanie wydaliny i cząstek ciała roztoczy)	AL- alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Przechowywanie produktów spożywczych w pomieszczeniach suchych i czystych z dobrą wentylacją, zwalczanie roztoczków środkami chemicznymi i fizycznymi, ochrony osobiste	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ZOO43	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Leptotrombidium (Trombicula) akamushi</i>	0	2	Pola uprawne, głównie w sąsiedztwie wielkich rzek (Japonia, Filipiny, Archipelag Malajski)	Ukłucie larw roztoczy	T - trombikuloza: reakcja zapalna skóry; WEK - wektor <i>Orientia (Rickettsia) tsutsugamushi</i>	Zwalczanie roztoczy, repelenty, ochrony osobiste, edukacja zdrowotna	0	0	1
ZOO44	Zwierzęta (stawonogi, prostoskrzydłe)	<i>Locusta migratoria</i> /szarańcza wędrowna	0	2	Uprawy, hodowle laboratoryjne	Powietrzno-pyłowe (wdechanie wydaliny i cząstek ciała szarańczy)	AL- alergiczne zapalenie skóry, astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa	Dobra wentylacja pomieszczeń hodowlanych, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO45	Zwierzęta (mięczaki, głowonogi)	<i>Loligo spp.</i> /kalmary	0	2	Otwarte morza, przetwórnice	Powietrzno-kropelkowe (wdechanie alergenów kalmarów)	AL- astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek i skóry (pokrzywka)	Ochrony osobiste, poprawa wentylacji i hermetyzacja procesu produkcyjnego w zakładach przetwórczych	0	0	1
ZOO46	Zwierzęta (stawonogi, motyle)	<i>Lymantria dispar</i> /brudnica nieparka	0	2	Lasy, zwłaszcza dębowe (Europa, Ameryka Północna)	Bezpośrednie (kontakt skóry z włoskami parzącymi gąsienic), powietrzno-pyłowe (wdechanie cząstek ciała gąsienic, włosków parzących i kału oraz wyschniętych kropelek toksyn)	AL, T - zapalenie skóry, astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek	Zwalczanie gąsienic - szkodników drzewostanów, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO47	Zwierzęta (pierwotniaki, pełzaki)	<i>Naegleria gruberi</i>	0	2	Woda, osady dennie, urządzenia klimatyzacyjne, aerozol kropelkowy	Powietrzno-kropelkowe	IT- "gorączka nawilżaczowa": reakcje immunotoksyczne ze strony układu oddechowego	Ochrony osobiste, należyta konserwacja i czyszczenie urządzeń nawilżających, oświata zdrowotna	0	0	1
ZOO48	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Neotrombicula autumnalis</i> /swędzik jesienny	0	2	Roślinność otwartych przestrzeni, uprawy rolne	Ukłucie larw swędzika	T- zapalenie skóry z rumieniem, silny świąd	Zwalczanie larw w terenie, repelenty, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO49	Zwierzęta (stawonogi, skorupiaki)	<i>Nephrops norvegicus</i> /homarzec	0	2	Morza, przetwórnice	Powietrzno-kropelkowe (wdechanie alergenów homarca)	AL- astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek i skóry (pokrzywka)	Ochrony osobiste, poprawa wentylacji i hermetyzacja procesu produkcyjnego w zakładach przetwórczych	0	0	1
ZOO50	Zwierzęta (stawonogi, muchówki)	<i>Oestrus ovis</i> /giez owczy	0	2	Owce (stadium larwalne)	Ukłucie gza	Z(ZOO) - muszycy śluzówki oka, ucha i nosa, wywołana przez larwy gza	Zwalczanie muszycy owiec, ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ZOO51	Zwierzęta (stawonogi, motyle)	<i>Orgyia pseudotsugata</i> /znamionówka	0	2	Lasy iglaste (Ameryka Północna)	Bezpośrednie (kontakt skóry z włoskami parzącymi gąsienic), powietrzno-pyłowe (wdychanie cząstek ciała gąsienic, włosków parzących i kału oraz wyschniętych kropelek toksyn)	AL, T - zapalenie skóry (pokrzywka, świąd), astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek	Zwalczanie gąsienic - szkodników drzewostanów, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO52	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Ornithonyssus bacoti</i> /roztoczek szcurzy	0	2	Pasożyt szczurów wędrownych i innych gryzoni	Ukłucie roztoczy	T- zapalenie skóry w postaci swędzącej, pęcherzykowej lub brodawkowej wysypki (toksoartropodoza); WEK - wektory chorobotwórczych bakterii	Zwalczanie roztoczy, deratyzacja i dezynfekcja	0	0	1
ZOO53	Zwierzęta (stawonogi, chrząszcze)	<i>Paederus (Staphylinidae)</i>	0	2	Otwarte przestrzenie, uprawy rolne	Powietrzno-pyłowe (wdychanie parzących wydaliny i cząstek ciała chrząszczy)	T - zapalenie skóry i śluzówek	Ochrony osobiste, repelenty	0	0	1
ZOO54	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Panonychus ulmi</i> /przędziorek owocowiec	0	2	Szkodnik sadów	Powietrzno-pyłowe (wdychanie wydaliny i cząstek ciała roztoczy), bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - objawy alergiczne ze strony układu oddechowego, spojówek i skóry	Zwalczanie roztoczy - szkodników sadów	0	0	1
ZOO55	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Panonychus citri</i> /przędziorek cytrusowy	0	2	Szkodnik sadów cytrusowych	Powietrzno-pyłowe (wdychanie wydaliny i cząstek ciała roztoczy), bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Zwalczanie roztoczy - szkodników sadów	0	0	1
ZOO56	Zwierzęta (stawonogi, skorupiaki)	<i>Panaeidea</i> /krewety	0	2	Morza, przetwórnice	Powietrzno-kropelkowe (wdychanie alergenów krewet)	AL- astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek i skóry (pokrzywka)	Ochrony osobiste, poprawa wentylacji i hermetyzacja procesu produkcyjnego w zakładach przetwórczych	0	0	1
ZOO57	Zwierzęta (gąbki)	<i>Porifera</i> /gąbki (<i>Suberitus ficus</i> i inne gatunki)	0	2	Morza	Bezpośrednie (kontakt ze skórą)	T, AL - reakcje zapalne skóry	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1
ZOO58	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Pyemotes (Pediculoides) tritici</i>	0	2	Pasożyt larw wołków zbożowych i innych owadów żerujących na zmagazynowanym zbożu i mące	Ukłucie roztoczy	T- zapalenie skóry w postaci swędzącej wysypki pęcherzykowej, objawy ogólne (gorączka, bóle stawów i mięśni, brak apetytu)	Zwalczanie szkodników magazynowych, ochrony osobiste	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ZOO59	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Pyemotes (Pediculoides) ventricosus</i>	0	2	Pasożyt larw wołków zbożowych i innych owadów żerujących na zmagazynowanym zbożu i mące	Ukłucie roztoczy	T- zapalenie skóry w postaci swędzącej wysypki pęcherzykowej, objawy ogólne (gorączka, bóle stawów i mięśni, brak apetytu)	Zwalczanie szkodników magazynowych, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO60	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Sarcoptes scabiei</i> /świerzbowiec ludzki	0	2	Pasożyt ludzi	Bezpośrednie	Z - świerz b	Ochrony osobiste, dezynfekcja	0	0	0
ZOO61	Zwierzęta (stawonogi, pareczniki)	<i>Scolopendromorpha</i> /skolopendry	0	2	Tereny pustynne, pod kamieniami (głównie strefa klimatu tropikalnego i subtropikalnego)	Wprowadzenie jadu przez ukąszenie	T - objawy ogólne, silne bóle	Ochrony osobiste	0	0	0
ZOO62	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Scorpiones</i> /skorpiony	0	2	Tereny pustynne, pod kamieniami, czasem ma owocach (głównie strefa klimatu tropikalnego i subtropikalnego)	Ukłucie kolcem jadowym	T - objawy ogólne, czasem poważne następstwa	Ochrony osobiste, posiadanie w pogotowiu surowic przeciwjadowych	0	0	0
ZOO63	Zwierzęta (jamochłony, parzydelkowce)	<i>Scyphozoa</i> /krążkopławy (<i>Cyanea capillata</i> , <i>Chironex fleckeri</i> , <i>Chrysaora</i> spp., <i>Chiropsalmus</i> i inne)	0	2	Morza	Bezpośrednie (wprowadzenie jadu przez meduzy przy kontakcie parzydelek ze skórą ludzką)	T - reakcje skórne (rumień, wysypka) i ogólne (zaburzenia krążenia i oddychania), niekiedy o poważnych następstwach	Ochrony osobiste, oświata zdrowotna	0	0	1
ZOO64	Zwierzęta (stawonogi, muchówki)	<i>Simuliidae</i> /meszki	0	2	Otwarte przestrzenie, najczęściej w pobliżu wód	Ukłucie meszek	T - silne reakcje zapalne skóry w miejscu ukłucia, reakcje ogólne (gorączka); WEK - wektory chorobotwórczych nicieni powodujących onchocerkozę (Afryka)	Zwalczanie larw meszek w wodzie, repelenty, moskitiery, ochrony osobiste, edukacja zdrowotna	0	0	1
ZOO65	Zwierzęta (stawonogi, chrząszcze)	<i>Sitophilus granarius</i> /wołek zbożowy	0	2	Zmagazynowane zboże	Powietrzno-pyłowe (wdychanie kału wołków)	AL - astma oskrzelowa	Przechowywanie produktów spożywczych w pomieszczeniach suchych i czystych z dobrą wentylacją, zwalczanie wołków środkami chemicznymi, ochrony osobiste	0	0	1

Symbol czynnika zagrożenia	Kategoria czynników	Nazwa łacińska i / lub polska	Na liście UE	Grupa zagrożenia	Występowanie	Przenoszenie	Działanie na człowieka	Profilaktyka	Szczepionka	Przechowywanie akt	Dane o szkodliwości zawodowej
ZOO66	Zwierzęta (stawonogi, chrząszcze)	<i>Tenebrio molitor</i> /mącznik młynarek	0	3	Zmagazynowane zboże, przetwory zbożowe i mąka, hodowle laboratoryjne	Powietrzno-pyłowe (wdechowanie wydaliny i cząstek ciała mączników), bezpośrednie (kontakt ze skórą)	RAK - wydzielina chrząszczy zawiera rakotwórcze i mutagenne 1,4-chinony; AL - działanie uczulające	Przechowywanie produktów spożywczych w pomieszczeniach suchych i czystych z dobrą wentylacją, zwalczanie mączników środkami chemicznymi, ochrony osobiste	0	0	0
ZOO67	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Tetranychus urticae</i> /przędziorek chmielowiec	0	2	Żeruje na różnych gatunkach roślin zielnych, krzewów i drzew (uprawy, sady, szklarnie)	Powietrzno-pyłowe (wdechowanie wydaliny i cząstek ciała roztoczy), bezpośrednie (kontakt ze skórą)	AL - alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek i skóry (pokrzywka)	Zwalczanie biologiczne i chemiczne przędziorków - szkodników upraw i sadów, dezynfekcja, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO68	Zwierzęta (stawonogi, motyle)	<i>Thaumetopoea pinivora</i> /korowódka sosnowa	0	2	Lasy iglaste	Bezpośrednie (kontakt skóry z włoskami parzącymi gąsienic), powietrzno-pyłowe (wdechowanie cząstek ciała gąsienic, włosków parzących i kału oraz wyschniętych kropelek toksyn)	AL, T - zapalenie skóry (pokrzywka, świąd), astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, zapalenie spojówek	Zwalczanie gąsienic - szkodników drzewostanów, ochrony osobiste	0	0	1
ZOO69	Zwierzęta (stawonogi, roztocze)	<i>Tyrophagus putrescentiae</i> /rozkruszek drobny	0	2	Produkty spożywcze (zboże, zioła, nasiona, owoce, sery), pieczarkarnie, kopalnie, muzea przyrodnicze, gleba, ściółka	Powietrzno-pyłowe (wdechowanie wydaliny i cząstek ciała roztoczy)	AL - alergiczny nieżyt nosa, astma oskrzelowa, alergiczne zapalenie spojówek i skóry	Przechowywanie produktów spożywczych w pomieszczeniach suchych i czystych z dobrą wentylacją, zwalczanie rozkruszków środkami chemicznymi i fizycznymi, dezynfekcja, ochrony osobiste	0	0	1

Wykaz prac wykonywanych przez pracowników szczególnie narażonych na działanie czynników biologicznych

1. praca przy produkcji roślin spożywczych,
2. praca w gospodarstwach rolnych,
3. prace, w trakcie których dochodzi do kontaktu ze zwierzętami i/lub produktami pochodzenia zwierzęcego,
4. praca w służbie zdrowia w tym w jednostkach zamkniętych oraz prosektoriami,
5. praca w laboratoriach klinicznych, weterynaryjnych lub diagnostycznych, z wyłączeniem mikrobiologicznych laboratoriów diagnostycznych,
6. praca przy urządzeniach usuwających odpady,
7. praca przy urządzeniach oczyszczających ścieki.

**INFORMACJA O PRACACH WYKONYWANYCH W NARAŻENIU NA
SZKODLIWE CZYNNIKI BIOLOGICZNE**

A. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAKŁADU PRACY

1. Nazwa pracodawcy (przedsiębiorstwa)

.....
.....

2. NIP [][][][][][][][]

3. Adres (numer kodu pocztowego, miejscowość, ulica)

.....

województwo gmina

telefon fax

4. Dział gospodarki wg EKD [][][][][][][][][][][]

5. Nazwisko i kwalifikacje osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo i ochronę zdrowia pracowników.....

B. SZKODLIWE CZYNNIKI BIOLOGICZNE WYSTĘPUJĄCE NA STANOWISKACH PRACY

private } Lp.	Nazwa szkodliwego czynnika biologicznego	Liczba osób narażonych	
		Kobiety	Mężczyźni
1	2	3	4

Uzasadnienie występowania szkodliwych czynników biologicznych

C. DANE CHARAKTERYZUJĄCE STANOWISKO PRACY

1. Nazwa stanowiska pracy

--

2. Opis stanowiska pracy

--

3. Liczba stanowisk pracy danego typu:

4. Lokalizacja stanowiska w zakładzie pracy (dział, oddział, wydział):

--

5. Liczba osób narażonych na wszystkich zmianach roboczych na danym stanowisku pracy

Ogółem	Mężczyzn	Kobiet	w tym kobiet w wieku do 45 lat

Szkodliwe czynniki biologiczne występujące na danym stanowisku pracy:

- podać nazwy szkodliwych czynników biologicznych według klasyfikacji rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia

1.
2.
3.
4.
5.
6.

D. CHARAKTERYSTYKA NARAŻENIA NA CZYNNIKI BIOLOGICZNE

1. Nazwa czynnika biologicznego

.....

2. Numer indeksowy czynnika według klasyfikacji rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia

3. Ocena narażenia

1) rodzaj narażenia

inhalacyjne kontakt ze skórą

2) średni czas narażenia godz./zmiianę roboczą
..... dni/rok

3) czy przeprowadzono pomiary stężeń w powietrzu

tak nie

4) rodzaj metody analitycznej

.....

nr Polskiej Normy

źródło metody, jeśli stosuje się metodę nienormowaną

.....

E. ZASTOSOWANE ŚRODKI PROFILAKTYCZNE

1. Czy pracodawca informuje pracowników, którzy mieli, mają lub prawdopodobnie będą mieli kontakt z czynnikami biologicznymi o zagrożeniach ich zdrowia i bezpieczeństwa spowodowanych przez te czynniki

tak nie

- zapewnienie bezpiecznego transportu materiału zakaźnego

tak nie

- przeprowadzenie profilaktycznych badań lekarskich pracowników

tak nie części pracowników

11/13zb

Rodzaje specjalnych środków zabezpieczających, które należy stosować w pomieszczeniach, w których występuje szczególne zagrożenie biologicznymi czynnikami szkodliwymi. Należy przyjąć zasadę, że im wyższy jest stopień ryzyka, określony przynależnością danego czynnika (lub grupy czynników) do grupy 2, 3 i 4, tym wyższy jest poziom zagrożenia i tym ostrzejsze środki zabezpieczające należy stosować.

1. Dostęp jest ograniczony tylko dla zatrudnionych pracowników (grupy 2-4).^a
2. Odizolowanie pomieszczenia od reszty budynku (grupy 3-4).
3. Instalacja śluz i boksów zakaźnych (grupy 2-4).
4. Prowadzenie procesu produkcyjnego w hermetycznym układzie zamkniętym, zapobiegającym uwalnianiu się mikroorganizmów na zewnątrz układu (grupy 2-4).
5. Kontrolowany obieg powietrza, filtracja powietrza nawiewanego i wyciąganego (np. przez filtry HEPA), utrzymywanie podciśnienia powietrza (grupy 3-4).^b
6. Skuteczne sposoby odkażenia, dezynfekcji i sterylizacji (grupy 2-4).^c
7. Personel powinien nosić ubrania robocze (grupy 2-4).^d
8. Skuteczna kontrola nosicieli chorób, np. stawonogów, gryzoni (grupy 2-4).
9. Skuteczne sposoby bezpiecznego niszczenia i usuwania mikroorganizmów, hodowli, zabitych zwierząt, skażonego materiału, ścieków i odpadów (grupy 2-4).
10. Wydanie i wywieszenie zaleceń odnośnie stosowania środków ochrony osobistej (grupy 2-4).
11. Instalacja powierzchni wodoszczelnych, łatwych do mycia i odpornych na chemikalia (grupy 2-4).
12. Czynniki biologiczne powinny być przechowywane w sposób bezpieczny (grupy 2-4).
13. Laboratoria powinny być zaopatrzone we własny sprzęt (grupy 3-4).
14. Instalacja okien do obserwacji narażonych pracowników (grupy 2-4).
15. Przeznaczenie odpowiednich pomieszczeń dla odkażania i mycia pracowników (grupy 2-4).^e
16. Oznakowanie w widocznym miejscu pomieszczeń z czynnikami zagrożenia (grupy 2-4).

^a W przypadku prac z czynnikami z grupy 4, dostęp tylko przez zaporę powietrzną.

^b W przypadku prac z czynnikami z grupy 3, filtrowane powinno być powietrze wyciągane, natomiast w przypadku prac z czynnikami z grupy 4, filtrowane powinno być powietrze wyciągane i nawiewane.

^c W przypadku prac z czynnikami z grup 3-4, miejsce pracy powinno być uszczelniane przed wykonaniem odkażenia

^d W przypadku prac z czynnikami z grupy 4, ubrania powinny być całkowicie zmieniane przy wyjściu z obszaru zagrożenia.

^e W przypadku prac z czynnikami z grup 3-4, pracownicy powinni myć się pod natryskiem przed opuszczeniem obszaru zagrożenia.

Wzór znaku ostrzegawczego symbolizującego biologiczne czynniki szkodliwe.

Piktogram powinien być koloru czarnego na żółto-pomarańczowym tle.

UZASADNIENIE

W polskim ustawodawstwie brak jest dotąd aktu prawnego w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem w pracy na działanie czynników biologicznych, chociaż potrzeba takiego aktu jest niewątpliwa. Badania naukowe prowadzone na świecie w ciągu ostatniego ćwierćwiecza wykazały, że niedoceniane dotąd czynniki biologiczne stanowią bardzo ważny problem medycyny pracy i zdrowia publicznego. Szacuje się, że w skali całego świata co najmniej kilkaset milionów ludzi narażonych jest w procesie pracy na działanie tych czynników, a w bardzo wielu środowiskach pracy są one głównym zagrożeniem. W licznych krajach notuje się znaczną liczbę przypadków chorób pochodzenia zawodowego wywołanych przez czynniki biologiczne. Dotyczy to również Polski, gdzie czynniki te są przyczyną większości chorób uznanych za zawodowe w populacjach rolników i pracowników służby zdrowia.

W związku z rosnącym znaczeniem biologicznych szkodliwości zawodowych, Wspólnota (Unia) Europejska wydała odpowiednie zalecenia dla państw członkowskich. Głównym dokumentem określającym kierunki prac legislacyjnych państw Wspólnoty w zakresie ochrony pracowników przed szkodliwymi czynnikami biologicznymi jest Dyrektywa 90/679/EWG w sprawie ochrony pracowników przed szkodliwymi czynnikami biologicznymi, składająca się z dokumentu podstawowego z dnia 26 listopada 1990 r. oraz z czterech późniejszych dokumentów nowelizujących (93/88/EWG, 95/30/WE, 97/59/WE, 97/65/WE). Przed wstąpieniem do Wspólnoty Europejskiej, Polska jest obowiązana do wprowadzenia do swojego ustawodawstwa aktu prawnego odpowiadającego wymogom wspomnianej Dyrektywy.

Biologiczne czynniki szkodliwe w środowisku pracy (biologiczne zagrożenia zawodowe) obejmują te mikro- i makroorganizmy oraz wytwarzane przez nie struktury i substancje, które oddziałują szkodliwie na organizm człowieka w procesie pracy i mogą być przyczyną chorób zawodowych lub parazawodowych. Obejmują one: **a)** czynniki wywołujące choroby zakaźne i inwazyjne (priony, wirusy, bakterie, grzyby, pierwotniaki, robaki); **b)** alergeny biologiczne (bakterie, grzyby, cząstki roślinne i zwierzęce); **c)** toksyny biologiczne, w tym czynniki immunotoksyczne (endotoksyna bakteryjna, mikotoksyny, glukany grzybicze, lotne związki organiczne toksyny roślinne, jady zwierzęce); **d)** czynniki rakotwórcze (aflatoksyny, pył drzewny).

Do niedawna szkodliwe czynniki biologiczne środowiska pracy (biologiczne zagrożenia zawodowe, *occupational biohazards*) utożsamiano potocznie z czynnikami zakaźnymi, jednak w ostatnim dziesięcioleciu uznano zasadność koncepcji integracyjnej, opartej na przytoczonej powyżej definicji i uznającej również inne drogi szkodliwego oddziaływania tych czynników. Wiadomo, że najpowszechniejsze zagrożenie w środowisku pracy czynniki te stwarzają jako składniki bioaerozoli, zwłaszcza pyłów organicznych.

Do populacji zawodowych, potencjalnie narażonych na działanie biologicznych czynników szkodliwych, należą: **a)** pracownicy ochrony zdrowia, ośrodków naukowych, różnych laboratoriów i zwierzętarni; **b)** pracownicy rolnictwa i leśnictwa *sensu lato* (w tym pracownicy niektórych działów przemysłu rolno-spożywczego i drzewnego, personel weterynaryjny); **c)** pracownicy zatrudnieni przy zbieraniu i przerobie odpadów i oczyszczaniu ścieków; **d)** pracownicy przemysłu biotechnologicznego; **e)** przedstawiciele innych, bardzo różnych grup pracowników (m.in. pracownicy niektórych działów przemysłu włókienniczego,

metalurgicznego i górnictwa, niektórzy bibliotekarze i nauczyciele etc.).

Największe narażenie występuje w grupach pracowników ochrony zdrowia i laboratoriów - głównie na czynniki zakaźne, zwłaszcza wirusy pochodzenia ludzkiego (HBV, HCV i inne), a także na alergeny, np. alergeny zwierzęce zagrażające pracownikom zwierzętarni; oraz w grupie pracowników rolnictwa i leśnictwa - głównie na aerogenne czynniki alergizujące i immunotoksyczne, a także zakaźne, np. zarazki chorób odzwierzęcych.

Projekt rozporządzenia zawiera wszystkie zasadnicze zalecenia Dyrektywy WE 90/679/EWG oraz późniejszych Dyrektyw uzupełniających, a ponadto uwzględnia wyniki najnowszych badań dotyczących szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy, zwłaszcza w odniesieniu do egzogennych czynników o działaniu alergizującym i toksycznym. Rozporządzenie określa zasady podziału i klasyfikacji szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy, szczegółowe obowiązki pracodawcy w zakresie ochrony pracownika przed działaniem tych czynników oraz środki zabezpieczające, które należy stosować w warunkach szczególnego ryzyka. Integralną częścią Rozporządzenia jest pięć załączników: 1) "Wykaz szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy"; 2) "Wykaz prac wykonywanych przez pracowników narażonych na działanie czynników biologicznych"; 3) „Informacja o pracach wykonywanych w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne”; 4) "Rodzaje specjalnych środków zabezpieczających, które należy stosować w pomieszczeniach, w których występuje szczególne zagrożenie szkodliwymi czynnikami biologicznymi"; 5) "Wzór znaku ostrzegawczego symbolizującego biologiczne czynniki szkodliwe".

Wykaz szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy (Załącznik 1) obejmuje ogółem 613 czynników, lub grup czynników, w tym 377 czynników ujęte w Dyrektywach WE oraz 236 czynników nowych (w większości o działaniu alergizującym i toksycznym), które w świetle najnowszej wiedzy uznano za istotne czynniki zagrożenia, stanowiące częstą przyczynę chorób i dolegliwości pochodzenia zawodowego. Dodano tu niezmiernie ważną w patologii zawodowej dużą grupę egzogennych drobnoustrojów niezakaźnych (w dużej części pochodzenia roślinnego), które, ze względu na wykazywane właściwości alergizujące i/lub toksyczne stanowią ważną i częstą przyczynę chorób zawodowych, zwłaszcza wśród rolników (płuco rolnika i inne choroby z grupy alergicznego zapalenia pęcherzyków płucnych, zespół toksyczny wywołany pyłem organicznym). Przykładem takich drobnoustrojów mogą być: termofilne promieniowce *Saccharopolyspora rectivirgula* (syn. *Faenia rectivirgula*, *Micropolyspora faeni*), Gram-ujemne pałeczki *Pantoea agglomerans* (syn. *Erwinia herbicola*, *Enterobacter agglomerans*) oraz liczne gatunki grzybów z rodzajów *Aspergillus* i *Penicillium*. W świetle osiągnięć współczesnej nauki, nie ograniczono się przy sporządzaniu Wykazu czynników tylko do taksonów (gatunków, rodzajów, rodzin), ale również wprowadzono do niego rozpowszechnione w wielu środowiskach pracy grupy substancji pochodzenia mikrobiologicznego, roślinnego, lub zwierzęcego o silnym działaniu immunotoksycznym (np. endotoksyny, czyli lipopolisacharydy ściany komórkowej bakterii Gram-ujemnych; lub (1→3)-β-D-glukany, wchodzące w skład ściany komórkowej grzybów), względnie alergizującym (np. pył zbożowy, alergeny białkowe ryb, alergeny białkowe grzoni laboratoryjnych) lub rakotwórczym (pył drzewny z drewna dębu i buka).

Charakterystyka poszczególnych czynników została, w porównaniu z oryginalnymi Dyrektywami WE, znacznie poszerzona i obejmuje dane na temat ich występowania, przenoszenia, działania na człowieka, narażonych grup zawodowych i profilaktyki. Ma to ułatwić wdrażanie obecnego Rozporządzenia w praktyce.

Wykaz prac wykonywanych przez pracowników obejmuje 7 rodzajów prac, przy których pracownicy szczególnie narażeni są na działanie czynników biologicznych (np. praca w służbie zdrowia).

Można oczekiwać, że pozytywnym skutkiem wprowadzenia do prawa polskiego i wdrożenia do praktyki tak wszechstronnie opracowanego projektu rozporządzenia będzie nie tylko spełnienie wymogów Wspólnoty Europejskiej, ale również realna poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa pracy w wielu grupach zawodowych na terenie Polski.

Projektowane rozporządzenie nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu Państwa.